Arthur
Conan Doyle

O LUME DISPĂRUTĂ

Arthur Conan Doyle

O LUME DISPĂRUTĂ

EX LIBRIS
P
C
M
Pro ARTE

În româneşte de OTILIA CAZIMIR

Cuprinzând relatarea uimitoarelor aventuri ale profesorului GEORGE E. CHALLENGER, Lord JOHN ROXTON, profesor SUMMERLEE şi E. D. MALONE de la „Daily Gazette”

„The lost world”
by
Arthur Conan Doyle
Hodder and Stoughton
London New York Toronto

EDITURA ION CREANGĂ, BUCUREŞTI, 1985

PREFAŢĂ

Există oare vreun iubitor al literaturii, care la vârsta marilor visuri şi idealuri să nu fi deschis cu emoţie şi nerăbdare paginile cărţilor al căror erou – flegmaticul şi imperturbabilul Sherlock Holmes, originalul detectiv cu logică de fier şi inegalabil spirit deductiv – rezolvă cu nonşalanţă, între două pipe savurate cu binecunoscutul calm britanic, cele mai tenebroase enigme?

Imensa popularitate a celebrului personaj a ajuns să estompeze oarecum figura creatorului său, medicul englez Arthur Conan Doyle. Născut în 1859, la Edinburgh, viitorul scriitor studiază medicina în aceeaşi localitate, luându-şi doctoratul în 1881. Practică această meserie până în 1890, în calitate de medic în marina britanică, întreprinzând numeroase călătorii pe mare. Participă la campania din Sudan, la războiul anglo-bur şi la primul război mondial. Experienţele trăite de-a lungul acestor peregrinări, situaţiile uneori dramatice în care s-a aflat vor contribui la nota de autenticitate a operelor sale literare de mai târziu.

Debutează în literatură la vârsta de 28 de ani şi cum atracţia condeiului s-a dovedit infinit mai puternică decât cea a bisturiului, tânărul autor avea să se impună rapid drept unul dintre cei mai de succes scriitori ai epocii. Seria romanelor având-l ca erou pe insolitul detectiv, inaugurată în 1887, este completată cu romane istorice, cu o carte despre războiul împotriva burilor, iar în anul 1912 cu un roman care avea să egaleze celebritatea scrierilor sale poliţiste: „O lume dispărută”. Lucrarea ştiinţifico-fantastică, de acum clasică, are, chiar dacă nu declarat, un model nu mai puţin ilustru: Jules Verne cu a sa „Călătorie spre centrul pământului”. Schema construcţiei epice este asemănătoare: confruntarea a două lumi aflate, în timp, la distanţă de sute de mii de ani, dar – paradoxal – vecine în spaţiu („centrul pământului” în romanul scriitorului francez, undeva în jungla Amazonului în romanul lui Conan Doyle). Asemănările

se opresc însă aici, iar eventualele similitudini, pe care un cititor atent le-ar putea identifica, țin nu de prelucrarea epigonică a unor procedee (Conan Doyle dezvoltă o intrigă originală, pigmentată cu întâmplări palpitante), ci de structura generală, oarecum asemănătoare, a unor lucrări de asemenea factură, de trăsăturile lor specifice care, de altfel, le-au făcut atât de iubite de cititori. Care este deci „secretul" celebrității acestor romane intrate în fondul de aur al literaturii pentru copii şi tineret, romane în rândul cărora „O lume dispărută" ocupă un loc de frunte?

O primă explicație poate fi căutată în exemplaritatea eroilor, caractere puternice, de o sublimă generozitate, care se avântă fără ezitare, în numele dreptății şi al adevărului, în cele mai fantastice aventuri. Conducătorul expediției pornite în căutarea lumii dispărute, profesorul Challenger, îşi părăseşte tihna apartamentului său pentru a se înfunda în mlaştinile Amazonului numai pentru a demonstra autenticitatea unor informații care trezesc neîncrederea lumii ştiințifice. Lordul Roxton, un alt membru al grupului, luptase în tinerețe contra traficanților de sclavi din această zonă a Americii şi nu ezită să reia vechiul itinerar pentru a contribui cu experiența sa la reuşita expediției. Ziaristul Eduard Malone este atras irezistibil în spectaculoasa aventură la gândul fulminantelor reportaje pe care le va trimite publicației sale.

De formație scientistă, Conan Doyle îşi înzestrează eroii cu o devorantă pasiune pentru ştiință, pentru cunoştințe complete şi exacte. Nici un calcul meschin la aceşti oameni, nici un interes egoist, ci doar o fascinantă şi superbă generozitate, o dăruire totală dusă până la sacrificiul de sine în numele unui ideal nobil şi, ca un corolar al tuturor acestor calități, o temeritate exemplară care îi face să răspundă fără nici o ezitare la chemarea puternică şi de neînlăturat spre orizonturi necunoscute care aşteaptă pasul curajos al pionierilor ştiinței. Şi cine oare dintre cititori nu s-a visat un Livingstone sau un Stanley în căutarea izvoarelor Nilului? Cine nu s-a imaginat la Polul Sud împreună cu Scott şi

Amundsen, sau în dirijabilul lui Umberto Nobile rătăcind pe deasupra ghețurilor Arcticii? Cine nu şi-a dorit realizarea unei performanțe unice, extraordinare, numai şi numai pentru a-şi dovedi sieşi curajul, vrednicia, temeritatea?

Eroii lui Conan Doyle spre astfel de țeluri cutezătoare ne canalizează imaginația şi fantezia, fără însă a fi idealizați de autor. Pentru a înțelege de unde provine puternica forță de atracție a acestora este suficient să ne gândim la faptul că, mai ales în literatura de aventuri a ultimelor decenii, a apărut tendința realizării unor personaje de o factură cu totul aparte, dotate cu calități fizice excepționale, ieşite din comun, a acelor „supermani" imbatabili, care trec prin întâmplările cele mai stranii, învingându-şi adversarii numai prin forța lor realmente supranaturală.

Asemenea povestiri nu sunt altceva decât variante tehnicizate ale tradiționalelor basme populare, în care Feții-Frumoşi s-au convertit în roboți atotputernici, atoateştiutori, ființe ideale, desăvârşite, fără vicii, dar şi fără... suflet. Câtă deosebire între aceste plăsmuiri artificiale şi personajele din „Lumea dispărută oameni obişnuiți, cu slăbiciuni şi defecte, dar înzestrați cu înalte calități morale, tipuri credibile pe care uşor ni le putem imagina în jurul nostru şi care îşi pun strălucit în valoare aptitudinile în momentele de mare cumpănă, de încleştare eroică cu o lume ostilă, neprimitoare. Şi astfel, ei ies cu dezinvoltură din paginile romanului, înscriindu-se în galeria personajelor celebre, la care fantezia adolescenților face adesea recurs.

„Secretul" celebrității unui roman ştiințifico-fantastic are însă şi alte fațete. Pentru a nu fi dat uitării odată cu închiderea ultimei file, el trebuie să fie verosimil, să sădească în cititor convingerea că toate evenimentele descrise pot avea loc, că ele nu au nimic supranatural, miraculos. Fantasticul ştiințific trebuie să fie logic, pentru că logica este singura care convinge. „O lume dispărută" constituie o elocventă demonstrație în acest sens. Autorul lansează o ipoteză ştiințifică, desigur greu de acceptat la prima vedere, dar argumentată riguros pe tot parcursul desfăşurării epice şi

validată în final de proba materială. De fapt, reducându-l la liniile sale esențiale, drumul aventuros al descoperirii lumii dispărute este, în esență, drumul obişnuit al cunoaşterii ştiințifice, pornită de la o simplă ipoteză, fundamentată teoretic şi atestată practic pe baza cercetării nemijlocite. Nimic miraculos... nimic supranatural... Totul în existența noastră are o determinare materială, orice cauză îşi are efectul său, după cum nu poate exista un efect fără o cauză precisă care să-l declanşeze. Lumea dispărută nu este o lume a imaginarului; în anumite condiții, strict condiționate ştiințific, ea poate ființa. Cititorul acceptă această ipoteză tocmai datorită firescului ei, certitudinilor ce stau la baza conflictului.

Desigur, ca în orice bun roman ştiințifico-fantastic şi în „O lume dispărută" aventura se află la loc de cinste; tânărul cititor are prilejul să se întâlnească cu întreaga recuzită a genului: urmăriri trepidante, dispariții misterioase, răpiri, lupte dramatice etc. Dar, în acelaşi timp, cartea se dovedeşte a fi o magnifică şi palpitantă lecție – de botanică, de zoologie, de paleontologie – plină de firesc, fără nimic pedant, evitând aerul doct al prelegerilor academice. Şi, mai presus de toate, o lecție de demnitate şi curaj, de temeritate şi cutezanță, de bărbăție şi eroism. Bravul Malone şi neînfricatul lord Roxton nu consideră aventura încheiată; căutarea adevărului este un proces continuu, curiozitatea ştiințifică nu poate înregistra un paşnic şi banal punct final. Cei doi vor lua de la început drumul descoperirilor, căci nimic nu trebuie considerat dispărut pentru totdeauna atâta vreme cât faptele şi acțiunile noastre sunt puse sub semnul inepuizabilei sete umane a cunoaşterii. Să nu crezi fără a cerceta – iată optimistul îndemn care se degajă convingător din paginile acestui roman care a stârnit deliciile a generații de cititori.

RADU CONSTANTINESCU

Da, scopul meu a fost realizat,
Un ceas plăcut de-am izbutit să dăruiesc
Copilului cu suflet de bărbat,
Bărbatului cu suflet tineresc.

CUVÂNT ÎNAINTE

Domnul E. D. Malone doreşte ca toată lumea să ştie că profesorul G. E. Challenger a renunțat fără nici o rezervă la dorința pe care o manifestase de a împiedica publicarea acestei cărți, precum şi la acțiunea sa de defăimare. Şi, constatând că nici o critică şi nici un comentariu din cuprinsul acestor pagini nu are vreo intenție ofensatoare la adresa domniei sale, ne-a garantat că nu se va opune publicării şi difuzării cărții de față.

Domnul E. D. Malone doreşte de asemenea să-şi exprime recunoştința sa față de domnul Patrick L. Forbes din Rosslyn Hill, Hampstead, pentru competința şi bunăvoința cu care a prelucrat schițele aduse din America de Sud, precum şi față de domnul W. Ransford din Elm Roww, Hampstead, pentru ajutorul prețios pe care i l-a dat în calitate de expert, ocupându-se de fotografii.

CAPITOLUL I

ÎN JURUL NOSTRU NU LIPSESC OCAZIILE DE A DEVENI EROU...

DL. HUNGERTON, tatăl lui Gladys, în realitate ființa cea mai lipsită de tact din câte ar putea să existe pe lume un soi de cacatoes veşnic zbârlit, înfoiat şi neîngrijit rămânea totuşi un suflet excelent, însă preocupat exclusiv de persoana sa neghioabă. Dacă m-ar fi putut îndepărta ceva de Gladys, n-ar fi fost decât gândul de a avea un asemenea socru. Sunt convins că în sufletul lui mă credea în stare să vin la Chestnuts de trei ori pe săptămână, numai şi numai ca să mă bucur de prezența sa şi, mai ales, să-l ascult expunându-şi vederile sale asupra bimetalismului, problemă în care îşi câştigase oarecare autoritate.

În seara aceea am suportat timp de o oră sau două pălăvrăgeala lui anostă cu privire la înlocuirea monedei bune prin una proastă, la valoarea reprezentativă a argintului, la deprecierea rupiei şi la adevăratele etaloane de schimb.

— Închipuiți-vă striga el, uşor înfuriat că toate datoriile lumii ar avea scadența la aceeaşi dată şi că li s-ar pretinde debitanților să le achite imediat; ce s-ar întâmpla, oare, în condițiile de astăzi?

Am răspuns că, evident, lucrul acesta m-ar ruina. Atunci el a sărit de pe scaun, m-a dojenit pentru obişnuita mea superficialitate, care făcea imposibilă orice discuție serioasă cu mine şi a fugit să se îmbrace în vederea unei şedințe.

În sfârşit, am rămas singur cu Gladys. Sunase, pentru mine, ora destinului. Toată seara mă simțisem în situația soldatului aşteptând semnalul care urma să-i hotărască soarta nesigură şi încercasem pe rând atât nădejdea victoriei, cât şi frica înfrângerii.

Cât era de frumoasă aşa cum o vedeam stând jos, cu silueta desprinzându-i-se mândră şi delicată pe fondul roşu al draperiei! Şi cu toate acestea, cât era de rezervată!

Ne lega o frumoasă, o foarte frumoasă prietenie, care însă nu depăşea limitele uneia dintre acele camaraderii cum ar fi putut exista la „Gazette", unde eram reporter, între unul dintre confraţii mei şi mine; perfect sinceră, perfect cordială – complet lipsită de preocuparea diferenţei de sex. Îmi displace profund când o femeie se arată faţă de mine prea sinceră şi prea liberă. Lucrul acesta nu măguleşte nici odată pe un bărbat. Acolo unde începe atracţia, începe şi timiditatea şi neîncrederea moştenire din zilele vitrege când dragostea mergea adesea mână în mână cu brutalitatea. Capul care se apleacă, ochii care-ţi ocolesc privirea, glasul care tremură, fiinţa întreagă care se apără, iată semnele prin care recunoşti pasiunea şi nicidecum privirea făţişă sau răspunsul fără ocol. Deşi eram tânăr, avusesem timp să învăţ acest lucru sau să-l regăsesc în acea amintire a speciei, care se numeşte instinct.

Gladys întrunea toate calităţile femeii. Unii o socoteau rece şi aspră, dar un asemenea gând ar fi fost o trădare. Pielea uşor pârguită. De un colorit aproape oriental, părul negru ca pana corbului, ochii mari şi catifelaţi, buzele cărnoase dar delicate, totul dovedea la ea pasiunea ascunsă. Dar această pasiune, aveam trista impresie că nu ştiusem s-o scot la lumină. În astă-seară însă trebuia cu orice preţ să grăbesc lucrurile şi să ies din nesiguranţă. Poate că mă îndreptam spre o înfrângere. Dar mai bine respins ca pretendent decât acceptat ca frate.

Ajuns la această fază a gândurilor mele, eram gata să întrerup o lungă şi apăsătoare tăcere, când Gladys şi-a aţintit asupra mea ochii negri şi pătrunzători, clătinându-şi capul mândru, cu un surâs plin de mustrare.

— Presimt că ai de gând să-mi faci declaraţii, Ned. Păcat. Prietenia noastră era aşa de frumoasă!

Mi-am tras puţin scaunul spre ea.

— Cum de-ai ştiut că aveam intenția asta? Am întrebat-o, într-adevăr surprins.

— Crezi că femeile se înşelă? Crezi că i s-a întâmplat vreodată vreuneia să fie luată pe neaşteptate? Ned, prietenia noastră era atât de serioasă şi de frumoasă... Ce păcat ar fi s-o stricăm! Nu înțelegi oare cât e de minunat ca un băiat tânăr şi o fată tânără să poată sta de vorbă singuri, cum stăm noi, fără gânduri ascunse?

— Nu ştiu, Gladys. Dar, vezi, cred că tot atât de bine şi de fără gânduri ascunse poate să stea de vorbă şi cu... cu şeful gării, de pildă!

Nu-mi dau bine seama cum am aruncat în timpul discuției numele acestui funcționar. Dar, oricum, am făcut-o şi am izbucnit amândoi într-un hohot de râs.

— Nu. Ceea ce-mi oferi nu mi-e de-ajuns, Gladys. Aş vrea să te strâng în brațe, aş vrea să-ți simt capul pe pieptul meu, aş vrea...

Îndată ce băgă de seamă că aş fi fost gata să pun în aplicare o parte din gândurile mele, sări de pe scaun.

— Ai stricat totul, Ned, zise ea. Totul se petrece aşa de normal până în clipa când intervin lucruri care n-au nici un rost! Ce păcat! Cum se face că n-ai mai multă stăpânire?

— Dar nu-i ceva născocit de mine, am susținut. Natura e de vină. Dragostea.

— Dragostea... Da, poate când e reciprocă, fără îndoială că schimbă multe. Dar eu nu ştiu ce-i dragostea.

— Şi totuşi, cu frumusețea dumitale, cu sufletul dumitale, Gladys, eşti făcută pentru dragoste! Trebuie să iubeşti!

— Trebuie, mai întâi, să-ți aştepți ceasul.

— Dar de ce oare nu mă poți iubi, Gladys? Din pricina înfățişării mele, sau din altă pricină?

Ea s-a aplecat puțin, a întins mâna, mi-a răsturnat capul... Şi cât era de grațioasă când mă privea aşa, de sus, zâmbitoare şi gânditoare!

— Nu, nu-i aşa, zise ea, în sfârşit. Nu eşti un închipuit, prin urmare pot să ți-o spun fără ocol. Dar e altceva, ceva mai serios...

— Caracterul?

A încuviințat cu capul, severă.

— Dar ce-ar trebui să fac ca să mi-l schimb?... Ia-ți un scaun şi să discutăm. Însă nu-s dispus să spun nimic până nu te aşezi.

M-a privit cu un aer mirat, de neîncredere, mai puțin plăcut decât deplina ei încredere de până atunci. Cât de primitive şi de bestiale par sentimentele omului când le priveşti în toată goliciunea lor! Dar poate că nu este decât o impresie de-a mea, personală. Gladys şi-a luat un scaun şi s-a aşezat.

— Să vedem, ce nu-ți place la mine?

— Iubesc pe altul, mi-a răspuns ea.

De data asta am sărit eu de pe scaun.

— Nu, mi-a explicat, râzând de mutra mea. Nu o ființă anumită, ci un ideal. Bărbatul pe care-l visez, nu l-am întâlnit încă.

— Descrie-mi-l. Cum ți-l închipui?

— În multe privințe ar putea să-ți semene.

— Îți mulțumesc pentru vorbele astea. Dar ce face el şi n-aş putea face şi eu? Ce poate fi omul acela: membru al unei societăți de temperanță, vegetarian, aeronaut, teozof, supraom? Nu există nici un lucru pe lume, Gladys, pe care să nu fiu gata să-l încerc, numai pe simpla bănuială că ți-ar fi pe plac!

A început să râdă, constatând cât eram de adaptabil:

— În primul rând, cred că idealul meu n-ar vorbi aşa. Mi-l închipui mai dârz, mai puțin dispus să se supună capriciilor unei fete prostuțe. Mai întâi de toate, el n-ar putea fi decât un om activ, un om care ştie să privească moartea în față, fără să se teamă de ea, un bărbat care iubeşte riscul şi performanța. Nu mi-ar fi dragă persoana lui, ci gloria lui, care s-ar răsfrânge asupra mea. Gândeşte te la Richard Burton: povestea vieții lui, scrisă de soția lui, mă face să

înțeleg dragostea pe care i-o purta! Dar lady Stanley? Ai citit vreodată acel admirabil capitol final al cărții pe care l-a consacrat-o soțului ei? Iată genul de om pe care o femeie îl poate adora din tot sufletul, pentru că ea nu apare în ochii lumii deloc micşorată, ci înălțată, ca inspiratoare a faptelor lui nobile!

Entuziasmul o făcea să pară atât de frumoasă, încât eram gata să renunț de a-i mai răspunde. Mi-am adunat însă tot sângele rece şi i-am spus:

— Nu putem fi cu toții Stanley sau Burton. Mai ales că ne lipseşte şi ocazia. Mie, cel puțin, mi-a lipsit totdeauna. Dacă mi s-ar prezenta, aş fi gata s-o folosesc.

— Dimpotrivă, ocaziile nu lipsesc, ci ne înconjoară de aproape. Caracteristica bărbatului pe care ți-l descriu e că el îşi creează ocazia. Nimic nu-l opreşte. Cu toate că nu l-am întâlnit nici odată, îl cunosc aşa de bine! În jurul nostru nu lipsesc ocaziile de a deveni erou. Bărbaților le revine sarcina de a realiza aceste posibilități, iar femeilor de a-i iubi pe aceşti bărbați, ca o răsplată a acestor realizări. Ai văzut pe tânărul francez care-a plecat cu balonul săptămâna trecută. Deşi se dezlănțuise furtuna, nu şi-a amânat plecarea hotărâtă. Măturat de vânt vreme de 24 de ore, a căzut la depărtare de 1500 de mile, drept în mijlocul Rusiei! Acesta e genul de bărbat care mă interesează. Gândeşte-te la gelozia celorlalte femei față de femeia iubită de el! Să mă simt invidiată din pricina unui bărbat, iată visul meu!

— Din dragoste pentru dumneata, aş face şi eu, bucuros, acelaşi lucru.

— N-ar trebui să-l faci din dragoste pentru mine, ci pentru că nu te-ai putea împiedica, pentru că o poruncă lăuntrică te-ar sili să-l faci, pentru că, în dumneata, eroul ar stăpâni omul! Când, luna trecută, ai povestit în gazetă explozia aceea de gaze din mina „Wigan” , de ce nu te-ai coborât ca să-i salvezi pe oamenii de-acolo, disprețuind primejdia de-a fi asfixiat?

— Dar m-am coborât.

— Nu mi-ai spus-o nici odată.

— Nu credeam că aş fi avut, prin asta, vreun merit.

— Eu n-am ştiut nimic.

Un oarecare interes părea că se aprinde în ochii fetei.

— Ai fost viteaz.

— Nu se putea altfel. Nu faci un bun reportaj decât dacă te documentezi singur.

— Ce argument stupid! Asta răpeşte acțiunii dumitale orice poezie. Dar, indiferent de motivele pe care le-ai avut, sunt fericită că ai coborât în mină.

Mi-a întins mâna, cu un gest de o fermecătoare demnitate, iar eu, aplecând-mă, i-am sărutat degetele.

— Da, recunosc, sunt pur şi simplu o femeie romanțioasă, cu visuri de fetiță. Dar aceste visuri îmbracă o formă atât de reală, atât de mult fac parte din mine, încât nu mă pot împiedica să nu mă port în consecință. Dacă o să mă căsătoresc, n-o să iau decât un bărbat celebru.

— De ce nu? am strigat. Femeile de felul dumitale sunt inspiratoarele bărbaților. Oferă-mi o ocazie şi ai să vezi dacă n-o folosesc la moment! Sau, mai bine, nu... Bărbații, aşa cum prea bine ai spus, trebuie să-şi găsească singuri ocaziile, fără să le aştepte de la alții. Pe cinstea mea! Am pretenția să fiu şi eu de vreun folos oarecare pe pământul ăsta!

Ea a râs de neaşteptatul meu entuziasm irlandez.

— De ce nu? a zis. Ai tot ce poate dori un bărbat: tinerețe, sănătate, putere, educație, energie. Acum câteva clipe m-ai mâhnit. Dar acum mă bucur, o, cât mă bucur! Că discuția noastră a trezit în dumneata toate aceste gânduri.

— Şi dacă eu? ...

Mâna ei caldă şi catifelată s-a lipit de buzele mele.

— Nici un cuvânt mai mult. Iată o jumătate de oră de când serviciul dumitale de noapte te reclamă. N-aveam curajul să-ți amintesc lucrul acesta. O să mai vorbim poate într-o zi, după ce-ți vei fi găsit adevărata menire...

Şi iată cum s-a întâmplat că, într-o seară cețoasă de noiembrie, m-am trezit la Camberwell alergând după tramvai. Inima îmi zvâcnea în piept, în dorința arzătoare ca ziua de mâine să nu se încheie fără a-mi fi sugerat o performanță vrednică de stăpâna inimii mele! Dar cine, pe lumea asta, şi-ar fi închipuit că o să fie atât de neverosimilă şi determinată de nişte împrejurări atât de ciudate?

N-aş vrea ca acest capitol introductiv să fie socotit de către cititor ca neavând nimic comun cu povestirea mea.

El, acest capitol, e acela care o declanşează. Pentru că numai atunci când un bărbat păşeşte în viață cu credința că în jurul lui nu lipsesc ocaziile de a deveni erou şi în inima lui se naşte dorința aprigă de a se folosi de una din ele – indiferent care i-o ieşi în cale – numai atunci el rupe, ca

mine, cu mersul banal al vieții, ca să intre în ținutul misterios dar minunat, unde îl aşteaptă marea aventură şi marea răsplată. Când am intrat în birourile ziarului „Daily Gazette” , în al cărui angrenaj nu eram decât o mică rotilă, purtam în mine, puternic înrădăcinată, hotărârea de a găsi, de preferință chiar în noaptea aceea, o ocazie demnă de dorințele frumoasei Gladys. Că, cerându-mi să-mi risc viața pentru asta, însemna din parte-i egoism şi asprime sufletească iată amănunte de care nu ții seama decât cu vârsta şi nicidecum în entuziasmul celor 23 de ani ai mei şi în patima celei dintâi dragoste.

CAPITOLUL II

„ÎNCEARCĂ-ŢI NOROCUL CU PROFESORUL CHALLENGER! ...”

AM AVUT ÎNTOTDEAUNA, la ziar, o simpatie pentru şeful serviciului de ştiri, Mc Ardle, un bătrânel roşcovan, ursuz şi adus de spate. La rândul meu, speram că nu-i eram antipatic. Bineînțeles, adevăratul meu şef era Beaumont. Dar acesta trăia în atmosfera eterată a unui soi de înălțime olimpică, până unde nimic nu reuşea să se ridice decât dacă nu era cel puțin de importanța unei crize internaționale sau a unei remanieri de guvern. Îl vedeam din când în când pătrunzând în întunericul sanctuarului său: trecea singuratic şi maiestuos, cu ochii pierduți, cu gândul la Balcani sau la Golful Persic. Plutea deasupra noastră, departe de noi. Noi nu-l cunoşteam decât pe Mc Ardle, care îl reprezenta în fața noastră. Când am intrat în biroul lui, bătrânelul mi-a făcut un semn uşor cu capul, ridicându-şi ochelarii până în creştetul său chel.

— Din câte-am auzit, mi se pare că te descurci destul de bine, domnule Malone, a zis cu un accent scoțian, plin de bunăvoință.

I-am mulțumit.

— Reportajul dumitale privitor la explozia gazului de mină a fost foarte bun. Tot aşa de bun a fost şi acela cu privire la incendiul de la Southwark. Ai găsit nota justă. Dar vrei să-mi vorbeşti, mi se pare?

— Vreau să vă cer o favoare.

Ochii lui îngrijorați mi-au ocolit privirea:

— Zău? Şi despre ce-i vorba?

— Nu credeți, domnule, că ar exista vreo misiune pe care să mi-o încredințați în numele jurnalului nostru? Aş

face totul ca s-o duc la bun sfârşit şi v-aş trimite un reportaj interesant.

— Despre ce fel de misiune vorbeşti, domnule Malone?

— Indiferent ce fel, numai să fie plină de aventuri şi de primejdii. Vă asigur că o să-mi dau toată silința. Mi-ar conveni cu atât mai mult cu cât ar fi mai grea.

— Pari destul de dispus să-şi rişti viața.

— Ca să am un scop în viață.

— Bravo! Iată ce se cheamă entuziasm, domnule Malone! Din păcate, mă tem să nu fie cam târziu pentru acest soi de performanțe. O misiune specială dă rareori rezultate în raport cu cheltuielile pe care le cere. Şi, în orice caz, nu se încredințează decât unui om experimentat, al cărui nume inspiră încredere marelui public. Întinsele spații virgine de pe harta lumii dispar de la o zi la alta şi nicăieri nu mai este loc pentru spiritele întreprinzătoare. Dar, ia stai! A zis şi obrazul i s-a luminat de un zâmbet. Vorbind de întinsele spații virgine de pe hartă, mi-a venit o idee. Ce-ai zice dacă te-aş însărcina să demaşti un impostor, un Munchhausen modern şi să-l acoperi de ridicol? Va trebui să-i demaşti minciunile. Ei, dragul meu prieten, ar fi grozav. Ce părere ai?

— Tot ce doriți, unde şi când doriți.

Mc Ardle s-a gândit o clipă.

— Întrebarea care se pune a zis în sfârşit este să ştim dacă ai să te poți înțelege sau măcar să stai, pur şi simplu, de vorbă cu omul nostru. Dar dumneata pari a avea un fel de talent de a te impune oamenilor: te faci simpatic şi ai o putere magnetică, asta desigur ca efect al vitalității tinereşti sau a ceva analog, bănuiesc, în ce mă priveşte, sunt ferm convins că lucrurile stau aşa.

— Sunteți prea binevoitor față de mine, Mc Ardle.

— Încearcă-ți dar norocul cu profesorul Challenger, din Enmore Park.

Nu mi-am putut ascunde mirarea.

— Challenger? Am strigat. Profesorul Challenger, faimosul zoolog? Nu-i acela care i-a spart capul lui Blundell, de la „Telegraph” ?

Şeful a schiţat un zâmbet:

— Asta te îngrijorează? Parcă-mi spuneai că eşti în căutarea aventurii...

— Iată una, într-adevăr, domnule, i-am răspuns.

— Întocmai. De altfel nu cred să meargă totdeauna atât de departe cu violența. Fără îndoială că Blundell a căzut la un moment nepotrivit sau a avut un fel greşit de a se comporta cu el. Poate că dumneata o să ai mai mult noroc sau mai multă dibăcie. Desigur că aici ar fi ceva de făcut în sensul dorințelor dumitale, iar gazeta ți-ar da mână liberă.

— Dar nu ştiu nimic despre Challenger, i-am spus. Mi-a amintesc doar că i-am văzut numele pomenit la „Fapte diverse”, în legătură cu bătaia lui Blundell.

— Am oarecare informații care te-ar putea îndruma, domnule Malone. Profesorul mă interesează de mai mult timp şi îl țin sub observație.

Scoase o hârtie dintr-un sertar:

— Iată fişa lui. Ți-o spun în rezumat:

„Challenger George Eduard. Născut la Largs (Anglia de Nord), în 1863. Elev al Academiei din Largs, Universitatea din Edinburgh. Adjunct la British Museum, 1892. Conservator adjunct al serviciului de antropologie comparată, 1893. Renunță la aceste funcțiuni în acelaşi an, în urma unor scrisori insultătoare. Titular al medaliei Crayston pentru cercetări în domeniul zoologiei. Membru corespondent la... (urmează o sumedenie de nume... mai multe rânduri scrise cu caractere mici: Societatea Belgiană, Academia Americană de Ştiințe din La Plata etc., etc.). Fost Preşedinte al Societății de Paleontologie, Secția H din Asociația britanică şi aşa mai departe... A publicat: „câteva observații asupra unei serii de cranii „omeneşti”, „încercări asupra evoluției vertebratelor” şi numeroase articole, dintre care unul, „Ce se ascunde sub teoria weissmannismului”, a provocat o discuție aprinsă la Congresul Zoologilor de la Viena. Distracțiile preferate:

plimbări în aer liber, excursii în munți. Adresa: Enmore Park, Kensington, W" .

— Iată, ia-o cu dumneata. Cred că în seara asta nu mai avem ce ne spune.

Am băgat hârtia în buzunar.

— O clipă, domnule – am stăruit, văzând că nu mai aveam în fața mea un chip îmbujorat, ci o scăfârlie roşcată. Nu sunt încă lămurit de ce trebuie să iau un interviu acestui profesor. Ce-a făcut?

Capul s-a ridicat şi fața a apărut imediat:

— Plecat singur în explorare, acum doi ani, în America de Sud. Întors anul trecut. Refuză să precizeze regiunea explorată, care cu siguranță se află prin America de Sud. Începe o vagă poveste a călătoriei lui, când, din pricina unei obiecții ridicate, se închide în el însuşi ca o stridie. Pare a fi fost eroul unei aventuri neobişnuite sau poate ceea ce apare mai probabil nu e decât un mincinos de prima clasă. A adus cu el câteva fotografii stricate, dar care au fost socotite ca fiind trucate. A devenit atât de irascibil, încât e în stare să sară asupra oricui l-ar întrerupe şi să arunce pe scări în jos pe gazetari. După părerea mea, nu-i decât un megaloman omucid cu înclinații ştiințifice. Eşti destul de mare ca să te descurci singur. În orice caz, vei fi în siguranță: legea cu privire la responsabilitatea patronului în materie de accidente te ocroteşte…

Un cap acoperit cu fire de păr roşcat s-a substituit iarăşi feței roşcovane, care rânjea. Întrevederea se sfârşise.

M-am îndreptat spre Savage Club, dar în loc să intru, m-am rezemat de balustrada terasei Adelphi şi am rămas pe gânduri, uitându-mă la cursul uleios şi cafeniu al Tamisei. În aer liber, ideile îmi apăreau mai netede şi mai limpezi. Am scos fişa profesorului Challenger şi am citit-o la lumina unui glob electric. Şi am simțit ceva, ceva ce n-aş putea considera decât ca o inspirație. Ca să ajung până la fiorosul profesor, ştiam că nu trebuie să contez pe calitatea mea de gazetar. Pe de altă parte, violențele despre care pomenea în două locuri biografia lui sumară puteau fi datorate doar unui fanatism de

savant. Oare nu exista în acest domeniu un loc pe unde ar fi fost accesibil? Trebuia să încerc.

Am intrat în club. Bătea ora 11 şi sala cea mare începea să se umple, cu toate că nu era încă îmbulzeală. Intr-un fotoliu în apropierea căminului am observat un bărbat înalt, subțire şi ciolănos. Acesta şi-a întors capul chiar în clipa când îmi trăgeam scaunul lângă el. Era exact omul pe care aş fi dorit să-l întâlnesc – Tarp Henry, din redacția revistei „Natura": uscat, slab, numai piele şi oase şi plin de bunăvoință față de cei pe care-i cunoştea. Am intrat de-a dreptul în subiect.

— Ce ştii despre profesorul Challenger?

— Challenger?

Şi-a încruntat sprâncenele nemulțumit:

— Challenger e individul acela care, plecat în America de Suci, s-a întors de-acolo cu o poveste nemaipomenită.

— Ce poveste?

— Descoperise, zicea el, nişte animale extrem de ciudate. Dar între timp cred că s-a lăsat păgubaş. Sau, cel puțin, trece totul sub tăcere. Întrebat de agenția Reuter, a provocat prin declarațiile lui o zarvă atât de mare, încât agenția a găsit că e inutil să persevereze. Era, de altfel, o chestiune care-l putea discredita în ochii tuturor confraților lui. Pe cele câteva persoane care s-au arătat dispuse să-l ia în serios, le-a descurajat repede.

— Cum asta?

— Cauza e grosolănia lui nesuferită, purtarea lui imposibilă. O să-ți citez, printre alții, pe bătrânul Wadley, de la Institutul de Zoologie. Wadley i-a trimis următorul mesaj: „Preşedintele Institutului de Zoologie prezintă omagii profesorului Challenger şi ar considera ca o favoare personală dacă domnia sa ar binevoi să le facă, atât lui, cât şi colegilor lui, onoarea de a asista la viitoarea lor şedință." Ei bine, răspunsul lui Challenger nu poate fi exprimat în termeni decenți.

— Totuşi mi-l poți spune?

— Redat într-o formă acceptabilă, ar suna cam aşa: „Profesorul Challenger prezintă omagii preşedintelui Institutului de Zoologie şi ar considera ca o favoare personală dacă ar binevoi să se ducă dracului!”

— Doamne Dumnezeule!

— Da, cam aşa a zis şi Wadley. Îmi amintesc de bietul Wadley gemând la începutul şedinţei: „...după 50 de ani de colaborări ştiinţifice...” Nu şi-a mai venit nici odată în fire.

— Mai ştii şi alte amănunte despre Challenger?

— Eu sunt, după cum ştii, bacteriolog. Mai exact, raza mea de activitate e microscopul. Abia dacă mă uit la cele ce se văd cu ochiul liber. Sunt un cercetător situat la limitele cunoaşterii şi mă simt foarte stingherit când ies din laboratorul meu şi-mi întâlnesc semenii, aceste vietăţi neînchipuit de mari şi grosolane. Spiritul meu e prea dezlegat de cele lumeşti, ca să bârfesc. Totuşi, am auzit vorbindu-se de Challenger în lumea savanţilor: e un om pe care n-ai dreptul să nu-l iei în seamă. E cât se poate de inteligent, plin de viaţă şi de energie, dar în acelaşi timp intransigent, sclavul ideilor fixe şi fără nici un fel de scrupul. În chestiunea aceea sud-americană, nu a mers el oare până la a truca fotografiile?

— Mi-l descrii ca fiind sclavul unor idei fixe. Un exemplu?

— Exemple sunt cu miile, dintre care cel mai recent, referitor la Weissmann şi la evoluţionism, a fost cauza dezlănţuirii unui adevărat scandal la Viena.

— În ce împrejurări?

— Nu-mi amintesc bine. Dar avem la gazetă un text englezesc al procesului verbal de şedinţă. Binevoieşti să vii cu mine?

— Cu multă plăcere. Trebuie să iau un interviu profesorului şi caut un mijloc de a ajunge până la el. Îţi mulţumesc pentru bunăvoinţă. Te-aş însoţi chiar acum, dacă nu crezi că e prea târziu.

O jumătate de oră după aceea, în birourile „Naturii” stăteam aşezat în faţa unui impresionant volum. Articolul pe care îl cercetam, „Weissmann împotriva lui Darwin”, avea ca subtitlu: „Vii proteste la Viena. O şedinţă furtunoasă”. Chiar dacă insuficienţa culturii mele ştiinţifice mă împiedica să urmăresc discuţiile, totuşi puteam să-mi dau seama că profesorul englez, prin atitudinea lui arţăgoasă, provocase indignarea confraţilor de pe continent. „Proteste”, „Rumoare”, „Strigăte unanime” – iată primele trei subtitluri care mi-au sărit în ochi. Pentru rest, dacă articolul ar fi fost scris în limba chineză, nu l-aş fi înţeles mai puţin.

— Te-aş ruga să mi-l traduci în englezeşte, i-am spus confratelui meu, cu voce gravă.

— Bine, dar e în englezeşte!

— Mi-aş încerca mai curând norocul cu textul original.

— Într-adevăr, pentru un profan e cam lipsit de claritate.

— Mi-ar trebui să găsesc mai mult decât o singură propoziţie pe înţelesul meu, din care să se desprindă o cât de vagă idee. Dar... iată una, cred... una aproape limpede. Am să mi-o transcriu. Îmi dă ocazia să iau contact cu fiorosul profesor.

— Asta e tot ce pot face pentru dumneata?

— O clipă, te rog! Aş vrea să-i scriu. Dacă-mi dai voie să-mi redactez chiar aici scrisoarea, pe o hârtie cu en-tete-ul revistei dumitale, poate că aş câştiga oarecare autoritate în ochii lui.

— Şi după asta, Challenger ar veni să facă aici un scandal, de să-i meargă vestea!

— Ba, deloc. Ai să vezi scrisoarea. Te asigur că n-o să cuprindă nimic supărător.

— În cazul acesta, iată scaunul şi biroul meu. Găseşti acolo hârtie. Aş dori numai să arunc şi eu o privire pe scrisoarea dumitale când o fi gata.

Nu mi-am precupeţit timpul. Şi îndrăznesc să spun că scrisoarea aceea avea o întorsătură fericită, aşa că i-am citit-o bacteriologului meu, nu fără oarecare mândrie de autor.

«Iubite domnule profesor Challenger,

Nu sunt decât un modest doritor de a cunoaşte legile naturii. Am manifestat totdeauna cel mai viu interes în ce priveşte speculaţiile dv. asupra lui Darwin şi Weissmann. De curând am avut ocazia să-mi reîmprospătez cunoştinţele recitind...

— Afurisit mincinos! A şoptit Tarp Henry.

— ...recitind magistrala dv. comunicare de la Viena. Acest document, de o admirabilă claritate, pare a lămuri problema definitiv. Îngăduiţi-mi totuşi să vă atrag atenţia asupra uneia din frazele dv. Spuneţi: „Protestez din toate puterile mele împotriva acelei aserţiuni exorbitante şi în întregime dogmatice, că fiecare „id" este un microcosm posesor al unei arhitecturi istorice lent elaborate de-a lungul seriei de generaţii". Nu credeţi că sunt în ea unii termeni prea categorici? Nu credeţi că ar trebui reluaţi şi verificaţi? Dacă mi-aţi îngădui, v-aş cere favoarea unei întrevederi, deoarece subiectul mă interesează şi aş dori să vă prezint prin viu grai unele idei personale. Cu asentimentul dv., sper să am cinstea de a vă vizita poimâine, miercuri, la ora 11 dimineaţa.

Al dv., domnule, cu deosebit respect şi sinceritate.

EDUARD D. MALONE»

— Ei? am întrebat, triumfător.

— Bine, dacă conştiinţa dumitale se simte împăcată...

— Nu m-a mustrat nici odată cu nimic.

— Şi ce-ai de gând să faci?

— Să-l vizitez pe Challenger. Odată ajuns acolo, o să găsesc eu vreun pretext să încep discuţia. La nevoie, i-aş dezvălui chiar subterfugiul de care m-am folosit. Dacă Challenger are cât de cât spirit sportiv, orgoliul lui o să fie măgulit.

— Crezi? Ia seama ca, în loc să-i mângâi dumneata orgoliul, să nu te mângâie el pe dumneata! Ai grijă să te

îmbraci în echipament american de fotbal sau cu o cămaşă de zale. La revedere. O să-ți țin răspunsul lui la dispoziție miercuri dimineața, dacă binevoieşte să-ți răspundă. E un om violent, țâfnos, primejdios şi nesuferit pentru toți cei care se apropie de el şi nu e combătut de savanți decât în măsura în care îşi pot permite vreo îndrăzneală la adresa lui. Poate că ar fi fost mai bine pentru dumneata să nu fi auzit nici odată vorbindu-se de el...

CAPITOLUL III

UN OM IMPOSIBIL...

TEMERILE CA ŞI NĂDEJDILE prietenului meu n-au fost întemeiate. Când am sosit miercuri la sediul „Naturii" , am găsit un plic purtând ştampila din West Kensington, pe care numele meu era scris cu nişte litere ca de sârmă ghimpată. Iată ce conținea plicul:

„Enmore Park W.

Domnule,

Am primit scrisoarea prin care vă oferiți să împărtăşiți vederile mele. Vederile mele nu au nevoie să fie împărtăşite nici de dv., nici de altcineva. Aveți îndrăzneala să numiți „speculații" declarațiile mele asupra darwinismului. Țiu să vă semnalez grava necuviință pe care o provoacă asemenea cuvânt într-o asemenea materie. Contextul, totuşi, îmi dovedeşte că ați păcătuit, mai mult din ignoranță şi lipsă de dibăcie decât din răutate. În consecință, vă scot de sub acuzare. Una din frazele lucrării mele pare a vă fi dat oarecum de furcă. Aş fi crezut că numai o inteligență submediocră n-ar fi putut să sesizeze imediat acest punct de vedere. Dar dacă într-adevăr lucrul acesta cere o explicație, sunt de acord să vă primesc la ora fixată, în ciuda dezgustului pe care mi-l provoacă, fără excepție, vizitele şi vizitatorii. Feriți-vă de a crede, aşa cum ați putea fi ispitit s-o faceți, că mi-aş putea schimba eventual părerea. Nu-mi exprim nici odată o părere decât în mod deliberat şi după ce am chibzuit îndelung asupra ei. A-mi lua vorba înapoi nu intră în obiceiurile mele. Binevoiți, atunci când vă veți prezenta, să arătați valetului meu, Austin, plicul acestei scrisori: el trebuie să ia toate măsurile de precauție necesare spre a mă apăra împotriva acelor puşlamale neruşinate care se numesc gazetari.

Al dv. sincer
GEORGE EDUARD CHALLENGER.”

I-am citit această scrisoare lui Tarp Henry, care venise de dimineață să ia rezultatul demersului meu. Drept răspuns, Tarp mi-a spus doar atât:.

— Tocmai s-a descoperit o substanță, cuticura sau cam aşa ceva, mai eficace decât arnica[1] pentru vindecarea rănilor…

Unii oameni au un deosebit simț al umorului.

Era aproape 10 şi jumătate când am primit scrisoarea. La ora exactă fixată pentru întâlnire, o trăsură m-a lăsat în fața unei case, al cărei grilaj impunător şi ale cărei ferestre cu perdele bogate dovedeau că temutul profesor se bucura de o frumoasă stare materială. Uşa mi-a fost deschisă de un individ ciudat, negricios şi uscat, fără vârstă, care purta o vestă de postav gros şi jambiere brune, de piele. Am aflat mai târziu că era şoferul, care îndeplinea toate serviciile ori de câte ori ultimul valet o lua la goană. M-a privit din cap până în picioare, cu nişte ochi albaştri pătrunzători.

— Sunteți aşteptat? a întrebat.

— Mi s-a fixat o întâlnire.

— Scrisoarea dumneavoastră?

I-am arătat plicul.

— Bine!

Părea foarte puțin vorbăreț. L-am urmat în coridor când, dintr-o odaie în care am recunoscut că era sufrageria, a apărut deodată în fața mea o femeie scundă, cu trăsăturile mobile şi vii, cu ochi negri şi cu aspect mai mult francez decât britanic.

— O clipă, îmi spuse ea. Aşteaptă puțin, Austin. Poftiți înăuntru, domnule. Dați-mi voie să vă întreb dacă l-ați mai întâlnit până acum pe soțul meu.

---

[1] Arnica montana, plantă tonică şi stimulentă din care se extrage o tinctură bună pentru vindecare rănilor. (n.t.).

— N-am avut această cinste, doamnă.

— Atunci vă prezint mai dinainte scuzele mele. E un om imposibil, cu totul imposibil. Țin să vă previn, ca să vă păziți.

— Vă mulțumesc, doamnă.

— Îndată ce-l vedeți că se înfurie, să nu mai rămâneți în odaie şi să nu vă mai pierdeți timpul cu discuții. Au mai avut şi alții ocazia să regrete acest lucru. De fiecare dată se iscă un scandal care se răsfrânge şi asupra mea şi asupra tuturor. Sper că vizita dumneavoastră nu este în legătură cu aceeaşi problemă, a Americii de Sud.

— E cu neputință să minți o femeie.

— O, e cel mai primejdios subiect! O să vă povestească lucruri despre care nu veți crede nimic, ceea ce, de altfel, e uşor de înțeles. Totuşi, vă rog să nu-l contraziceți, deoarece lucrul acesta îl scoate din fire. Prefaceți-vă că-l credeți şi totul o să fie bine. Țineți seama că el însuşi crede ce spune. Despre asta puteți fi sigur. Nici odată nu s-a pomenit un om mai cinstit. Nu vă mai rețin, asta i-ar da de bănuit. Dacă începe a fi primejdios, într-adevăr primejdios, sunați şi rezistați până sosesc eu. Chiar şi în clipele cele mai grave, tot mai păstrez asupra lui o oarecare autoritate…

Cu aceste cuvinte de încurajare, doamna Challenger m-a încredințat tăcutului Austin, care aştepta asemeni unei statui a discreției. Valetul m-a condus la capătul coridorului, în fața unei uşi la care a bătut. Un muget de taur i-a răspuns. Şi iată-mă în fața profesorului.

Challenger stătea pe un scaun turnant, în fața unei mese mari, acoperită cu cărți, cu hărți şi cu diagrame. În clipa când am intrat, s-a învârtit cu scaunul ca să mă privească din față. Înfățişarea lui mi-a tăiat răsuflarea. Eram pregătit să văd un om ciudat, dar nu o făptură atât de înspăimântătoare! Te surprindea prin statura lui, prin ținuta lui impunătoare şi prin mărimea capului, mai uriaş decât orice am văzut vreodată pe un trup omenesc. Pălăria lui, dacă m-aş fi încumetat s-o încerc, mi-ar fi căzut până pe umeri! Avea una din acele figuri cu barbă, care în mintea mea se asocia cu imaginea unui taur asirian – o față roşie, cu

barba de un negru bătând în albastru, coborând în bucle mari pe piept. Părul lui, cu totul neobişnuit, îi tăia fruntea ca o lungă bandă netedă. Ochii de un cenuşiu albăstrui, foarte limpezi sub smocurile negre şi groase ale sprâncenelor, aveau o privire ascuțită şi sfredelitoare care impunea. Umerii largi, pieptul bombat ca un butoi, mâinile de uriaş acoperite cu păr des – iată ce vedeam din persoana lui pe deasupra mesei. Un glas tunător agrava prima impresie pe care mi-o produsese celebrul profesor Challenger.

— Ei, despre ce este vorba? m-a întrebat el, cercetându-mă cu aroganță.

Trebuia să-mi ascund surprinderea, pentru că, altfel, dialogul s-ar fi putut termina aici.

— Ați binevoit să-mi fixați o întâlnire, domnule profesor, i-am răspuns domol.

Şi i-am împins plicul. El l-a luat şi l-a aşezat în faţa lui, pe masă.

— Aha, da... eşti tânărul care nu înţelege limba, engleză, dar binevoieşte, pe cât se pare, să fie de acord cu concluziile mele generale.

— Întru totul, domnule profesor, întru totul, am declarat.

— Desigur! Asta o să-mi consolideze situaţia, nu-i aşa? Pentru că îmi aduci sprijinul dublei autorităţi: a vârstei şi a aspectului dumitale... Ceea ce nu împiedică totuşi să fii mai bun decât toţi măgarii aceia de la Viena, ale căror răgete în turmă nu mă jignesc mai mult decât guiţatul de unul singur al porcului englez!

M-a privit aşa, de parcă aş fi fost un exemplar din rasa aceea.

— Purtarea lor, am spus, o găsesc îngrozitoare.

— Te asigur că sunt în stare să mă lupt singur şi n-am nevoie de simpatia dumitale. Da, singur, domnule, cu spatele la zid: acolo mă simt la locul meu. Dar să rezumăm. Dialogul acesta nu poate avea pentru dumneata prea mult farmec, iar pe mine mă plictiseşte peste orice închipuire. Aveai de prezentat, dacă nu mă înşel, câteva observaţii asupra unuia din aspectele tezei mele?

Felul lui de a fi, brutal şi direct, nu-mi lăsa putinţa să mă sustrag şi totuşi trebuia să mă feresc, să pândesc un moment prielnic. De departe, lucrul acesta mi se păruse destul de simplu. Oare calităţile mele de irlandez mă vor părăsi tocmai acum când aveam mai mare nevoie de ele? Challenger mă străpungea cu ochii lui de oţel.

— Explică-te! a mugit.

— Nu sunt decât un foarte modest cercetător, abia deasupra nivelului unui amator pasionat. Dar îmi pare că sunteţi de o severitate exagerată faţă de Weissmann. Oare starea de fapt nu ar tinde, în momentul de faţă, să-i... consolideze doctrina?

— Ce stare de fapt? a zis Challenger, cu un calm ameninţător.

— Fără îndoială că nu există nici un fapt care să constituie, în adevăratul înțeles al cuvântului, o dovadă. Făceam aluzie, pur şi simplu, la ceea ce aş numi tendința ştiințifică generală a gândirii moderne.

Challenger s-a aplecat spre mine cu o mare seriozitate.

— Ştii cred, a început făcând gestul de a număra pe degete, că unghiul cranian este un factor constant.

— Bineînțeles, i-am răspuns.

— Şi că telegonia este o ipoteză controversată?

— Fără nici o îndoială.

— Şi că ovulul este diferit de oul partenogenetic?

— Nici vorbă! am exclamat, mândru de îndrăzneala mea.

— Şi ce dovedeşte asta? m-a întrebat cu o voce blândă şi convingătoare.

— Într-adevăr ce dovedeşte asta? am îngăimat. Ce dovedeşte asta?

Challenger gungurea:

— Vrei să ți-o spun eu?

— V-aş ruga...

— Asta dovedeşte a zbierat el într-o neaşteptată explozie de furie că eşti o caiafă neruşinată, unul din acei mizerabili de gazetari, a căror ignoranță e tot atât de mare cât şi neruşinarea lor!

Se ridicase dintr-o săritură, cu ochii ieşiți din orbite.

În ciuda momentului critic, am avut timpul să observ, spre marea mea surprindere, că, deşi ridicat în picioare, îmi ajungea abia la umeri şi că, foarte mic de statură, stăvilit în creşterea lui.

Uriaşă, vitalitatea lui înspăimântătoare se dezvoltase în lărgime, în grosime şi în volum cerebral: un Hercule scund.

— Ceea ce-ți spuneam adineauri, domnule – striga acum, aplecat înainte cu gâtul întins şi cu mâinile sprijinite de masă – era pur şi simplu pe păsăreşte, o păsărească ştiințifică! Prin urmare, dumneata, care ai un cap cât o nucă, îți închipui că o să fii mai dibaci decât mine! Ai pretenția că eşti atotputernic, cabotin ce eşti! Fără îndoială că trebuie să ne plecăm cu toții în fața dumitale, în nădejdea vreunui

cuvânt binevoitor? În nădejdea că vreunul dintre noi o să se poată ridica mai uşor? În nădejdea că vreunul dintre noi o să se poată ține în scări? Ştii oare că a fost o vreme când ți s-ar fi tăiat urechile? Să ştii, lepră, că te cunosc prea bine! Ți-ai pierdut măsura mârşăviei. Dar mă însărcinez eu să ți-o aduc aminte. Te dezumflu eu, balon umflat cu vânt! Se mai găseşte cineva pe lumea asta care să-ți fie stăpân. Nu, domnule, nimeni nu-şi bate joc de George Eduard Challenger! Nimeni nu i-a găsit încă naşul! Doar te-am prevenit, din clipa când ai ținut să vii, că o faci pe propriul dumitale risc. Ai jucat un joc primejdios şi ai pierdut. Cu atât mai rău pentru dumneata, iubite domnule Malone. Acum, plăteşte!

— S-avem iertare, domnule, i-am răspuns, retrăgându-mă spre uşă şi deschizând-o. Puteți să mă insultați cât vreți, vă dau voie. Dar totul are o margine şi de atins n-o să mă atingeți!

— Crezi?

Înainta cu paşi măsurați, cu un aer amenințător. Dar deodată s-a oprit şi şi-a vârât mâinile butucănoase în buzunarele hainei scurte:

— Am mai avut până acum ocazia să arunc afară câțiva gazetari. Dumneata ai să fii al patrulea sau al cincilea. O amendă de 3 lire şi 15 şilingi, ăsta-i tariful obişnuit. Cam scump, dar face. Şi de ce, mă rog, nu ți-ai urma şi dumneata confrații? Mi se pare că o meriți îndeajuns!

Şi-a reluat apoi mersul duşmănos, ridicându-se pe vârfuri ca un maestru de dans.

Aş fi putut fugi pe uşa holului, dar ar fi fost o laşitate din partea mea. De altfel, o mânie cât se poate de firească începuse să mă înfierbânte. Chiar dacă m-aş fi făcut vinovat față de omul acesta, atitudinea lui mă punea în legitimă apărare.

— Binevoiți a vă îndepărta mâinile, domnule. N-o să sufăr nici cea mai mică atingere.

— Zău?!

Mustața lui neagră s-a ridicat şi un rânjet a făcut să-i sclipească unul din caninii albi:

— N-ai să suferi, zici, nici cea mai mică atingere?

— Domnule profesor – am strigat – fiți om de înțeles! Cântăresc 15 „stone[2]", sunt tare ca fierul şi joc centru mijlocaş în fiecare duminică în echipa „London Irish" . Nu sunt eu omul...

În clipa acea, el s-a repezit asupra mea. Din fericire deschisesem uşa, pentru că altfel am fi trecut prin ea!

Ciocnirea ne-a făcut să ieşim în coridor, unde am agățat în trecere un scaun, care a sărit împreună cu noi spre stradă. Barba lui Challenger îmi umplea gura, parcă eram încurcați unul într-altul, iar scaunul cel infernal îşi repezea picioarele printre ale noastre. Austin, care veghea, avusese grijă să deschidă cele două canaturi ale uşii holului. O smucitură ne-a făcut să ne rostogolim pe scări de-a-ndărătelea. Am văzut uneori prin localurile de noapte acrobați executând figuri asemănătoare şi am impresia că e nevoie de oarecare exerciții ca să le reuşeşti fără să te zdrobeşti. Scaunul s-a rupt în bucăți, de pavaj, în timp ce Challenger şi cu mine ne-am rostogolit înlănțuiți în şanțul rigolei. S-a ridicat, amenințând cu pumnii şi gâfâind ca un astmatic.

— Ei, a zis cu sufletul la gură, ți-ajunge?

Dar şi eu, la rândul meu, îmi revenisem.

— Fanfaron ce eşti! Am strigat.

Fără intervenția foarte oportună a unui sergent de stradă, care a pus capăt acestei scene ridicole, înfigându-se în fața noastră cu un carnet în mână, am fi fost gata să lichidăm conflictul pe loc, deoarece Challenger fierbea de dorință să se bată.

---

[2] Unitate de măsură cântărind aproape 7 Kg. (n.t.).

— Ce înseamnă asta? Nu vi-e ruşine? a început sergentul.

Era prima frază normală pe care o auzeam în Enmore Park.

— Ei, lămuriți-mă... stăruia omul, întorcându-se spre mine.

— Am fost atacat de omul ăsta, i-am spus.

— Atacat?

Profesorul nu zicea nimic. Gâfâia.

— Nu-i întâia oară când i se întâmplă! Sergentul a dat din cap cu asprime şi s-a întors spre Challenger: Ai mai avut şi luna trecută o poveste ca asta. Acum văd că tânărului ăstuia i-ai umflat ochiul. Apoi către mine: Să-l arestez?

Mi s-a muiat inima.

— Nu, nici vorbă, i-am răspuns.

— Atunci, ce? a făcut sergentul.

— În povestea asta am şi eu o vină. Am pătruns la dumnealui prin surprindere. De altfel mă prevenise cinstit.

Sergentul şi-a închis carnetul.

— Să nu te mai prind! i-a spus lui Challenger. Şi cum în jurul nostru începuseră să facă cerc un băiat de la măcelărie, o bonă şi câțiva gură-cască, a adăugat: Circulați vă rog, circulați!

Apoi a început să coboare strada greoi, cu mica ceată după el. Profesorul s-a uitat la mine. În ochii lui părea că râde ceva.

— Intră, n-am terminat-o încă cu dumneata, mi-a spus.

Fără să țin seama de accentul sinistru al acestei invitații, l-am urmat în casă. Şi tot atât de rigid ca o statuie, Austin a încuiat uşa după noi.

CAPITOLUL IV

LUCRUL CEL MAI IMPORTANT DIN LUME

ABIA ÎNCUIASE UŞA, când doamna Challenger s-a şi repezit din sufragerie peste noi. Era grozav de furioasă. S-a proptit înaintea bărbatului ei, ca un cocoş în faţa unui buldog. Se vedea bine că mă văzuse ieşind, dar nu mă văzuse întorcându-mă.

— Eşti o bestie, George! i-a strigat. L-ai rănit pe tânărul acela frumos.

Profesorul a dat-o la o parte cu degetul cel mare:

— Iată-l la spatele meu. N-are nici pe dracu!

Ea s-a simţit ruşinată şi cu drept cuvânt.

— Iartă-mă, nu te-am văzut, mi-a spus.

— Vă asigur că nu e cazul să fiţi îngrijorată, doamnă.

— Dar ţi-a făcut o vânătaie pe obraz! Da, George, eşti o bestie! Nu e zi de la Dumnezeu să nu te-apuci de scandal! Nu faci decât să stârneşti râsul şi ura! Ai abuzat de bunătatea mea. Am ajuns la capătul răbdării!

— Iar ne răfuim în public! a mârâit Challenger.

— Dar nu mai e un secret pentru nimeni! A strigat ea. Oare te mai îndoieşti că toată strada, mai bine zis toată Londra... lasă-ne, Austin, nu mai avem nevoie de dumneata aici! ... Te mai îndoieşti că am ajuns de râsul tuturor? Unde ţi-e demnitatea? Tu, care ar fi trebuit să fii profesor într-o mare universitate şi să te bucuri de respectul a mii de studenţi... Unde ţi-e demnitatea, George?

— Dar la demnitatea ta nu te gândeşti, scumpa mea?

— Încercarea e prea grea pentru mine. Ai ajuns o brută, o brută care se ţine numai de scandaluri!

— Te rog, Jessie! ...

— Un scandalagiu, care nu ştie decât să zbiere ca un turbat!

— Haide! Ajunge, i-a tăiat-o el. Treci la pocăință! Pe scaunul pocăinței!

S-a aplecat şi, spre marea mea mirare, a ridicat-o şi a aşezat-o într-un colț al holului, pe un piedestal negru de marmură, înalt de cel puțin 7 picioare şi atât de îngust, încât nenorocita abia putea să-şi țină echilibrul. Nimic mai ridicol decât priveliştea pe care-o oferea acum, expusă aşa, cu obrazul roşu de mânie, cu picioarele atârnate şi cu trupul înțepenit de frică să nu cadă!

— Dă-mă jos! gemea ea.

— Zi: „te rog" .

— Ce bestie eşti, George! Dă-mă imediat jos!

— Poftiți în biroul meu, domnule Malone.

— Dar, domnule profesor, vă implor... – m-am rugat, uitându-mă spre doamna Challenger.

— Vezi, Jessie, domnul Malone intervine în favoarea ta... Spune „te rog" şi te dau jos imediat.

— Bestie! ... Te rog, te rog!

A coborât-o ca şi cum ar fi coborât o păsărică.

— Ar trebui să înveți a te stăpâni, scumpa mea. Domnul Malone e gazetar. N-o să uite să raporteze toate astea mâine, în foaia lui şi desigur că în cartier or să se vândă cel puțin 12 numere mai mult ca de obicei. Titlul: „Un scandal în lumea sus pusă" ... că te simțeai grozav de sus pusă pe piedestalul acela, nu-i aşa? Apoi subtitlul: „Scurtă privire aruncată asupra unui menaj ciudat". Pentru că acest domn Malone face parte din acel soi de oameni care se hrănesc cu gunoaie şi cu murdării. *Porcus ex grege diaboli*: un porc din turma diavolului... Nu-i aşa, domnule Malone? Ce zici?

— Sunteți într-adevăr nesuferit! m-am indignat eu.

El a început să râdă, dar râsul lui semăna mai mult a muget.

— Şi totuşi, o să ne înțelegem imediat, a şoptit. S-a uitat la femeie, apoi la mine, scoțându-şi înainte pieptul uriaş. Apoi deodată, schimbând tonul, a zis: Iartă aceste glume de familie, domnule Malone. Te-am chemat îndărăt pentru un motiv mai serios decât acela de a te face părtaş la

amuzamentele noastre casnice. Dumneata, mică doamnă, şterge-o repede şi nu-ți mai face sânge rău de pomană! Şi-a lăsat amândouă mâinile lui mari pe umerii ei: Tot ce mi-ai spus e perfect adevărat. Dacă te-aş asculta, aş fi cu mult mai bun. Dar n-aş mai fi George Eduard Challenger... Scumpa mea, sunt pe lume nenumărați oameni buni, dar nu-i decât un singur G.E.C. Rolul tău e să scoți din el tot ce are mai bun! Apoi a sărutat-o cu zgomot, lucru care m-a stingherit parcă mai mult decât brutalitățile lui. Şi acum, domnule Malone a continuat reluându-şi brusc demnitatea – pe-aici, te rog.

Ne-am întors în odaia pe care o părăsisem atât de furtunos cu zece minute înainte. Profesorul a închis uşa cu grijă în urma noastră, mi-a arătat un fotoliu şi mi-a împins în față cutia cu țigări.

— Sunt „San Juan Colorado" veritabile – a zis. Adevărate calmante pentru oamenii irascibili. Dar nu rupe vârful cu dinții, pentru Dumnezeu! Taie-l şi taie-l cu tot respectul cuvenit! Şi acum, aşează-te în fotoliul ăsta comod şi ascultă cu atenție tot ce am de gând să-ți spun. Dacă o să-ți vină vreo replică, păstreaz-o pentru altă dată. Mai întâi de toate, dacă te-am chemat din nou în casă după ce, pe bună dreptate, te aruncasem afară...

Şi-a scos bărbia înainte şi m-a privit cu un aer în care se vădeau în acelaşi timp şi sfidarea şi aşteptarea unei replici din partea mea.

— ...după ce, cum spuneam, te aruncasem pe bună dreptate afară, a fost din pricina răspunsului pe care i l-ai dat sergentului de stradă. Mi s-a părut că desluşesc în el sentimente pe care nu sunt obişnuit să le constat la cei de o profesie cu dumneata. Luând asupra dumitale răspunderea scandalului, ai dat dovadă de dezinteres şi de o lărgime de vederi care m-au făcut să te privesc cu oarecare simpatie. Subspeța umană din care ai norocul să faci parte a rămas totdeauna dedesubtul orizontului meu. Răspunsul dumitale însă te-a ridicat deasupra lui. Ai crescut în ochii mei. De aceea te-am chemat să te întorci cu mine şi de aceea mi-a

venit gust să te cunosc mai bine. Fii bun şi aruncă scrumul pe tăviţa japoneză, colo, pe masa de bambus din stânga dumitale...

Debitase acest discurs cu tonul unui profesor care îşi ţine cursul în faţa unei clase întregi. Îşi potrivise scaunul mobil aşa fel ca să mă privească din faţă, tremurând ca o broască uriaşă, cu capul răsturnat şi cu ochii pe jumătate acoperiţi de pleoapele disprețuitoare. Deodată s-a întors într-o parte şi n-am mai văzut decât o claie de păr zbârlit şi lobul roşu al unei urechi. Căuta ceva în maldărul de hârtii de pe masa de lucru. Când s-a uitat din nou la mine, ţinea în mână un obiect care semăna cu un album de schiţe, grozav de ponosit.

— O să-ţi vorbesc despre America de Sud, a urmat el. Dar, te rog, fără comentarii. Mai întâi de toate, vreau să-ţi aduc la cunoştinţă că nimic din ceea ce o să auzi aici n-o să fie dat vreodată publicităţii fără aprobarea mea specială, pe care, după toate probabilităţile, n-o să ţi-o dau nici odată. Ne-am înţeles?

— O să fie foarte greu, i-am replicat. Socotesc că o relatare corectă...

Challenger a pus albumul pe masă:

— Atunci încheiem discuţia. Bună ziua.

— Nu! am strigat. Nu! Primesc condiţiile dumneavoastră, de vreme ce nu-i chip altfel.

— Nici să nu te gândeşti că ai putea să faci altfel! a zis el.

— Atunci vă promit.

— Pe cuvânt de onoare?

— Pe cuvânt de onoare.

M-a privit cu îndoială cu ochii lui pătrunzători.

— Dar, în definitiv, cine-mi garantează cuvântul dumitale?

— Într-adevăr, domnule – am izbucnit întrecând orice măsură. Nici odată, până acum, nu m-a tratat cineva în felul ăsta!

Indignarea mea părea că-l interesează mai mult decât îl stinghereşte.

— Capul rotund, a şoptit, brahicefal, ochii cenuşii, părul negru, o caracteristică negroidă; bănuiesc că trebuie să fii celt.

— Sunt irlandez.

— Irlandez din Irlanda?

— Da, domnule.

— Atunci totul se explică. Vrei să-mi promiți că ai să păstrezi pentru dumneata confidențele mele? De altfel, or să fie destul de incomplete. N-o să-ți dau decât vagi indicații. În primul rând, trebuie să ştii că acum doi ani am făcut în America de Sud o călătorie sortită să intre în domeniul ştiinței clasice. Îmi propusesem să verific unele concluzii trase de Wallace şi Bates, lucru care n-ar fi fost posibil decât observând faptele raportate de ei în condiții identice cu acelea pe care le observaseră ei înşişi. Chiar dacă expediția mea nu ar fi avut decât acest rezultat şi încă merita atenție. Dar s-a petrecut acolo un incident care a deschis o nouă cale cercetărilor mele.

Ştii, sau, ceea ce e mai probabil în aceste vremuri de semidoctism, nu ştii că unele regiuni din bazinul Amazonului au rămas încă neexplorate şi că în fluviul acela uriaş se varsă nenumărați afluenți, dintre care unii nu au apărut nici odată pe vreo hartă. Am vizitat acest ținut puțin cunoscut, i-am studiat fauna şi asta mi-a furnizat material pentru mai multe capitole ale monumentalei opere de zoologie care va constitui încoronarea carierei mele. Mă întorceam, socotindu-mi misiunea îndeplinită, când am avut ocazia să-mi petrec noaptea într-un mic sat indian, aşezat la locul unde se varsă în Amazon unul din afluenți, al cărui nume sau curs nu vreau să-l precizez.

Indigenii aparțineau acelei rase de indieni Cucama, pe cât de ospitalieri pe atât de degenerați, ale căror facultăți mintale abia dacă depăşesc pe acelea ale unui veritabil londonez. Câteva vindecări pe care reuşisem să le fac în timp ce coboram fluviul îmi câştigaseră stima lor, aşa că nu m-am

mirat aflând, la întoarcerea mea, că mă aşteptau cu nerăbdare. Înțelegând din semnele lor că era vorba de un caz grabnic, l-am urmat pe şef până la una din colibe. Când am intrat înăuntru, bolnavul la care fusesem chemat tocmai îşi dăduse sufletul. Am constatat cu mirare că nu era vorba de un indian, ci de un alb, ba chiar de un alb dintre cei mai albi, deoarece avea părul cânepiu şi prezenta toate caracteristicile albinosului. Hainele lui zdrențuite şi slăbiciunea lui îngrozitoare trădau îndelungi mizerii. Indigenii nu-l cunoşteau. Îl văzuseră târându-se prin pădure până în dreptul satului, singur şi într-o stare de epuizare totală.

Rania lui zăcea lângă culcuş. Am avut curiozitatea s-o cercetez. Înăuntru, o mică bandă de pânză purta însemnate numele şi adresa: „Maple White, Lake Avenue, Detroit, Michigan" . Domnul meu, o să mă vezi întotdeauna gata să mă descopăr în fața acestui nume: Maple White. Nu exagerez nimic spunând că gloria lui va ajunge egală cu a mea atunci când meritele vor fi împărțite între noi, pe bună dreptate.

Din conținutul raniței se vedea bine că omul acela fusese un artist şi un poet în acelaşi timp. Erau acolo fragmente din poezii şi, fără să mă socotesc un critic, mărturisesc că mi s-au părut cu totul lipsite de talent. Se mai găseau şi câteva picturi mediocre, reprezentând privelişti de pe fluviu, precum şi o cutie de culori, una de creioane, câteva pensule, osul acesta încovoiat pe care-l vezi pe călimara mea, un volum din „Molii şi Fluturi" de Baxter, un revolver de duzină şi câteva cartuşe. În ce priveşte obiectele de îmbrăcăminte, fie că acest ciudat vagabond nu avusese asemenea lucruri nici odată, fie că le pierduse, nu exista nimic.

Eram pe punctul să mă îndepărtez, când mi s-a părut că zăresc ieşind ceva din buzunarul hainei lui zdrențuite. Era albumul pe care îl ai în fața dumitale, tot atât de puțin aspectuos şi atunci ca şi acum. Şi nimeni n-ar putea să aibă mai mult respect şi mai multă grijă de o ediție princeps a lui Shakespeare decât am avut eu față de această relicvă din

clipa când întâmplarea mi-a pus-o la îndemână. Te rog, domnule, să iei în mână o clipă aceste pagini, să le răsfoieşti şi să le cercetezi una câte una.

Şi aprinzându-şi o ţigară, Challenger s-a aplecat, urmărind cu o atenţie sălbatică impresia pe care trebuia s-o facă documentul asupra mea.

Am deschis albumul în aşteptarea unei revelaţii, fără să-mi închipui, de altfel, de ce natură ar fi putut să fie. Prima pagină m-a dezamăgit: nu înfăţişa decât portretul unui bărbat gras, într-o bluză pescărească, cu următoarea explicaţie: „Jimmy Colver, de pe vasul-poştă" . Schiţe de indieni şi scene din viaţa indienilor umpleau apoi mai multe pagini. După aceea venea portretul unui preot voios şi rubicond, care purta o pălărie cu boruri largi şi care stătea în faţa unui european foarte slab: „Gustare cu Fra Cristofero, la Rosario" , spunea explicaţia. Veneau apoi schiţe de femei şi de copii, apoi o serie lungă de animale, cu următoarele explicaţii: „Manatee pe un banc de nisip", „Broaşte ţestoase cu ouăle lor" , „Aguti negru sub un palmier miriti" (şi desenul înfăţişa un animal destul de asemănător cu porcul domestic). În sfârşit, două pagini pe

care se vedeau nişte saurieni înspăimântători, cu boturile ascuțite. I-am spus profesorului:

— Evident, ăştia nu-s decât nişte crocodili.

— Aligatori, domnule! Aligatori. În America de Sud nu sunt crocodili adevărați. Se deosebesc unii de alții…

— Vreau să spun că nu văd aici nimic deosebit, nimic care să justifice entuziasmul dumneavoastră.

Profesorul surâse cu un aer candid.

— Întoarce pagina, mi-a spus.

Am întors-o, dar tot n-am izbutit să înțeleg ceva. Vedeam un fel de mâzgălitură, una din acele schițe improvizate, cu ajutorul cărora pictorii peisagişti îşi pregătesc adeseori peisajul definitiv. Grămezi de vegetație peniformă, de un verde gălbejit, porneau din primul plan, ca să se înalțe până la o linie de stânci drepte, de un roşu închis, cu dungi scobite ciudat, al cărei aspect îmi amintea de anumite formațiuni bazaltice într-un anumit punct se ridica o stâncă izolată, în chip de piramidă, împodobită cu un copac uriaş şi părând despărțită de lanțul principal printr-o despicătură. Deasupra tuturora se întindea cerul albastru al tropicelor. Zidul neîntrerupt al stâncilor, tivit cu franjuri subțiri de verdeață, închidea orizontul. Pe pagina următoare era o altă acuarelă, reprezentând aceeaşi privelişte, dar mult mai apropiată, aşa încât puteai vedea desluşit toate amănuntele.

— Ei bine? m-a întrebat Challenger.

— Ei bine, cred că ne aflăm în fața unei formațiuni curioase – i-am răspuns – dar mă pricep prea puțin în geologie ca să-mi permit s-o consider extraordinară.

— Extraordinară? a repetat el după mine. Dar e unică! E de necrezut! Nimeni n-ar fi visat vreodată aşa ceva! Acum întoarce pagina.

Am întors-o şi mi-a scăpat un strigăt de mirare. Era, pe o pagină întreagă, imaginea celei mai nemaipomenite făpturi pe care am văzut-o vreodată. Vis de opioman, nălucirea unui creier în delir. Avea un cap de pasăre de pradă, trup de şopârlă pântecoasă, iar coada lungă îi era acoperită cu țepi. Spinarea cocoşată avea de-a lungul ei un fel de creastă dințată sau, mai exact, cam o duzină de creste ca de cocoş aşezate la rând, una după alta. În fața dihaniei se vedea un fel de stafie sau de pitic cu chip omenesc, care se uita la ea înspăimântat.

— Ei bine, ce zici de asta? a strigat profesorul Challenger, frecându-şi mâinile.

— E ceva monstruos, ceva grotesc!

— După părerea dumitale, cum a putut oare pictorul să imagineze o asemenea jivină?

— Poate sub influența ginului...

— Altă explicație mai bună nu găseşti?

— Dumneavoastră, domnule, aveți vreuna?

— Eu cred că această lighioană există şi că artistul a desenat-o după natură.

Aş fi pufnit de râs dacă n-ar fi fost frica salvatoare de vreo nouă tumbă pe coridor.

— Fără îndoială, fără îndoială, am încuviințat eu, aşa cum îi dai dreptate unui nebun. Mărturisesc totuşi, am adăugat, că acest personaj minuscul mă intrigă. Dacă ar fi un indian, ar dovedi, la rigoare, existența unei rase de pigmei în America. Dar s-ar părea că e un european, cu o pălărie ca acelea pe care le poartă plantatorii...

Profesorul sufla pe nări ca un bivol înfuriat.

— Admirabil! a strigat. Într-adevăr, în materie de paralizie cerebrală sau de inerție intelectuală, ai depăşit măsura! Lărgeşti simțitor sfera posibilităților! Te felicit!

De ce m-aş fi supărat? În fața unei ființe atât de absurde, n-ar fi avut rost să mă prăpădesc de indignare. Am surâs, obosit.

— Omul acela, am zis, mi se pare prea mic.

— Uite aici, a urmat, aplecat peste desen şi subliniindu-l cu degetul lui gros şi păros. Vezi planta asta din spatele animalului? O iei drept o păpădie, probabil, sau drept o varză de Bruxelles? Sau drept ce alta? Ei bine, e un copac care se cheamă arborele de fildeş, capabil să atingă o înălțime de 50 sau de 60 de picioare. Nu înțelegi oare că personajul aşezat acolo îşi are rostul lui? În realitate, aşezat în fața jivinei, artistul n-ar fi putut să rămână în viață ca s-o deseneze. Dacă s-a zugrăvit pe el însuşi acolo, a fost doar ca să ne dea o idee despre proporțiile monstrului. Să admitem că omul ar măsura ceva mai mult de 5 picioare. Copacul fiind de zece ori mai înalt, asta ne arată cu precizie proporțiile dihaniei.

— Doamne sfinte! am strigat. Credeți, prin urmare, că acest animal... Dar atunci gara de la Charing Gross abia i-ar putea sluji drept cuşcă!

— Putem afirma, lăsând la o parte orice exagerație, că ne aflăm fără doar şi poate în fața unui specimen interesant, a zis profesorul, cu bunăvoință.

— Dar – am obiectat după ce am întors şi ultimele file şi m-am convins că nu mai era nimic de văzut în album – nu cred că dumneavoastră, un om de ştiință, o să faceți abstracție de tot ansamblul cunoştințelor omeneşti şi o să puneți bază pe o simplă schiță găsită în bagajul unui aventurier american, o schiță datorită poate haşişului, poate febrei sau, pur şi simplu, capriciului unei imaginații care ține de fantasmagorie!

Drept răspuns, profesorul a luat un volum din raft:

— Admirabila monografie pe care o vezi e opera unui savant de mare valoare, prietenul meu Ray Lancester. Este aici o planşă care ar trebui să te intereseze. Iată, am găsit-o. Are ca explicație: „Aspectul probabil al stegosaurului dinosaurian jurasic”. Laba de dinapoi măsoară ea singură de două ori cât un om adult. Ce părere ai?

Profesorul mi-a întins cartea. Am făcut ochii mari şi am privit desenul. Această reconstituire a monstrului preistoric era perfect asemănătoare cu schița artistului necunoscut.

— Fără îndoială, e foarte curios, am spus.

— Nu crezi că e concludent?

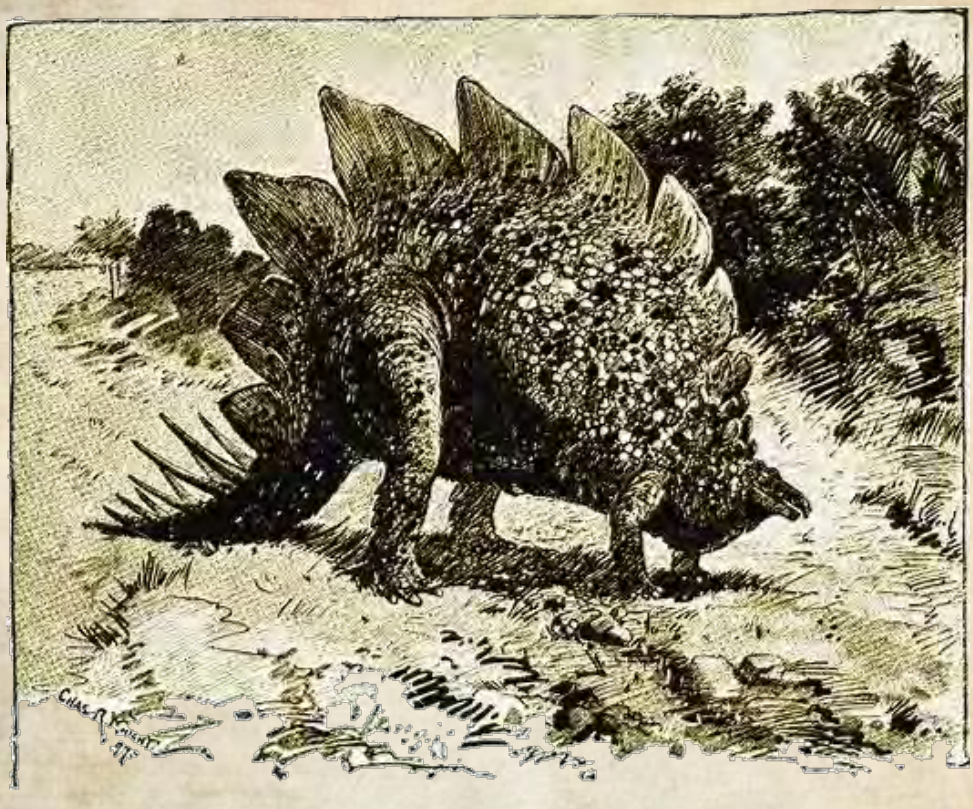

— Poate să nu fie decât o simplă coincidență. S-ar putea întâmpla ca americanul dumneavoastră să fi văzut vreo imagine ca asta care să-l fi impresionat. Ar fi uşor de înțeles că mai târziu, în delir, să-şi fi adus aminte…

— Foarte bine, a zis profesorul, cu îngăduință. Să nu mai vorbim de asta. Dar binevoieşte, te rog, să te uiți la osul acesta.

Şi mi-a întins osul despre care spusese că făcea parte din obiectele aparținând mortului. Era lung cam de şase țoli, lat cam de două degete şi păstra încă, la unul din capete, câteva fragmente de cartilaje uscate.

— Cărui animal cunoscut i-ai atribui dumneata acest os? m-a întrebat.

L-am cercetat cu grijă şi am încercat să-mi amintesc unele noțiuni foarte îndepărtate.

— S-ar zice că e o uriaşă claviculă omenească, am îndrăznit să spun.

Profesorul a făcut un gest de dispreț, ridicându-şi ochii spre cer:

— Clavicula omenească e curbă şi osul acesta e drept. Şi are o scobitură în formă de şanț, în care s-a articulat probabil un tendon. Nu, n-are nimic comun cu o claviculă.

— În cazul acesta, mărturisesc că nu ştiu.

— Nu trebuie să roşeşti; toată presa din South Kensington nu ştie o boabă mai mult! A scos apoi dintr-o cutiuță un oscior de mărimea unui grăunte: După părerea mea, osciorul ăsta, care este de om, corespunde osului pe care îl ții în mână şi care este de animal. El îți poate da o idee despre dimensiunile animalului căruia îi aparține. Bagă de seamă că osul nu e un os-fosilă, ci unul recent, dovadă bucățelele de cartilaj care mai aderă încă la el. Ce părere ai?

— Ştiu şi eu? Poate un elefant...

Profesorul a tresărit dureros:

— Să vorbeşti de elefanți în America de Sud! Chiar în secolul ăsta de primitivism şi încă! ...

— Atunci, am zis, vreun animal uriaş de pe-acolo... un tapir, de pildă.

— Eşti de acord cred, tinere, că stăpânesc toate elementele acestei probleme. Află prin urmare că osul acesta nu poate proveni nici de la un tapir şi nici de la vreun animal de care se ocupa zoologia. Provine de la un animal foarte mare, foarte puternic şi, după toate probabilitățile, foarte fioros, care există undeva pe pământ, dar pe care ştiința nu l-a clasificat încă. Tot mai eşti sceptic?

— Nu, dar asta nu mă împiedică să fiu extraordinar de interesat!

— Atunci n-am pierdut orice nădejde în ceea ce te priveşte. În dumneata mai licăreşte încă o urmă de rațiune. Vom încerca, încet şi cu răbdare, să pătrundem până la ea. Să-l lăsăm la o parte pe artistul meu american şi să-mi

urmez povestirea. Îți închipui că nu puteam părăsi Amazonul fără să adâncesc descoperirea pe care o făcusem. Se ştia cu aproximație din ce direcție venise călătorul american. Chiar numai legendele indiene ar fi fost de-ajuns să mă călăuzească, deoarece o tradiție comună tuturor triburilor de pe coastă afirmă existența unui ținut ciudat. Ai auzit, fără îndoială, despre Curupuri.

— Nici odată.

— Curupuri e duhul pădurilor, o ființă cumplită, de obicei răufăcătoare, care în general trebuie ocolită. Nimeni nu-i cunoaşte cu precizie forma şi esența. Dar numai la auzul numelui ei toată lumea tremură, de la un capăt la celălalt al Amazonului. Toate triburile arată, ca fiind sălaşul lui Curupuri, aceeaşi regiune. Şi regiunea era tocmai aceea de unde venise americanul. Am bănuit acolo o taină de nepătruns şi am socotit că era de datoria mea s-o dezleg.

— Şi ce-ați făcut?

Îmi mai pierise puțin din îndrăzneală. Omul acela impresionant îmi poruncea să fiu atent şi-mi impunea respect.

— Am izbutit să înving rezistența indigenilor, care-i atât de grozavă în această privință, încât nu le îngăduie nici măcar să aducă vorba despre acest subiect. Şi prin metode de convingere, prin daruri alese, la care s-au adăugat uneori, o mărturisesc, amenințarea de a face uz de forță, am obținut ca doi dintre ei să-mi slujească drept călăuză. După diverse aventuri, pe care nu ți le mai spun aici, de-a lungul unui itinerar mai mult sau mai puțin lung şi complicat, într-o direcție pe care nu e necesar s-o cunoşti, am ajuns în sfârşit într-o regiune care n-a fost nici odată menționată pe vreo hartă şi nici vizitată de altcineva decât de nefericitul meu predecesor. Fii bun şi aruncă-ți privirea aici.

Şi mi-a arătat o fotografie format 10x16.

— Aspectul neclar al acestei fotografii vine de acolo că barca noastră s-a răsturnat coborând râul şi caseta cu filmele nedevelopate s-a spart. Cele mai multe s-au stricat. A fost o pierdere ireparabilă, aproape un dezastru. Am salvat

totuşi, în parte, câteva fotografii, printre care şi aceasta. Te rog să primeşti explicaţia mea aşa cum ţi-o dau. S-a vorbit de trucaj: nu e de demnitatea mea să discut asemenea afirmaţie.

Fotografia, foarte decolorată, avea pe deasupra un fel de ceaţă, pe care o critică rău intenţionată ar fi putut s-o interpreteze oricum. Reprezenta un peisaj posomorit şi şters, unde, uitându-mă bine, am descoperit o câmpie înşirându-şi copacii până la o linie de stânci înalte, care dădeau foarte exact impresia unei cascade uriaşe văzută de la distanţă.

— Locul mi se pare a fi acelaşi ca în schiţa lui Maple White.

— E într-adevăr acelaşi, mi-a răspuns profesorul. Am găsit şi unele urme ale taberei artistului. Acum priveşte asta...

Era aceeaşi privelişte, dar văzută mai de aproape. Deşi foarte proastă, fotografia lăsa să se contureze cu precizie, în mijlocul ei, vârful cel ascuţit de stâncă încoronat de copacul lui.

— Hotărât, nu mai încape îndoială, i-am răspuns.

— Cu atât mai bine, a zis Challenger. Am făcut un pas înainte, nu-i aşa? Fă-mi plăcerea şi examinează stânca aceea ascuţită. Nu observi nimic?

— Un copac uriaş.

— Şi pe copac?

— O pasăre uriaşă, am răspuns.

Mi-a întins o lupă.

— Da, am spus, cu ochiul lipit de sticlă. Pe copac e o pasăre mare, cu ciocul lung, ceva ca un pelican.

— Felicitările mele pentru perspicacitatea dumitale. Dar nu-i nici un pelican. De altfel, nici măcar nu-i o pasăre. E un animal şi poate că te-ar interesa să afli că am ucis unul ca el. Datorită acestui fapt, am adus o dovadă a descoperirilor mele, numai una, fără îndoială, dar incontestabilă.

— Aveţi această dovadă?

În sfârşit aş fi avut şi eu una!

— Aş fi avut-o dacă, din nenorocire, acest excepțional specimen n-ar fi urmat soarta fotografiilor şi n-ar fi pierit în naufragiu. Am reuşit să-l prind chiar în clipa când dispărea în vâltoarea curentului. Mi-a rămas în mână doar o bucățică de aripă. Când valul m-a aruncat fără cunoştință pe mal, țineam încă între degete biata rămăşiță pe care ți-o arăt acum.

A scos dintr-un sertar un os încovoiat, lung de două picioare cel puțin, de care atârna o membrană. Am chibzuit că asta putea să fie partea superioară a unei aripi de liliac monstruos.

— Un liliac uriaş?... am îndrăznit.

— Haida-de! a făcut profesorul, pe un ton de dojană. Trăiesc într-o lume pe care n-aş fi bănuit-o nici odată cât de puțin cunoaşte principiile fundamentale ale zoologiei! Cum poți să nu ştii acest adevăr elementar de anatomie comparată, că aripa unei păsări constituie un antebraț, pe când aceea a unui liliac se compune din trei degete spațiate şi legate prin membrane? În cazul de față osul nu are, cu siguranță, nimic comun cu un antebraț şi nici n-ar putea să provină de la un liliac, fiind numai unul şi prevăzut cu o singură membrană. Prin urmare, dacă nu vine nici de la o pasăre, nici de la un liliac, care i-ar putea fi proveniența?

Epuizasem tot bagajul de cunoştințe.

— Nu ştiu, i-am răspuns.

El a deschis volumul la care se mai uitase o dată şi mi-a arătat o planşă:

— Monstrul înaripat pe care-l vezi aici se numeşte dimorfodon sau pterodactil, reptilă zburătoare din perioada jurasică. Întoarce pagina şi o să găseşti diagrama reprezentând mecanismul aripii lui. Compar-o cu fragmentul pe care-l ai în mână.

O singură privire mi-a fost de-ajuns. După surpriză, a venit convingerea. M-am înclinat în fața concordanței dovezilor. Schița lui Maple White, fotografiile, povestirea profesorului, fragmentul de aripă – toate la un loc formau un ansamblu de dovezi şi m-am grăbit să i-o spun lui

Challenger. I-am spus-o cu căldură, deoarece simțeam că omul acesta era nedreptățit. El s-a răsturnat în scaun şi, cu pleoapele lăsate, cu un zâmbet binevoitor în colțul buzelor, părea că face o baie de soare.

— Mi-ați împărtăşit multe lucruri extraordinare! am strigat cu un entuziasm de gazetar, la care ştiința nu participă decât într-o slabă măsură. E colosal! Ca un nou Cristofor Columb, ați regăsit o lume dispărută. Dacă m-am îndoit o clipă, îmi pare rău. Însă totul era aşa de extraordinar. Dar ştiu cel puțin – şi ce mi se poate cere mai mult? Să recunosc evidența atunci când mi se înfățişează!

Profesorul a scos un mârâit de satisfacție.

— Dar după aceea, domnule profesor, după aceea ce-ați mai făcut?

— Sosise anotimpul ploilor, domnule Malone şi proviziile mele erau pe sfârşite. Am mers câtva timp de-a lungul zidului nesfârşit, căutând, fără succes, o trecătoare. Stânca în chip de piramidă, deasupra căreia văzusem şi prinsesem pterodactilul, părea mai accesibilă. De altfel, stâncile şi cu mine suntem vechi prieteni, aşa că m-am cățărat şi pe asta.

Din vârf am avut priveliştea clară a podişului şi a stâncilor. Podişul părea foarte întins. Şi la răsărit şi la apus, îşi prelungea la infinit valurile de verdeață. La bază, o regiune de mlaştini şi de mărăcini, bântuită de şerpi, de gâze şi de friguri, înconjura ținutul ca un zid de apărare naturală.

— Pterodactilul a fost singura formă sub care vi s-a manifestat viața?

— Singura, domnule. Dar în cursul săptămânii cât am poposit sub stâncă, am auzit deasupra mea zgomote foarte ciudate.

— Şi animalul desenat de Maple White?

— Maple White nu l-a putut întâlni decât sus, pe podiş. Prin urmare, există un drum pe care poți ajunge acolo. Şi acest drum e fără doar şi poate atât de greu, încât animalele n-au putut să coboare şi să se răspândească în regiunea dimprejur. E limpede, sper.

— Dar cum de s-au păstrat ele acolo?

— Nu văd decât o singură explicație şi asta foarte simplă. America de Sud este, cum cred că ai auzit spunându-se, un continent granitic. În punctul care ne interesează s-a produs, probabil, în timpuri foarte îndepărtate, o uriaşă şi bruscă ridicare vulcanică. Aceste faleze sunt de bazalt şi, prin urmare, de formație ignee. O suprafață de teren, tot atât de întinsă ca şi Sussex-ul de pildă, a fost ridicată în bloc, cu tot ce avea pe ea ca vietate şi ruptă de restul continentului prin prăpăstii perpendiculare. Duritatea pereților făcând acest podiş cu neputință de atins, consecința firească e că legile naturii au fost suspendate. Influențele de tot felul care în alte părți cârmuiesc viața au fost anulate sau modificate. Au supraviețuit aici ființe care, în alte condiții, ar fi dispărut. Te rog să observi că pterodactilul şi stegosaurul aparțin perioadei jurasice, adică uneia dintre cele mai vechi din evoluția vieții. Faptul că s-au conservat într-un chip, ca să spunem aşa, artificial, se datoreşte acestor ciudate condiții întâmplătoare.

— Dar de ce, având dovezi atât de evidente, nu le supuneți unor arbitri competenți?

— M-am gândit şi eu la asta, naiv ce-am fost! mi-a răspuns profesorul, cu amărăciune. Află însă că de la primele cuvinte n-am întâlnit decât neîncredere, prostie şi invidie. Nu-mi place să mă ploconesc, domnul meu şi când mi se pune la îndoială cuvântul, nu mai încerc să dovedesc nimic. O singură împrejurare de felul ăsta mi-ajunge ca să-mi piară orice dorință pe care aş mai avea-o de a produce dovezi, fie ele tot atât de concludente ca şi acelea pe care le am. Subiectul mi-a ajuns nesuferit şi am refuzat să-l mai discut. Iar când oameni, când oameni ca dumneata, care reprezentați interesul publicului în tot ce are el mai prostesc, au venit să-mi tulbure singurătatea, n-am ştiut să-i primesc cu stăpânire demnă. Recunosc că sunt arțăgos şi că la cea mai mică provocare înclin spre violență. De altfel, cred că ai observat-o!

Mi-am frecat ochiul în tăcere.

— Asta mi-a atras multe dojeni din partea soției mele. Dar orice om de onoare ar simți ca mine. În seara asta, totuşi, aş vrea să-mi dovedesc printr-un exemplu strălucit puterea de stăpânire asupra facultăților mele emotive. Prin urmare, primeşte această invitație. Şi luând de pe masă un carton, mi l-a întins: După cum vezi, dl. Percival Waldron, naturalist cu oarecare renume, trebuie să țină astă seară la orele 8.30. În sala cea mare a Institutului de Zoologie, o conferință despre epocile terestre. Mi se cere să figurez şi eu pe estradă şi să rostesc câteva cuvinte de mulțumire la adresa conferențiarului. Cu această ocazie o să am grijă să expun şi eu câteva păreri, de altfel pline de tact şi delicatețe, susceptibile să rețină interesul asistenței şi să trezească, la unii, dorința de a pătrunde ceva mai adânc în miezul problemei. Nimic agresiv, înțelegi! Doar o simplă indicație, care să arate că mai există şi adâncimi neexplorate încă. O să mă controlez bine. Cu acest prilej o să constat dacă, stăpânindu-mă, pot să obțin vreun rezultat mai bun…

— Şi doriți să merg şi eu? am întrebat, fără să-mi ascund nerăbdarea.

— Desigur, mi-a răspuns el prietenos.

Avea în momentul acela un fel de veselie exagerată, de jovialitate zgomotoasă, aproape tot atât de impresionantă la el ca şi violența. Iar zâmbetul plin de bunăvoință, care i-a rotunjit deodată obrajii ca două mere roşii, între ochii pe jumătate închişi şi barba mare şi neagră, era cu totul extraordinară.

— Vino, în orice caz. Prezența unui aliat în sală, oricât de dezarmat şi de total ignorant l-aş şti, o să mă susțină. Presupun că o să fie lume multă, deoarece Waldron, oricât e el de şarlatan, are o clientelă foarte numeroasă. Dar ți-am răpit mai mult timp decât am crezut, domnule Malone. Nimeni nu are dreptul să monopolizeze ceea ce aparține tuturor. O să te revăd cu plăcere la şedința de deseară. Cât despre informațiile pe care le ai de la mine, e de la sine înțeles că n-o să le foloseşti în public.

— Totuşi, şeful meu de serviciu, domnul Mc Ardle, o să mă întrebe, fără îndoială.

— Spune-i ce-o să-ți treacă prin minte şi anume, că dacă o să-mi trimită un alt confrate de-al dumitale o să-l alung pe inoportun cu lovituri de cravaşă, adevăr pe care, de altfel, eşti în măsură să-l confirmi... Am toată încrederea că nimic din ceea ce ți-am încredințat n-o să fie publicat. Şi acum, pe deseară, la 8.30, în sala cea mare a Institutului de Zoologie.

Mi-a făcut semn cu mâna că pot să plec. Şi mi-a rămas în minte imaginea obrajilor lui umflați şi roşii, între barba albastră – de neagră ce era – şi ondulată şi doi ochi necruțători.

CAPITOLUL V

CONTROVERSA

PRIN DUBLUL EFECT, al zguduirii fizice, care se produsese după prima mea întrevedere cu profesorul Challenger şi al zguduirii psihice, care urmase celei de a doua, m-am pomenit în Enmore Park destul de deprimat. În capul care mă durea nu se zbătea un singur gând: că auzisem lucruri adevărate, de o importanță capitală, care îmi vor oferi, atunci când Challenger va binevoi, un reportaj extraordinar pentru „Gazette" . O trăsură staționa la capătul şoselei. Am sărit în ea şi m-am îndreptat spre biroul meu. Mc Ardle era, ca de obicei, la postul lui.

— Ei bine – a făcut el curios – ce mai nou? Parcă te-ai întoarce de la bătălie, tinere. Să nu-mi spui că ai luat ofensiva!

— La început am avut oarecare dificultăți...

— Ce om! Şi după aceea?

— După aceea s-a arătat mai de înțeles. Am stat de vorbă. Dar n-am scos nimic de la el... Nimic publicabil.

— Ei, ei! Văd un ochi umflat care-i poartă pecetea. Şi lucrul ăsta ar fi publicabil. Nu mai putem suporta acest regim de teroare, domnule Malone. După faptă şi răsplată. Îi făgăduiesc acestui individ un articol care-o să-l cam zgârie. Ajută-mă. Trebuie să-l stigmatizăm o dată pentru totdeauna. „Profesorul Munchhausen" . Ce părere ai de un asemenea titlu? Sau: „Reînvierea lui Sir John Mandeville"? Sau: „Un alt Cagliostro" ? ... N-avem decât să alegem printre impostorii celebri. Pentru că o să arăt ce este: un impostor!

— Să nu aşteptați vreun ajutor de la mine!

— De ce?

— Pentru că Challenger nu-i nicidecum un impostor.

— Ce? a strigat Mc Ardle. Doar n-o să-mi spui că dai crezare poveştilor lui cu mamuți, cu mastodonți şi cu şerpi de mare?

— Toate astea nu le cunosc. Şi mă îndoiesc că ar putea să povestească asemenea bazaconii. Dar cred că a făcut anumite descoperiri.

— În cazul ăsta, pentru Dumnezeu! Ia tocul în mână!

— L-aş lua bucuros. Dar toate câte le ştiu mi-au fost încredințate confidențial. Am promis că n-o să divulg nimic în scris.

Şi în câteva fraze, am făcut un rezumat al povestirii profesorului.

— Asta e! am spus drept încheiere.

Me Ardle mă observa cu un aer neîncrezător.

— Cred însă, mi-a spus el, că reuniunea ştiințifică din seara asta nu are nici un fel de caracter secret. Îmi închipui că gazetele n-or s-o comenteze, deoarece presa s-a ocupat de Waldron de vreo douăsprezece ori până acum şi nimeni nu ştie că Challenger trebuie să ia cuvântul. Cu oarecare şanse, am putea da o lovitură. Fă-ne o relatare foarte amănunțită a şedinței. O să-ți păstrez locul până la miezul nopții.

La sfârşitul uneia din zilele mele cele mai pline, am luat masa devreme, la Savage Club, cu Tarp Henry, căruia i-am mărturisit aventura mea. Vedeam, în timp ce mă asculta, cum zâmbea sceptic cu toată fața lui uscată. În sfârşit, când i-am declarat că profesorul mă convinsese, a pufnit în râs.

— Dragul meu confrate, în viața reală lucrurile nu se întâmplă tocmai aşa. Oamenii nu fac descoperiri atât de importante, ale cărora probe reuşesc apoi să le piardă. Să lăsăm toate astea romancierilor. Challenger întrece în şiretenie toată cuşca maimuțelor din grădina zoologică. Dar poveştile lui sunt din cale-afară de absurde.

— Şi totuşi, artistul american? ...

— N-a existat nici odată.

— I-am văzut albumul de schițe...

— Albumul lui Challenger.

— Prin urmare, după dumneata, Challenger singur ar fi desenat monstrul?

— Bineînțeles. Cine altul?

— Dar fotografiile?

— În fotografii nu există nimic. Chiar după mărturisirea dumitale, n-ai văzut decât o pasăre.

— Un pterodactil.

— Asta o pretinde el! Ți-a băgat pterodactilul în cap.

— Bine, dar cele două oase?

— Unul e luat dintr-un stufat de miel. Cât despre celălalt, a fost pur şi simplu trucat în interesul cauzei. Cu puțină îndemnare şi experiență, poți truca un os tot atât de bine ca şi o fotografie.

Începeam să mă simt prost. La drept vorbind, primisem cam repede să iau de bune afirmațiile lui Challenger. Deodată mi-a venit o idee fericită.

— Vrei să mă însoțeşti la conferință? l-am întrebat.

Tarp Henry m-a privit pe gânduri:

— „Genialul" Challenger nu se bucură de o simpatie tocmai unanimă. Ba s-ar putea spune că-i unul dintre indivizii cei mai detestați din Londra! O mulțime de oameni au socoteli de încheiat cu el. S-ar putea să se îngroaşe gluma. Dacă intervin şi studenții de la medicină, nu țin să intru în cuşca leilor.

— De fapt, s-ar fi cuvenit să mergi să-l asculți.

— Da, ai dreptate. E oarecum un caz de conştiință. Poți conta pe mine în seara asta.

Odată ajunşi acolo, am găsit o afluență la care nu ne aşteptam. Pe măsură ce se perindau cupeurile electrice, revărsând valuri mici de profesori cu bărbi albe, sub bolta intrării se îmbulzea, umilă şi uniformă, o masă de pietoni. Această reuniune ştiințifică semăna destul de mult cu o întrunire publică. Abia instalați, am constatat că amfiteatrul şi fundul sălii erau ticsite de tineret. Rânduri întregi de chipuri, în spatele meu, aveau aspectul binecunoscut al studentului în medicină. Cu siguranță că toate marile spitale îşi trimiseseră acolo reprezentanții. Şi toți aceşti tineri se

arătau pentru moment veseli, dar lipsiți de bunăvoință. Cântau, care mai de care, cântece populare, cu un entuziasm care dovedea un ciudat preludiu la o discuție științifică, şi, cu un avânt care lăsa să se bănuiască o seară agitată, au început să-şi arunce unii altora săgeți înveninate, la care cei atacați răspundeau cu oarecare stinghereală.

Aşa, când a apărut bătrânul doctor Meldrum, purtând pe cap tradiționalul joben de sub care îi atârnau şuvițe de păr, a izbucnit un strigăt unanim, ca să se ştie de unde provenea „ciuperca", pe care profesorul s-a grăbit să şi-o scoată şi s-o vâre sub scaun. Când profesorul Watley, înțepenit de gută, s-a târât până la scaun, publicul a manifestat un interes atât de înduioşător pentru degetul lui cel mare de la picior, care-i era bolnav, încât respectabilul domn s-a simțit jenat. Totuşi, manifestația cea mai zgomotoasă s-a produs atunci când noul meu prieten, profesorul Challenger, a coborât spre locul lui de pe estradă. Un urlet de bun sosit l-a întâmpinat de îndată ce, de după colț, i s-a zărit barba neagră. Şi m-am gândit că Tarp Henry avusese dreptate să presupună că toată acea mulțime nu venise numai pentru conferință, ci pentru că se răspândise zvonul cum că vestitul profesor va fi şi el de față.

Câteva râsete pornite din mijlocul publicului elegant al primelor rânduri de scaune au părut să indice că demonstrația studenților nu-i era indiferentă. Această demonstrație fusese spontană ca o explozie şi nu s-ar fi putut asemăna cu nimic altceva decât cu răgetele care pornesc dintr-o cuşcă cu fiare când se aud paşii paznicului care le aduce mâncarea. Totuşi, oricât ar fi fost de provocătoare, am simțit în ea mai multă plăcere şi interes decât adevărată duşmănie şi batjocură. Challenger a zâmbit cu o calmă plictiseală, ca şi cum l-ar fi lătrat o haită de căței. S-a aşezat liniştit, a respirat uşor, şi-a trecut degetele prin barbă şi şi-a plimbat peste sala ticsită disprețul pleoapelor lui căzute. Larma dezlănțuită de sosirea lui încă nu se stinsese când a intrat profesorul Roland Murray, care prezida

adunarea, împreună cu conferențiarul Waldron. Şedința începu.

Binevoiască să mă ierte profesorul Murray dacă-l voi acuza, de altfel ca pe mai toți compatrioții săi, că nu ştie să articuleze desluşit o silabă. Oare de ce oamenii, când spun lucruri care merită să fie spuse, nu fac nici cea mai mică sforțare să învețe cum să le spună? Asta mi se pare tot atât de nefiresc ca şi când ai încerca să torni o esență scumpă cu ajutorul unei pâlnii astupate – deşi nimic n-ar fi mai uşor decât să destupi pâlnia. Profesorul Murray a emis câteva cugetări adânci, exclusiv pentru cravata lui albă, precum şi pentru carafa aşezată în față, apoi a clipit din ochi cu viclenie spre sfeşnicul de argint care-i ardea în dreapta şi s-a aşezat. Atunci Waldron, conferențiarul popularizator, s-a ridicat în mijlocul aplauzelor. Era un om slab, cu înfățişarea severă, cu glasul aspru şi cu gesturi agresive, dar avea darul de a asimila şi talentul de a transmite publicului, pe înțeles, ba chiar într-un chip interesant, ideile altora. La toate acestea se mai adăuga şi calitatea de a fi spiritual când era vorba de subiectele cele mai neverosimile, aşa că, în expunerea lui, mişcarea retrogradă a echinocțiilor sau geneza unui vertebrat păreau procese cât se poate de amuzante.

Cu vorba lui totdeauna limpede, uneori pitorească, el a dezvoltat în fața noastră, în linii largi, ipoteza ştiințifică a creației. Ne-a vorbit despre globul nostru care rostogolea în spații masa lui uriaşă de gaze incandescente, apoi despre solidificarea, răcirea şi încrețirea scoarței pământeşti, despre formarea munților, despre aburii care se condensează în apă, despre pregătirea lentă a scenei pe care urma să se joace inexplicabila dramă a vieții. Asupra originii vieții însăşi, el a păstrat o rezervă prudentă. „S-ar putea admite că germenii n-au supraviețuit arderii primitive, a declarat el, prin urmare viața ar fi apărut mai târziu. Va fi luat ea naştere spontan, prin combinarea elementelor anorganice în curs de răcire? Se prea poate. Ar fi greu de conceput ca aceşti germeni să fi apărut dinafară, pe un meteor.

În definitiv, omul cel mai înțelept e acela care se arată cât mai puțin categoric asupra acestei chestiuni. Nu există încă un laborator care să fabrice viață organică din materie anorganică. Chimia noastră n-a construit încă puntea peste prăpastia care desparte viața de moarte. Dar există o chimie a naturii, mai perfecționată şi mai subtilă, care, lucrând cu forțe mari pe perioade lungi de timp, obține poate rezultate la care noi aspirăm în zadar. Iată tot ce se putea spune relativ la acest subiect."

Şi oratorul a abordat marea scară a vieții animale. Ea începe de jos, cu moluştele şi cu microorganismele mării, ca să se ridice din treaptă în treaptă la reptile şi la peşti, până la cangurul-şoarece[3], care-şi purta singur puii şi care a fost strămoşul direct al tuturor mamiferelor, adică în consecință al persoanelor prezente. („Haida-de!" — s-a auzit glasul unui student sceptic din ultimele rânduri.)

— Dacă tânărul cu lavalieră roşie care a strigat „Haida-de!" pentru că se crede, probabil, ieşit dintr-un ou, ar binevoi să aştepte la uşă după şedință, oratorul ar fi curios să contemple acest fenomen... (Râsete.)

Nu s-ar fi putut crede, fără uimire, că efortul naturii de-a lungul veacurilor n-a avut ca suprem rezultat decât doar pe acest tânăr cu lavalieră roşie. Dar efortul nu continua oare? Domnul acesta reprezintă el oare un sfârşit, un terminus? Sfârşitul unei evoluții? Oricare ar fi virtuțile domestice ale tânărului cu lavalieră roşie, oratorul spera că nu-l jigneşte dacă-şi permitea să creadă că numai crearea ființei sale nu era de ajuns ca să justifice munca uriaşă a universului. Evoluția nu e numai o forță încă neepuizată, dar e o forță mereu activă, care promite rezultate mai importante încă...

Glumind în felul acesta cu Întrerupătorul lui, spre marea bucurie a auditoriului, conferențiarul a revenit la trecut. Mările, uscându-se, scot la iveală bancuri de nisip; o viață leneşă şi vâscoasă începe să mişune; lagunele se

---

[3] Gen de mamifer marsupial din Australia. (n.t.).

înmulțesc; animalele maritime tind să se refugieze pe platourile de nămol şi, găsind acolo hrană îmbelşugată, se înmulțesc peste măsură. „De aci, doamnelor şi domnilor, a adăugat el, această înspăimântătoare înmulțire de saurieni, care ne îngrozesc încă în şisturile din Wealden sau Solenhofen, dar care din fericire au dispărut cu mult înainte de apariția omului pe această planetă."

În clipa aceea, un glas de pe estradă a urlat:

— Controversă!

Dl. Waldron nu glumea cu disciplina, iar ironia de care făcuse uz în cazul tânărului cu lavalieră roşie dădea de bănuit că există un oarecare pericol în a-l întrerupe. De data aceasta însă întreruperea a fost atât de comică, încât l-a luat pe neaşteptate. Întocmai ca cercetătorul lui Shakespeare, căruia i-ai arunca în cap pe Bacon, sau ca astronomul căruia i-ai afirma că pământul e plat, el a şovăit o secundă, apoi, ridicând glasul, a repetat:

— ...care au dispărut cu mult înainte de apariția omului.

— Controversă! a urlat din nou acelaşi glas.

Waldron şi-a rotit privirea uluită, de la un profesor la altul şi l-a găsit în sfârşit pe Challenger, răsturnat în scaun, cu ochii închişi, cu fața înveselită, surâzând parcă unui vis.

— Aha, înțeleg! a zis el, ridicând din umeri. E prietenul meu, profesorul Challenger!

Şi, ca şi cum această constatare subliniată de râsetele adunării l-ar fi scutit de orice alt comentariu, Waldron şi-a reluat conferința.

Dar incidentul nu se sfârşise. Oricâte ocoluri făcea oratorul prin deşerturile sălbatice ale preistoriei, toate îl readuceau invariabil să afirme dispariția anumitor forme vii, iar profesorul începea îndată să urle. Auditoriul ajunsese să prevadă de fiecare dată izbucnirea urletului şi-şi arăta bucuria când izbucnea. Studenții se strânseseră în masă compactă. Îndată ce barba lui Challenger începea să se mişte, înainte chiar ca profesorul să scoată un sunet, o sută de glasuri urlau: „Controversă!" , la care, un şi mai mare

număr de studenți răspundea strigând: „Tăcere!” „Ruşine!” Zadarnic era Waldron conferențiar experimentat şi om energic. Zăpăcit până la urmă de atâta zgomot, s-a tulburat, s-a bâlbâit, s-a repetat, s-a încurcat într-o frază lungă şi, întorcându-şi ochii aprinşi spre locul de pe estradă unde se găsea autorul dezordinii, a strigat:

— E într-adevăr insuportabil! Profesor Challenger, încetează, te rog, cu aceste întreruperi necuviincioase şi fără rost!

În sală s-a făcut tăcere. Studenții stăteau încordați, încântați de această dispută în Olimp. Încet, greoi, Challenger s-a ridicat.

— La rândul meu, vă rog, domnule Waldron, a zis el, să încetați cu aceste afirmații pe care datele ştiințifice le contrazic!

Aceste vorbe au dezlănțuit o adevărată furtună. „Ruşine! Ruşine!” „Să vorbească!” „Afară!” „La tribună!” „Încetați!” Glumele se amestecau cu rugămințile, iar preşedintele, în picioare şi grozav de iritat, răcnea: „Profesorul Challenger… Mai târziu… Vederi personale…” Atât se putea desprinde, aşa cum se desprind piscurile printre nori. Întrerupătorul s-a înclinat, a zâmbit, şi-a netezit barba şi s-a înfundat în scaunul lui. Foarte roşu şi foarte războinic, Waldron şi-a continuat conferința. Din când în când arunca o privire înveninată adversarului său. Challenger părea că doarme adânc. Acelaşi zâmbet fericit îi lumina obrazul.

În cele din urmă, conferința s-a terminat. Înclin să cred că s-a terminat cam înainte de timp, deoarece sfârşitul fusese cam precipitat şi cam dezlânat. Firul argumentării se rupsese de multe ori în chip destul de brutal, iar publicul era agitat şi nerăbdător. Waldron s-a aşezat şi, după câteva cuvinte rostite de prezident, profesorul Challenger s-a ridicat şi s-a apropiat de marginea estradei. În interesul ziarului meu i-am stenografiat cuvântarea cuvânt cu cuvânt.

— Doamnelor şi domnilor, a început el, printre nesfârşitele întreruperi care veneau din fund. Dați-mi voie să rectific: doamnelor, domnilor şi copiilor deoarece era să omit,

din nebăgare de seamă, o importantă parte a acestui auditoriu... (agitație în sală, în timp ce profesorul stătea cu o mână în sus şi-şi clătina, plin de bunăvoință, capul uriaş, de parcă acorda mulțimii o binecuvântare pontificală)... am fost însărcinat să adresez domnului Waldron câteva cuvinte de mulțumire pentru conferința foarte pitorească şi plină de imaginație pe care am ascultat-o cu toții. Nu sunt de acord cu unele afirmații ale domniei sale şi m-am simțit dator să le semnalez, atunci când s-au prezentat, dar, în afară de asta, domnul Waldron şi-a dus la bun sfârşit misiunea, care a constat în a ne prezenta o succintă şi interesantă dare de seamă asupra felului cum arată, în concepția domniei sale, istoria planetei noastre. Conferințele de popularizare sunt cele mai uşor de ascultat. În schimb, domnul Waldron (aci şi-a întors privirea clipind din ochi-către conferențiar) o să mă ierte dacă afirm că, de când aceste conferințe sunt puse la nivelul înțelegerii oricărui profan, ele au ajuns, fără doar şi poate, în acelaşi timp superficiale şi susceptibile de a induce lumea în eroare. (Aplauze ironice.) Conferințele de popularizare au, prin natura lor, un caracter parazitar. (Mişcare indignată de protest la domnul Waldron.) Ele exploatează, în vederea succesului sau a banilor, munca unor colegi săraci şi necunoscuți. Un fapt nou, oricât de neînsemnat ar fi, obținut într-un laborator, sau o cărămidă pusă la templul ştiinței depăşesc cu mult în valoare toate expunerile de mâna a doua, care ne îngăduie să petrecem o oră de vorbărie goală, dar care nu lasă în urma lor nimic util. Am ținut să formulez răspicat această constatare evidentă, nu din dorința de a-l critica pe domnul Waldron, în special, ci pentru ca dumneavoastră să nu pierdeți simțul realității şi să nu confundați ucenicul cu maestrul. (în acest moment, domnul Waldron a şoptit ceva în direcția preşedintelui, care s-a ridicat pe jumătate şi a spus câteva cuvinte care păreau severe, însă care n-au putut fi auzite decât doar de carafa cu apă.) Dar să încheiem acest capitol. (Aplauze puternice şi prelungite.) Dați-mi voie să trec la un subiect, care prezintă un interes mai larg. Care e, anume, punctul a cărui

exactitate am combătut-o în calitatea mea de adevărat cercetător? E vorba de dăinuirea pe pământ a unor anumite specii de animale. Nu voi vorbi despre acest subiect cum ar vorbi un amator şi nici – aş îndrăzni să adaug – ca un conferenţiar de ştiinţă popularizată. Voi vorbi ca un om a cărui conştiinţă de savant îl obligă să rămână în strânsă legătură cu faptele, afirmând că domnul Waldron greşeşte fundamental atunci când îşi închipuie că, dacă domnia-sa nu a văzut nici odată un aşa-numit animal preistoric, aceste animale au încetat de a mai exista. Aceste animale sunt, în adevăr, aşa cum a spus-o şi domnia-sa, strămoşii noştri, dar sunt – dacă-mi este îngăduit să le numesc astfel nişte strămoşi contemporani, care mai pot fi găsiţi şi astăzi, cu toate atributele lor hidoase şi extraordinare, de cineva care ar avea curajul şi energia să le caute în vizuinile lor. Făpturi despre care se presupune că ar fi originare din perioada jurasică, monştri care ar putea vâna şi sfâşia într-o clipă cele mai mari şi mai fioroase mamifere cunoscute de noi există încă. (Strigăte: „Fleacuri!" „Dovedeşte-o!" „De unde ştii?" „Discutabil!") Mă întrebaţi de unde ştiu? Ştiu, pentru că am văzut unele din ele. (Aplauze, tumult şi o voce strigând: „Mincinosule!") Mă credeţi mincinos? (Aprobare unanimă, hotărâtă şi gălăgioasă.) Am auzit bine că m-aţi făcut „mincinos"? N-ar vrea persoana care mi-a spus aşa să fie atât de bună şi să se ridice, ca s-o cunosc şi eu? (O voce: „Iată-l, domnule, ăsta-i" .) Şi un personaj cu ochelari, inofensiv şi mărunţel, care se zbătea din răsputeri, a fost ridicat în sus din mijlocul unui grup de studenţi. Aţi îndrăznit să mă faceţi mincinos? „Nu, domnule, nu!" răcnea cu desperare acuzatul, dispărând în mulţime ca înghiţit de o trapă. Dacă cineva din această sală îndrăzneşte să pună la îndoială adevărul spuselor mele, aş fi fericit să-i spun câteva cuvinte după conferinţă. („Mincinosule!") Cine a spus asta? (Şi din nou personajul cel inofensiv, care se zbătea cu desperare, a fost ridicat în aer.) Dacă m-aş coborî printre dumneavoastră... (Strigăte unanime: „Poftiţi, iubite domnule profesor, poftiţi!" au întrerupt cuvântarea câteva clipe, în timp ce preşedintele,

ridicându-se în picioare şi agitându-şi amândouă braţele, avea aerul că dirijează o orchestră. Profesorul, cu faţa congestionată, cu nările fremătând şi cu barba zbârlită, părea cuprins de furie.) Toate descoperirile mai importante au fost întâmpinate cu aceeaşi neîncredere, caracteristică indiscutabilă a unei generaţii de nebuni. Când vi se expun fapte măreţe, dumneavoastră nu aveţi nici intuiţia şi nici imaginaţia necesară ca să le înţelegeţi. Nu sunteţi în stare să faceţi altceva decât să împroşcaţi cu noroi oamenii care şi-au pus viaţa în primejdie ca să deschidă ştiinţei noi perspective. Calomniaţi profeţii: pe Galileu, pe Darwin şi pe mine... (Agitaţie prelungită şi întreruperea totală a conferinţei.)

Toate acestea se găsesc consemnate în notele pe care le-am luat atunci în grabă. Ele nu pot da decât o slabă imagine asupra dezordinii nemaipomenite la care ajunsese adunarea în clipa aceea. Tumultul era atât de puternic, încât câteva doamne şi începuseră să încerce o retragere precipitată. Domni serioşi şi cu greutate păreau că se lăsaseră tot atât de pătrunşi de atmosfera generală ca şi studenţii; ba am văzut chiar bătrâni cu barbă albă ridicându-se şi ameninţând cu pumnul pe

încăpățânatul profesor. Întreg auditoriul fierbea şi clocotea ca un cazan pe foc. Profesorul a făcut un pas înainte şi şi-a ridicat amândouă mâinile în sus. Avea în el ceva atât de măreț, de uimitor şi de autoritar, încât zgomotele şi rumoarea s-au stins încetul cu încetul în fața aspectului său impunător şi a privirii lui poruncitoare. Părea a fi purtătorul unui mesaj. S-a făcut linişte, ca să poată fi auzit.

— Nu vreau să vă mai rețin, a început el. N-ar avea nici un rost. Adevărul rămâne adevăr, iar gălăgia pe care au făcut-o un număr de tineri zănatici – şi mă tem că trebuie să adaug: şi unii bătrâni tot atât de smintiți nu poate schimba nimic în această materie. Afirm că am deschis ştiinței un câmp nou de cercetări. Dumneavoastră contestați acest lucru. (Aplauze.) în consecință o să vă pun la încercare. Vreți să însărcinați pe unul sau pe mai mulți dintre dumneavoastră să plece la fața locului în calitate de reprezentanți ai dumneavoastră şi să controleze în numele dumneavoastră spusele mele?

Din mijlocul adunării s-a ridicat în picioare domnul Summerlee, bătrânul profesor de anatomie comparată, un bărbat înalt, subțire şi acru, cu o înfățişare ofilită de teolog. Dorea să-l întrebe pe profesorul Challenger, a spus el, dacă rezultatele la care a făcut aluzie în afirmațiile sale fuseseră căpătate în timpul călătoriei pe care domnia-sa a întreprins-o cu doi ani în urmă la izvoarele fluviului Amazoanelor.

Profesorul Challenger i-a răspuns afirmativ.

Domnul Summerlee şi-a exprimat atunci dorința să afle cum putea profesorul Challenger să pretindă că a făcut descoperiri în nişte regiuni care fuseseră cercetate de Wallace, Bates şi alți exploratori mai vechi, cu o reputație ştiințifică bine stabilită.

Profesorul Challenger a răspuns că domnul Summerlee pare să confunde Amazoanele cu Tamisa, dar că fluviul Amazoanelor e ceva mai măricel... Că domnul Summerlee va fi, fără îndoială, satisfăcut, aflând că, împreună cu fluviul Orinoco, cu care se învecinează, Amazonul acoperă o regiune cam de 50 000 de mile şi că, într-un spațiu atât de întins,

nu-i e cu neputință unui om să descopere ceea ce le-a scăpat altora.

Domnul Summerlee a declarat, cu un zâmbet acru, că el apreciază întru totul deosebirea care i-a fost semnalată între Tamisa şi fluviul Amazoanelor, deosebire care constă în aceea că orice afirmație referitoare la prima poate fi dovedită, în timp ce lucrul, e cu neputință în ceea ce-l priveşte pe celălalt. Domnia sa i-ar rămâne îndatorat profesorului Challenger dacă ar binevoi să comunice latitudinea şi longitudinea regiunii la care pot fi întâlnite animalele preistorice.

Profesorul Challenger i-a răspuns că, din motive binecuvântate ştiute de el, păstrează pentru sine aceste informații, dar că totuşi e dispus să le dea bineînțeles după ce-şi va fi luat anumite garanții unui comitet desemnat de adunare. Ar binevoi oare domnul Summerlee să facă parte dintr-un asemenea comitet şi să controleze în persoană spusele sale?

Domnul Summerlee:

— Da, primesc. (Aplauze puternice.)

Profesorul Challenger:

— În cazul acesta, promit să vă înmânez tot materialul de care aveți nevoie ca să găsiți drumul. Totuşi, dreptatea cere ca imediat ce domnul Summerlee va pleca să verifice afirmațiile mele, să pot trimite şi eu una sau mai multe persoane care să verifice afirmațiile domniei-sale. Nu vreau să vă ascund că vor avea de întâmpinat greutăți şi primejdii. Domnul Summerlee va avea nevoie de un tovarăş mai tânăr. Mi se permite să întreb cine se propune ca voluntar?

Şi iată cum îi sare omului în drum momentul hotărâtor al vieții lui! Îmi puteam eu închipui, în clipa când treceam pragul acestei săli, că eram pe punctul de a mă angaja într-o aventură mai înspăimântătoare decât oricare alta aş fi putut visa? Dar Gladys – oare nu era aceasta adevărata ocazie de care-mi vorbise ea? Gladys m-ar fi îndemnat să plec... Am sărit în picioare şi m-am pomenit vorbind, deşi nu mă gândisem nici o clipă la ce aveam de spus. Amicul meu Tarp Henry mi s-a agățat de haină şi l-am auzit şoptindu-mi: „Stai

jos, Malone! N-o face pe măgarul care se dă în spectacol!" în aceeaşi clipă am observat că un bărbat înalt şi slab, cu părul închis la culoare şi mătăsos, aşezat cu câteva rânduri înaintea mea, se ridicase şi el în picioare. S-a întors spre mine şi m-a fixat cu o privire aspră şi încruntată, dar n-am vrut să-i cedez locul.

— Eu vreau să plec, domnule preşedinte, m-am trezit repetând întruna.

— Cum te cheamă? Cum te cheamă? striga, publicul.

— Eduard Dunn Malone. Sunt reporter la „Daily Gazette" şi vă asigur că voi fi un martor cu totul imparțial.

— Cum vă numiți, domnule? a întrebat apoi preşedintele pe rivalul meu cel înalt.

— Lord John Roxton. Am mai fost pe fluviul Amazoanelor, cunosc toată regiunea şi sunt cum nu se poate mai indicat pentru o asemenea expediție.

— Reputația de sportiv şi de explorator a lordului John Roxton e vestită în lumea întreagă, a declarat preşedintele. Pe de altă parte, ar fi tot atât de bine ca, la o expediție ca asta, să participe şi un reprezentant al presei.

— În cazul acesta, a zis profesorul Challenger, propun ca amândoi aceşti gentlemeni să fie desemnați, în calitate de reprezentanți ai adunării de față, să-l însoțească pe profesorul Summerlee în expediția ce urmăreşte să verifice şi să raporteze asupra adevărului afirmațiilor mele.

În felul acesta, printre aclamații şi aplauze, s-a hotărât soarta noastră şi m-am trezit purtat spre uşă de valul de oameni care se scurgeau către ieşire, pe jumătate aiurit de proiectul nou şi uriaş care mi se înfățişase atât de pe neaşteptate. Când am ieşit din sală, am zărit o clipă valuri de studenți râzând pe trotuare şi un braț mânuind o umbrelă grea, care se ridica şi cădea în mijlocul lor. Apoi, în plină învălmăşeală de gemete şi de aplauze, cupeul electric al profesorului Challenger a alunecat pe lângă trotuar şi m-am trezit rătăcind singur pe sub luminile argintii ale Regent Street-ului, cu gândul la Gladys şi plin de nedumerire în ce priveşte viitorul.

Deodată am simțit că cineva îmi atinge cotul. M-am întors şi m-am pomenit sub ochii ciudați şi dominatori ai bărbatului înalt şi slab, care se propusese de bună voie să-mi fie tovarăş în această aventură bizară.

— Domnule Malone, dacă am înțeles bine numele dumneavoastră, zise el. O să fim tovarăşi, nu? Apartamentul meu se află chiar peste drum, pe strada Albany. Poate aveți amabilitatea să-mi acordați o jumătate de oră, deoarece sunt câteva lucruri pe care" țin foarte mult să vi le spun.

CAPITOLUL VI

„AM FOST BICIUL LUI DUMNEZEU!”

LORD JOHN ROXTON şi cu mine am luat-o după colțul străzii Vigo şi am trecut pe sub poarta mohorâtă a celebrului cuib de şoimi. La capătul unui coridor lung, de culoare cenuşie, noua mea cunoştință a deschis o uşă şi a întors un buton electric. Câteva lămpi cu abajururi colorate au răspândit în odaia încăpătoare, în pragul căreia eram, o lumină roşiatică. Am avut chiar din prag, privind de jur-împrejurul meu, impresia învăluitoare a unui confort extraordinar şi a unei rare eleganțe, asociate cu o impresie de bărbăție. Întâlneai peste tot obiecte de lux aparținând omului bogat şi de gust, aruncate cu nepăsarea şi cu dezordinea proprie celibatarului. Pe jos erau risipite blănuri bogate şi covoare în culori ciudate, cumpărate de la vreun bazar oriental. Tablouri şi gravuri, pe care până şi privirea mea nepricepută le putea recunoaşte ca fiind opere rare şi de mare preț, atârnau greoi de-a lungul pereților. Schițe reprezentând boxeri, dansatoare şi cai de curse stăteau alături de un senzual Fragonard, de un Girodet marțial sau de un visător Turner. Dar printre aceste diverse podoabe erau împrăştiate trofee, care mi-au adus dintr-o dată aminte că lord John Roxton era unul dintre marii sportivi şi atleți, îndeobşte cunoscuți, ai zilei. O vâslă albastru-închis se încrucişa deasupra căminului cu alta de culoarea garoafei roşii, trofee ale fostului şef de echipă de la Oxford, în timp ce floretele şi mănuşile de box aşezate şi deasupra şi dedesubtul lor dovedeau a fi fost uneltele unui om care-şi câştigase, cu fiecare dintre ele, întâietatea. De jur-împrejurul odăii, ca o îmbrăcăminte în relief, se înşirau pe pereți, într-o aliniere desăvârşită, splendide capete de vânat mare, cele mai remarcabile în felul lor, din toate colțurile lumii, printre care

şi rinocerul alb al Lado Enclavei, atât de rar, care-şi apleca deasupra tuturora botul cutezător.

În mijlocul covorului roşu şi bogat se afla o masă Louis XV, neagră cu auriu, o minunată piesă de altădată, pângărită acum cu urme de pahare şi mucuri de ţigări. Pe această masă era o tavă de argint pentru fumători şi o casetă cu băuturi. Cu ajutorul lor, precum şi al unui sifon de lângă ele, tăcutul meu amfitrion a început să umple două pahare înalte. După ce mi-a oferit un fotoliu şi şi-a aşezat băutura răcoritoare alături, mi-a întins o havană lungă şi fragedă. Apoi, aşezându-se şi el în faţa mea, m-a privit lung şi ţintă cu ochii lui sclipitori, ciudaţi şi plini de nepăsare – ochi de un albastru rece ca un lac îngheţat.

Prin norul subţire de fum al havanei îmi notam amănuntele unei figuri pe care o cunoşteam din multe fotografii: nasul puternic încovoiat, obrazul tras şi obosit, părul roşcat, întunecat şi rar în creştetul capului, mustăţile bărbăteşti şi ciocul mic şi agresiv care-i acoperea bărbia ieşită în afară. În toate acestea era ceva care amintea de Napoleon al III-lea, ceva care amintea de Don Quijote. Dar mai era ceva, care alcătuieşte însăşi esenţa gentlemanului rural englez şi anume aerul hotărât, vioi şi deschis al omului iubitor de cai şi de câini. Faţa-i era rumenă, arsă de soare şi de vânt. Sprâncenele îi atârnau stufoase, ceea ce dădea ochilor lui şi aşa destul de reci, un aer aproape feroce, impresie sporită încă de fruntea puternic brăzdată. În general era uscat, dar foarte puternic. Şi într-adevăr, dovedise de multe ori că nu se găseau mulţi oameni în Anglia în stare de eforturi prelungite ca el. Statura lui depăşea 6 picioare, totuşi părea mai scurt din pricina umerilor neobişnuit de rotunzi. Aşa arăta vestitul lord John Roxton în clipa când stătea în faţa mea, muşcându-şi cu hotărâre ţigara şi urmărindu-mă cu o privire directă, într-o tăcere tulburătoare şi fără sfârşit.

— Bine, a început în cele din urmă. Cum s-ar zice, am făcut-o lată, iubitul meu cavaler.. Pronunţa aceste vorbe ca şi cum ar fi alcătuit una singură: iubitul meu cavaler. Da, am

făcut-o lată şi dumneata şi eu. Îmi place să cred că în clipa când ai păşit în sala aceea nu te gândiseşi deloc la aşa ceva. Nu-i aşa?

— Nici nu-mi trecuse prin gând.

— Nici mie. Habar n-aveam de una ca asta. Şi acum, iată-ne aici. Am cam încurcat-o. Pentru că nu-s decât trei săptămâni de când m-am întors din Uganda. Abia îmi organizasem campania de vânătoare în Scoția şi iscălisem contractele respective şi celelalte... Frumoasă treabă, ce zici? Dar pe dumneata, tot atât de prost te-a nimerit?

— Deloc. Totul e în spiritul profesiunii mele. Sunt ziarist la „Gazette” .

— Da, îmi aduc aminte, aşa ai spus când te-ai hotărât să faci pasul ăsta. Cu această ocazie, am găsit pentru dumneata o mică afacere, dacă vrei să mă ajuți.

— Cu plăcere.

— Te gândeşti cumva să-ți asumi vreun risc?

— Ce fel de risc?

— Mda... Riscul se numeşte Ballinger. Ai auzit de el?

— Nu.

— Cum se poate, tinere? Unde trăieşti? Sir Jack Ballinger e cel mai desăvârşit călăreț dintre gentlemenii din nordul Angliei. Mă pot măsura cu el pe teren plat, când sunt în forma cea mai bună, dar la obstacole mă bate. Nu-i un secret pentru nimeni că, după ce-şi termină antrenamentul, bea zdravăn: zice că asta înseamnă a face o medie onorabilă. Marți s-a îmbătat până a căzut într-un fel de delirium tremens şi de atunci e curios ca un diavol. Odaia lui e deasupra odăii acesteia. Doctorul spune că nu se poate face nimic cu bietul om până n-o să vâri ceva mâncare în el. Dar cum stă culcat în pat cu un pistol pe plapumă şi se jură că o să bage şase gloanțe în cel care-o să se apropie de el, servitorii au cam stat la o parte. E un încăpățânat, un nebun şi un rătăcit. Dar putem lăsa să moară aşa un câştigător al Grand Național-ului? Ce zici?

— Şi ce aveți de gând să faceți? l-am întrebat.

— Mă gândeam că am putea să ne aruncăm amândoi asupra lui. Poate c-o fi adormit şi în cel mai prost caz ar putea să răpună pe unul din noi. În schimb, celălalt l-ar stăpâni. Dacă izbutim să-i prindem braţele cu cuvertura şi să-i facem o spălătură stomacală, apoi îi dăm, drăguţului de el, cea mai bună masă din viaţa lui!

Era o treabă mai curând prost venită, care se vâra pe neaşteptate printre ocupaţiile zilnice ale unui om. Nu mă socotesc din cale-afară de curajos. Am o imaginaţie irlandeză, care-mi arată necunoscutul şi neobişnuitul în culori mai posomorite decât sunt în realitate. Pe de altă parte, am un adânc dispreţ faţă de sentimentul care se cheamă frică şi mă înspăimântă gândul că s-ar putea descoperi în mine simptomele ei. Îndrăznesc să spun că, asemeni hunului din istorie, aş fi în stare să mă arunc într-o prăpastie dacă mi-ar pune cineva la îndoială curajul de a o face, cu toate că gestul meu ar fi inspirat mai curând de mândrie şi de frică decât de curaj. De aceea, deşi fiecare nerv din trup mi se contracta numai la gândul omului înnebunit de băutură, pe care închipuirea mi-l arăta în odaia de deasupra noastră, am răspuns, căutând să-mi iau un glas cât mai nepăsător, că eram gata să merg. Încă o observaţie a lordului Roxton cu privire la primejdia care mă aştepta mi-a provocat un început de enervare.

— Ne pierdem vremea cu vorba şi asta nu foloseşte la nimic! i-am răspuns. Hai să mergem.

Ne-am ridicat, eu de pe scaunul meu, el de pe al lui. Şi atunci, râzând pe înfundate pe sub mustaţă, m-a lovit uşor de două-trei ori peste piept, apoi m-a îmbrâncit la loc pe scaun.

— Bravo, băieţaşule, aşa te vreau! a zis.

L-am privit mirat.

— Pe Jack Ballinger l-am văzut eu singur azi dimineaţă. Mi-a făcut o gaură destul de serioasă în poalele kimonoului – fie-i binecuvântată mina bătrână şi neputincioasă! Dar până la urmă am izbutit să-l imobilizez într-o cămaşă şi peste o săptămână o să fie cum nu se poate mai sănătos. Cred că n-

o să-mi iei toate astea în nume de rău, tinere, nu-i aşa? Vezi – dar asta rămâne între noi – eu consider această aventură sud-americană ca pe o afacere foarte serioasă şi dacă am un tovarăş cu mine, vreau să fie un om pe care să mă pot bizui. De aceea te-am pus la încercare şi am tot dreptul să spun că ai ieşit cu bine. Iți dai seama că totul depinde de dumneata şi de mine, deoarece bătrânul Summerlee o să aibă nevoie de dădacă la început. Nu cumva eşti, din întâmplare, acel Malone de la care unii aşteaptă să fie selecționat în echipa internațională de rugbi a Irlandei?

— Ca rezervă, poate.

— Îmi spuneam eu că-mi amintesc de figura dumitale! Doar eram acolo când ai marcat punctul contra echipei Richmond – cel mai bun punct pe care l-am văzut în tot sezonul! N-am lipsit de la nici un meci de rugbi când am putut să fiu de față, deoarece e jocul cel mai bărbătesc din câte cunosc. Dar nu te-am chemat să vii aici ca să vorbim de sport. Trebuie să ne sfătuim cu privire la afacerea noastră. Avem aci, în prima pagină a Times-ului, lista vapoarelor. Iată un vapor al companiei Booth care pleacă spre Para vinerea viitoare. Şi dacă atât profesorul, cât şi dumneata vă puteți aranja, sunt de părere că am putea să-l luăm, nu? Foarte bine, o să stabilesc lucrul ăsta cu el. Cum stai cu echipamentul dumitale?

— Gazeta mea o să se îngrijească de toate.

— Ştii să tragi?

— Cam cât toți cei din poliția teritorială.

— Sfinte dumnezeule! Chiar atât de prost stai? E cel din urmă lucru pe care voi, tinerii, vă gândiți să-l învățați! Sunteți cu toții nişte albine fără ac, nu vă gândiți decât cum merge stupul. Ai să arăți cam prost într-o bună zi, când o veni careva să-ți fure mierea! Totuşi, va trebui să ții strâns puşca la umăr în America de Sud, deoarece, afară de cazul când prietenul nostru, profesorul, e un nebun şi un mincinos, o să avem de văzut câteva lucruri ciudate până la întoarcere! Ce fel de puşcă ai?

S-a îndreptat spre un dulap de stejar şi, când l-a deschis, am zărit sclipind un şir lustruit de ţevi de puşcă paralele, ca tuburile unei orgi.

— Vreau să văd ce ţi-aş putea oferi din propria mea panoplie, mi-a spus.

A scos una după alta o serie de carabine frumoase, deschizându-le şi închizându-le cu câte o pocnitură şi un ţăcănit, mângâindu-le apoi, în timp ce le punea la loc, cu dragostea unei mame care-şi leagănă copilul.

— Iată un „Bland" , 577 express. Cu el l-am doborât pe individul ăsta impresionant! Mi-a spus aruncând o privire spre capul rinocerului alb. Zece iarzi mai mult şi mă anexa el pe mine la propria lui colecţie!

„De glonţul ăsta conic i-a atârnat norocul:

Iată superioritatea legitimă a omului slab."

Sper că-l cunoşti pe Gordon, poetul calului şi al puştii, omul care ştie să le mânuiască pe amândouă. Iată acum o unealtă utilă de calibru 470, cu lunetă de ochire şi cu ejector dublu, care trage fără înălţător până la 350 de iarzi. Aceasta e puşca de care m-am folosit acum trei ani împotriva traficanţilor de sclavi peruvieni. Am fost biciul lui Dumnezeu prin ţinuturile acelea! Pot să-ţi mărturisesc, pentru că lucrul ăsta n-ai să-l găseşti cu siguranţă în vreo carte albastră. Sunt vremuri, tinere, când fiecare din noi trebuie să facă un sacrificiu oarecare pentru drepturile omului şi pentru dreptate. Altminteri, nu mai ajungi nici odată să fii desăvârşit. Iată de ce am purtat acest mic război pe cont propriu. Singur l-am declarat, singur l-am desfăşurat şi l-am dus la bun sfârşit. Fiecare din crestăturile astea înseamnă câte un ucigaş de sclavi frumoasă serie, nu-i aşa? Asta mai mare e pentru Pedro Lopez, regele tuturor traficanţilor, pe care l-am doborât într-un ochi de apă stătătoare de pe fluviul Putomayo. Dar uite ceva care ţi s-ar potrivi.

Şi lord John Roxton a scos din dulap o puşcă minunată, cafenie şi strălucitoare.

— Capul patului e de cauciuc, vizorul bine ascuţit şi cinci cartuşe în magazie. Îi poţi încredinţa viaţa dumitale.

Mi-a întins-o şi a închis uşa dulapului de stejar.

— Dar pentru că veni vorba – m-a întrebat întorcându-se spre scaunul lui – ce ştii despre profesorul Challenger?

— Nu l-am văzut nici odată până astăzi.

— Bravo, nici eu. E amuzant că o să ne îmbarcăm amândoi, purtând într-un plic sigilat ordinele unui om pe care nu-l cunoaştem!

Seamănă cu o cioară bătrână şi arțăgoasă. Colegii lui întru ştiinţă nu par tocmai binevoitori faţă de el. Cum ai ajuns să te intereseze afacerea asta?

I-am povestit pe scurt experienţele mele din dimineaţa aceea. Lord John Roxton mă asculta cu mare atenţie. Apoi a scos o hartă a Americii de Sud şi a întins-o pe masă.

— Cred că fiecare cuvânt pe care ți l-a spus reprezintă în parte adevărul, mi-a declarat, serios. Şi te rog să fii convins că ştiu ce spun când îți vorbesc aşa. America de Sud e o regiune pe care o iubesc şi cred că, dacă mergi în linie dreaptă de la Darien la Fuego, e cea mai mare, cea mai bogată şi cea mai minunată întindere de pământ de pe planeta noastră. Oamenii n-o cunosc până acum şi nici nu-şi dau seama ce poate ajunge. Am cutreierat-o în sus şi în jos, în lung şi-n lat şi am avut parte de două sezoane secetoase prin părțile acelea, după cum ți-am spus când ți-am vorbit despre războiul pe care l-am purtat cu traficanții de sclavi. Ei bine, fiind acolo, la fața locului, am auzit oarecare zvonuri de felul ăsta, legende de-ale indienilor şi altele. Şi fără îndoială că era un sâmbure de adevăr în ele. Cu cât ai să cunoşti mai bine această regiune, tinere, cu atât ai să înțelegi mai limpede că acolo totul este cu putință, totul. Există doar câteva căi de apă, înguste, de-a lungul cărora călătoresc oamenii, iar afară de acestea, peste tot e numai beznă adâncă. Aşa că acum, aici jos, în Matto Grosso, mi-a arătat, plimbându-şi țigara de foi peste o porțiune a hărții sau colo sus, în colțul acela unde se întâlnesc trei țări, nimic nu m-ar putea surprinde. După cum a spus prietenul nostru astă-seară, sunt acolo cincizeci de mii mile de drumuri de apă, care aleargă printr-o pădure cu o suprafață aproape egală cu a Europei. Dumneata şi cu mine putem fi tot atât de departe unul de altul, cât e de departe Constantinopolul de Scoția şi încă ne-am găsi în aceeaşi imensă pădure braziliană! În acest ținut fără sfârşit, omul abia a ajuns să întindă ici o cursă, să sape dincolo o groapă... Pentru că fluviul creşte sau scade cu aproape 40 de picioare şi jumătate din ținut ajunge o mlaştină prin care nu se poate trece. De ce n-ar trăi ceva nou şi minunat într-o țară ca asta? Şi de ce n-am fi noi oamenii care să-l descoperim? Pe lângă asta – a adăugat în timp ce fața lui osoasă şi ciudată strălucea de fericire – în țara asta poți să bați câte un record sportiv la fiecare milă! Eu, unul, semăn cu o minge veche de golf. De mult s-a luat de pe mine toată vopseaua albă. Viața mă poate lovi şi de aci încolo, fără

să-mi lase vreo urmă. Dar un record sportiv, tinere, e sarea vieții. Pentru aşa ceva, viața merită să mai fie trăită o dată. Suntem pe cale să ajungem puțin cam prea blânzi, cam prea trişti şi cam prea comozi. Dați-mi acele țări imense şi acele întinderi nesfârşite, o puşcă în mână şi ceva vrednic de a fi descoperit! Am gustat din plăcerile curselor de obstacole şi din ale aviației, dar această vânătoare de lighioane, care seamănă cu un coşmar după o masă grea, e o senzație cu totul nouă!

La gândul acesta, lord John Roxton a început să râdă pe înfundate.

Poate că am insistat prea mult asupra acestei noi cunoştințe. Dar omul acesta trebuia să fie tovarăşul meu un lung şir de zile. Prin urmare, am încercat să-l descriu aşa cum mi-a apărut pentru prima oară, cu personalitatea lui bizară şi cu ciudatul lui fel de a gândi şi de a se exprima. Numai nevoia de a mă duce la redacție ca să predau articolul cu privire la conferința care avusese loc m-a făcut să mă despart, în sfârşit, de el. L-am lăsat cufundat în lumina roşiatică a odăii lui, ungând trăgaciul puştii preferate şi râzând singur la gândul aventurilor care ne aşteptau. Aveam siguranța că, în ce priveşte primejdiile care ni se puteau ivi în cale, n-aş fi putut găsi în toată Anglia un om mai calm şi cu un suflet mai curajos alături de care să le înfrunt.

În noaptea aceea, obosit cum eram după uimitoarele întâmplări ale zilei, am vegheat târziu cu Mc Ardle, redactorul de ştiri, căruia i-am expus toată situația. El a socotit-o destul de importantă ca să o aducă a doua zi dimineața la cunoştința şefului nostru, Sir George Beaumont. Am hotărât atunci că o să-i trimit lui Mc Ardle, sub formă de scrisori, o serie de dări de seamă cu privire la aventurile mele şi că aceste dări de seamă vor fi publicate în „Gazette” , pe măsura sosirii lor, sau reținute spre a fi publicate ulterior, conform dorinței profesorului Challenger, deoarece nu puteam cunoaşte încă ce condiții erau legate de directivele după care urma să ne orientăm în țara aceea necunoscută.

La o întrebare pe care i-am pus-o profesorului prin telefon, am avut parte, drept răspuns, de un violent rechizitoriu împotriva presei, care s-a încheiat cu declarația că o să ne înmâneze în momentul plecării – şi în cazul când îi vom aduce la cunoştință numele vaporului pe care urmează să ne îmbarcăm – îndrumările pe care le va crede de cuviință. A doua chemare telefonică n-a mai primit nici un răspuns, afară de un suspin îndurerat al soției profesorului, care ne-a împărtăşit că soțul ei era şi aşa într-o dispoziție destul de proastă ca să i-o mai strice încă. Mai târziu, în cursul aceleiaşi zile, a treia tentativă a avut drept unic rezultat un zgomot înspăimântător, odată cu înştiințarea centralei telefonice care ne aducea la cunoştință că aparatul profesorului Challenger s-a deranjat. După asta am renunțat la orice altă încercare de a mai intra în legătură cu el.

Şi acum, prea răbdătorii mei cititori, nu mă mai pot adresa vouă. De aci înainte (dacă, într-adevăr, vreo urmare a acestei poveşti va ajunge până la voi), lucrul nu va fi cu putință decât prin ziarul pe care-l reprezint. Depun în mâinile editorului darea de seamă a evenimentelor care au însemnat preludiul uneia dintre cele mai extraordinare expediții din toate timpurile, pentru ca, în ipoteza când nu m-aş mai întoarce vreodată în Anglia, să se găsească acolo unele date cu privire la felul cum a început această poveste. Scriu aceste din urmă rânduri în salonul vaporului Francisca, aparținând companiei Booth şi ele vor ajunge, grație pilotului, în mâna lui Mc Ardle. Mai înainte de a închide caietul meu cu însemnări, dați-mi voie să schițez un ultim portret – un portret care reprezintă cea din urmă imagine a bătrânei mele Anglii, o imagine pe care o voi duce cu mine în țări depărtate. E o dimineață umedă şi cețoasă de primăvară târzie. O ploaie măruntă şi rece cade încet. Trei făpturi îmbrăcate în mantale de ploaie lucioase se îndreaptă jos, pe chei, către puntea marelui transatlantic, pe al cărui catarg fâlfâie panglica albastră (conferită transatlanticului pentru că a străbătut oceanul în timp record). În fața celor trei, un hamal împinge un cărucior încărcat cu cufere, saci şi

cutii cu arme. Profesorul Summerlee – o siluetă lungă şi melancolică – se plimbă cu capul aplecat, târându-şi picioarele ca un om care se simte foarte înduioşat de propria lui soartă. Lord John Roxton calcă sprinten, iar faţa lui îngustă şi vioaie, care i se vede de sub cascheta colonială şi de sub vălul care o acoperă, străluceşte de fericire. În ce mă priveşte, sunt încântat că am terminat cu zilele zgomotoase ale pregătirilor, ca şi cu emoţiile inerente oricăror despărţiri şi nu mă îndoiesc că lucrul acesta se oglindeşte în toată înfăţişarea mea. Deodată, tocmai în clipa în care atingeam vaporul, auzim gălăgie în urma noastră. E profesorul Challenger, care ne promisese că o să ne vadă la plecare. Aleargă după noi: o făptură care gâfâie, cu obrazul congestionat şi cu un aer mânios.

— Nu, mulţumesc, zice el. Prefer să nu mă urc pe bord. O să vă spun doar câteva cuvinte şi ele se pot spune bine şi aici unde suntem. Vă rog să nu vă închipuiţi că m-aş simţi îndatorat în vreun fel faţă de dumneavoastră pentru călătoria pe care o întreprindeţi. Aş dori să înţelegeţi că afacerea asta mi-e cu totul indiferentă şi că refuz să simt până şi cel mai vag sentiment de obligaţie personală faţă de dumneavoastră. Adevărul e adevăr şi nimic din cele ce aţi putea raporta dumneavoastră nu-l poate atinge sub nici o formă, deşi spusele dumneavoastră ar putea răscoli patimile şi potoli curiozitatea unui număr de oameni cu totul inutili... Directivele mele, necesare informării şi orientării dumneavoastră, se găsesc în plicul acesta sigilat. Îl veţi deschide când veţi ajunge în oraşul numit Manaos, aşezat pe fluviul Amazoanelor, dar nu înainte de ziua şi de ora însemnate pe verso. M-aţi înţeles bine? Las stricta respectare a condiţiilor mele exclusiv în sarcina onoarei dumneavoastră. Nu, domnule Malone, n-o să-ţi supun corespondenţa nici unei restricţii, dat fiind că difuzarea acestor fapte reprezintă scopul călătoriei dumneavoastră. Îţi cer, totuşi, să nu dai amănunte cu privire la itinerarul exact şi te rog să nu publici nimic până la întoarcerea dumitale. La revedere, domnule. Ai contribuit întrucâtva la îndulcirea părerilor pe care le aveam

despre odioasa profesiune căreia, din nefericire, îi aparții. La revedere, lord John. Ştiința este pentru dumneavoastră, după câte am înțeles, o carte sigilată. Dar vă puteți felicita în ceea ce priveşte terenurile de vânătoare care vă aşteaptă. Veți avea, fără îndoială, prilejul să descrieți în The Field cum ați ucis dimorphodonul zburător... La revedere şi dumneavoastră, domnule profesor Summerlee. Dacă sunteți în stare să fiți mai bun, lucru despre al cărui contrariu sunt sincer convins, vă veți întoarce la Londra, fără îndoială, în pielea unui om mai înțelept.

După asta, făcu stânga împrejur şi, un minut mai târziu, îi puteam zări de pe puntea vaporului făptura scundă şi îndesată agitându-se în zare, în timp ce se întorcea spre trenul lui.

Şi acum, iată-ne porniți de-a binelea pe canal în jos. Iată şi cea din urmă bătaie de clopot, care ne indică să predăm scrisorile. Iată şi pilotul, care-şi ia rămas bun. De aci înainte, vasul nostru o să-şi urmeze drumul pe calea mereu bătută.

CAPITOLUL VII

DA, MÂINE VOM DISPARE ÎN NECUNOSCUT...

NU VREAU să plictisesc pe cei cărora le va parveni această povestire cu o dare de seamă a luxosului nostru voiaj pe vaporul companiei Booth, nici nu vreau să vorbesc despre popasul nostru de o săptămână la Para (afară de faptul că aş dori să-mi arăt recunoştinţa faţă de Compania Pereira da Pinta, pentru preţiosul concurs pe care ni l-a dat în ce priveşte completarea echipamentului). Ţin totuşi să spun, în treacăt doar, câteva cuvinte despre călătoria noastră fluvială pe o apă înceată, largă, de culoarea argilei, pe un vapor ou aburi care era ceva mai mic decât cel care ne purtase peste Atlantic... într-o bună zi ne-am pomenit, trecând prin strâmtorile de la Obidos, că am ajuns în oraşul Manaos. Aici am fost salvaţi de domnul Shortman, reprezentantul companiei comerciale anglo-braziliene, de a gusta din farmecul discutabil al hotelului din localitate. În fazenda lui primitoare ne-am petrecut timpul până s-a împlinit termenul la care eram autorizaţi să deschidem scrisoarea cu instrucţiunile profesorului Challenger. Înainte de a ajunge la evenimentele surprinzătoare pe care ni le rezerva acea dată, aş dori să întocmesc o descriere mai amănunţită a tovarăşilor mei antrenaţi în această aventură, precum şi a însoţitorilor pe care i-am putut recruta în America de Sud. Vorbesc deschis şi las la aprecierea dumneavoastră, domnule Mc Ardle, folosirea materialului pe care l-am adunat, dat fiind că acest raport, înainte de a-l cunoaşte o lume întreagă, trebuie să treacă prin mâinile dumneavoastră.

Cunoştinţele ştiinţifice ale profesorului Summerlee sunt prea bine cunoscute ca să le mai reamintesc. El e mai bine pregătit, decât s-ar putea crede la prima vedere, pentru o expediţie inconfortabilă ca aceasta. Făptura lui înaltă, uscată şi noduroasă e insensibilă la oboseală. Iar felul lui de a fi,

uscat, mai mult sau mai puțin sarcastic şi de multe ori cu totul antipatic, rămâne neschimbat oricâte modificări ar surveni în anturajul lui. Deşi în vârstă de 66 de ani, nu l-am auzit nici odată arătându-şi vreo nemulțumire cu prilejul neplăcerilor cărora a trebuit să le facem față de atâtea ori. Socoteam prezența lui drept un balast pentru expediție, dar acum sunt, fără îndoială, încredințat că facultatea de a îndura e tot atât de mare la el ca şi la mine. Ca temperament, e acru din fire şi sceptic. De la început nu şi-a ascuns convingerea că profesorul Challenger e un mistificator sută în sută, că ne-am îmbarcat într-o absurdă vânătoare de gâşte sălbatice şi că probabil nu vom recolta nimic în America de Sud afară de decepții şi primejdii, iar în Anglia, corespunzătorul ridicol. Iată părerile cu care, cu multe strâmbături ale făpturii lui uscate şi cu nesfârşite tresăriri din barbişonul lui de țap, ne-a împuiat urechile de-a lungul întregului drum de la Southampton la Manaos. Dar, când a coborât de pe vapor, şi-a găsit o consolare în frumusețea şi în diversitatea vieții insectelor şi a păsărilor din jur – pentru că e un om perfect sincer în pasiunea pe care o nutreşte față de ştiință. Îşi petrece zilele colindând pădurile cu puşca şi cu plasa de fluturi, iar serile clasând şi aşezând specimenele capturate. Printre originalitățile lui de mai mică importanță e şi neglijența în ce priveşte îmbrăcămintea. Nu e din cale-afară de curat, e cât se poate de distrat în purtări şi obişnuieşte să fumeze cu o lulea scurtă de lemn, pe care n-o lasă decât rareori din gură. În tinerețe a luat parte la mai multe expediții ştiințifice (a fost cu Robertson în Papua) şi viața în aer liber ca şi barca nu reprezintă nimic nou pentru el.

Lord John Roxton are unele puncte comune cu profesorul Summerlee şi altele în care e în cea mai totală opoziție cu el. Deşi cu douăzeci de ani mai tânăr, totuşi păstrează ceva din făptura osoasă şi sfrijită a profesorului. În ce priveşte înfățişarea, l-am descris, dacă nu mă înşel, în partea aceea a povestirii pe care am lăsat-o în urma mea, la Londra. E excesiv de curat şi de îngrijit în felul lui de a fi,

poartă cu multă atenție haine de dril alb şi cizme înalte, făcute special împotriva țânțarilor şi se bărbiereşte cel puțin o dată pe zi. Ca şi atâția oameni de acțiune, e scurt la vorbă şi se adânceşte repede în propriile lui gânduri. E totdeauna gata să răspundă la o întrebare ori să ia parte la o discuție şi vorbeşte într-un chip ciudat şi destul de cu haz. Cunoştințele lui asupra lumii şi în special asupra Americii de Sud, sunt surprinzătoare. Are o credință nestrămutată în norocul călătoriei noastre, noroc pe care nu-l poate micşora nici rânjetul profesorului Summerlee. Lordul are o voce plăcută şi un ton liniştit, dar în adâncul ochilor lui albaştri se ascund latențe nebănuite de mânie nestăpânită şi de hotărâre implacabilă, cu atât mai primejdioase cu cât sunt mai bine ținute în frâu. Vorbeşte rar despre propriile lui isprăvi din Brazilia şi Peru şi a fost o revelație pentru mine când am descoperit ce agitație a stârnit simpla lui prezență printre indigenii de pe malul fluviului, care-l consideră drept campionul şi apărătorul lor. Isprăvile căpeteniei roşii, cum îi zic ei, s-au prefăcut în adevărate legende, iar faptele adevărate, atât cât am putut afla, au fost într-adevăr extraordinare.

Iată care erau aceste fapte. Lord John fusese cu câțiva ani în urmă în țara nimănui, care e mărginită de granițele trasate numai pe jumătate între Peru, Brazilia şi Columbia. În aceste ținuturi se dezvoltă, fără intervenția omului, arborii de cauciuc, care ajunseseră, ca şi în Congo, un adevărat blestem pentru indigeni. Soarta lor nu putea fi comparată decât cu munca silnică pe care le-o impuneau spaniolii în minele de argint din Darien. O mână de tâlhari metişi stăpânea regiunea, înarmând indienii care-i sprijineau, prefăcând în sclavi pe ceilalți şi terorizându-i ca să-i silească să recolteze cauciucul, care era trimis apoi pe fluviu în jos, spre Para. Lord John Roxton luptase o vreme pentru nefericitele victime, dar nu primise drept răsplată decât amenințări şi insulte. Atunci declarase război pe față metisului Pedro Lopez, şeful traficanților de sclavi, înrolase o bandă de sclavi fugiți de la stăpân, îi înarmase şi condusese

o campanie care se încheiase în acelaşi timp cu uciderea, cu propria lui mână, a celebrului metis şi, ca urmare, cu prăbuşirea sistemului al cărui exponent era metisul.

Nu e de mirare că omul cu părul roş, cu vorba catifelată şi cu felul de a fi liber şi degajat era privit acum cu adânc interes pe malurile marelui fluviu sud-american, deşi sentimentele pe care le inspira erau, în chip firesc, foarte amestecate, deoarece recunoştinţa indigenilor era ţinută în cumpănă de ura celor care doreau să-i exploateze. Un rezultat util al ultimei lui expediţii era că putea vorbi fără greutate Lingoa Geral, limba aceea specială, o treime portugheză şi două treimi indiană, care se vorbeşte curent în toată Brazilia.

Am spus altă dată că lord John Roxton avea un fel de obsesie a sud-americanismului. Nu putea vorbi fără pasiune despre această ţară întinsă, iar pasiunea lui s-a dovedit contagioasă, deoarece, aşa neştiutor cum eram, mi-a captivat atenţia şi mi-a trezit curiozitatea. Ce n-aş da să pot reproduce puterea de sugestie care se desprindea din vorba lui, acel amestec special de cunoştinţe adevărate şi de pură imaginaţie, care-l făcea atât de fascinant, încât, în cele din urmă, până şi zâmbetul sceptic al profesorului dispărea încetul cu încetul de pe faţa lui trasă când îl asculta. Lord John ar putea spune povestea acestui fluviu puternic, atât de repede explorat (deoarece unii dintre primii cuceritori ai Perului de azi au străbătut întregul continent pe apele lui) şi totuşi atât de necunoscut în ce priveşte tot ce se află dincolo de malurile lui veşnic schimbătoare.

— Ce e acolo? striga el, arătând spre nord. Păduri, mlaştini şi junglă de nepătruns. Cine ştie ce pot ele să ascundă? Şi dincolo, spre sud? O întindere sălbatică de păduri mlăştinoase, în care nici un alb n-a pătruns vreodată. Necunoscutul ne înconjoară din toate părţile. Ce mai putem şti dincolo de această linie îngustă a fluviului? Cine ar îndrăzni să spună ce se poate petrece într-o regiune ca aceasta? De ce n-ar avea dreptate bătrânul Challenger?

La o provocare directă ca aceasta, rânjetul încăpățânat apărea din nou pe fața profesorului Summerlee, în timp ce stătea, dând din cap a batjocură, tăcut şi antipatic, după norul de fum al lulelei lui de lemn.

Cam asta aş avea de spus, deocamdată, despre cei doi tovarăşi albi, al căror caracter şi ale căror scăderi se vor vedea mai departe, aşa cum se va vedea şi caracterul meu, pe măsură ce se va desfăşura această povestire. Trebuie să spun că am înrolat şi câțiva indigeni, care vor juca în cele ce urmează un rol destul de important. În primul rând, un negru uriaş, pe nume Zambo, un adevărat Hercule negru, nărăvaş ca un cal şi aproape tot atât de inteligent. L-am înrolat la Para, recomandat de Compania de navigație, pe ale cărei vase învățase să vorbească o englezească pocită.

Tot la Para am mai angajat pe Gomez şi pe Manuel, doi metişi de prin părțile de sus ale fluviului, care tocmai coborâseră cu o încărcătură de lemn roşu. Erau tuciurii, bărboşi şi cruzi, îndemânatici şi iuți ca două pantere. Amândoi îşi petrecuseră viața prin părțile de sus ale Amazonului, pe care tocmai ne pregăteam să le explorăm, lucru care l-a şi făcut pe lord John să-i angajeze. Unul din ei, Gomez, mai avea şi avantajul că vorbea perfect englezeşte. Oamenii aceştia se arătau dispuşi să muncească pentru noi personal, să ne gătească mâncare, să vâslească şi să facă orice pentru suma de 15 dolari pe lună. Pe lângă ei am mai angajat trei indieni Mojo din Bolivia, dintr-un trib mai priceput ca oricare altul la pescuit şi la construit bărci. Şefului lor i-am zis Mojo, după numele tribului, iar celorlalți Jose şi Fernando.

Prin urmare: trei albi, doi metişi, un negru şi trei indieni alcătuiau personalul micii noastre expediții, care aştepta instrucțiuni la Manaos înainte de a porni în ciudata ei aventură.

În sfârşit, după o săptămână de plictiseală, a sosit ziua şi ora aşteptată. Închipuiți-vă sala întunecoasă a fazendei Santo Ignacio, situată la două mile mai departe de oraşul Manaos. Afară domnea strălucirea galbenă ca bronzul a

apusului de soare, cu umbrele palmierilor tot atât de negre şi de bine conturate ca şi copacii înşişi. Atmosfera era liniştită şi plină de veşnicul freamăt al gângăniilor acel cor tropical ce se întinde pe mai multe octave, de la zumzetul adânc al albinelor, până la bâzâitul subțire şi ascuțit al țin țarilor. De jur-împrejurul verandei se întindea o grădiniță curată, împrejmuită cu cactuşi şi împodobită cu boschete de arbuşti înfloriți, pe deasupra cărora fluturii mari, ca şi măruntele păsări-muscă pluteau şi săgetau aidoma unor semilune sclipitoare. Noi stăteam în casă, în jurul mesei de rafie împletită pe care aştepta plicul sigilat. Pe plic erau scrise, cu scrisul dantelat al profesorului Challenger, următoarele cuvinte:

„Instrucțiuni adresate lordului John Roxton şi tovarăşilor săi. A se deschide la 15 iulie, ora 12 fix."

Lord John îşi pusese ceasul pe masă, lângă el.

— Mai avem 7 minute, a zis el. Bătrânul meu ceas e foarte exact.

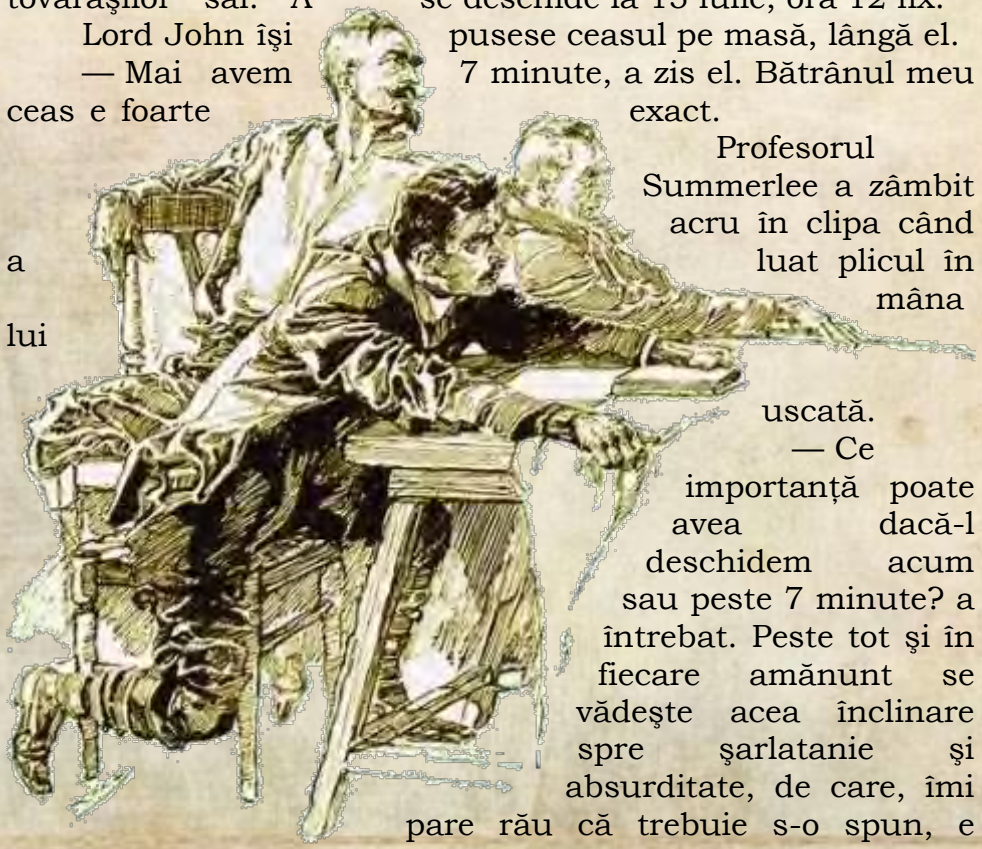

Profesorul Summerlee a zâmbit acru în clipa când a luat plicul în mâna lui uscată.

— Ce importanță poate avea dacă-l deschidem acum sau peste 7 minute? a întrebat. Peste tot şi în fiecare amănunt se vădeşte acea înclinare spre şarlatanie şi absurditate, de care, îmi pare rău că trebuie s-o spun, e

stăpânit în orice clipă autorul acestei scrisori.

— Lasă, domnule, trebuie să jucăm jocul după toate regulile, i-a răspuns lordul John. Asta e ideea bătrânului Challenger, iar noi nu suntem aici decât prin bunăvoința lui. Ar fi foarte supărat dacă nu i-am respecta instrucțiunile cu privire la scrisoare.

— Frumoasă poveste! a strigat atunci profesorul Summerlee, cu strășnicie. Și la Londra m-a izbit absurditatea lui, dar fie-mi îngăduit să mărturisesc că mi se pare și mai absurd după o mai îndeaproape cercetare. Nu știu ce se găsește în acest plic. Dar afară de cazul când am găsi în el ceva destul de precis, aș fi foarte tentat să iau vaporul care coboară fluviul și să mă duc în Bolivia, la Para. În definitiv, mai am și altceva de făcut pe lume decât să dovedesc netemeinicia afirmațiilor unui nebun. Acum, Roxton, a sosit fără îndoială momentul.

— A sosit, a zis lordul John. Putem începe.

A luat plicul și l-a deschis cu briceagul. Apoi a scos din plic o foaie de hârtie împăturită, pe care a desfăcut-o și a așezat-o cu grijă pe masă. Foaia era albă. A întors-o. Și pe dos era tot albă. Ne-am uitat unul la altul într-o tăcere tulburătoare, pe care a rupt-o, cu o explozie ascuțită de râs batjocoritor, profesorul Summerlee.

— Iată o dovadă evidentă, a strigat el. Ce mai doriți? Recunoaște el însuși că-i un șarlatan. N-avem altceva de făcut decât să ne întoarcem acasă și să-l demascăm ca pe un impostor nerușinat.

— Cerneală simpatica? ... am sugerat.

— Nu cred, a răspuns lord Roxton, îndreptând foaia spre lumină. Nu, tinere, nu e cazul să te înșeli singur. Îți garantez că pe hârtia asta n-a fost scris nici odată nimic.

— Pot să intru? S-a auzit un glas dinspre verandă.

Și umbra unei făpturi încovoiate s-a strecurat prin pata de lumină pe care o făcea soarele. O, glasul acesta! Această lărgime monstruoasă de umeri! Și am sărit toți în picioare cu un strigăt de surprindere, în clipa când Challenger – purtând pe cap o pălărie copilărească de pai, rotundă și cu panglică

colorată, cu mâinile vârâte în buzunarul hainei şi cu ghetele de pâslă care se profilau ascuțit în timp ce înainta – a apărut în fața noastră. Şi-a lăsat capul pe spate şi a rămas aşa în lumina aurie, cu toată strălucirea bărbii lui de bătrân asirian, cu toată insolența inerentă a pleoapelor lui căzute şi a ochilor lui necruțători.

— Mă tem, a început el, scoțându-şi ceasul, că am ajuns cu câteva minute mai târziu. Trebuie să vă mărturisesc că atunci când v-am încredințat plicul acesta nici nu mi-a trecut prin minte să vă las să-l deschideți, deoarece eram sigur că o să fiu alături de dumneavoastră înainte de ora fixată. Această nefericită întârziere poate fi atribuită în parte unei călăuze nepricepute, în parte unui inoportun banc de nisip. Mă tem că i-am oferit colegului meu, profesorul Summerlee, prilejul să spună blestemății pe seama mea...

— Mă simt dator să declar, domnule, i-a răspuns lordul John, cu un glas destul de aspru, că schimbarea dumneavoastră de atitudine înseamnă o mare uşurare pentru noi, deoarece misiunea noastră avea aerul că se îndreaptă spre un sfârşit prematur. Nici acum nu pot să înțeleg, cu nici un preț, de ce ați procedat într-un chip atât de neobişnuit.

În loc să răspundă, profesoral Challenger ne-a strâns mâna, lui lord John şi mie, s-a aplecat cu o gravă aroganță în fața profesorului Summerlee şi s-a lăsat să cadă într-un fotoliu de trestie, care a trosnit şi a gemut sub greutatea lui.

— E pregătit totul pentru călătoria noastră?

— Putem pleca chiar mâine.

— Atunci aşa o să şi facem. Nu mai aveți nevoie de nici o hartă care să vă orienteze, de vreme ce vă bucurați de neprețuitul avantaj de-a vă călăuzi eu însumi. Chiar din primul moment eram hotărât să conduc personal cercetările. Cele mai amănunțite hărți n-ar fi, după cum uşor veți conveni, decât nişte biete surogate în comparație cu luminile propriei mele inteligențe şi cu sfaturile mele. Iar în ce priveşte gluma nevinovată pe care am făcut-o cu plicul sigilat, e clar că, dacă v-aş fi mărturisit toate intențiile mele, aş fi fost

nevoit să rezist insistențelor neplăcute de a mă alătura domniilor voastre în această călătorie…

— Aceste insistențe nu erau să vină din partea mea, domnule! a strigat spontan profesorul Summerlee – atâta timp cât mai exista şi alt vapor pe Atlantic!

Challenger l-a dat la o parte cu un gest al mâinii lui mari şi păroase:

— Bunul dumneavoastră simț va sprijini, sunt sigur, argumentele mele şi vă va face să înțelegeți că a fost mai bine să fiu stăpân eu însumi pe propriile mele mişcări şi să apar tocmai la momentul potrivit, atunci când prezența mea va fi ajuns necesară. Momentul acesta a sosit. Sunteți în mâini bune. N-o să greşiți ținta. De aci înainte eu iau conducerea acestei expediții şi trebuie să vă cer să terminați pregătirile dumneavoastră la noapte, ca să putem pleca devreme mâine dimineață. Timpul meu e prețios şi acelaşi lucru l-am putea spune, într-o măsură mai mică şi despre al dumneavoastră. Propun prin urmare să înaintăm cât mai repede, ca să vă pot arăta ceea ce ați venit să constatați.

Lord John Roxton închiriase un mare vapor, Esmeralda, care trebuia să ne ducă în susul fluviului. Întrucât priveşte climatul, era fără importanță ce timp am fi ales pentru expediția noastră, deoarece variațiile de temperatură, de la 75 la 90 grade Farenheit, nu însemnau o diferență prea mare. În ce priveşte umezeala însă, lucrurile nu stăteau tocmai aşa: din decembrie şi până în mai ține sezonul ploilor şi în acest timp fluviul creşte cu încetul, până atinge o înălțime de aproape 40 de picioare deasupra nivelului lui cel mai scăzut. Apoi se revarsă peste maluri, acoperind cu lagune mari o uriaşă suprafață de pământ şi formând o vastă întindere, numită de localnici Gapo, o întindere care e prea mlăştinoasă pentru a fi străbătută cu piciorul, dar prea puțin adâncă pentru navigație, începând de prin iunie, apele încep să se retragă şi în octombrie sau noiembrie ajung la nivelul lor cel mai scăzut. În felul acesta, expediția noastră trebuia să aibă loc în sezonul secetos, când marele fluviu şi afluenții lui erau, mai mult sau mai puțin, în starea lor normală.

Curentul era slab, pentru că panta nu prezenta decât o înclinație de opt țoli la milă. Nici o apă curgătoare nu putea fi mai potrivită pentru navigație, deoarece vântul dominant bătea dinspre sud-est şi vasele cu pânze făceau mereu călătorii spre frontiera peruviană, coborând apoi cu curentul. În cazul nostru, maşinile excelente ale Esmeraldei puteau să nu țină seama de curentul leneş al fluviului şi ne îngăduiau să înaintăm tot atât de repede ca pe un lac cu apă stătătoare. Timp de trei zile ne-am îndreptat spre nord-vest în sus, pe fluviul care chiar aici, la o mie de mile de locul unde se varsă în ocean, era totuşi atât de larg, încât din mijlocul lui cele două maluri păreau doar simple umbre la orizont. În ziua a patra de la plecarea noastră din Manaos ne-am angajat pe un afluent care, la punctul de confluență e doar ceva mai îngust decât fluviul principal. Totuşi afluentul s-a îngustat repede şi, după alte două zile de călătorie, am atins un sat indian, unde profesorul a stăruit să coborâm pe pământ şi a propus s-o trimitem pe Esmeralda îndărăt la Manaos. În curând, zicea el, o să întâlnim porțiuni unde curentul e foarte rapid şi vasul n-ar mai putea fi folosit. A mai adăugat, în secret, că ne găseam aproape de porțile regiunii necunoscute şi că, cu cât vor fi mai puțini cei informați de acest lucru, cu atât va fi mai bine. Tot în acest scop ne-a cerut să ne dăm cuvântul de onoare că n-o să publicăm sau să spunem nimic care ar putea să dea vreo indicație exactă asupra locului către care ne îndreptăm. La rândul lor, slujitorii au fost puşi să jure acelaşi lucru. Din această cauză sunt silit să nu precizez nimic în povestirea mea şi aş dori să-mi previn cititorii că, pe orice hartă sau plan ar aşeza indicațiile pe care le voi da, distanța de la un punct la altul va fi exactă, dar longitudinea şi latitudinea vor fi dinadins neclare, aşa fel încât să nu poată fi luate drept îndrumări utile cu privire la acea regiune. Motivele pentru care profesorul Challenger dorea acest secret puteau să fie sau să nu fie întemeiate. Noi însă nu aveam posibilitatea să hotărâm dacă era sau nu cazul să ne conformăm dorințelor lui, deoarece el se arăta dispus să

renunțe mai curând la întreaga expediție decât să modifice condițiile în care ne călăuzea.

În ziua de 2 august, când ne-am luat rămas bun de la Esmeralda, am rupt cea din urmă verigă a lanțului ce ne mai lega cu lumea dinafară. Au trecut de atunci patru zile, în care timp am închiriat de la indieni două bărci mari, făcute dintr-un material atât de uşor (piele întinsa pe un schelet de bambus), încât le puteam trece peste orice obstacol. Ne-am îmbarcat în de împreună cu toate lucrurile noastre, după ce am mai angajat încă doi indieni ca să ajute la vâslit. Am înțeles că erau cei doi, pe nume Ataca şi Ipetu, care-l însoțiseră pe profesorul Challenger în precedenta lui călătorie. Păreau îngroziți la gândul că vor face încă o dată drumul, dar şeful lor avea puteri discreționare în această regiune şi, dacă afacerea i se părea bună, oamenii clanului nu mai puteau spune nimic.

Şi aşa, într-o dimineață, am dispărut în necunoscut. Trimit această dare de seamă cu o barcă ce coboară fluviul şi poate că va fi ultimul nostru cuvânt adresat celor care se interesează de soarta noastră. Conform înțelegerii, ți-o adresez, iubite Mc Ardle şi las la aprecierea dumitale dreptul de a o răspândi, de a o modifica sau de a face cu ea ceea ce vei crede de cuviință. După siguranța care se desprinde din felul de a fi al profesorului Challenger şi în ciuda nedezmințitului scepticism al profesorului Summerlee – nu mai am nici o îndoială că acela care ne conduce va dovedi exactitatea spuselor lui şi că ne aflăm într-adevăr în pragul unei experiențe cât se poate de remarcabile.

CAPITOLUL VIII

AVANPOSTURILE ÎNDEPĂRTATE ALE LUMII NOI

PRIETENII NOŞTRI rămaşi acasă se vor bucura alături de noi, deoarece ne apropiem de ținta călătoriei noastre şi, dintr-un punct de vedere cel puțin, am arătat că afirmațiile profesorului Challenger sunt întemeiate. Ce e drept, nu ne-am urcat încă pe podiş, dar el se întinde în fața ochilor noştri şi până şi profesorul Summerlee e mai rezervat în felul lui de a fi. Nu că s-ar arăta dispus să admită, măcar o clipă, că rivalul său are dreptate, ci doar atât, că-i mai puțin încăpățânat în veşnicele lui observații şi că cea mai mare parte a timpului stă cufundat într-o tăcere atentă. Totuşi trebuie să mă întorc îndărăt şi să reiau firul povestirii mele de unde l-am lăsat. Trimitem acasă pe unul din indienii noştri, care-i bolnav şi-i încredințez această scrisoare, deşi mă îndoiesc că e cu putință să ajungă vreodată la destinație.

Când am scris ultima oară, eram pe punctul să părăsim satul de indieni unde debarcaserăm de pe Esmeralda. Sunt nevoit să-mi încep darea de seamă cu o veste rea, deoarece în seara asta s-a iscat primul incident în sânul grupului nostru (trecând peste neîncetatele fricțiuni dintre cei doi profesori), incident care ar fi putut avea un sfârşit tragic. Am mai pomenit despre Gomez, metisul nostru care vorbeşte englezeşte, un om muncitor şi priceput şi un tovarăş plin de bunăvoință, dar stăpânit, cred eu, de păcatul curiozității, destul de răspândit printre oamenii de teapa lui. În seara asta se pare că s-ar fi ascuns lângă coliba în care discutam planurile noastre şi, zărit de uriaşul negru Zambo, care ne e credincios ca un câine, a fost scos din ascunzătoare şi adus în fața noastră. Gomez însă a pus mâna pe cuțit şi dacă n-ar fi fost puterea uriaşă a lui Zambo, care a izbutit să-l dezarmeze cu o singură mână, nu rămâne nici o îndoială că l-ar fi înjunghiat.

Incidentul s-a încheiat cu admonestări, adversarii fiind siliți să-şi strângă mâna. Şi acum nădăjduim că totul va fi bine.

În ce priveşte certurile dintre cei doi savanți, sunt tot mai dese şi tot mai acre. Trebuie să recunosc că Challenger e un provocator incorigibil, dar şi Summerlee are o limbă ascuțită care nu împacă lucrurile, dimpotrivă. Cu o seară înainte, Challenger ne spunea că nu i-a plăcut nici odată să se plimbe pe cheiurile Tamisei şi sa se uite în susul apei, deoarece e totdeauna trist să te uiți la locul unde probabil că o să se încheie viața ta. Era convins, bineînțeles, că va fi înmormântat la Westminster Abbey. Atunci Summerlee i-a replicat, cu un zâmbet acru, că acum înțelege pentru ce închisoarea Millbank a fost aşezată în josul apei. Mândria lui Challenger e însă prea uriaşă ca sa se simtă cu adevărat jignită de asemenea vorbe. Profesorul s-a mărginit să-şi zâmbească în barbă şi a repetat de două ori: „Ia te uită! Ia te uită!" cu tonul compătimitor pe care-l iei față de un copil. În realitate, amândoi sunt nişte copii: unul smochinit şi arțăgos, celălalt formidabil şi arogant. Totuşi, amândoi sunt înzestrați cu minți care-i aşează în fruntea epocii noastre ştiințifice. Inteligență, caracter, suflet – numai cel care cunoaşte bine viața îşi poate da seama ce lucruri diferite sunt!

Chiar a doua zi am plecat în extraordinara noastră expediție. Am constatat că tot ce aveam încăpea foarte uşor în cele două bărci şi, împărțind personalul în două câte şase în barcă am avut prudența elementară ca, în interesul păcii, să plasăm câte un profesor în fiecare. Eu unul m-am nimerit cu Challenger, care era într-o dispoziție fericită, aproape în extaz. Părea că respiră bunăvoința prin toți porii. L-am cunoscut şi în alte toane şi nu-s deloc surprins când furtuna izbucneşte dintr-o dată într-un peisaj luminat de soare. Dacă e imposibil să fii trist lângă el, e tot atât de imposibil să te ții liniştit, deoarece în fiecare clipă tremuri gândindu-te la întorsătura pe care o poate lua pe neaşteptate formidabilul lui temperament.

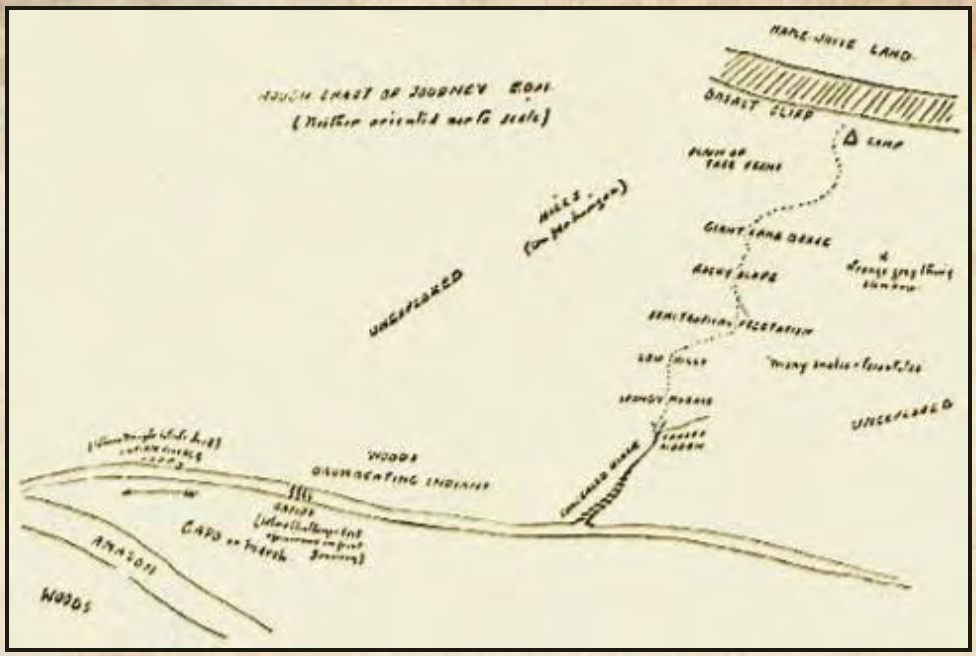

Două zile am urcat un râu de dimensiuni considerabile, lat de câteva sute de iarzi, de culoare închisă, dar atât de străveziu, încât aproape tot timpul puteai să-i vezi fundul. O jumătate din afluenții Amazoanelor sunt ca şi el, în timp ce cealaltă jumătate sunt alburii şi fără transparență. Deosebirea se explică prin calitatea terenului pe care-l străbat; culoarea închisă a unora se datoreşte anumitor deşeuri vegetale, în timp ce celelalte trec prin pământuri argiloase. De două ori am întâlnit curenți repezi şi de două ori am purtat bărcile pe umeri, pe o distanță de o jumătate de milă, ca să-i ocolim. Pădurile, aşezate de o parte şi de alta, erau păduri virgine, în care poți pătrunde mai uşor decât în cele crescute pentru a doua oară, aşa că nu ne-a fost greu să le străbatem cu bărcile în spinare. Cum aş putea uita oare atmosfera de mister pe care o răspândeau? Înălțimea copacilor şi grosimea trunchiurilor depăşea tot ce mi-aş fi putut imagina vreodată în viața mea de om născut şi trăit la oraş. Copacii se ridicau spre cer ca nişte coloane minunate şi

numai la o neînchipuită depărtare deasupra capetelor noastre puteam desluşi cu greu locul unde îşi desfăşurau crengile ca o înaltă boltă gotică. Toate aceste bolți împreunate alcătuiau o mare împletitură, un acoperiş de verdeață, prin care numai rareori ajungea până la pământ o rază aurie de soare desenând o dungă strălucitoare de lumină în mijlocul întunericului măreț. În timp ce păşeam fără zgomot pe covorul gros şi moale al frunzelor moarte, tăcerea se aşternea peste sufletele noastre, care se simțeau ca într-o biserică pe înserate. Chiar glasul puternic şi plin al profesorului Challenger se redusese la o simplă şoaptă. Nu ştiam numele acestor copaci uriaşi, dar savanții noştri mi-au arătat cu degetul cedrii, apoi copacii cei mari cum era bumbacul mătăsos, copacii cu lemnul roşu, ca şi tot belşugul acela de plante felurite, care fac din acest continent unul din furnizorii neamului omenesc în ce priveşte darurile naturale ale regnului vegetal, în timp ce e cel din urmă în ce priveşte produsele regnului animal. Orhidee pline de viață şi licheni uimitor colorați sclipeau ca tăciunii aprinşi deasupra trunchiurilor întunecate ale copacilor şi de câte ori o rază de lumină rătăcitoare cădea din plin asupra alamandei aurii, asupra constelațiilor roşii de tacsonia sau asupra ipomaeelor de un puternic albastru închis, spectacolul avea în el ceva de feerie. În întinderile acestea nesfârşite acoperite cu păduri, viața, care urăşte întunericul, luptă pretutindeni ca să răzbească la lumină. Orice plantă, chiar şi cea mai măruntă, şerpuieşte şi se răsuceşte pe fața verde, încolăcindu-se în jurul fraților ei mai mari şi mai voinici, care urmăresc acelaşi lucru. Plantele agățătoare invadează monstruoase, iar unele care n-au fost nici odată cunoscute într-altă parte ca fiind agățătoare învață aci această artă, într-o încercare deznădăjduită de a ieşi din umbra întunecată. Aşa, vulgara urzică, iasomia şi chiar palmierul jacitara pot fi văzuți înfăşurându-se în jurul trunchiului cedrilor şi luptându-se să ajungă în vârful lor. Cât despre animale, nu se vedea nici urmă pe sub bolta măreață care se desfăşura ca nişte aripi peste noi în timp ce mergeam. Dar o frământare neîncetată,

foarte sus deasupra capetelor noastre, ne amintea lumea nenumărată a şerpilor şi maimuţelor, a păsărilor şi a paraziţilor care trăiesc la lumina soarelui şi se uită în jos cu mirare la făpturile noastre plăpânde, întunecate şi şovăielnice, cufundate în întunericul adânc, nespus de departe dedesubtul lor. La răsăritul şi la apusul soarelui, maimuţele urlătoare strigau laolaltă, iar papagalii aruncau ţipete ascuţite. De-a lungul ceasurilor de căldura mare numai zumzetul neîncetat al gâzelor, asemenea vuietului pe care-l face apa când izbeşte stâncile în depărtare, ne umplea urechile, în timp ce nimic nu se mişca înăuntrul solemnei perspective pe care ne-o ofereau trunchiurile uimitoare estompându-se în întunecimea care ne învăluia. Într-o zi, o făptură împleticită, cu picioarele strâmbe, un furnicar sau un urs, s-a furişat stângaci printre umbre. Era singura urmă de viaţă la nivelul pământului pe care am întâlnit-o în această uriaşă pădure a Amazoanelor.

Şi totuşi erau semne că, în sânul acestui monstruos vălmăşag, anumite fiinţe omeneşti nu se găseau prea departe de noi. În a treia zi de la plecare am auzit un fel de bătaie de tobă, ciudată şi adâncă, ritmică şi solemnă, care străbătea cu intermitenţe liniştea dimineţii. Când am auzit întâia oară acest zgomot, cele două bărci erau la câţiva metri una de alta. Indienii noştri au rămas nemişcaţi, ca şi cum ar fi fost de bronz, ascultând adânc şi cu o nesfârşită frică zugrăvită pe faţă.

— Ce-i asta? am întrebat.

— Tam-tam-ul, mi-a răspuns lord John, cu nepăsare. Tam-tam-ul de război. L-am auzit şi altă dată.

— Da, domnule, tam-tam-ul de război, a spus şi Gomez, metisul. Indienii sălbatici de neam „bravos” , nu „mansos” . Ne urmăresc pas cu pas şi or să ne ucidă, dacă vor putea.

— Dar cum de ne pot ei urmări? am întrebat, uitându-mă în zarea întunecată şi încremenită.

Metisul a ridicat din umerii lui largi.

— Ştiu ei cum! Îşi au drumurile lor ascunse. Ne pândesc. Vorbesc între ei cu ajutorul tam-tam-ului. Or să ne ucidă, dacă vor putea.

În după-amiaza aceleiaşi zile agenda mea de buzunar îmi arăta că era marți 18 august cel puțin şase sau şapte tam-tam-uri ne-au întâmpinat în diferite puncte. Uneori băteau repede, alteori rar: îşi puneau fără îndoială întrebări şi-şi dădeau răspunsuri.

Aşa, departe, la răsărit, izbucnea un staccato zgomotos şi ascuțit, urmat, după o pauză, de o bătaie grăbită şi joasă, venind dinspre nord. O neînchipuită tensiune nervoasă, ca şi o veşnică amenințare se desprindeau din acest zvon neîntrerupt, care părea că dă o consistență materială cuvintelor metisului nostru, repetându-le la nesfârşit: „O să vă ucidem, dacă vom putea! O să vă ucidem, dacă vom putea!" Totuşi, nimic nu se mişca în pădurea liniştită.

În fața perdelei de vegetație se desfăşura toată liniştea şi pacea naturii. În schimb, de dincolo, din spatele ei, venea tot mai des amenințarea pe care ne-o descifrase tovarăşul nostru: „O să vă ucidem, dacă vom putea!" ne spunea duşmanul de la răsărit. „O să vă ucidem, daca vom putea!" îi răspundea duşmanul de la miazănoapte.

Toată ziua au bubuit şi au şoptit tam-tam-urile, în timp ce amenințarea care se desprindea din ele se oglindea pe fețele tovarăşilor noştri de altă culoare. Până şi metisul cel îndrăzneț şi fanfaron părea intimidat. Am descoperit însă în ziua aceea, o dată pentru totdeauna, că atât Summerlee, cât şi Challenger stăpâneau cea mai superioară formă de curaj: curajul temperamentului ştiințific. De aceeaşi esență era şi curajul care-l susținuse pe Darwin printre gauchoşii din Argentina sau pe Wallace printre vânătorii de capete din Malaya. O taină a naturii milostive a hotărât ca creierul omenesc să nu se poată gândi deodată la două lucruri diferite. Aşa, dacă e plin de curiozitate ştiințifică, nu mai rămâne loc în el pentru simple considerațiuni personale. De-a lungul zilei, sub amenințarea misterioasă şi neîntreruptă, profesorii noştri cercetau cu atenție fiecare pasăre care zbura

şi fiecare copăcel de pe mal şi multe observaţii tăioase porneau *sotto voce*[4] când, de pildă, mârâitul lui Summerlee răspundea repede mormăitului de bas al lui Challenger. În schimb, ei nu dovedeau mai puţină nepăsare faţă de primejdia şi de bătăile tam-tam-ului indienilor decât dacă ar fi stat amândoi în fumoarul Clubului Societăţii Regale din St. James's Street. O dată numai au catadicsit să discute asupra acestui subiect.

— Canibali din Miranha sau Amajuaca, a zis Challenger, arătând cu degetul cel gros spre pădurea înconjurătoare.

— Fără îndoială, domnule, i-a răspuns Summerlee. Ca toate triburile de acest fel, nu m-ar mira să aibă o limbă polisintetică, iar tipul lor să fie mongol.

— Polisintetică, nici vorbă... a zis Challenger, cu îngăduinţă. N-am auzit să existe altfel de limbă în acest continent şi am date referitoare la vreo sută din ele. Însă faţă de teoria tipului mongol, am mari rezerve.

— Aş fi crezut că o cunoaştere, chiar mărginită, a anatomiei comparate ar fi de ajuns ca să-i dovedească temeinicia, a făcut Summerlee, cu amărăciune.

Challenger şi-a repezit înainte bărbia agresivă, până nu s-a mai văzut din el decât barba şi borurile pălăriei:

— Fără îndoială, domnule, o cunoaştere mărginită ar putea să ducă la un asemenea rezultat. Dar, când cunoştinţele omului sunt largi, el ajunge la alte concluzii.

Şi cei doi şi-au aruncat unul altuia câte o privire provocătoare, în timp ce de jur-împrejurul nostru creştea zvonul îndepărtat: „O să vă ucidem, dacă vom putea!"

În noaptea aceea am ancorat bărcile de câteva pietre grele în mijlocul râului şi am luat toate măsurile cu putinţă în vederea unui atac. Nu s-a întâmplat totuşi nimic şi în zori am pornit mai departe, în timp ce tam-tam-ul se stingea în depărtări, în urma noastră. Pe la orele trei după-amiază am ajuns la o strâmtoare, lungă de mai bine de o milă, unde

---

[4] Cu voce joasă (în limba italiană, în text). (n.r.).

curentul era foarte iute şi puternic – exact aceeaşi unde profesorul Challenger naufragiase în prima lui călătorie. Mărturisesc că am fost încântat văzând-o; era într-adevăr primul indiciu, oricât de neînsemnat l-am fi socotit, care întărea şi făcea verosimile spusele lui. Indienii au transportat întâi bărcile şi apoi bagajele noastre prin desişurile care erau foarte stufoase în locul acela, în timp ce noi, cei patru albi, cu puşca la umăr, păşeam între ei, ca să preîntâmpinăm primejdia ce se putea ivi din pădure. Înainte de a se înnopta, trecusem cu bine strâmtoarea unde curentul era rapid. Am mai străbătut încă vreo zece mile înainte de a ancora pentru noapte. În locul acela am calculat că urcasem cel puțin 100 de mile pe afluent în sus, de la punctul unde se varsă în fluviu.

În dimineața zilei următoare am pornit-o spre marea aventură. Chiar din zori, profesorul Challenger a început a se arăta neliniştit, cercetând cu atenție fiecare din cele două maluri ale râului. Deodată a scăpat un strigăt de mirare şi a arătat spre un copac singuratic care se înălța deasupra malului, formând un unghi destul de neobişnuit.

— Ce părere aveți despre copacul acesta? a întrebat.

— E fără doar şi poate un palmier assai a spus Summerlee.

— Exact. Mi-am ales un palmier assai drept punct de reper. Intrarea secretă e la o jumătate de milă mai încolo, pe celălalt mal al apei. Nu există nici o răritură printre copaci. În asta stă minunea şi misterul. Acolo unde vedeți că stuful verde deschis ia locul desişului verde închis, acolo, între cei doi mari copaci de bumbac, e poarta mea particulară de intrare în necunoscut. Treceți prin ea şi o să înțelegeți!

Era, într-adevăr, un spectacol neasemuit. După ce am ajuns la locul însemnat de linia stufului verde deschis, am strecurat cele două bărci pe o lungime de vreo sută de iarzi şi, în cele din urmă, ne-am trezit într-un râu liniştit şi puțin adânc, atât de limpede, încât lăsa să i se vadă fundul nisipos. Putea să aibă cam 20 de metri lățime şi era tivit, de o parte şi de alta, cu o vegetație bogată. Cine nu şi-ar fi dat seama că

stuful luase de puțin timp locul desişului n-ar fi putut bănui existența unui asemenea râu sau a țării de basm de care afla mai încolo.

Pentru că țară de basm era, cea mai frumoasă pe care ar putea-o zămisli închipuirea omenească. Vegetația deasă se împreuna deasupra capetelor noastre, împletindu-se într-o arcadă naturală şi prin tunelul acela de verdeață, în amurgul auriu, curgea râul verde şi străveziu, frumos el însuşi, fără îndoială şi mai minunat sub razele aruncate de lumina vie, filtrată şi îndulcită în căderea ei. Curat ca cristalul, nemişcat ca o placă de sticlă, verde ca şi creasta unui aisberg, râul o lua înaintea noastră pe sub bolta de frunze şi fiecare bătaie a vâslelor făcea mii de încrețituri de-a curmezişul oglinzii lucii. Era o cale potrivită de acces într-o lume feerică.

Orice semn vestind prezența indienilor prin acele părți dispăruse, în schimb urmele de animale erau tot mai dese şi lipsa lor de frică dovedea că nu văzuseră încă nici odată vreun vânător. Maimuțe mici, cu părul negru catifelat, cu dinți albi şi lucioşi şi cu ochi batjocoritori ne strigau pe limba lor în timp ce treceam. Cu un plescăit adânc şi greoi, câte-un crocodil sărea de pe mal în apă. Odată, un tapir negru şi stângaci s-a uitat la noi cu mirare printr-o spărtură a desişului, apoi a bătut în retragere printre copaci. O dată sau de două ori, făptura mlădioasă şi galbenă a unui puma uriaş a trecut printre desişuri; iar ochii lui verzi şi trişti au sclipit plini de ură în direcția noastră, peste umerii întunecați. Erau multe păsări, mai ales călătoare. Berze, bâtlani şi ibişi se adunau în grupuri mici, albastre, roşii sau albe, pe fiecare stâncă ce se ridica deasupra malului, în timp ce, sub noi, apa cristalină era plină de peşti în tot felul de forme şi culori.

Trei zile la rând drumul nostru a mers prin acest tunel de un verde închis sub razele soarelui. Ți-ar fi fost greu să spui, când te uitai înainte pe o distanță mai mare, unde se sfârşea în zare apa cea verde şi unde începea bolta de verdeață. Pacea adânca a acestui ciudat drum de apă nu era tulburată de nici o urmă de viață omenească.

— Pe aici nu sunt indieni. Le e prea frică de Curupuri, ne-a spus Gomez.

— Curupuri e duhul pădurii, a explicat lord John. E un nume care se potriveşte la toate felurile de diavoli. Nenorociții cred că prin locurile astea sălăşluieşte ceva necurat şi de aceea le ocolesc.

A treia zi ne-am dat seama că, din pricina apei care scădea văzând cu ochii, călătoria noastră cu bărcile nu mai putea să țină mult. De două ori, în cuprinsul doar al câtorva ceasuri, ne-am izbit de fund. În cele din urmă am tras bărcile în desiş şi ne-am petrecut noaptea pe malul apei. A doua zi de dimineață, lord John şi cu mine am mers vreo două mile prin pădure de-a lungul râului. Dar cum adâncimea apei scădea tot mai mult, ne-am întors şi am împărtăşit şi tovarăşilor noştri ceea ce profesorul Challenger bănuise mai de mult, anume că atinsesem punctul cel mai îndepărtat până unde puteau ajunge bărcile noastre. Aşa că le-am urcat pe mal, le-am ascuns printre

tufişuri şi am însemnat un copac cu semnele noastre ca să le putem regăsi.

Apoi am împărțit între noi diferitele baloturi: puşti, muniții, hrană, cort, pături şi altele, şi, luându-ne povara în spinare, am pornit în etapa cea mai obositoare a călătoriei noastre.

Această nouă etapă a fost inaugurată de o nenorocită ceartă între cele doua butoaie de dinamită ale noastre. Din clipa în care venise lângă noi, Challenger luase asupră-şi conducerea întregii expediții, spre marea nemulțumire a lui Summerlee. Şi acum, pentru că-şi îngăduise să-i fixeze profesorului anumite atribuții (era vorba doar de transportul unui barometru aneroid), tensiunea încordată a declanşat dintr-o dată explozia.

— Îmi dați voie să vă întreb, domnul meu, a început Summerlee, cu un calm aparent, în ce calitate vă permiteți să dați asemenea ordine?

Challenger s-a zbârlit şi l-a străfulgerat cu privirea.

— Mi l-am permis, profesor Summerlee, în calitatea mea de şef al acestei expediții.

— Sunt silit să declar, domnule, că eu nu vă recunosc această calitate.

— Nu mai spuneți! Şi Challenger l-a salutat cu un infinit sarcasm. N-ați vrea, în acest caz, să definiți exact situația mea?

— Cum nu! Sunteți un om a cărui bună credință a fost pusă la îndoială, iar acest comitet e destinat s-o verifice. Călătoriți alături de judecătorii dumneavoastră.

— Sărmanul de mine! a făcut Challenger, aşezându-se pe marginea unei bărci. În cazul acesta, o să vă găsiți singuri drumul, iar eu o să vin în urmă, după bunul meu plac. Dacă nu sunt şeful acestei expediții, nu-mi puteți cere să vă conduc.

Dar slavă Domnului, mai erau acolo doi oameni cu mintea întreagă, lord John Roxton şi cu mine, care aveau puterea să împiedice ca neastâmpărul şi nebunia celor doi savanți să ne silească a ne întoarce la Londra cu mâinile

goale. Câte argumentări, câte pledoarii şi explicaţii până am putut să-i îmblânzim! În cele din urmă, Summerlee, cu rânjetul şi cu luleaua lui, s-a hotărât s-o ia înainte, iar Challenger, bombănind şi înjurând a rămas mai în urmă. Printr-o nesperat de fericită întâmplare, am aflat în vremea asta că amândoi savanţii noştri aveau o foarte proastă părere despre Dr. Illingworth din Edinburgh. Din clipa aceea, el a fost salvarea noastră şi toate situaţiile încordate le-am lichidat aducând în discuţie numele zoologului scoţian. Când îi auzeau numele, în ura şi disprețul lor comun față de acest rival, cei doi profesori încheiau o alianță, ba chiar şi o vremelnică prietenie.

Înaintând unul câte unul de-a lungul malului, am descoperit în curând că apa se îngusta până într-atât, încât ajungea un simplu pârâu ce se pierdea în cele din urmă într-o mlaştină mare şi verde, acoperită cu muşchi ca un burete, în care ne-am cufundat până la genunchi. Locul era acoperit cu nori înspăimântători de ţânţari şi de toate soiurile de jivine zburătoare, aşa că am fost fericiţi când am simţit din nou pământ sănătos sub picioare. Am hotărât să facem un ocol printre copaci, ca să lăsăm în flanc mlaştina pestilenţială, care răsuna în depărtare ca o orgă, atât de puternic era zumzetul nesfârşitelor roiuri de gâze.

A doua zi după ce părăsisem bărcile, am văzut că regiunea se transforma cu totul. Drumul nostru urca mereu, iar pe măsură ce urcam, pădurea se făcea tot mai rară şi-şi pierdea aspectul tropical. Copacilor înalţi din câmpia aluvionară a Amazoanelor le luau locul palmieri phoenix şi cocotieri, care creşteau în pâlcuri rare, având printre ele tufişuri dese. În scobiturile acelea umede, palmierii de Mauritia îşi aruncau frunzişul în afară, aplecând-se graţios. Ne orientam numai cu ajutorul busolei şi o dată sau de două ori s-au ivit divergenţe de păreri între Challenger şi cei doi indieni. În cazurile acestea, după vorbele indignate ale profesorului, soarta expediţiei nu trebuia să atârne „de încrederea ce se putea acorda instinctelor înşelătoare ale unor sălbatici înapoiaţi, ci de încrederea la care aveau

dreptul cele mai înalte produse ale culturii europene moderne". Că avea dreptate, s-a dovedit chiar a treia zi după aceea, când Challenger a recunoscut mai multe puncte de reper aşezate de el cu prilejul călătoriei lui precedente, ba într-un anumit loc am dat chiar peste patru pietre arse în foc, care dovedeau că acolo fusese un popas.

Drumul urca încă şi am întâlnit un povârniş acoperit cu stânci, a cărui escaladare ne-a luat două zile. Aspectul vegetaţiei se schimbase iarăşi şi numai copacul de fildeş se mai întâlnea alături de o sumedenie de orhidee, printre care am învăţat să recunosc acea rară Nuttonia Vexillaria ca şi strălucitoarele flori de Cattleya sau odontoglossum-ul. Din loc în loc, pâraie cu fundul de frunziş şi cu malurile îmbrăcate în ferigi şopteau curgând la vale în albiile lor puţin adânci. Ele ne ofereau în fiecare seară locuri de popas ideale pe marginea câte unui colţ stâncos, unde grămezi de peştişori albaştri prăjiţi, cam de mărimea şi forma păstrăvului englezesc, alcătuiau pentru noi o cină delicioasă.

În ziua a noua de când ne părăsisem bărcile, după ce am făcut, după calculele mele, cam 120 de mile, am început a ieşi dintre copacii care creşteau din ce în ce mai mici până ajunseseră simpli arbuşti. În locul lor am întâlnit o pădure sălbatică de bambuşi atât de deasă, încât n-am putut-o străbate decât croindu-ne drum cu securile şi coasele indienilor. Ca să trecem de acest obstacol, ne-am pierdut o zi întreagă, de la 7 dimineaţa până la 8 seara, doar cu două întreruperi de câte o oră. Nu se poate imagina ceva mai monoton şi mai obositor, deoarece chiar în locurile cele mai puţin dese nu puteai vedea înaintea ta decât la 10—12 iarzi, iar în celelalte privirea mi se oprea în spatele hainei de bumbac a lordului John şi în zidul galben care ne străjuia de o parte şi de alta la distanţă de numai un picior. De sus ne venea câte o rază de soare, îngustă cât o muchie de cuţit, iar la 15 picioare deasupra capetelor puteam vedea vârfurile trestiilor de bambus, îndreptate parcă într-un gest ameninţător, împotriva cerului de un albastru închis.

Nu ştiu ce fel de fiinţe vor fi locuit aceste desişuri, dar de multe ori am auzit zgomotul pe care-l făceau, aproape de tot de noi, animale greoaie sărind în apă. După plescăit, lord John socotea că ar putea fi vorba de un soi de cornute sălbatice. Abia la căderea nopţii am trecut de marea de bambuşi şi fără întârziere am şi organizat popasul, sleiţi de puteri după ziua aceea fără sfârşit.

A doua zi dis-de-dimineaţă eram din nou în picioare şi am avut prilejul să constatăm că aspectul regiunii se schimbase iarăşi. În urma noastră era zidul de bambuşi, atât de precis de parcă ar fi conturat cursul unui râu. În faţa noastră se întindea o câmpie deschisă, ridicându-se în pantă, dulce, acoperită cu tufe de ferigi arborescente. În cele din urmă, totul s-a rotunjit sub ochii noştri şi a format o colină care semăna cu spinarea unei balene. Aproape de prânz am atins această culme, ca să descoperim însă, dincolo de ea, altă vale puţin adâncă, ridicându-se iarăşi în pantă dulce până se pierdea la orizont. Acolo, în timp ce treceam peste cea dintâi colină, s-a petrecut un incident care, eventual, ar fi putut să aibă urmări grave.

Profesorul Challenger care, împreună cu cei doi indieni, alcătuia avangarda expediţiei, s-a oprit deodată arătând surescitat spre dreapta. Urmărindu-i mişcarea, am văzut la depărtare de aproximativ o milă ceva ce părea a fi o uriaşă pasăre cenuşie. Dădea încet din aripi deasupra pământului şi, luându-şi vânt domol, a zburat foarte jos şi drept până s-a pierdut printre ferigile arborescente.

— L-aţi văzut? a strigat Challenger, în culmea exaltării. L-ai văzut, Summerlee?

Colegul lui se uita cu încordare spre locul unde dispăruse vietatea.

— Şi ce pretinzi dumneata că era? a întrebat el.

— Un pterodactil, în toată puterea cuvântului.

Summerlee a izbucnit într-un râs batjocoritor.

— O ptero-iluzie! a zis. Era o barză ca toate berzele.

Challenger era prea înfuriat ca să-i răspundă. Şi-a potrivit doar dintr-o smucitură ranița pe care o purta în spate şi şi-a urmat drumul. Dar lord John a venit de-a dreptul spre mine, iar fața lui era mai gravă ca de obicei. Ținea în mână binoclul Zeiss.

— L-am prins în focar înainte de a dispărea după copaci, mi-a spus. N-aş putea să-mi iau răspunderea de a hotărî ce era, dar aş pune prinsoare pe reputația mea de sportmen că nu era nici una din păsările pe care le-am văzut vreodată.

Iată cum păreau a sta lucrurile. Ne găseam, într-adevăr, la hotarul necunoscutului, gata să trecem granițele acelei lumi pierdute despre care ne vorbea conducătorul nostru? V-am povestit incidentul aşa cum s-a petrecut şi în felul acesta o să ştiți despre el tot atât cât ştiu şi eu. A fost însă un fapt izolat, deoarece n-am mai zărit nici un fel de altă vietate care s-ar fi putut numi neobişnuită.

Şi acum, iubiți cititori (dacă voi avea cândva vreunul!), v-am purtat în sus pe râul cel lat, v-am plimbat pe sub acoperişul de stuf, apoi prin tunelul verde, pe dealul cu palmieri, prin pădurea de bambuşi şi prin câmpia cu ferigi arborescente. Acum însă, ținta călătoriei pe care am întreprins-o se înfățişează din plin privirilor noastre. După ce am trecut peste cea de a doua culme, înaintea ochilor ni s-a ivit o pădure neregulată de palmieri, apoi lanțul de stânci roşii şi înalte pe care-l văzusem în fotografie. E aici chiar în clipa asta în care scriu şi nu încape nici o îndoială că e vorba de aceleaşi stânci. Punctul lor cel mai apropiat se află cam la 7 mile de tabăra noastră de acum şi lanțul se întinde descriind un arc de cerc care se depărtează de noi cât poți vedea cu ochii. Îngâmfat, Challenger se umflă în pene ca un păun, iar Summerlee tace, încă sceptic. Ziua următoare va pune capăt poate unora din îndoielile noastre. Până atunci, dat fiind că Jose, al cărui braț a fost străpuns de un bambus rupt, stăruie să se întoarcă acasă, trimit această scrisoare prin el, în nădejdea că va ajunge, poate, cândva la destinație. Voi mai scrie însă cu cea dintâi ocazie.

CAPITOLUL IX

CINE AR FI PUTUT SĂ PREVADĂ CEEA CE S-A ÎNTÂMPLAT?

NI S-A ÎNTÂMPLAT ceva înspăimântător. Cine-ar fi putut să prevadă oare aşa ceva? Nu pot întrezări vreun sfârşit al nenorocirii noastre. Poate că suntem condamnaţi să ne petrecem restul zilelor pe aceste meleaguri ciudate şi inaccesibile. Sunt încă atât de nelămurit, încât nu mă pot gândi cu mintea limpede nici la realitatea prezentă şi nici la perspectivele noastre de viitor. Cea dintâi apare îngrozitoare raţiunii mele înspăimântate, iar celelalte – întunecate ca noaptea. Nici odată un om nu s-a găsit într-o situaţie mai critică. Şi pe de altă parte, nu ne-ar folosi la nimic să vă arătăm situaţia noastră geografică exactă şi să cerem prietenilor noştri să ne trimită în ajutor vreo altă expediţie. Chiar dacă ar putea-o face, până să ajungă ei în America de Sud, soarta noastră va fi fost, după toate probabilităţile, de mult pecetluită.

În realitate, suntem tot atât de departe de orice ajutor omenesc posibil ca şi când ne-am afla în lună. Chiar dacă ar fi să ne putem salva, salvarea nu ne-ar putea veni decât de la noi înşine. Am drept tovarăşi trei bărbaţi remarcabili, de o mare inteligenţă şi de un curaj neclintit. În ei stă unica şi cea din urmă nădejde a noastră. Numai când mă uit la chipul netulburat al tovarăşilor mei, numai atunci mai întrezăresc o palidă rază de lumină în întunericul adânc. Nădăjduiesc că, măcar în aparenţă, par tot atât de nepăsător ca şi ei. În sufletul meu, însă, sunt înfricoşat.

Daţi-mi voie să vă arăt, în toate amănuntele pe care le am, cum au decurs evenimentele care ne-au adus la această catastrofă.

Când am terminat ultima mea scrisoare, am arătat că ne aflam la 7 mile depărtare de un lanț nesfârşit de stânci înalte şi roşii care înconjurau, fără nici o îndoială, podişul despre care ne vorbise profesorul Challenger. Când ne-am apropiat de ele, mi s-au părut în multe locuri mai înalte decât arătase el, atingând uneori chiar 1 000 de picioare. Aceste stânci prezentau dungi ciudate, caracteristice, după părerea mea, colinelor de bazalt. Ceva în felul acesta se poate vedea în Salisbury Crags, lângă Edinburgh. Vârfurile lor erau acoperite cu o vegetație bogată, cu tufişuri pe margine, iar înăuntru – cu numeroşi copaci înalți. Nimic din tot ce vedeam nu ne îndreptățea să tragem concluzia că ar exista pe-acolo vreun fel de viețuitoare.

În noaptea aceea ne-am aşezat tabăra chiar lângă stânci, pe un loc sălbatic şi pustiu. Stâncile de deasupra noastră nu erau numai perpendiculare pe pământ, ci chiar înclinate în afară, aşa încât nici nu putea fi vorba să le escaladăm. Lângă noi era acel vârf de stâncă despre care parcă am mai pomenit de-a lungul povestirii. Semăna cu un turn de biserică, vertical şi roşu, al cărui vârf s-ar fi găsit la nivelul podişului, dar despărțit de el printr-o prăpastie adâncă. În vârful lui se înălța un copac înalt. Atât vârful, cât şi stâncile alăturate nu erau, relativ, înalte: după părerea mea, aveau cam 500—600 picioare.

— Pe acesta, a zis profesorul Challenger, arătând spre copac, stătea cocoțat pterodactilul. Înainte de a-l împuşca, am escaladat pe jumătate stânca. Aş fi dispus să cred că un bun alpinist ca mine ar fi putut urca stânca până-n vârf dar, făcând lucrul acesta, nu s-ar fi găsit deloc mai aproape de podiş.

În timp ce Challenger vorbea despre pterodactilul lui, am tras cu ochiul spre Summerlee şi, pentru întâia oară, mi s-a părut că descopăr la el unele semne care dovedeau un început de crezare ca şi oarecare căință. Nu mai avea obişnuitul rânjet pe buzele lui subțiri. În schimb, în ochii cenuşii avea o privire deschisă, plină de interes şi de mirare.

Challenger a remarcat-o la rândul lui şi asta a fost pentru el cel dintâi semn al victoriei.

— Bineînțeles, a zis el, cu ironia lui brutală şi lipsită de tact, bineînțeles, profesorul Summerlee o să înțeleagă că, de câte ori spun pterodactil, mă gândesc la o barză, cu rezerva că e vorba de o varietate de barză care n-are pene, ci o piele care aduce cu pielea de mamifer, aripi membranoase şi maxilarele împodobite cu dinți.

A făcut o strâmbătură, s-a uitat la celălalt şi s-a înclinat în fața lui. Drept care, acesta îi întoarse spatele şi plecă.

A doua zi de dimineață, după un mic dejun frugal cu cafea şi manioc[5] – trebuia să fim economi cu proviziile – am ținut un consiliu de război, al cărui obiect era să stabilim cea mai bună metodă de a ajunge pe podişul de deasupra capetelor noastre.

Challenger prezida atât de solemn, de parcă era preşedintele Curții de Casație. Închipuiți-vi-l aşezat pe o stâncă, cu pălăria lui ridicolă de pai, mult mai potrivită pe capul unui băiețandru, dată pe ceafă, sfidându-ne cu ochi aroganți şi plini de autoritate pe sub pleoapele căzute şi agitându-şi barba neagră în timp ce ne explica, cu vorbe măsurate, situația noastră prezentă, precum şi viitoarele mişcări pe care urma să le facem.

La picioarele lui ne-ați fi putut vedea pe noi, ceilalți trei: eu, ars de soare, tânăr şi voinic după escapada noastră în aer liber, Summerlee, cu eterna lui pipă, solemn, dar încă pornit pe critică şi lord John, cu obrazul subțire ca o lamă de cuțit şi cu trupul mlădios şi viu sprijinit în puşcă în timp ce ochii lui de vultur stăteau ațintiți asupra vorbitorului. La spatele nostru stăteau cei doi metişi întunecați, precum şi grupul cel mic de indieni, iar în fața şi deasupra noastră se înălțau zidurile mari de stâncă roşie, care ne împiedicau să ajungem la ținta călătoriei noastre…

---

[5] Plantă din care se face topiaca. (n.t.).

— Nu mai e nevoie să vă spun, a urmat conducătorul nostru, că în expediția mea precedentă am epuizat toate posibilitățile de a escalada aceste stânci şi că, dacă n-am izbutit eu, nu prea cred să izbutească altcineva, deoarece sunt alpinist în toată puterea cuvântului. Nu dispuneam atunci de nici unul din accesoriile necesare, dar de data asta am fost prevăzător şi mi le-am adus. Cu ajutorul lor, sunt sigur că aş putea ajunge până în creştetul acestui pisc izolat. Dar, dat fiind că stâncile mai mari sunt aplecate în partea de sus în afară, o asemenea încercare ar fi zadarnică. Cu ocazia expediției precedente, a trebuit să mă grăbesc din pricină că se apropia sezonul ploilor şi că proviziile îmi erau pe sfârşite. Toate acestea mi-au îngrădit posibilitățile de acțiune şi tot ce vă pot spune e că am cercetat cam 6 mile din şirul acesta de stânci spre răsărit, fără să găsesc vreun drum de acces. Prin urmare, ce credeți că putem face acum?

— Pare că nu există decât o singură soluție rezonabilă, a răspuns profesorul Summerlee. Dacă ați explorat şirul de stânci spre răsărit, urmează s-o pornim de-a lungul lor spre apus şi să căutăm un punct potrivit pentru ascensiune.

— Aşa e, a întărit şi lord John. Avem avantajul că acest podiş nu e prea întins. Îl vom putea înconjura şi în cazul acesta, fie că găsim un drum accesibil să întreprindem ascensiunea, fie că ajungem din nou la punctul de unde am plecat.

— Am avut deja ocazia să-i explic prietenului nostru mai tânăr care se află aici – a zis Challenger (avea un fel de a face aluzie la mine, de parcă aş fi fost un elev de zece ani) – că este cu desăvârşire imposibil să existe vreun drum de acces în vreun punct oarecare, pentru bunul motiv că, dacă ar exista, acest podiş nu ar mai fi fost izolat şi nu s-ar mai fi realizat condițiile care au avut ca efect o derogare atât de extraordinară de la legile ce reglementează supraviețuirea speciilor. Admit, totuşi, că pot exista foarte bine locuri pe unde un acrobat al ascensiunilor ar putea să ajungă pe podiş, dar pe unde un animal greoi şi stângaci n-ar putea

coborî. Chiar ştiu sigur că există un asemenea punct pe unde ascensiunea e posibilă.

— De unde o ştiți? a întrebat Summerlee, tăios.

— Pentru că predecesorul meu, americanul Maple White, a reuşit efectiv o asemenea ascensiune. Prin ce alte mijloace ar fi putut el vedea monstrul pe care l-a descris în caietul lui de însemnări?

— Aici, concluziile dumneavoastră depăşesc întrucâtva faptele dovedite, s-a încăpățânat Summerlee. Admit podişul, pentru că l-am văzut. Dar încă nu-s convins că s-ar întâlni pe el vreo formă de viață, oricare ar fi ea.

— Ceea ce admiteți sau nu admiteți, domnul meu, e de o atât de mică importanță, încât nici nu poate fi luat în considerație. Sunt fericit să văd că podişul însuşi a reuşit să se impună cu de la sine putere inteligenței dumneavoastră. Challenger i-a aruncat o privire, apoi, spre surprinderea noastră, sări de pe stânca pe care se aşezase şi, apucându-l pe Summerlee de gât, i-a împins fața în sus. Şi acum, domnule, a strigat răguşit de enervare, trebuie oare să te ajut să-ți dai seama că pe podiş există încă animale vii?

Am spus că o perdea de verdeață atârna pe marginea stâncilor deasupra capetelor noastre. Desprinzându-se din frunziş, ceva negru şi lucios se ivise acolo. În timp ce înainta încet spânzurând peste prăpastie, am văzut că era un şarpe mare cu un cap ciudat, turtit ca o cazma. S-a legănat şi a oscilat deasupra noastră câteva minute, iar soarele dimineții făcea să-i strălucească trupul unduitor şi luciu. Apoi s-a tras încetişor înapoi şi a dispărut.

Summerlee era atât de interesat de ce vedea, încât n-a opus nici o rezistență cât timp l-a ținut Challenger cu fața în sus. După aceea însă l-a împins îndărăt şi şi-a reluat obişnuita lui demnitate.

— Aş fi fericit, domnule profesor Challenger, dacă, făcând orice remarcă aveți gust, v-ați abține de a mă mai apuca de bărbie. Apariția unui foarte obişnuit piton de stâncă nu poate justifica, oricum, o asemenea familiaritate.

— În orice caz, există viețuitoare sus, pe podiş, i-a replicat colegul lui, triumfător. Şi acum, după ce am demonstrat această importantă concluzie, evidentă pentru oricine, oricâte prejudecăți ar avea şi oricât ar fi de strâmt la minte, sunt de părere că nu avem altceva mai bun de făcut decât să strângem tabăra şi să pornim spre apus, până vom găsi vreo posibilitate de a întreprinde ascensiunea.

La picioarele stâncilor, pământul era pietros şi crăpat, aşa că mergeam anevoie şi încet. Dar deodată am ajuns la ceva care a făcut să ne tresară inimile de bucurie. Erau urmele unei foste tabere: mai multe cutii goale de tablă cositorită, fabricate la Chicago, care conținuseră carne conservată, o sticlă cu eticheta „coniac", un cuțit rupt, de deschis cutiile de conserve, ca şi multe alte rămăşițe de pe urma unor călători. Un jurnal mototolit şi rupt se prezenta singur: „Democratul din Chicago". Data însă lipsea.

— Nu sunt urmele mele – a declarat Challenger. Trebuie să fie ale lui Maple White.

Lord John cerceta curios o ferigă arborescentă mare, care-şi întindea umbra asupra taberei noastre.

— Uitați-vă la feriga aceasta, vă rog, a zis el. Sunt sigur că joacă rolul unui stâlp indicator de direcție.

O aşchie de lemn tare fusese bătută în cuie de copac, aşa fel încât părea că arată spre apus.

— Fără îndoială că e vorba de un stâlp indicator, a zis Challenger. Ce alta ar putea fi! Aflându-se pesemne într-o situație grea, pionierul nostru a lăsat în urma lui acest semn, pentru ca orice expediție ar veni după el să poată vedea drumul pe care îl apucase. Poate că, pe măsură ce înaintăm, o să mai dăm şi peste alte semne de acestea.

Şi am dat, într-adevăr, peste alte semne, dar ele au fost de o factură cu totul neaşteptată şi cumplită. Chiar la poalele stâncilor creştea o pădure destul de întinsă de bambuşi, ca aceea pe care o mai străbătuserăm în călătoria noastră. Parte din tulpini atingeau înălțimea de 20 de picioare, cu vârfuri ascuțite şi tari care alcătuiau, prin însăşi poziția lor, o pădure de lănci amenințătoare. Tocmai treceam prin

marginea acestei păduri, când am dat cu ochii, printre copaci, de o pată luminoasă. Vârându-mi capul printre trunchiuri, m-am pomenit în fața unui craniu cu totul descărnat. Scheletul întreg era acolo, dar craniul se desprinsese de el şi zăcea la o distanță de câteva picioare mai spre marginea pădurii.

Cu câteva lovituri de machetă[6], indienii noştri ne-au făcut loc printre bambuşi şi aşa am putut să cercetăm amănuntele acestei tragedii petrecute cine ştie când. Nu se mai vedeau din haine decât câteva zdrențe, dar picioarele, din care rămăseseră doar oasele, purtau încă nişte resturi de cizme. Era limpede că victima fusese un european. Un ceas de aur, marca Hudson din New York şi un toc rezervor legat cu lănțişor zăceau lângă schelet. Alături zăcea un portțigaret de argint, pe al cărui capac era scris „J.C de la A E.S.” . După aspectul metalului, ai fi zis că nenorocirea nu se întâmplase de mult.

— Cine ar putea fi? a întrebat lord John. Bietul nenorocit! Fiecare os din trupul lui pare să fie frânt.

— Iar bambuşii au pătruns prin coastele lui sfărâmate, a zis Summerlee. Bambusul e un copac care creşte repede. Totuşi este exclus ca acest cadavru să fi fost aici înainte ca trestiile bambuşilor să fi ajuns înalte de 20 de picioare.

— Întrucât priveşte identitatea acestui om – a spus profesorul Challenger nu am nici o îndoială. În timp ce îmi urmam drumul în susul fluviului, înainte de a vă fi ajuns din urmă la fazendă, am întreprins o anchetă foarte amănunțită asupra lui Maple White. La Para nu se ştia nimic despre el. Din fericire, aveam un indiciu precis, deoarece găsisem în blocul lui de schițe un desen care îl arăta luând masa cu un anumit preot din Rosario. Am reuşit să-l descopăr pe acest preot şi, cu toate că s-a dovedit un interlocutor foarte combativ şi plin de argumente, supărându-se în chip absurd

---

[6] Sabie scurtă, lată şi tăioasă, cu care indigenii îşi croiesc drum prin jungla sud-americană. (n.t.).

în momentul când mi-am permis să îndrept împotriva lui armele distrugătoare cu care ştiința modernă îi combate credințele, mi-a dat până la urmă oarecare informațiuni pozitive. Maple White trecuse prin Rosario cu patru ani mai înainte, prin urmare cu doi ani înainte de clipa când l-am găsit mort. El nu era singur, ci însoțit de un prieten, un american, James Colver, dar care rămăsese pe vapor şi deci nu se întâlnise cu preotul nostru. Prin urmare, cred că avem în fața noastră, în acest moment, fără nici o îndoială, rămăşițele pământeşti ale lui James Colver.

— Nu mai încape îndoială, a zis lord John, nici asupra felului în care şi-a găsit moartea. Omul a căzut sau a fost aruncat de sus şi s-a tras singur în țeapă. Altminteri cum şi-ar fi putut frânge oasele şi cum ar fi putut fi străpuns de aceşti bambuşi, ale căror vârfuri se înalță atât de sus deasupra capetelor noastre?

O tăcere grea s-a lăsat peste noi în timp ce stăteam în jurul acestor rămăşițe pământeşti zdrobite şi ne gândeam la adevărul cuvintelor pe care le spusese lord John Roxton. Creasta stâncilor ieşită în afară se proiecta deasupra grupului de bambuşi. Fără îndoială că de acolo de sus căzuse. Dar oare căzuse? Fusese victima vreunui accident? Sau începeau să-şi facă apariția, în apropierea acestui ținut misterios, unele întâmplări ciudate, tulburătoare şi prevestitoare de nenorociri?

Ne-am îndepărtat în tăcere şi ne-am continuat înconjurul lanțului de stânci, tot atât de întins şi de neîntrerupt ca unele din acele monstruoase banchize de gheață din Antarctica, a căror descriere o citisem, care se întind de la un orizont la celălalt, înălțându-se mult deasupra catargului celui mare al vapoarelor ce vin să le exploreze. Pe o lungime de cinci mile, n-am găsit nici o întrerupere sau crăpătură. Şi după aceea, deodată, am zărit ceva care ne-a umplut de nădejde. Într-o scobitură de stâncă, la loc apărat de ploaie, era făcută cu creta o săgeată rudimentară care arăta tot spre apus.

— Tot mâna lui Maple White! a zis profesorul Challenger. A avut pesemne presimțirea că paşii unor ilustre personaje ca noi vor urma îndeaproape pe ai lui.

— Prin urmare avea şi cretă?

— Am găsit în ranița lui, printre lucrurile rămase şi o cutie cu batoane de cretă colorată. Îmi aduc aminte că creta cea albă era foarte uzată.

— Fără îndoială că e o indicație valabilă, a adăugat Summerlee. Trebuie să ne conformăm îndrumărilor lui şi să mergem înainte spre apus.

Am mai făcut încă vreo 5 mile când am descoperit iarăşi o săgeată albă pe stâncă. Era într-un punct unde, pentru întâia oară, suprafața stâncii prezenta o crăpătură. În crăpătură am găsit a doua săgeată, cu vârful ridicat drept în sus ca şi cum locul spre care arăta s-ar fi aflat deasupra nivelului nostru.

Ne găseam într-un loc impresionant, deoarece zidurile erau atât de uriaşe, iar dunga de cer albastru dintre ele atât de îngustă şi atât de nedesluşită printre frunziş, încât până la noi nu izbutea să străbată decât o lumină confuză şi lipsită de strălucire. Nu mâncasem nimic de multe ceasuri şi eram grozav de obosiți de această neobişnuită călătorie printre stânci, dar nervii ne erau prea încordați ca să ne îngăduie vreun popas. Totuşi, am dat dispoziții să se aşeze tabăra şi, lăsându-i pe indieni s-o pregătească, am plecat, în ciuda oboselii, noi patru, însoțiți de cei doi metişi, în sus, pe râpa îngustă.

N-am avut de străbătut decât vreo 40 de picioare până la marginea râpei, deoarece curând drumul nostru s-a gâtuit, terminându-se într-un unghi ascuțit, prea strimt şi prea alunecos ca să permită o ascensiune. Fără îndoială că nu drumul acesta voise să ni-l arate predecesorul nostru. Ne-am întors toată râpa nu ținea mai mult de un sfert de milă – şi deodată privirea ageră a lordului John a descoperit ceea ce căutam: sus, deasupra capetelor noastre, printre umbrele întunecate, se vedea o pată rotundă şi mai întunecată. Nu putea fi, desigur, decât intrarea unei peşteri. La piciorul

stâncii erau îngrămădiți bolovani, pe care ne puteam cățăra uşor. După ce am izbutit să facem acest lucru, orice îndoială ni s-a risipit. Nu numai că exista o deschizătură în stâncă, dar un perete era iarăşi însemnat cu o săgeată. Acesta era locul pe unde Maple White şi nefericitul lui tovarăş izbutiseră să se urce.

Eram prea surescitați ca să ne putem întoarce la tabără: trebuia să începem imediat prima noastră explorare. Lord John avea în raniță o lanternă electrică, de a cărei lumină ne puteam folosi. A luat-o înainte proiectând micul cerc luminos de raze gălbui, în timp ce noi îl urmam îndeaproape, unul câte unul.

Peştera fusese, fără doar şi poate, roasă de ape. Pereții ei laterali luceau ca şi cum ar fi fost lustruiți, iar pe jos se vedeau de asemenea pietre rotunjite de apă. Era înaltă exact atât cât un om obişnuit să poată trece prin ea aplecând-se. Pe o lungime de vreo 50 de iarzi, peştera intra în stâncă în linie aproape dreaptă, apoi o lua în sus, făcând un unghi de 45 de grade. De acolo urcuşul era şi mai pieptiş, până când ne-am pomenit cățărându-ne în mâini şi pe genunchi. Printre pietrele care se desprindeau şi se rostogoleau în urma noastră. Deodată am auzit strigătul lordului Roxton:

— Drumul se înfundă!

Apropiindu-ne, am văzut în câmpul luminos al lanternei un perete alcătuit din fărâmături de bazalt, care se ridicau până în tavan.

— S-a dărâmat tavanul!

În zadar am dat la o-parte câteva fărâmături. Singurul rezultat a fost că altele mai mari s-au desprins, amenințând să se rostogolească la vale şi să ne strivească sub greutatea lor. Părea neîndoios că obstacolul era cu mult mai mare decât eforturile pe care le puteam face ca să-l înlăturăm. Drumul pe care îl folosise Maple White nu se mai putea întrebuința...

Prea abătuți ca să mai putem vorbi, ne poticneam prin tunelul întunecos, în drumul de întoarcere spre tabăra noastră.

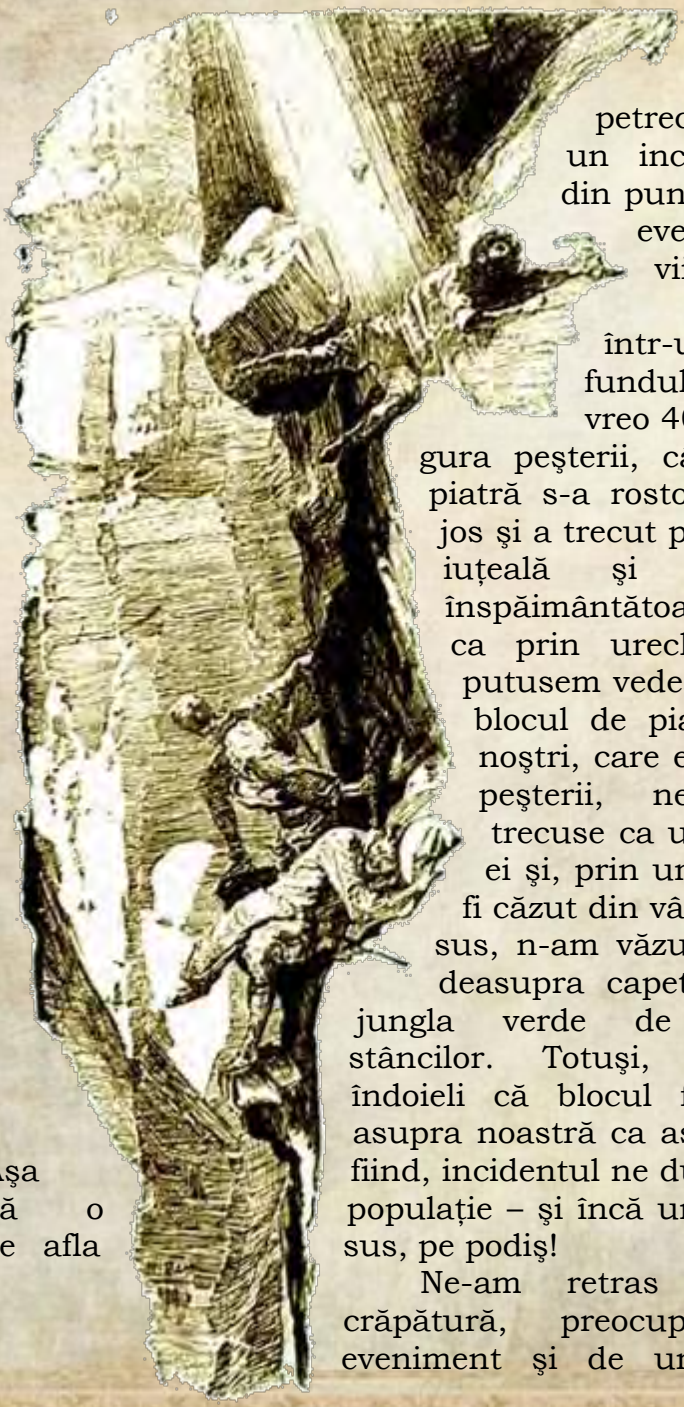

Dar înainte de a părăsi râpa, s-a petrecut un incident, un incident important din punctul de vedere al evenimentelor viitoare.

Ne adunasem într-un grup mic pe fundul crăpăturii, la vreo 40 de picioare sub gura peşterii, când un bloc de piatră s-a rostogolit deodată în jos şi a trecut pe lângă noi, cu o iuțeală şi cu o forță înspăimântătoare. Am scăpat ca prin urechile acului. Nu putusem vedea de unde venise blocul de piatră, dar metişii noştri, care erau încă la gura peşterii, ne-au spus că trecuse ca un bolid pe lângă ei şi, prin urmare, trebuie să fi căzut din vârf. Uitându-ne în sus, n-am văzut nici o mişcare deasupra capetelor noastre, în jungla verde de pe marginea stâncilor. Totuşi, erau oarecare îndoieli că blocul fusese îndreptat asupra noastră ca asupra unei ținte. Aşa fiind, incidentul ne ducea la concluzia că o populație – şi încă una răuvoitoare! – se afla sus, pe podiş!

Ne-am retras cu grabă în crăpătură, preocupați de acest eveniment şi de urmările pe care

putea să le aibă asupra planurilor noastre. Situaţia era destul de grea şi fără asta, dar dacă la rezistenţa naturii se adăuga şi împotrivirea premeditată a oamenilor, atunci devenea într-adevăr desperată. Şi totuşi, uitându-ne în sus la frunzişul frumos care era la numai o sută de picioare deasupra capetelor noastre, nici unuia din noi nu i-a trecut prin minte să se întoarcă la Londra mai înainte de a-l fi explorat şi mai înainte de a fi văzut ce se afla în spatele lui.

Discutând asupra acestei întâmplări, am ajuns la concluzia că cel mai bun lucru pe care-l aveam de făcut era să continuăm înconjurul podişului, în nădejdea că vom găsi o altă cale care să ne ducă sus. Lanţul de stânci, a cărui înălţime scăzuse simţitor, luase direcţia de la apus spre miazănoapte şi dacă socoteam că el reprezintă un arc de cerc, întreaga lui circumferinţă nu putea fi prea mare. În cel mai rău caz ajungeam din nou, după câteva zile, la punctul nostru de plecare. În ziua aceea am totalizat 22 de mile, fără să intervină vreo modificare în proiectele noastre. Trebuie să menţionez că aneroidul nostru ne arăta că în timpul urcuşului, din momentul când părăsisem bărcile, ne ridicasem la 3 000 de picioare deasupra nivelului mării. Din pricina aceasta se produsese o schimbare considerabilă atât în ce priveşte temperatura, cât şi în ce priveşte vegetaţia. Scăpasem de lumea aceea plină până la refuz de tot soiul de insecte, plaga călătoriilor tropicale. Câţiva palmieri supravieţuiau încă, precum şi numeroase ferigi arborescente. În schimb, copacii caracteristici bazinului Amazonului rămăseseră cu toţii în urmă. Ne făcea plăcere să vedem în jurul nostru zorelele pitice, floarea patimilor şi begonia, care îmi aminteau de ţara mea, acolo, printre stâncile neospitaliere. Găsisem o specie de begonie roşie, de culoarea aceleia care înflorea într-un ghiveci la fereastra unei anumite vile din Streatham... Dar iată că am alunecat pe panta amintirilor.

În noaptea aceea – mă gândesc tot la prima zi a călătoriei noastre în jurul podişului – ne aştepta o întâmplare extraordinară, făcută parcă anume ca să înlăture pentru

totdeauna orice îndoială care ar mai fi putut rămânea în minţile noastre în ce priveşte existenţa lumii minunate de care eram atât de aproape.

Când veţi citi aceste rânduri, vă veţi da seama, poate, pentru prima oară, iubite domnule Mc Ardle, că ziarul nostru nu m-a trimis aici ca să vânez cai verzi pe pereţi şi că dispuneţi de un material documentar de o importanţă covârşitoare, care nu aşteaptă decât să fie răspândit în lume, în cazul când profesorul ne va îngădui să-l publicăm. De altfel, nici n-aş îndrăzni să public aceste articole mai înainte de a aduce în Anglia dovezile respective. În lipsa lor, aş risca să rămân pentru totdeauna un „Munchhausen" al presei. Nu mă îndoiesc că vedeţi lucrurile ca şi mine şi desigur că nu aţi fi dispus să angajaţi întreaga reputaţie a „Gazettei" în aceasta aventură, atâta timp cât nu vom putea înfrunta corul criticilor şi al scepticilor, care inerent se va porni, cu dovezi care să scoată la iveală adevărul în ochii tuturor. Prin urmare, această minunată întâmplare, care va furniza un titlu de o şchioapă ediţiei speciale a bătrânei noastre gazete, va trebui să-şi mai aştepte câtva timp rândul la tipar. Şi totuşi, toate s-au petrecut într-o clipă, fără alte urmări decât în ce priveşte convingerile noastre.

Dar iată faptele. Lord John împuşcase un „ajouti" – un animal mic care seamănă cu porcul – şi, după ce dăruisem o jumătate indienilor, o frigeam pe cealaltă deasupra flăcărilor. Prin părţile acestea, aerul se răcoreşte îndată ce se întunecă, aşa că ne strânsesem cu toţii cât mai aproape de foc. Era o noapte fără lună, dar stelele străluceau şi puteai să vezi împrejur, pe câmp, la oarecare distanţă. Şi iată că, deodată, din noapte şi din beznă, ceva s-a năpustit spre noi ca un avion în picaj. O secundă, tot grupul nostru a fost acoperit cu o pânză de aripi membranoase şi înaintea ochilor ni s-a ivit, ca o vedenie fulgerătoare, o formă lunguiaţă ca un şarpe, cu ochii roşii, fioroşi şi lacomi şi cu un cioc încovoiat, împodobit, spre surprinderea mea, cu dinţi strălucitori. În clipa următoare dispăruse şi în acelaşi timp dispăruse şi friptura noastră. La 20 de picioare de noi, o umbră uriaşă şi

întunecată se ridica în sus, spre cer. Pentru scurt timp, aripile monstrului au întunecat stelele, apoi totul a dispărut dincolo de marginea stâncilor de peste capetele noastre. Am rămas toți cu gura căscată în jurul focului, asemenea eroilor lui Virgiliu când au văzut harpiile coborând asupra lor. Summerlee a luat cuvântul cel dintâi:

— Profesor Challenger, a zis el, cu glas solemn, care tremura de emoție, îți cer scuze. M-am înşelat şi te rog să uiți tot ce s-a petrecut între noi.

Toate acestea le-a spus într-un mod elegant şi, pentru întâia oară, cei doi şi-au strâns mâinile. Măcar cu atâta ne-am ales de pe urma apariției neîndoielnice a primului nostru pterodactil. Împăcarea unor asemenea oameni merita o friptură furată.

Dar dacă unele forme de viață preistorică dăinuiau încă pe podiş, ele nu erau, probabil, prea numeroase, deoarece în următoarele trei zile n-am mai zărit nimic. În vremea asta, am străbătut spre nord-estul lanțului stâncos o regiune pustie, care avea când înfățişarea unor stânci goale, când pe a unor mlaştini întunecate, pline de păsări sălbatice. Din această direcție, podişul era cu totul inaccesibil şi de n-ar fi fost un fel de drum de piatră care ducea de jur-împrejurul prăpastiei, nu ne-ar fi rămas altceva de făcut decât să ne întoarcem îndărăt. Adeseori ne cufundam până la brâu în mâlul unei mlaştini vechi, semitropicale. Şi, culmea neplăcerilor noastre, regiunea părea să fie patria prin excelență a şarpelui Jaracaca, cel mai veninos şi mai agresiv şarpe al Americii de Sud. Jivinele înspăimântătoare ne întâmpinau adesea de-a lungul acelei întinderi de pământ mlăştinos şi putred, târându-se şi ridicându-şi capul spre noi şi numai ținând armele mereu pregătite am putut scăpa teferi din această primejdie. O depresiune în formă de pâlnie, de un verde livid datorită lichenilor care putrezeau în ea, aflată în mijlocul mlaştinei, o să-mi rămână de-a pururea în amintire, ca un coşmar. Ea pare să fi fost cuibul propriu-zis al acestor jivine, de care povârnişurile erau pline şi care şerpuiau fără încetare spre noi, pentru că ceea ce caracterizează şarpele Jaracaca e intenția permanentă de a ataca omul îndată ce-l simte. Erau prea mulți ca să-i putem împuşca pe toți, aşa că am luat-o la fugă de ne sfârâiau călcâiele. O să-mi amintesc toată viața cum ne uitam îndărăt, să vedem cât de departe erau capetele şi trupurile înspăimântătorilor noştri urmăritori, care se înălțau şi

dispăreau printre trestii. Pe harta pe care o întocmeam, am numit locurile acelea „mlaştina Jaracaca”.

În partea cea mai îndepărtată, lanțul de stânci îşi pierduse culoarea roşcată şi era acum cafeniu. Vegetația era risipită de-a lungul culmilor, înalte acum de numai 300 sau 400 de picioare, dar fără să întâlnim nicăieri vreun loc pe unde ne-am fi putut urca. În orice caz, un asemenea loc ar fi fost şi mai nepotrivit decât acela pe care-l găsisem la început. Înfățişarea lor de prăpăstii inaccesibile se poate vedea din fotografiile pe care le-am luat în pustiul stâncos.

— Fără îndoială, am spus când am început să discutăm situația, fără îndoială că apa ploilor trebuie să-şi croiască, într-un fel, un drum ca să coboare de sus. Prin urmare trebuie neapărat să fie pe undeva, printre stânci, canale pe unde se scurg apele.

— Tânărul nostru prieten are sclipiri de luciditate, a făcut profesorul Challenger, bătându-mă pe umăr.

— Dar apa ploilor trebuie să coboare pe undeva! am repetat.

— Nu renunță nici în ruptul capului la lucrul pe care a pus mâna! Din păcate, am văzut cu ochii noştri că nu există printre stânci asemenea canale de scurgere.

— Atunci unde se scurg apele?

— Cred că putem presupune, pe bună dreptate, că dacă nu se scurg în afară, se scurg înăuntru.

— Atunci trebuie să existe vreun lac înăuntru.

— Presupun că există.

— E mai mult ca probabil că lacul nu e decât un vechi crater, a adăugat Summerlee. Întreg masivul este, fără doar şi poate, de structură vulcanică. Dar oricum ar fi, nu m-ar mira ca podişul să semene cu o pâlnie şi să aibă o mare cantitate de apă în mijlocul lui, apă care s-o fi scurgând prin vreun canal subteran în mlaştinile Jaracaca.

— Se mai poate şi ca evaporația să mențină un echilibru, a observat Challenger.

Şi cei doi savanţi s-au cufundat în una din savantele lor discuţii, pe care noi, profanii, o înţelegem tot atât de uşor ca şi limba chineză.

În ziua a şasea am încheiat înconjurul stâncilor şi ne-am regăsit la locul de unde plecasem, lingă piscul cel singuratic. Eram nemângâiaţi, deoarece cercetările noastre fuseseră cum nu se poate mai amănunţite şi nu încăpea nici o îndoială că nu exista măcar un singur loc pe unde un om, fie el cât de bun acrobat, să poată nădăjdui să escaladeze stâncile. Iar locul însemnat cu cretă de Maple White ca fiind acela pe unde trecuse el era în prezent impracticabil.

Ce puteam face acum? Atât stocurile noastre de provizii, cât şi muniţiile erau îndestulătoare, dar o să vină, totuşi, ziua când vor trebui împrospătate. Cam peste două luni încep ploile, care or să ne măture de acolo cu tabără cu tot. Stânca era mai tare ca marmura şi orice încercare de a ne croi o trecere până la o înălţime ca aceea depăşea atât posibilităţile noastre cât şi timpul pe care-l aveam la dispoziţie. Aşa că nu era de mirare că ne uitam unul la altul cu tristeţe în noaptea aceea şi că ne căutam păturile abia schimbând câte un cuvânt. Înainte de-a adormi, mi-l reamintesc pe Challenger cuprinzându-şi capul uriaş în mâini şi stând ghemuit înaintea focului ca un broscoi monstruos. Părea cufundat într-o cugetare adâncă şi nici n-a observat când i-am spus noapte bună.

Totuşi, un Challenger cu totul diferit ne-a întâmpinat în dimineaţa următoare, un Challenger a cărui înfăţişare răspândea bucuria şi mulţumirea de sine. Când ne-am adunat pentru micul dejun, el ne-a privit cu un aer umilit şi parcă plin de rugăminţi şi cu o falsă modestie în ochi ca şi cum ne-ar fi spus: „Ştiu că merit toate imputările pe care mi le puteţi aduce, dar vă rog să-mi menajaţi sfiala şi să nu-mi spuneţi nimic”. Barba i se zbârlea triumfătoare, pieptul îi ieşea în afară şi-şi ţinea mâna sub reverul hainei. Aşa se vedea el în imaginaţia lui, împodobind cândva soclul gol din Trafalgar Square, adăugind un nou monument oribil străzilor londoneze.

— Evrika! a strigat şi dinţii i-au sclipit prin barbă. Domnilor, puteţi să mă felicitaţi, vă puteţi felicita şi dumneavoastră unul pe altul: problema e rezolvată.

— Aţi găsit un drum care să răzbească spre culmi?

— Aş îndrăzni să spun că da.

— Şi anume?

Drept răspuns, el a arătat piscul de stâncă din dreapta.

Obrajii noştri, al meu cel puţin, s-au lungit când ne-am uitat la el. Ştiam de la tovarăşii mei că piscul putea fi escaladat. Dar o prăpastie înspăimântătoare se deschidea între el şi podiş.

— N-o să putem trece nici odată peste prăpastie, am şoptit.

— Putem, în orice caz, să ajungem cu toţii în vârful piscului, mi-a răspuns el. Când o să fim sus, o să fiu în măsură să vă dovedesc că resursele unei minţi inventive nu sunt încă cu totul epuizate…

După ce am terminat micul dejun, am despachetat coletele în care profesorul Challenger adusese accesoriile necesare ascensiunii. El a scos din ele un colac de frânghii, din cele mai uşoare şi mai rezistente, în lungime de vreo 150 de picioare, cârlige de fier pentru agăţat şi tot soiul de alte dichisuri. Lord John era un alpinist experimentat, iar Summerlee luase parte în mai multe rânduri la câteva ascensiuni destul de grele. Aşa că, în realitate, eu eram singurul novice în materie de ascensiuni din toată expediţia. Dar puterea ca şi sprinteneala mea îmi puteau înlocui lipsa de experienţă.

La drept vorbind, nu era vorba de un lucru din cale afară de grozav, deşi au fost momente în care mi s-a zbârlit părul în cap. Prima jumătate mi s-a părut chiar foarte uşoară, dar de acolo înainte urcuşul s-a făcut tot mai anevoios, iar cele din urmă 50 de picioare le-am urcat agăţându-ne cu mâinile şi cu vârful picioarelor de asperităţile şi de crăpăturile stâncii. Nici eu şi nici Summerlee n-am fi izbutit, dacă Challenger n-ar fi reuşit să ajungă înaintea noastră în vârf (era un spectacol extraordinar să vezi

asemenea vioiciune la o făptură atât de greoaie) şi să lege frânghia de trunchiul copacului celui mare care se înălța acolo. Ajutați în felul acesta, curând am fost în stare să ne cățărăm pe zidul dantelat, până ne-am văzut pe o mică platformă acoperită cu iarbă, de vreo 25 de picioare diametru, ce se întindea în vârful stâncii.

Prima impresie pe care am avut-o după ce mi-am recăpătat respirația a fost a minunatei privelişti a întregului ținut pe care-l străbătusem. Toată câmpia braziliană părea că se desfăşoară sub noi, întinzându-se tot mai departe şi pierzându-se la orizont într-o ceață de un albastru întunecat. Pe primul plan erau povârnişurile presărate cu stânci şi împodobite cu ferigi arborescente. Mai încolo, la jumătatea drumului, puteam vedea, uitându-ne peste dealurile în formă de coamă, pe care se aşezase parcă o şa, desişul galben şi verde al bambuşilor printre care trecusem. Şi apoi, încetul cu încetul, vegetația era tot mai bogată, prefăcându-se până la urmă în pădurea cea uriaşă ce se întindea cât vedeai cu ochii pe o distanță de cel puțin 2 000 de mile.

Sorbeam încă această minunată privelişte când mâna grea a profesorului s-a abătut pe umărul meu.

— Încoace, tânărul meu prieten, mi-a spus. „Vestigia nulla retrorsum” . Nu te uita niciodată în urmă, ci totdeauna înainte, spre ținta noastră glorioasă.

Când ne-am întors privirile, am văzut că înălțimea podişului era exact aceea la care ne aflam, iar marginea lui verde, acoperită cu tufişuri şi, pe ici pe colo, cu câte un

copac, era atât de aproape, încât ar fi fost greu să-ți închipui că ar putea să rămână inaccesibilă pentru noi. După o apreciere sumară, prăpastia nu era mai lată de 40 de picioare, dar, din alt punct de vedere, părea că are 40 de mile. Am cuprins cu un braț trunchiul copacului şi m-am aplecat deasupra ei. Jos, departe, se vedeau umbrele mici şi întunecate ale servitorilor noştri, care se uitau în sus. Peretele de stâncă din fața noastră era tot atât de pieptiş ca şi cel de sub noi.

— E ciudat, într-adevăr, am auzit glasul aspru al profesorului Summerlee.

M-am întors şi l-am văzut cercetând cu mare atenție copacul de care mă țineam. Scoarța aceea lucie şi frunzele mărunte şi pline de nervuri îmi păreau foarte cunoscute.

— Dar e un fag! am strigat.

— Exact, a răspuns Summerlee. E ca şi când ai întâlni un vecin de moşie într-o țară îndepărtată.

— Nu numai un vecin de moşie, domnul meu, a zis Challenger, dar în acelaşi timp, dacă îmi dați voie să lărgesc sfera comparației dumneavoastră şi un aliat de mâna întâi. Acest fag va fi providența noastră.

— Dumnezeule! a strigat lord John, o punte!

— Exact, dragii mei prieteni, o punte! Nu degeaba mi-am pierdut un ceas întreg noaptea trecută, concentrându-mi toată inteligența asupra acestei probleme. Îmi aduc aminte de o remarcă pe care i-am făcut-o cândva tânărului meu prieten, aci de față: i-am spus, anume, că G.E.C. nu e nici odată într-o formă mai bună decât atunci când se află încolțit, cu spatele la zid. Trebuie să recunoaşteți că noaptea trecută ne aflam cu toții într-o situație fără ieşire, cu spatele la zid. Dar când voința şi inteligența merg mână în mână, se găseşte totdeauna o ieşire. Trebuia găsit un pod suspendat, pe care să-l aruncăm peste prăpastie. Iată-l!

Era, fără îndoială, o idee strălucită. Copacul era înalt de cel puțin 60 de picioare şi dacă ar fi căzut cum trebuia, ar fi acoperit uşor prăpastia. Când ne-am urcat, Challenger îşi legase de umăr securea cea mare. Acum mi-a întins-o.

— Tânărul nostru prieten are şi forţă musculară şi nervi, a spus. Cred că e cel mai indicat pentru această treabă. Trebuie să te rog, totuşi, să fii atât de bun şi să nu iei nici o iniţiativă, ci să faci întocmai aşa cum ţi se spune.

Ascultând sfaturile lui, am făcut câteva crestături în trunchiul copacului, aşa fel încât să fim siguri că o să cadă în direcţia unde doream. De altfel, copacul era în chip firesc uşor aplecat spre podiş, aşa că lucrul n-a fost prea greu de realizat. În cele din urmă m-am aşezat serios pe muncă, lovind trunchiul jos la bază. Lucram cu rândul, lord John şi cu mine. Cam peste o oră s-a auzit un pârâit puternic, copacul s-a aplecat şi apoi s-a prăbuşit înainte, amestecându-şi crengile cu tufişurile de peste prăpastie. Copacul cel voinic s-a rostogolit chiar în marginea platformei noastre şi, timp de o clipă tulburătoare, am crezut toţi că totul era pierdut. Dar copacul s-a legănat de câteva ori la câţiva ţoli de margine, apoi a rămas nemişcat. Puntea noastră spre necunoscut era realizată.

Fără să spunem un cuvânt, am strâns cu toţii mâna profesorului Challenger, care şi-a scos pălăria de pai şi s-a aplecat cu tot dinadinsul, pe rând, în faţa fiecăruia dintre noi.

— Revendic cinstea, a zis el, să pătrund cel dintâi în această lume necunoscută. Ce subiect palpitant pentru un viitor istoric!

Se şi apropiase de punte, când lord John l-a apucat de haină.

— Dragul meu, i-a spus, nu pot cu nici un preţ să îngădui acest lucru.

— Nu puteţi îngădui! Capul i s-a lăsat pe spate în timp ce barba i s-a repezit înainte.

— Când e vorba de ştiinţă, după cum aţi văzut, mă conformez îndrumărilor dumneavoastră, deoarece sunteţi un om de ştiinţă. Dar şi dumneavoastră trebuie să urmaţi îndrumările mele când e vorba despre lucruri care sunt de competenţa mea.

— Şi care-s acestea?

— Avem cu toții câte o meserie şi a mea e cea de soldat. După cât socotesc, suntem pe punctul de a pătrunde într-un ținut nou, care poate fi, sau nu, plin de surprize şi de tot felul de duşmani. A ne avânta în el orbeşte, fără un pic de bun-simț şi de răbdare, asta nu intră deloc în vederile mele.

Observația era prea înțeleaptă ca să fie disprețuită.

Challenger a dat din cap şi şi-a ridicat umerii lați.

— Bine, domnule. Şi ce propui dumneata?

— Mai întâi, ştim că am putea găsi acolo un trib de canibali, care-şi aşteaptă dejunul ascunşi printre tufişuri, a zis lord John, uitându-se pe cealaltă parte a podului. E mai sănătos să procedezi cu înțelepciune când e vorba să pătrunzi într-un viespar. Prin urmare, să întreținem în noi nădejdea că nu ne aşteaptă nimic neplăcut acolo, dar în acelaşi timp, să procedăm ca şi cum aşa ceva ar fi cu neputință. În consecință, Malone şi cu mine vom coborî şi ne vom întoarce cu puştile, cu Gomez şi cu ceilalți. Unul din noi va putea trece atunci dincolo, iar ceilalți îl vor acoperi cu tirul puştilor lor până când îşi va da seama că totul e în ordine şi că tot grupul poate trece de partea cealaltă.

Challenger stătea pe butucul rămas după ce se tăiase copacul şi-şi arăta nerăbdarea. Dar Summerlee şi cu mine am fost de părere că lord John avea dreptul să hotărască de câte ori se prezentau asemenea amănunte de ordin practic. Ascensiunea era acum mult mai uşoară de când frânghia spânzura de-a lungul porțiunii celei mai greu de urcat a stâncii. A trecut o oră până am adus sus carabinele şi o puşcă de vânătoare. Metişii s-au urcat şi ei şi, la porunca lui lord John, au adus şi un balot cu provizii pentru cazul când prima noastră expediție avea să dureze mai multă vreme. Fiecare din noi purta în bandulieră cartuşiera respectivă.

— Şi acum, Challenger, dacă doreşti cu orice preţ să fii primul care trece dincolo... a zis lord John, după ce toate pregătirile erau terminate.

— Vă sunt foarte îndatorat pentru grațioasa dumneavoastră îngăduință, i-a răspuns profesorul cel veşnic iritat. (Nici odată nu văzusem un asemenea om, care să nu sufere nici o formă de autoritate.) Deoarece sunteți atât de bun şi-mi acordați această învoire, o să-mi îngădui, desigur, a face pe pionierul în această împrejurare.

Călare, cu câte un picior spânzurându-i de o parte şi de alta în prăpastie şi cu securea legată la spinare, săltându-se succesiv de-a lungul trunchiului, Challenger a ajuns repede de partea cealaltă. S-a ridicat în picioare şi, înălțându-şi brațele şi le-a fluturat prin aer strigând:

— În sfârşit! În sfârşit!

M-am uitat la el cu oarecare frică şi cu o uşoară strângere de inimă, gândindu-mă că-l poate aştepta o soartă cumplită, care s-ar ivi de după perdeaua de verdeață din spatele lui. Dar totul era liniştit, afară de o pasăre ciudată, multicoloră, care şi-a luat zborul de sub picioarele lui şi a dispărut printre copaci.

Al doilea care a trecut a fost Summerlee. Forța nervoasă care se ascundea în făptura lui plăpândă era, pur şi simplu, admirabilă. A stăruit să i se lege două puşti în spinare, aşa că, după trecerea lui, amândoi profesorii erau înarmați. După aceea a venit rândul meu. Îmi dădeam osteneala să nu mă uit în jos, în prăpastia îngrozitoare peste care treceam. Summerlee mi-a întins patul puştii lui şi, o clipă mai târziu, eram în măsură să-l apuc de mână. Cât despre lord John, el a păşit pe copac – a păşit, în adevăratul înțeles al cuvântului, fără nici un sprijin! Nervii lui trebuie să fi fost de oțel!

Prin urmare, toți patru eram aproape de țara visată, de lumea dispărută a lui Maple White! Trăiam clipele triumfului! Cine ar fi bănuit că erau atât de apropiate de ale dezastrului? Dați-mi voie să vă povestesc, cât mai pe scurt cu putință, cum s-a abătut asupra noastră groaznica lovitură care ne-a lăsat zdrobiți.

Părăsisem marginea podişului şi pătrunsesem cam 50 de iarzi în

mărăciniş când, în spatele nostru, s-a auzit un zgomot îngrozitor de prăbuşire. Avântându-ne laolaltă, ne-am repezit spre locul de unde plecasem. Puntea dispăruse. M-am uitat în josul stâncii.

Crengi încâlcite, un trunchi sfărâmat, o masă informă: fagul nostru! Să se fi prăbuşit marginea podişului împreună cu copacul? O clipă, gândul acesta şi-a făcut drum în minţile noastre. Dar el a dispărut când, de cealaltă parte a piscului, s-a ivit încet o faţă negricioasă, faţa metisului Gomez. Da, el era, Gomez, dar nu acela pe care-l cunoşteam, împietrit ca o mască şi cu surâsul lui umil. Avea acum ochii strălucitori, trăsăturile schimonosite şi obrajii congestionaţi de ură, de bucuria nebună a omului care s-a răzbunat.

— Lord Roxton! a urlat el. Lord John Roxton!

— Ce este? i-a răspuns tovarăşul nostru. Aici sunt.

Un hohot de râs s-a rostogolit peste prăpastie.

— Da, câine englez, acolo eşti şi acolo ai să rămâi! Am aşteptat, am tot aşteptat... în sfârşit a bătut şi ceasul răzbunării mele! Chinul pe care l-ai suferit la urcuş nici nu se compară cu cel pe care-o să-l suferi la coborâş! Nebuni ce sunteţi, iată-vă prinşi în capcană! Şi încă toţi, toţi!

Am rămas ţintuiţi locului, muţi de mirare. O creangă ruptă, rămasă în iarbă, ne-a arătat pârghia de care se slujise

ca să facă să alunece puntea. Fața lui Gomez a dispărut o clipă, apoi a apărut iar, mai turbată încă.

— Puțin a lipsit să nu vă zdrobim sub o stâncă, acolo, în peşteră, a strigat el. Dar e mai bine aşa. Acum vă aşteaptă moartea, cu încetul, moartea înspăimântătoare. Oasele voastre or să putrezească acolo sus şi nimeni n-o să le ştie vreodată locul, nimeni n-o să le sape cândva vreun mormânt! În ceasul agoniei, gândiți-vă la Lopez pe care l-ați ucis acum 5 ani pe malurile Putomayo-ului. Eu sunt fratele lui. Şi acum, orice s-ar întâmpla, pot să mor liniştit, pentru că l-am răzbunat!

Un pumn furios s-a repezit spre noi, apoi totul a reintrat în liniște.

Odată răzbunat, lui Gomez nu-i rămânea decât să fugă, ca să nu i se întâmple nimic. Dar dorința aceea nebună de a dramatiza, căreia un latin nu-i poate rezista nici odată, i-a adus pieirea. Roxton, acela care pe locurile acestea fusese poreclit „Biciul lui Dumnezeu", nu era omul să se lase provocat fără să răspundă. Ca să coboare, metisul trebuia să înconjoare stânca. Lord John nu l-a aşteptat să atingă pământul. Alergând spre marginea podişului, s-a instalat într-un punct de unde putea să-l nimerească. Am auzit o uşoară detunătură, un strigăt puternic, zgomotul unui trup care se prăbuşeşte şi lord Roxton s-a întors spre noi, cu fața împietrită.

— M-am purtat ca un neghiob, a zis cu amărăciune în glas. Din pricina nesocotinței mele vă găsiți acum la strâmtoare. Datoriile de sânge nu se şterg multă vreme din sufletul acestor oameni. Ar fi trebuit să-mi aduc aminte de asta şi să mă păzesc puțin.

— Şi celălalt? Pentru că au trebuit să pună umărul doi ca să urnească din loc copacul.

— L-aş fi putut împuşca şi pe el, dar l-am lăsat să trăiască. Nu e sigur c-a fost complice. Dar poate că ar fi fost mai bine dacă-l ucideam, pentru cazul când, după cum spuneați, l-ar fi ajutat...

Acum când fapta metisului ni-l demascase, ne aminteam fiecare de câte o trăsătură suspectă de-a lui: dorința lui permanentă de a ne cunoaşte intenţiile, faptul că-l surprinsesem într-o seară ascultând în spatele cortului, privirile furişe de ură care-i scăpau câteodată... Discutam încă, încercând să ne adaptăm noii stări de lucruri, când ne-a atras atenția o scenă ciudată care se petrecea în câmpie, sub noi.

Un om îmbrăcat în haine albe, care nu putea fi decât metisul supraviețuitor, fugea cum nu fuge nimeni decât în fața morții. După el, la câțiva paşi, alerga în galop o făptură de abanos: credinciosul nostru Zambo. L-am văzut pe negru sărind asupra metisului şi înnodându-i brațele în jurul gâtului. S-au rostogolit amândoi la pământ, apoi Zambo s-a ridicat, s-a uitat la omul culcat la picioarele lui şi a început să alerge

spre noi, dând vesel din mână. Forma cea albă a rămas nemişcată în câmpie.

Cei doi trădători îşi ispăşiseră crima. Dar situaţia noastră nu era cu nimic mai bună. N-aveam nici un mijloc să punem din nou piciorul pe piscul de stâncă. Până atunci aparţinusem lumii; de aci încolo nu mai aparţineam decât podişului. Orice legătură între lumea civilizată şi podiş fusese întreruptă. Sub ochii noştri se întindea câmpia, la capătul căreia ne aşteptau bărcile. Mai departe, dincolo de orizontul de ceaţă violetă, ne aştepta râul, la capătul căruia era civilizaţia. Dar între noi şi toate acestea, nu mai era nici o legătură. Geniul omenesc nu ne mai putea oferi nici un mijloc de a restabili, pe deasupra prăpastiei, vreun drum între vieţile noastre trecute şi noi, cei de azi. O clipă fusese de ajuns ca să ne răstoarne toate condiţiile vieţii.

Acesta a fost momentul când am putut să apreciez, într-adevăr, stofa din care erau croiţi cei trei prieteni ai mei. Serioşi, desigur şi duşi pe gânduri, ei păstrau totuşi o netulburată seninătate. Pentru că, în clipa aceea, nu puteam face nimic altceva decât să aşteptăm cu răbdare, stând printre mărăcini, sosirea lui Zambo. În sfârşit, faţa lui cinstită de Hercule negru s-a ivit în vârful piscului.

— Ce să fac acum? a strigat el. Spuneţi-mi şi eu mă execut.

Dar răspunsul la această întrebare nu era uşor de dat. Un singur lucru era limpede: Zambo rămăsese singura noastră legătură cu lumea dinafară. Nu trebuia, sub nici un motiv, să-l lăsăm să plece.

— Nu, nu! Ne striga el, n-o să vă părăsesc! Totdeauna şi cu orice risc o să mă găsiţi aici. Dar e cu neputinţă să-i mai ţinem pe indieni. Au început să vorbească prea mult... Curupuri sălăşluieşte acolo sus. Vor să plece. Îngăduiţi-mi să le dau drumul.

Era fapt constatat că, în timpul din urmă, indienii dădeau semne de oboseală şi de nerăbdare. Zambo avea dreptate, nu i-ar mai fi putut opri.

— Fă-i să aştepte până mâine, Zambo, l-am rugat. Vreau să le încredinţez o scrisoare.

— Prea bine, stăpâne! Vă făgăduiesc că or să aştepte până mâine. Dar, deocamdată, ce trebuie să fac?

Deocamdată avea foarte multe de făcut şi le-a făcut pe toate de minune. Mai întâi a dezlegat frânghia legată de trunchiul fagului şi ne-a aruncat unul din capete. Era subţire, dar cât se poate de solidă, şi, dacă nu ne puteam gândi s-o folosim ca punte, o să-i preţuim fără îndoială calităţile cu prilejul vreunei ascensiuni. Apoi a legat de celălalt capăt sacul cu provizii, pe care-l adusesem în vârful piscului, aşa că l-am putut trage spre noi. În felul acesta, chiar dacă n-am mai fi găsit pe podiş nimic altceva, aveam hrana asigurată pentru cel puţin o săptămână. În sfârşit, a coborât ca să aducă alte colete în care erau tot felul de lucruri, mai ales muniţii, le-a ridicat sus, iar noi le-am tras cu frânghia. Se lăsase noaptea când s-a coborât pentru ultima oară, făgăduindu-mi din nou că o să-i oprească pe indieni până a doua zi dimineaţa.

Prin urmare, cea dintâi noapte pe podiş mi-am petrecut-o scriind toate acestea la lumina slabă a unui opaiţ.

Ne-am aşezat tabăra şi am cinat chiar pe marginea stâncii. Două sticle de „Apollinaris” , scoase din sac, ne-au îngăduit să ne potolim setea. Aveam neapărat nevoie să găsim apă. Dar fără îndoială că însuşi lord John se gândea că avusesem, pentru o singură zi, destule peripeţii şi apoi nici unul dintre noi nu se simţea în stare să meargă mai departe.

Din prudenţă, am găsit cu cale că era mai bine să nu aprindem focul şi să nu facem zgomot.

Mâine, sau mai bine zis astăzi, deoarece zorile m-au găsit aplecat încă pe foile acestea, vom începe să cercetăm acest ţinut ciudat. Nu ştiu dacă voi mai putea scrie şi când. Indienii noştri n-au părăsit încă posturile. Credinciosul Zambo n-o să uite desigur că peste o clipă trebuie să ia această scrisoare. Va ajunge vreodată la dumneata? ...

P.S. Cu cât mă gândesc mai mult, cu atât situația noastră mi se pare mai fără scăpare. Nu văd nici o posibilitate de întoarcere. Dacă ar exista pe marginea podişului un copac destul de înalt, l-am putea arunca peste prăpastie. Dar la 50 de paşi în jur nu se vede nici unul. Chiar dacă am pune umărul cu toții n-am putea ajunge nici odată să târâm un trunchi care să ne folosească în acest scop. Bineînțeles că frânghia e prea scurtă ca să ne servească la coborât. Da, situația noastră e desperată, desperată!

CAPITOLUL X

S-AU ÎNTÂMPLAT CELE MAI MINUNATE LUCRURI

MEREU NI SE întâmplă cele mai extraordinare lucruri. În ce priveşte hârtia, nu mai am decât cinci carnete vechi, iar în ce priveşte tocul, numai un stilou. Dar atâta timp cât o să-mi mai pot mişca mâna, o să continui să notez impresiile şi aventurile noastre. Deoarece, într-adevăr, suntem singurii dintre toţi muritorii cărora ne e dat să vedem ceea ce vedem şi e de o importanţă capitală să nu lăsăm lucrurile să se deformeze în amintirea noastră, fără să mai socotim că nenorocul care ne urmăreşte ar putea, într-o bună zi, să ne doboare. Oare Zambo o să ducă scrisorile până la fluviu? Oare o să pot, printr-o minune, să aduc eu singur însemnările acestea? Sau, până la urmă, vreun îndrăzneţ explorator, plecând cu vreun avion pe urmele noastre, o să descopere paginile acestui jurnal? În orice caz, am impresia că sunt sortite să supravieţuiască şi să devină nemuritoare.

O viaţă nouă s-a deschis pentru noi a doua zi după ce, din pricina ticăloşiei lui Gomez, am rămas captivi pe podiş. Întâmplarea care a inaugurat-o nu era făcută să ne dea o impresie tocmai favorabilă asupra ţinutului în care ne aflam. Deşteptându-mă de dimineaţă dintr-un somn scurt, ochii mi s-au oprit asupra unui semn curios pe picior. Pantalonul, puţin suflecat deasupra ciorapului, lăsa să mi se vadă pe piele un fel de boabă de strugure, compactă şi roşcată. M-am aplecat uimit şi, apucând-o între degetul mare şi arătător, am zdrobit-o împroşcând sânge împrejur. La strigătul meu de scârbă, cei doi profesori au venit alergând spre mine.

— Foarte interesant, a făcut Summerlee, aplecat peste tibia mea.

— O căpuşă uriaşă care până acum, după câte ştiu, n-a fost încă clasificată.

— Iată cea dintâi recompensă a strădaniilor noastre! a zis Challenger, cu felul lui pedant de a se exprima. Nu putem face altceva decât să numim această insectă Ixodes Maloni. Mica neplăcere a unei înțepături, tânărul meu prieten, nu poate precumpăni privilegiul glorios de a-ți avea numele înscris pentru totdeauna în analele Zoologiei! Ce nenorocire că ai distrus acest specimen tocmai în momentul când era mai îmbuibat!

— Păduche scârbos! am strigat.

Challenger şi-a încruntat sprâncenele. Dar punând pe umărul meu o mână ocrotitoare, a urmat:

— Învață să priveşti totul cu uitare de sine dintr-un punct de vedere pur ştiințific. Pentru un om ca mine, înclinat spre filosofie, căpuşa asta cu trompa în chip de lanțetă şi cu stomacul extensibil e ca o capodoperă a naturii, cu nimic mai prejos decât păunul, de pildă, sau decât aurora boreală. Mă mâhneşte faptul că te aud calificând-o în termeni atât de puțin ştiințifici. Nădăjduiesc că, dacă ne-om da oarecare osteneală, o să putem procura un alt exemplar.

— Să nu te îndoieşti de asta, a zis Summerlee, în bătaie de joc. Chiar acum am văzut una dispărând sub gulerul cămăşii dumitale!

Challenger a sărit în sus mugind ca un taur, smulgându-şi haina şi rupându-şi cămaşa, ca să se dezbrace mai repede. Summerlee şi cu mine râdeam aşa de cumplit, încât nu mai ajungeam să-l ajutăm. Am sfârşit totuşi prin a-i dezgoli pieptul monstruos (54 de țoli, măsura croitorului) şi, din jungla neagră care-l acoperea, am scos, înainte de a-l fi muşcat, căpuşa călătoare. Dar tot mărăcinişul din jurul nostru era invadat de aceste vietăți scârboase şi nu aveam alt mijloc de apărare împotriva lor decât să ridicăm tabăra

Dar înainte de asta trebuia să dăm instrucțiuni credinciosului nostru negru care, din vârful piscului stâncos unde apăruse, ne arunca peste prăpastie cutii cu cacao şi biscuiți. I-am poruncit ca din proviziile pe care le lăsasem la poalele stâncii să păstreze pentru el atât cât i-ar trebui ca să trăiască timp de două luni. Indienii urmau să primească

restul drept plată pentru serviciile pe care ni le făcuseră şi pentru transportul scrisorilor noastre până la Amazon. Câteva ore mai târziu i-am văzut defilând unul după altul pe câmpie: fiecare purta pe cap câte un pachet, întorcându-se pe cărarea pe unde venisem. Cât despre Zambo, s-a instalat în cortul nostru cel mic de la piciorul piscului şi a rămas acolo, singura noastră legătură cu lumea de jos.

Hotărâți să ne grăbim, am început prin a căuta un refugiu împotriva căpuşelor, într-un luminiş închis din toate părțile de tufe de copăcei. La mijloc erau bucăți de stânci, netede ca nişte lespezi şi, foarte aproape, un izvor minunat. Instalați comod într-un loc destul de curat, ne-am început pregătirile pentru explorarea acestui ținut nou. Prin frunziş răzbăteau glasuri de păsări, printre care unul pe care îl auzeam pentru întâia oară, un țipăt ciudat, era singura manifestare de viață.

Mai întâi ca să ştim bine ce aveam şi ce nu aveam, am făcut un inventar: cu ceea ce luasem noi şi cu ceea ce ne aruncase Zambo cu frânghia, nu ne lipsea nimic. Principalul era că, în caz de primejdie, puteam să punem în bătaie patru carabine cu 1 300 de cartuşe, fără să mai vorbim de puşca de vânătoare, pentru care nu aveam, la drept vorbind, decât 150 de gloanțe de calibru mijlociu. În ce priveşte hrana, eram aprovizionați pentru mai multe săptămâni. În sfârşit, aveam o cantitate suficientă de tutun şi câteva instrumente ştiințifice, printre care un telescop mare şi un puternic binoclu de câmp. Am adunat totul în luminiş şi, ca prim mijloc de apărare, am tăiat cu toporaşul şi cu cuțitele arbuşti cu spini, pe care i-am aşezat în aşa fel, încât alcătuiau un diametru de aproximativ 15 paşi, un scut de pază. Acolo trebuia să ne instalăm pentru câtva timp cartierul general şi, la adăpost de orice pericol iminent, cămara. Locul acela l-am botezat „Fortul Challenger” .

Se făcuse ora prânzului şi noi nu ne pusesem încă în siguranță. Dar căldura nu era prea supărătoare. De altfel, vegetația semăna destul de mult cu cea din clima temperată. Printre copacii care ne înconjurau cu desişul lor am

recunoscut stejarul, fagul şi mesteacănul. Un „gingko[7]" uriaş îi întrecea însă pe toţi, întinzând deasupra fortului nostru crengile mari şi frunzele netede. Ne-am aşezat la umbra lui ca să-l ascultăm pe lord John, care-şi luase asupră-şi, cu atâta uşurinţă, comanda în momentul crucial, impunându-şi punctul său de vedere.

— Atâta timp cât nu ne-a văzut sau auzit vreun om sau vreo fiară, a început el, suntem în siguranţă. N-o să avem de întâmpinat greutăţi decât începând din clipa când vor descoperi că suntem aici. Nimic nu ne arată însă că lucrul acesta s-ar fi întâmplat. Prin urmare, să ne ascundem aici pentru câtva timp, să cercetăm ţinutul şi să încercăm să ne facem o idee despre vecinii noştri, înainte de a intra în legătură de prietenie cu ei.

— Dar trebuie să şi înaintăm, am îndrăznit eu.

— Nici vorbă, tinere, o să înaintăm. Dar cu băgare de seamă. Nu trebuie să operăm nici odată la o distanţă de la care să nu ne putem retrage la baza noastră. Mai ales nu trebuie, dacă nu ne e viaţa în joc, să tragem cu puşca.

— Totuşi, chiar dumneata ai tras ieri, i-a obiectat Summerlee.

— Nu m-am putut stăpâni. De altfel, vântul bătea cu putere şi în direcţie contrară. Nu cred că zgomotul a putut să pătrundă prea departe pe podiş. Dar, deoarece a venit vorba despre podiş: cum să-l botezăm? Pentru că cred că-i de datoria noastră să-i dăm un nume.

S-au făcut câteva propuneri, mai mult sau mai puţin fericite. Propunerea lui Challenger a avut cel mai mare succes.

— În privinţa numelui – a zis el – nu văd decât unul care i s-ar potrivi şi anume pe acela al omului care l-a descoperit.

Ţara asta nu poate fi decât ţara lui Maple White.

---

[7] Copac din familia coniferelor. (n.t.)

Şi aşa am botezat-o, aşa am însemnat-o pe hartă, aceasta fiind acum sarcina mea specială, aşa o vor numi, cred, atlasele viitorului.

Acest ţinut al lui Maple White trebuia să-l străbatem cât mai curând, în chip paşnic. Ştiam, deoarece văzusem cu ochii noştri, că era plin de animale necunoscute, iar albumul artistului american ne pregătise că vom întâlni monştri şi mai de temut. Eram în drept să credem că ţinutul era locuit şi de oameni, care nu păreau tocmai dispuşi să ne facă o primire bună, după cum ne-o dovedise scheletul tras în ţeapa de bambus: pentru că el nu s-ar, fi găsit acolo, dacă omul n-ar fi fost aruncat din înălţimea stâncii.

Captivi, fără nădejdea de a mai scăpa vreodată dintr-un ţinut ca acesta, expuşi tuturor primejdiilor, aveam o mie de motive să aprobăm măsurile de prudenţă pe care experienţa i le dicta lui lord John. Dar cum să ne oprim la uşa misterului când ardeam de nerăbdare să-l pătrundem şi să ne împărtăşim sufletele cu el?

După ce am baricadat cu arbuşti intrarea „zarebei[8]" noastre ne-am lăsat tabăra şi proviziile la adăpostul acestui gard viu, apoi am luat-o cu băgare de seamă de-a lungul pârâului, al cărui izvor era în stăpânirea noastră şi care ne putea servi şi de călăuză la întoarcere.

N-a trecut mult timp şi am descoperit semne care indicau că eram înconjuraţi de surprize. După ce am străbătut o pădure deasă în lungime de câteva sute de iarzi, în care creşteau copaci cu totul necunoscuţi pentru mine, dar pe care Summerlee, botanistul nostru, i-a recunoscut a fi specii de conifere şi cicadee, dispărute de multă vreme în lumea din care veneam, am pătruns într-o regiune unde pârâul nostru, lărgit dintr-o dată, alcătuia o baltă întinsă. Trestii înalte, de o specie deosebită, aparţinând pe cât se pare

---

[8] Zareba e numele cu care se desemnează, în Sudan, orice loc închis cu crengi spinoase, întocmit împotriva atacurilor fiarelor sau ale oamenilor. (n.t.).

familiei equisetaceelor, sau „coadă de cal” , se încâlceau în tufe dese cu ferigi arborescente şi toate laolaltă unduiau în bătaia vântului.

Deodată lord John, care mergea în capul coloanei, s-a oprit, ridicând mâna:

— Priviți! a zis el. Dumnezeule! Iată, desigur, urme de-ale unor strămoşi ai păsărilor…

Şi am văzut în fața noastră pe pământul moale, urma unei labe uriaşe cu trei degete. O vietate străbătuse balta şi intrase în pădure. Ne-am oprit să cercetăm urma aceasta monstruoasă. Dacă într-adevăr era a unei păsări – şi ce altă vietate ar fi putut lăsa o asemenea urmă? – laba aceea era cu mult mai mare decât a unui struț, încât, privită sub acest raport, pasărea însăşi trebuia să fi fost uriaşă. Lord John s-a uitat în jurul lui, apoi şi-a vârât două cartuşe în carabină.

— Declar, pe cinstea mea de vânător, a zis el, că aceste urme sunt proaspete de tot. Nu-s nici zece minute de când monstrul a trecut pe-aici. Uitați-vă! În urma asta, care-i mai adâncă decât celelalte, apa țâşneşte încă. Dar, pe Jupiter! Iată şi urmele unui pui!

Într-adevăr, urme mai mici, dar de aceeaşi formă, mergeau paralel cu cele mari.

— Şi despre asta ce spui? a strigat atunci profesorul Summerlee, cu un aer triumfător, arătându-ne printre urmele cu trei degete şi una cu cinci degete, asemeni unei fantastice mâini omeneşti.

— Am mai văzut una la fel în argila lui Wealden! I-a replicat Challenger, extaziat. E urma unui animal ce merge în picioare pe labele de dinapoi, care nu au decât trei degete şi pune pe pământ, din timp în timp, una din labele de dinainte, care au câte cinci degete. Şi animalul acesta nu-i o pasăre, scumpul meu Roxton, nu-i o pasăre!

— Dar atunci, ce-i?

— O reptilă, un dinosaur! Numai un dinosaur poate lăsa o asemenea urmă. L-a intrigat destul pe Wealden, pe doctorul acela cumsecade din Sussex, acum nouăzeci de ani! Dar cine s-ar fi putut aştepta să vadă un spectacol ca acesta!

Cuvintele lui s-au stins într-o şoaptă, iar noi ceilalţi am rămas muţi de uimire. Luându-ne după urme, am părăsit mlaştina şi am străbătut o perdea de mărăcini şi de copaci. Acolo se deschidea un luminiş şi în locul acela deschis am văzut cinci dintre cele mai extraordinare lighioane pe care mi-aş fi închipuit că o să le întâlnesc vreodată! Ascunşi după tufişuri, le-am putut observa în voie.

Erau cinci, după cum am spus: doi adulţi şi trei pui, toţi de dimensiuni colosale. Puii erau cam de mărimea unui elefant, în timp ce adulţii întreceau cu mult toate vietăţile pe care le cunoşteam. Aveau pielea de culoarea ardeziei, acoperită cu solzi că de şopârlă, care străluceau la soare. Aşezaţi toţi cinci, se sprijineau în cozile lor puternice şi pe labele imense de dinapoi, cu câte trei degete, în timp ce cu labele de dinainte, mai mici şi cu câte cinci degete, trăgeau spre ei crengile şi mâncau frunze. Închipuiţi-vă, ca să vă faceţi o idee meii exactă, nişte canguri monstruoşi, înalţi de 20 de picioare şi cu pielea ca a crocodililor negri.

Nu ştiu cât timp am stat aşa, contemplând această scenă nemaipomenită. Un vânt puternic bătea spre noi, tufişurile ne ascundeau cu totul, aşa că nu riscam să fim descoperiţi. Uneori puii se hârjoneau în jurul părinţilor, târându-i în joaca lor şi atunci pământul răbufnea înăbuşit. Puterea celor mari părea formidabilă. Unul din ei, întâmpinând oarecare greutate ca să ajungă la un buchet de frunze, a apucat copacul cu labele de dinainte şi, cât era el de mare, l-a smuls cu totul din pământ ca pe o tufă oarecare – ceea ce îmi păru o demonstraţie a forţei lui musculare, dar nu şi a inteligenţei lui, deoarece copacul i-a căzut în cap. Lucrul acesta l-a făcut să scoată strigăte ascuţite, de unde am tras concluzia că există o limită a ceea ce e în stare să îndure. Fără îndoială, s-a gândit că locul era de vină şi a plecat prin pădure săltând, urmat de femela şi de puii lui. Pieile lor au mai aruncat o clipă reflexe de ardezie printre copaci, capetele lor s-au mai legănat foarte sus, pe deasupra mărăcinişului, apoi nu i-am mai văzut.

M-am uitat la tovarăşii mei. Lord John, în picioare, îşi ținea degetul pe cocoşul puştii şi tot sufletul lui de vânător îi ardea în priviri. Ce n-ar fi dat ca unul din capetele acestor monştri să poată lua loc între cele două grinzi care se încrucişau deasupra căminului din locuința lui, aşa de plăcută, de la Albany! Dar şi-a adus aminte că succesul întregii noastre expediții atârna doar de atât: să nu fim descoperiți de viețuitoarele acestui pământ necunoscut. Cei doi profesori, extaziați şi muți, nu fuseseră în stare, în emoția lor, decât să se ia de mână inconştient, rămânând acolo ca doi copii în fața unei minuni. Un surâs îngeresc înflorea pe obrazul lui Challenger, în timp ce pe fața batjocoritoare a lui Summerlee mirarea se amesteca cu respectul.

— *Nune dimittis*[9]! a exclamat el, în sfârşit. Ce se va spune în Anglia?

— Ce se va spune în Anglia, iubitul meu Summerlee? O să-ți spun eu, cu precizie şi fără să greşesc: se va spune că eşti un mincinos patentat, un şarlatan ştiințific, exact aşa cum ați spus despre mine dumneata şi toți ceilalți!

— Dar dacă o să prezentăm fotografii?

— Trucate, Summerlee! Trucate grosolan!

— Dar dacă o să arătăm specimene de asemenea animale?

— Da, asta. Se poate! Malone şi toată gaşca lui spurcată din Fleet Street o să aibă mult de furcă cu elogiile pe care va trebui să ni le aducă! 28 august, ziua în care am văzut cinci iguanodoni vii într-o poiană din țara lui Maple White: notează-ți-o asta în carnet, tânărul meu prieten şi trimite-o fițuicii dumitale.

— După aceea, a adăugat lord John, pregăteşte-te să primeşti în spate cizma directorială! Lucrurile, vezi dumneata, băiete, iau un aspect cu totul diferit când le

---

[9] Nune dimittis servum tuum, Domine (Acum slobozeşte, Doamne, pe robul tău!). Cuvinte care arată că poți să mori, după ce ai văzut realizându-se ce mai scumpă din nădejdile tale. (n.t.)

priveşti de departe, de sub cerul Londrei. Cunosc mulți oameni care nu-şi povestesc aventurile, deoarece ştiu că n-ar fi crezuți. Cine-i poate acuza! Nouă înşine, peste vreo lună sau două, toate astea or să ne facă impresia unui vis. Ce spuneai că sunt dihăniile astea?

— Iguanodoni, i-a răspuns Summerlee. O să găseşti pretutindeni urmele paşilor lor în nisipurile din Hastings, din Kent şi din Sussex. Trăiau în sudul Angliei într-o epocă în care vegetația umedă era destul de bogată ca să le asigure viața. Când s-au schimbat condițiile, au murit. Aici, unde condițiile par a nu se fi schimbat, trăiesc încă.

— Dacă mai ieşim vreodată vii din această țară, a declarat lord John, nu mă las fără să duc cu mine un cap de iguanodon. Dumnezeule! Numai la vederea lui oamenii din Somalia şi din Uganda s-ar înverzi! Nu ştiu ce gândiți voi, ceilalți, dar eu am impresia că umblu tot timpul pe o pojghiță de gheață care trebuie să se spargă!

Aveam şi eu acelaşi sentiment de îngrijorare față de primejdiile necunoscute care ne înconjurau. Sub copaci, întunericul avea ceva amenințător: când ridicam ochii, frunzişul umbrit îmi umplea inima de o frică nelămurită. Fără îndoială că lighioanele monstruoase pe care le văzusem erau nişte biete vietăți greoaie şi inofensive, care nu doreau răul nimănui. Dar ce alte supraviețuitoare ale epocilor imemoriale, ce dihănii crunte, hidoase şi sprintene se pregăteau, ascunse după aceste stânci sau aceste tufişuri, să se repeadă asupra noastră? Nu ştiam mare lucru din viața preistorică; citisem o singură carte în care era vorba despre nişte monştri care ar fi putut face cu leii şi cu tigrii exact ceea ce pisica face cu şoarecele. Ce s-ar întâmpla dacă ne-am lovi de ele în pădurile din țara lui Maple White?

În aceeaşi dimineață, care era prima din cele pe care aveam să le petrecem pe acest pământ, am avut o nouă aventură, la care nici odată n-o să mă pot gândi fără dezgust. Dacă luminişul iguanodonilor, după vorba lui lord John, o să rămână în mintea noastră ca un vis, lacul pterodactililor o să rămână ca un coşmar.

Dar s-o iau de la început.

Traversam pădurea pe îndelete, mai întâi pentru că lord John nu ne lăsa să înaintăm decât atât cât cerceta el drumul mai înainte, apoi pentru că la fiecare pas, sau aproape, unul sau altul din cei doi profesori cădeau în extaz în fața vreunui tip necunoscut de floare sau de gâză. Nu mersesem mai mult de trei mile, ținând mereu malul drept al pârâului, când am dat peste un teren desfrunzit. Dincolo de tufişurile care ne înconjurau am observat un loc pe unde bolovanii de stâncă, până atunci împrăştiaţi pe podiş, alcătuiau o masă compactă. În timp ce păşeam prin mărăcinişul care se înălța până la brâu, ne-a ajuns la urechi un zgomot ciudat, un murmur înăbuşit şi neîntrerupt, piuit şi şuierat în acelaşi timp, care părea că vine chiar din locul spre care ne îndreptam. Lord John ne-a oprit cu o mişcare, s-a aplecat şi a pornit în cercetare. Când a ajuns la linia de bolovani, l-am văzut privind pe deasupra ei cu băgare de seamă şi făcând un gest de mirare. Apoi a rămas acolo cu ochii mari deschişi, atât de uimit, încât ai fi zis că uitase de noi. În sfârşit, ne-a făcut din nou cu mâna, chemându-ne, dar în acelaşi timp recomandându-ne prudență. Toată atitudinea lui, deşi ne anunța o surpriză, ne prevenea totuşi de o primejdie.

Am ajuns la el, târându-ne şi ne-am uitat la rândul nostru pe deasupra stâncilor. Ceea ce se desfăşura în fața noastră era o groapă, poate unul din fostele cratere de pe podiş. Avea forma unei cupe. În fund, la câteva sute de paşi, zăceau nişte bălți încremenite, tivite cu spumă albăstrie şi cu trestie. Locul acela, destul de sinistru prin însăşi înfățişarea lui, împrumuta, datorită vietăților care trăiau în el, aspectul unuia din cele şapte cercuri ale infernului lui Dante: servea fără îndoială drept loc de întâlnire a pterodactililor. Erau acolo sute. La marginea apei puii se bălăceau în timp ce mamele lor hidoase cloceau nişte ouă despre care ai fi zis că erau făcute din piele galbenă. Şi din viermătul acela de reptile nu se desprindea numai o larmă înspăimântătoare care umplea văzduhul, dar şi o duhoare, un miros cumplit de mucegai care ne amețea. În vremea asta masculii, masculii

îngrozitori, uriaşi, cenuşii, descărnați, mai curând tipuri mumifiate decât animale vii, prezidau, fiecare din ei cocoțat pe câte un bolovan, fără să facă altă mişcare decât să-şi rotească ochii roşii sau să-şi întredeschidă uneori, la trecerea vreunei libelule, ciocul ca o capcană de prins şoareci. Antebrațele desfăşurate lăsau să le atârne în jur imensele aripi membranoase. Păreau nenumărate babe uriaşe, aşezate şi drapate în broboade sinistre, ca nişte pânze de păianjen care n-ar lăsa să treacă decât capetele lor fioroase. Mici şi mari, erau acolo, umplând groapa din fața noastră, cam o mie.

Cei doi profesori, în beția în care-i cufundase cercetarea vieții preistorice, ar fi vrut să nu se mai urnească de acolo toată ziua. Îşi arătau cu degetul resturile de peşti şi de păsări moarte presărate pe stânci, care dovedeau felul de hrană al acestor dihănii şi i-am auzit felicitându-se reciproc de lămurirea misterului pe care-l stârnise descoperirea unor

schelete de pterodactili, în număr impresionant, în unele terenuri foarte aparte, ca de pildă în gresia verde de Cambridge – mister care se explica acum prin constatarea că aceşti dragoni zburători trăiau în colonii, ca pinguinii.

Dar s-a întâmplat că Challenger, căutând să facă dovada unui fapt contestat de Summerlee, şi-a scos capul deasupra stâncilor. Lucrul acesta a fost cât pe ce să ne atragă moartea. Masculul cel mai apropiat a şuierat ascuțit. Aripile lui care, desfăşurate, aveau cu siguranță 20 de picioare, au plesnit ca un bici, apoi şi-a luat zborul. Imediat femelele şi puii s-au adunat lângă apă, în timp ce ceilalți, care stăteau de pază, îşi luau zborul unul câte unul. Şi când aceste lighioane s-au repezit în înaltul cerului toate deodată ca nişte rândunele, cu zvâcnituri iuți, a fost desigur o privelişte amețitoare, dar o privelişte la care am înțeles că nu trebuia să luăm parte. Au descris întâi un cerc larg, parcă să descopere întinderea zonei primejdioase, apoi zborul s-a coborât şi cercul s-a strâns: au început să se învârte în jurul nostru, iar şuierul aerului sub loviturile aripilor mari şi cenuşii m-a făcut să mă gândesc, fără să vreau, la aerodromul din Hendon într-o zi de concurs.

— Să fugim spre pădure, repede, fără să ne despărțim! a strigat lordul John, apucând puşca de țeavă ca să se servească de ea ca de o măciucă. Lighioanele astea blestemate ne-au pus gând rău.

Dar în clipa când începusem să batem în retragere, cercul s-a strâns deasupra noastră şi aripile ne-au atins obrazul. Am învârtit carabinele, fără să putem lovi nimic solid sau măcar vulnerabil. Deodată, din cercul cenuşiu şi vâjâitor a țâşnit un cioc lung, care ne-a dat o lovitură. Apoi altul şi altul. Scoțând un țipăt, Summerlee şi-a pus mâna la obraz, de unde îi curgea sânge. M-am simțit lovit în ceafă şi m-am împleticit sub lovitură. Challenger a căzut. M-am aplecat să-l ridic, dar lovit din nou pe la spate, am căzut peste el. În aceeaşi clipă am auzit puşca lui lord John pocnind şi, ridicând ochii, am văzut una din bestii zbătându-se la pământ cu aripa sfărâmată, cu ciocul căscat, suflând

greu, scuipând bale şi rotindu-şi ochii injectați de sânge, ca un demon din picturile Evului Mediu. La zgomotul detunăturii, ceilalți se înălțaseră, dar îşi urmau zborul pe deasupra capetelor noastre.

— Să ne grăbim! a strigat lord John, suntem în primejdie de moarte!

Clătinându-ne, ne-am îndreptat spre mărăciniş. Dar n-am apucat să ne apropiem de copaci, că scorpiile au şi tăbărât asupra noastră. Summerlee a fost doborât la pământ. L-am ridicat. Încă un pas şi intram în pădure. Eram salvați, pentru că aripile pterodactililor n-aveau loc să se desfăşoare printre crengi. Şi în timp ce ne îndreptam târându-ne, zdrobiți şi

înnebuniți, am putut să-i vedem încă multă vreme sus pe cerul albastru, abia mai mari decât nişte porumbei sălbatici, continuându-şi zborul în cerc şi, fără îndoială, observându-ne retragerea. Când, în sfârşit, am ajuns în desişul pădurii, ei părăsiseră urmărirea şi nu i-am mai văzut.

— Aventură cât se poate de interesantă şi întru totul convingătoare! a zis Challenger care, oprindu-se cu noi pe malul râului, îşi spăla genunchiul umflat. Iată-ne cât se poate de documentați, Summerlee, asupra obiceiurilor acestor turbați pterodactili!

Summerlee îşi ştergea sângele care-i curgea dintr-o tăietură pe frunte, în timp ce eu, rănit grav la muşchii gâtului, îmi legam

rana. Lordul John se alesese cu vestonul rupt deasupra umărului: dinții fiorosului adversar îi zgâriaseră doar pielea.

— Trebuie să notăm, a urmat Challenger, că tânărul nostru prieten a primit o lovitură cu ciocul, în timp ce vestonul lordului John n-a fost decât rupt printr-o muşcătură. Cât despre mine, m-au lovit în cap cu aripile lor, aşa că putem face o expunere variată asupra mijloacelor lor de atac.

— Puțin a lipsit să nu ne coste viața! i-a răspuns grav lord John. Şi nu mi-aş putea închipui o moarte mai scârboasă decât să mori din pricina unor asemenea spurcăciuni! Îmi pare rău că am tras cu carabina, dar nu puteam face altfel.

— Dacă n-ai fi făcut-o, n-am mai fi aici, am spus cu convingere.

— De altfel, a adăugat el, lucrul nu poate să aibă urmări grave. Trebuie să existe prin aceste păduri şi prăbuşiri de copaci care să facă zgomot ca împuşcăturile. Şi acum, dacă vreți să mă credeți, ne-ajung atâtea emoții pentru ziua de azi. Să ne întoarcem în tabără şi să luăm din farmacia noastră puțin acid fenic. Cine poate să ştie ce otravă pot avea în maxilarele lor dihăniile astea scârboase!

Fără îndoială că nici odată vreun alt om n-a avut parte de asemenea zi, de la începutul lumii şi până azi. O nouă surpriză ne aştepta. Când, după ce am urmat cursul pârâului, am ajuns la luminiş, aspectul gardului viu care ne înconjura tabăra ne-a făcut să credem că, de data aceasta, aventura noastră se sfârşise. Din păcate, mai aveam de furcă înainte de a ne obişnui. Poarta „Fortului Challenger” era neatinsă, împrejmuirea nu avea nici o spărtură. Şi cu toate acestea, un vizitator misterios şi puternic pătrunsese înăuntru în lipsa noastră. Nu se vedea nici o urmă, doar o creangă ruptă de gingko ne dovedea felul în care străinul venise şi plecase. Iar starea proviziilor noastre, împrăştiate în toate părțile, ne dovedea puterea lui nimicitoare. O cutie de conserve era ruptă în bucăți ca şi cum ar fi vrut să-i scoată conținutul. O ladă cu cartuşe fusese făcută praf, iar alături

am găsit o cămaşă de cartuş zdrobită. Sentimentul de groază a pus iarăşi stăpânire pe noi şi am început să cercetăm cu priviri înspăimântate adâncurile întunecate din jurul nostru, de unde ne păndea, poate, cine ştie ce duşman puternic... Şi ce bucurie a fost pe noi când, strigaţi de glasul lui Zambo şi alergând spre el, l-am zărit, râzând la noi, la piciorul piscului de stâncă.

— Totul e în ordine, stăpâne Challenger, totul e în ordine! striga el. Eu rămân aici. Nu vă temeţi de nimic. Mă găsiţi de câte cri o să aveţi nevoie de mine!

Faţa lui blândă şi priveliştea nesfârşită care se desfăşura sub ochii noştri ne-au dus cu gândul îndărăt la confluentul Amazonului, ne-au adus aminte că trăiam în secolul al XX-lea şi că fusesem aduşi de puterea unui vrăjitor pe o planetă primitivă şi sălbatică. Era atât de greu de conceput că dincolo de marginea violetă a orizontului se afla fluviul cel mare, vapoarele, oamenii care-şi căutau de treburile mărunte ale vieţii, în timp ce nouă, rătăciţi printre vietăţile unei lumi preistorice, nu ne mai rămăsese decât dorinţa de a ne apropia din nou de toate acestea!

Din această zi atât de plină, mi s-a întipărit în minte o ultimă amintire şi cu ea vreau să-mi închei însemnările. Cei doi profesori, ale căror răni bănuiesc că le agravaseră îndârjirea şi aşa destul de pronunţată, s-au luat la ceartă ca să-şi dovedească dacă agresorii aparţineau familiei pterodactililor sau a dimorphodonilor şi au ajuns să-şi arunce cuvinte tari. M-am îndreptat puţin şi, aşezat pe un trunchi de copac, fumam liniştit când lord John s-a apropiat încet de mine.

— Spune-mi, Malone, m-a întrebat, îţi mai aminteşti cum era locul unde am văzut lighioanele acelea?

— Foarte bine, i-am răspuns.

— Un fel de crater, nu-i aşa?

— Întocmai.

— Şi solul? Ai observat solul?

— Stâncos.

— Dar împrejurul apei, pe lângă trestii?

— Părea albăstrui. Ca argila.

— Exact. Un crater de vulcan de argilă albastră...

— Ei, şi? Am întrebat.

— Nu, nimic, nimic... mi-a răspuns şi s-a îndreptat, tot aşa precum venise, spre cei doi savanți, care discutau înainte. Glasul ascuțit al lui Summerlee alterna cu vocea adâncă şi răsunătoare a lui Challenger. Observația lordului John mi-ar fi pierit din minte, dacă nu l-aş fi auzit, în aceeaşi seară, spunându-şi cu glas scăzut: „argilă albăstruie... argilă în craterul unui vulcan!" Acestea au fost cele din urmă cuvinte pe care le-am mai auzit înainte de a mă cufunda într-un somn adânc.

CAPITOLUL XI

DE DATA ASTA, EU AM FOST EROUL! ...

LORDUL JOHN ROXTON avea dreptate să se teamă că muşcătura lighioanelor acelora oribile ar fi putut să conțină o otravă specială, pentru că a doua zi după prima noastră aventură pe podiş pe Summerlee şi pe mine ne scuturau frigurile, iar Challenger avea genunchiul atât de umflat, încât mergea şchiop. Aşa că ne-am petrecut toată ziua în tabără, ajutându-l, fiecare după puterile lui, pe lord John să ridice şi să întărească gardul de mărăcini, singura pavăză care ne apăra de primejdiile dinafară. Îmi amintesc că, fără să vreau, nu mă puteam scutura de impresia că eram observați îndeaproape, însă n-aş fi putut să precizez nici de către cine şi nici din care parte.

Ideea aceasta îmi intrase până între-atât în minte, încât i-am împărtăşit-o şi lui Challenger, dar el şi-a explicat-o prin surescitația cerebrală datorită febrei. În fiecare clipă mă uitam cu nelinişte în jurul meu, încredințat că trebuia să văd ceva. Însă nu vedeam decât desişul negru al gardului viu din jur sau umbra maiestuoasă aruncată de copacii impunători care-şi împleteau crengile deasupra capetelor noastre. Şi totuşi, impresia unei prezențe nevăzute, duşmănoase şi viclene mă stăpânea din ce în ce mai mult. Amintindu-mi de credința indienilor în Curupuri – spiriduşul temut care stă la pândă în păduri – îmi închipuiam că prezența lui răzbunătoare îi urmărea pe toți cei care-i încălcau lăcaşul îndepărtat şi inviolabil.

În noaptea aceea (a treia a expediției noastre în țara lui Maple White) s-a produs un fapt care ne-a lăsat o impresie înspăimântătoare şi ne-a făcut să-i fim recunoscători lui lord John pentru zelul pe care l-a depus ca să ne facă un adăpost de necucerit.

Dormeam cu toţii în jurul focului care abia mai pâlpâia, când am fost treziţi (sau mai bine zis am sărit ca arşi din somn) de nişte strigăte care păreau că vin de la 100 de iarzi şi care erau mult mai ascuţite şi mai înfricoşătoare decât toate strigătele pe care le auzisem vreodată: îţi spărgeau urechile ca un şuierat de locomotivă, dar în timp ce şuieratul locomotivei e limpede, mecanic şi tăios, strigătele pe care le auzeam erau mai adânci, mai vibrante şi mai intense, pline de groază, de parcă veneau de la o fiinţă în agonie.

Ne-am astupat urechile, ca să scăpăm de aceste urlete de primejdie cumplită care ne zdruncinau nervii. M-a trecut o sudoare rece şi inima a început să mi se zbată în piept. Toate blestemele unui suflet încătuşat, toate imprecaţiile pe care le-ar fi putut arunca cerului, toate nenorocirile ce le-ar fi putut aduna păreau strânse laolaltă şi îngrămădite în ţipătul acela de groază, la care se adăuga, completându-l grotesc cu intermitenţe, un altul: un fel de hohot grav şi sonor, de bubuit, de gâlgâit, de chicot ieşit din gâtlej. Acest duet înspăimântător a ţinut cam trei sau patru minute şi tot frunzişul foşnea de bătaia din

aripi a păsărilor gonite. Apoi s-a oprit, tot atât de neaşteptat cum începuse. Am rămas mult timp într-o. Tăcere îngrozită. Apoi lord John a aruncat în foc un braț de vreascuri şi vâlvătaia roşie a luminat fețele crispate ale tovarăşilor mei, pâlpâind spre crengile uriaşe de deasupra capetelor noastre.

— Ce-a fost asta? am întrebat în şoaptă.

— O să ştim mâine dimineață, mi-a răspuns lord John. Era aproape de tot, în dreptul luminişului.

— Am avut prilejul, a început Challenger, cu o neobişnuită seriozitate, să asistăm la o tragedie preistorică, una din acelea care se petreceau, probabil, prin trestiile lagunelor jurasice, pe vremea când monştrii se luptau în mâl şi când cel mare ucidea pe cel mic. Fără îndoială că a fost o mare fericire pentru om faptul că a apărut mai târziu în ordinea creației. În primele epoci ale vieții existau forțe dinafară pe care nu le-ar fi putut înfrânge în chip eficace curajul şi nici maşinismul. Ce-ar fi putut face bietul om cu praştia şi cu săgeata lui, împotriva acestor forțe dezlănțuite în noapte? Monstrul s-ar fi simțit destul de bine chiar în fața acestei carabine moderne!

— Totuşi cred că l-aş lua la ochi, a zis lord John, mângâindu-şi puşca automată. Dar şi bestia ar fi avut prilejul să-şi apere pielea.

Summerlee a ridicat o mână:

— Sst! a făcut. Sunt sigur că aud ceva.

În liniştea care s-a lăsat, am desluşit un zgomot regulat şi înăbuşit, care trăda apropierea unui animal cu pasul măsurat, ritmic şi greoi, dar atenuat parcă de nişte pernițe. A făcut înconjurul taberei, apoi s-a oprit lângă intrare. Răsufla greu, cu zgomot. Nu ne despărțea decât un desiş subțire de ființa aceea îngrozitoare pe care ne-o trimitea noaptea. Am pus cu toții mâna pe puşcă, iar lord John a tăiat o deschizătură în gardul viu.

— Dumnezeule! a şovăit. Cred că-l văd!

M-am aplecat şi m-am uitat peste umărul lui prin spărtura gardului. Da. Şi eu îl vedeam.

În umbra copacilor se zărea o formă întunecată, nedesluşită, abia schiţată, o formă ghemuită şi ameninţătoare, care nu depăşea înălţimea unui cal, dar care lăsa să se bănuiască un volum şi o forţă considerabilă. Şuierul răsuflării ritmice şi puternice ca bubuitul unui motor dovedea un organism monstruos. Forma s-a mişcat şi doi ochi cumpliţi au aruncat sclipiri verzi. S-a auzit un foşnet neplăcut, ca şi cum monstrul ar fi înaintat, târându-se.

— Cred că se pregăteşte să sară! am strigat încărcându-mi puşca.

— Nu trage! Nu trage! i-a şoptit lord John. Bubuitul unei puşti în noaptea asta liniştită s-ar auzi la câteva mile depărtare. Nu trage decât în ultimul moment!

— Dacă trece gardul, suntem pierduţi! a zis Summerlee şi vorbele i s-au prelungit

într-un râs nervos.

— Nu, nu trebuie să-l treacă, a hotărât lord John. Însă păstrați-vă armele ca pe un ultim mijloc de scăpare. Am o idee bună, o să vedeți.

Actul de curaj pe care l-am văzut a fost unul din cele mai splendide pe care le-ar fi putut face un om. S-a aplecat deasupra focului, a apucat o creangă aprinsă şi s-a strecurat afară prin deschizătura pe care o tăiase în gardul viu lângă intrare. Lighioana înainta mormăind fioros. Fără să stea pe gânduri, lord John a alergat spre ea cu paşi grăbiți şi i-a aruncat lemnul aprins în față. O clipă am avut viziunea unei măşti înfiorătoare, a unui cap de broscoi uriaş cu pielea râioasă şi vezicată şi cu gura căscată din care i se prelingeau bale şi sânge. S-a auzit apoi păduricea trosnind: înspăimântătorul nostru oaspete fugise.

— M-am gândit eu că n-o să reziste focului! zicea lord John, întorcându-se râzând şi aruncând creanga peste vreascuri.

— Nu trebuia să iei asupra dumitale un asemenea risc! am strigat cu toții.

— N-aveam altceva de făcut. Dacă ar fi năvălit în mijlocul nostru şi am fi tras în el, am fi putut să ne împuşcăm unii pe alții. Iar dacă l-am fi rănit trăgând prin gard, nici vorbă că s-ar fi aruncat asupra noastră. Iată-ne scăpați pentru moment în chip strălucit! Dar ce fel de dihanie o fi fost?

Savanții noştri s-au uitat unul la altul cu oarecare şovăială.

— Întrucât mă priveşte, sunt incapabil să clasific animalul cu certitudine, a declarat Summerlee, aprinzându-şi pipa de la foc.

— Făcând aceasta, dovediți o lăudabilă rezervă ştiințifică, a făcut Challenger, pe un ton de profundă condescendență. Nici eu nu pot să afirm mai mult decât că, după toate probabilitățile, ne-am aflat în prezența unui animal din ordinul dinozaurilor carnivori. Ştiți doar că aveam oarecare bănuieli despre existența lor pe podiş.

— Trebuie să ținem seamă, a observat Summerlee, că unele specii de animale din vremurile preistorice n-au ajuns până la noi. Prin urmare să ne ferim a crede că am putea să le identificăm pe toate câte le vom întâlni.

— Exact. O clasificare sumară e tot ce putem face. Ziua de mâine o să ne aducă, poate, elemente noi în ce priveşte identificarea. În aşteptare, am putea să ne culcăm.

— Dar nu fără o santinelă, a zis lord John, cu hotărâre. Nu ne putem culca pe amândouă urechile, într-o țară ca asta. De aci încolo, fiecare din noi o să facă, pe rând, două ore de gardă.

— În cazul ăsta, a zis Summerlee, o să-mi termin pipa începând prima gardă.

Şi de atunci înainte, nu ne-a lipsit nici odată un paznic.

A doua zi am descoperit destul de repede pricina zgomotului cumplit care ne trezise din somn noaptea trecută. Luminişul iguanodonilor fusese scena unei tragedii înfiorătoare. Judecind după bălțile de sânge şi după fâşiile de carne risipite prin iarbă, ne-am închipuit la început că avusese loc un întreg masacru, dar cercetând mai cu atenție am descoperit că atacul nu se produsese decât împotriva, unui singur monstru, care fusese sfâşiat de altul, poate nu mai mare decât el, dar în orice caz mai fioros.

Cei doi profesori, grozav de absorbiți, examinau una după alta, comentându-le, resturile care purtau urmele unor dinți sălbatici şi ale unor gheare uriaşe.

— Trebuie să fim cu multă băgare de seamă în judecata noastră, zicea Challenger, care avea pe genunchi o halcă de carne. Asta ar părea isprava unuia din tigrii aceia care aveau dinții ca un tăiş de sabie şi ale căror schelete se mai găsesc încă în unele roci din cavernele noastre. Dar lighioana pe care am văzut-o era, fără doar şi poate, mai mare şi avea caractere mai apropiate de ale reptilelor. Eu, personal, aş fi de părere că e vorba de un alosaur.

— Sau un megalosaur, a adăugat Summerlee.

— Dacă vrei. În orice caz, e vorba de unul sau de altul din aceşti doi uriaşi carnivori dinosaurieni, a căror familie a

furnizat cele mai fioroase tipuri de viață animală care au dezonorat vreodată pământul şi au onorat muzeele.

Această glumă i-a părut atât de spirituală, încât a început să râdă în hohote. Cu toate că nu avea decât un foarte redus simț al umorului, orice glumă, cât de grosolană, când ieşea din gura lui îl făcea să se amuze copios.

— Cu cât vom face mai puțin zgomot cu atât va fi mai bine, i-a întrerupt lord John, cu o voce seacă. Nu ştim ce primejdii ne înconjoară. Dacă oaspetelui de astă noapte i-ar veni gust să ne consume la micul dejun, n-o să mai râdem defel... Dar ce înseamnă pata aceea de pe pielea iguanodonului?

Pielea cu solzi în culoarea ardeziei avea într-un loc, deasupra umărului, un ciudat semn rotund şi negru, făcut de o substanță care semăna cu bitumul. Nici unul dintre noi n-am fost în măsură să găsim vreo explicație. Doar Summerlee a afirmat că ar fi văzut cu două zile înainte ceva asemănător pe pielea unui iguanodon din cei mici. Challenger nu spunea nimic, dar îşi dădea nişte aere şi se umfla în pene, ca şi cum n-ar fi fost nevoie decât să deschidă gura pentru ca problema să fie lămurită. În sfârşit, lord John l-a întrebat de-a dreptul.

— Dacă Alteța Voastră îmi îngăduie să deschid gura, voi fi fericit să-mi expun părerea, i-a răspuns Challenger, cu ironie forțată. Nu-s obişnuit să fiu tratat în felul acesta în care Alteța Voastră pare că obişnuieşte s-o facă... Nu ştiam că e nevoie să vă cer îngăduința înainte de a zâmbi de o glumă nevinovată...

Şi prea sensibilul nostru prieten nu s-a liniştit decât după ce i s-au cerut scuze. Atunci, în sfârşit, cu amorul propriu satisfăcut, aşezându-se, dar la oarecare distanță, pe un trunchi de copac şi vorbindu-ne, după obiceiul lui, ca şi cum ar fi împărtăşit o prețioasă informație unei mulțimi întregi, ne-a declarat:

— În ce priveşte această pată, de acord cu prietenul şi colegul meu profesorul Summerlee, sunt de părere că e pricinuită de bitum. Pe acest podiş în întregime vulcanic,

bitumul există fără îndoială în stare lichidă şi liberă, aşa că lighioana a putut veni în contact cu el. Dar o problemă şi mai importantă e existența animalului carnivor, care a umplut astă noapte poiana de sânge. Ştim, cu aproximație, că podişul are o suprafață cam cât a unui comitat din Anglia. În acest spațiu restrâns trăiesc laolaltă, de nenumărate secole, o serie de animale care aparțin în cea mai mare parte unor specii dispărute din toate celelalte ținuturi ale globului. Mi se pare evident că, la sfârşitul unei atât de lungi perioade, era de aşteptat ca aceste carnivore, înmulțindu-se fără sfârşit, să fi distrus cu desăvârşire speciile din care se hrăneau şi, prin urmare, să fie nevoite sau să-şi schimbe felul de hrană, sau să moară de foame. Totuşi, lucrurile nu s-au petrecut aşa. Din asta putem deduce că natura menține un echilibru, limitând printr-un sistem oarecare numărul acestor fiare. Una dintre cele mai interesante probleme care aşteaptă să fie rezolvate de noi e aceea de a descoperi acest sistem şi de a verifica felul cum funcționează. Îmi place să cred că nu va mai trece mult şi vom avea ocazia să cercetăm mai îndeaproape dinozaurii carnivori.

— Iar mie îmi place să cred că nu vom avea această ocazie, l-am întrerupt eu.

Challenger s-a mulțumit să-şi înalțe sprâncenele-i groase, aşa cum ar fi făcut un profesor în fața obrăzniciei unui elev.

— Poate că profesorul Summerlee are de făcut vreo observație? a întrebat apoi şi cei doi savanți s-au avântat într-o discuție de înaltă ştiință, cercetând în ce măsură condițiile de înmulțire puteau să precumpănească, în lupta pentru existență, micşorarea cantității de hrană.

În dimineața aceea am ridicat planul unei porțiuni din podiş, înconjurând mlaştina pterodactililor şi luând-o spre răsărit față de cursul râului, nu spre apus cum făcusem până atunci. În direcția aceea pământul era acoperit cu păduri dese şi cu o vegetație atât de bogată, încât nu înaintam decât cu greu.

Până atunci, țara lui Maple White nu ne înfățișase decât aspectul ei de groază. Dar mai avea un alt aspect, deoarece toată dimineața am mers printre cele mai minunate flori, aproape toate albe şi galbene. Profesorii noştri ne-au explicat că acestea au fost cele două culori inițiale ale florilor. În multe locuri, pământul era cu totul acoperit cu flori şi ne afundam până la gleznă în covorul mătăsos, care ne îmbăta cu parfumul lui dulce şi pătrunzător. În jurul nostru bâzâiau albine obişnuite din Anglia. Mulți din copacii pe lingă care treceam aveau crengile încărcate cu fructe, dintre care unele ne erau cunoscute, altele necunoscute. Văzând că unele, erau ciugulite de păsări, am înlăturat bănuiala că ar putea fi otrăvitoare şi am adăugat această delicioasă hrană la alimentele noastre obişnuite. Jungla pe care o traversam era brăzdată de urme de fiare sălbatice, iar locurile mlăştinoase erau pline de semne ciudate, lăsate mai ales de iguanodoni. Într-o pădurice am găsit mai mulți păscând iarbă şi lord John, datorită lunetei lui, a putut să ne asigure că cel pe care îl cercetasem azi dimineață, precum şi aceştia erau pătați cu bitum, deşi în locuri diferite. Nu înțelegeam ce putea să însemne asta.

Ne-au trecut pe dinainte mai multe animale mici, porci spinoşi, un furnicar acoperit cu solzi şi un mistreț vânăt, cu colții lungi şi încovoiați. Am zărit chiar la oarecare depărtare, printr-un luminiş tăiat între copaci, care lăsa să se vadă coama unui deal înverzit, o sălbăticiune de un brun întunecat pe care n-am putut-o recunoaşte, atât de repede se depărta de noi, dar despre care lord John pretindea că ar fi fost o căprioară. Dacă era adevărat, însemna că ar fi trebuit să aibă dimensiunile gigantice ale elanilor pe care-i mai dezgropăm şi astăzi din mlaştinile Irlandei, țara mea de baştină.

De când ne cercetase oaspetele cel misterios, ne întorceam în tabără cu frică. De data asta am găsit totul în perfectă ordine, în aceeaşi seară am avut o discuție cu privire la situația noastră actuală şi la proiectele noastre de viitor, pe care sunt dator să v-o povestesc mai pe larg, deoarece ne-

a făcut să descoperim mai bine țara lui, Maple White decât am fi izbutit s-o facem explorând-o săptămâni la şir. Summerlee a fost cel care a deschis dezbaterile. Toată ziua fusese grozav de prost dispus şi nu s-a putut opri când lord John a început să ne spună ce aveam de făcut a doua zi, să nu-i răspundă:

— Cred că ceea ce ar trebui să facem şi azi şi mâine şi în fiecare zi e să căutăm mijlocul de a scăpa din cursa în care ne-am lăsat prinşi. Nu faceți altceva decât să vă puneți creierul la bătaie, ca să descoperiți cum să pătrundem mai adânc în ținutul acesta. Eu cred că n-ar trebui să vă gândiți decât cum să faceți ca să ieşim din el!

— Sunt surprins, domnule, a mârâit Challenger mângâindu-şi barba maiestuoasă, că un om de ştiință poate să nutrească sentimente atât de josnice. Ne aflăm într-o țară care ne oferă cel mai larg câmp de activitate pe care-l poate oferi cercetărilor unui naturalist, de la facerea lumii până la noi şi dumneata ne propui s-o părăsim, cu toate că nu ne-am făcut încă despre ea decât o idee cu totul superficială. Mă decepționezi, domnule Summerlee!

— V-aş ruga să vă amintiți, i-a răspuns acru Summerlee, că sunt la Londra titularul unei catedre dintre cele mai importante, care e foarte prost suplinită. Lucrul acesta face ca situația mea să fie diferită de a dumitale, domnule Challenger, pentru că, după câte cunosc, dumneata nu ai binevoit nici odată să-ți asumi răspunderea unei munci educative.

— Într-adevăr, a zis Challenger, aş fi comis un sacrilegiu dacă aş fi supus un creier, capabil să ducă la bun sfârşit cele mai înalte şi mai originale cercetări, la o biată slujbă nedemnă. Asta vă poate explica de ce am refuzat totdeauna orice ocupație universitară.

— De exemplu? a întrebat rânjind Summerlee.

Dar lordul John s-a grăbit să schimbe vorba:

— Trebuie să recunosc, a declarat, că aş fi destul de contrariat dacă m-aş întoarce la Londra numai cu

informațiile pe care le-am cules până acum asupra acestui ținut.

— Cât despre mine, am adăugat, n-aş îndrăzni nici odată să trec pragul gazetei mele şi să mă înfățişez bătrânului Mc Ardle. (Vă cer iertare, domnule Mc Ardle, de cruda sinceritate a acestei povestiri.) Nu mi-ar ierta o dată cu capul să dau la iveală un reportaj atât de sumar! Dar ce folos să discutăm, când chiar dacă am fi de aceeaşi părere, tot n-am putea coborî?

— Tânărul nostru prieten, a remarcat Challenger, îşi răscumpără, printr-o oarecare doză de bun simț, multe din golurile destul de vizibile ale minții sale. Desigur că scopurile infamei sale meserii nu ne interesează câtuşi de puțin. Dar, după cum bine a spus, în nici un caz nu putem coborî. Aşa încât ne cheltuim de pomană energia cu toate aceste discuții!

— Ne-o cheltuim de pomană orice-am face, a bombănit Summerlee, de după pipa lui. Daţi-mi voie să vă atrag atenția că am venit aci însărcinați să îndeplinim o anumită misiune care ne-a fost încredințată la şedința Institutului de Zoologie din Londra. Misiunea noastră era să verificăm anumite afirmații ale profesorului Challenger. Trebuie să recunosc însă că în momentul de față suntem în măsură să le confirmăm. Prin urmare, opera noastră e terminată. În ce priveşte restul de cercetări pe care s-ar cuveni să le facem pe acest podiş, ele sunt de proporții atât de vaste, încât numai o mare expediție, înzestrată cu tot utilajul necesar, ar putea, la rigoare, să le ducă la bun sfârşit. Încercând să facem noi acest lucru, am periclita însăşi întoarcerea noastră şi am compromite contribuțiile hotărâtoare pe care aceste prime rezultate le-ar putea aduce ştiinței. Profesorul Challenger a găsit mijlocul să ne urce pe acest podiş atunci când părea cu totul inaccesibil. Cred că ar fi cazul să apelăm tot la ingeniozitatea lui ca să ne coboare în lumea de unde am venit.

Mărturisesc că punctul de vedere al lui Summerlee mi s-a părut foarte înțelept. Până şi Challenger a fost mişcat la gândul că duşmanii lui nu se vor convinge nici odată că au

greşit, dacă dovada afirmațiilor lui nu va ajunge până la cei care le-au pus la îndoială.

— La prima vedere, problema coborâşului pare nerezolvabilă a zis el. Şi totuşi, nu pot să cred că inteligența nu i-ar putea găsi o soluție. Sunt de aceeaşi părere cu colegul meu că o şedere prelungită în țara lui Maple White n-ar fi justificată în momentul de față şi că trebuie să avem în vedere mereu găsirea unei posibilități de a ne întoarce. Totuşi, refuz cu indignare să părăsesc acest ținut înainte de a-l fi cercetat măcar atât de sumar, încât să putem duce cu noi o hartă, oricât de superficială.

Profesorul Summerlee a bombănit nerăbdător:

— Cu toate că au trecut două zile încheiate de când explorăm ținutul, nu suntem mai avansați, în ce priveşte topografia locului, ca atunci când am început cercetările. Ştim bine că podişul e acoperit cu păduri şi că ne-ar trebui luni de zile la şir ca să descoperim elementele care unesc o parte a ținutului cu cealaltă.

Dacă ar exista vreo înălțime la mijloc, lucrurile s-ar simplifica mult, dar după cât putem constata, tot podişul merge adâncindu-se de la margine spre centru. Cu cât înaintăm, cu atât vedem că e din ce în ce mai greu să obținem o privire de ansamblu.

În momentul acela am avut o inspirație. Ochii mi s-au oprit din întâmplare pe trunchiul noduros al unui gingko, care îşi întindea deasupra noastră crengile-i uriaşe. Nici vorbă că, dacă diametrul lui întrecea cu mult pe ale tuturor copacilor din jur şi înălțimea trebuia să facă la fel. Dacă, într-adevăr, marginea podişului era punctul cel mai ridicat, atunci de ce n-am arunca o privire asupra întregului podiş din vârful copacului ca dintr-un turn? În timpul copilăriei, când zburdam ca un sălbatic prin Irlanda mea, mă cățăram pe copaci cu multă uşurință şi îndemânare. Desigur, tovarăşii mei îmi erau superiori în ce priveşte ascensiunile, dar eu ştiam că voi avea supremația printre crengile copacilor. O dată ce voi fi pus piciorul pe cea mai de jos

dintre crengi, era cu neputință să nu ajung în vârf. Ideea mea a fost primită cu entuziasm.

— Tânărul nostru prieten, a zis Challenger, ai cărui obraji s-au rotunjit ca două mere roşii, e capabil de acrobații care sunt interzise persoanelor cu o aparență mai solidă şi cu un aspect mai impunător. Aplaud hotărârea lui.

— Bravo, tinere, ai pus degetul pe rană! a strigat lord John, bătându-mă pe umăr. Nu-mi închipui cum de nu ne-am gândit până acum la asta! Nu mai avem decât o oră de lumină înaintea noastră, dar dacă îți iei caietul de note, tot ai să poți întocmi o schiță sumară a ținutului. Dacă aşezăm aceste trei lăzi cu muniții una peste alta sub copac, mă însărcinez să te susțin.

În picioare pe lăzi, mă ridicam domol de-a lungul trunchiului, când Challenger, cu laba lui groasă, mi-a dat un brânci atât de formidabil, încât aproape că m-a aruncat în copac. Prinzându-mă cu amândouă mâinile de prima creangă, m-am ajutat cât am putut cu picioarele, până când mi-am sprijinit de ea întâi trupul, apoi genunchii. Chiar deasupra capului meu crescuseră câteva crengi mai tinere, desfăcute ca treptele unei scări, iar peste ele se desfăşura o rețea de crengi atât de potrivit aşezate, că m-am putut urca neaşteptat de repede, până am pierdut din ochi pământul şi n-am mai văzut sub mine decât frunzişul. Din când în când mai întâlneam câte o piedică şi o dată a trebuit chiar să mă cațăr pe o liană lungă de opt sau zece picioare. Dar ascensiunea mea se făcea în cele mai bune condiții şi nu mai auzeam mugetul lui Challenger decât foarte departe sub mine. Însă copacul era atât de înalt, încât ridicând ochii nu vedeam frunzişul luminându-se deloc deasupra capului. Una din crengile la care ajunsesem purta pe ea o tufă deasă de vegetație parazitară. M-am aplecat să văd ce era după această tufă şi era cât pe ce să cad de uimire şi de groază.

Cam la un picior sau două de mine, o față mă privea cu atenție. Ființa căreia îi aparținea, ascunsă după tufa cea deasă, făcuse o dată cu mine aceeaşi mişcare. Era o față omenească, în orice caz mult mai omenească decât a oricărei maimuțe din câte văzusem vreodată. Prelungă, deschisă la culoare şi plină de bube, avea nasul turtit, maxilarul inferior ieşit în afară şi o barbă țepoasă în jurul

obrazului. Ochii acoperiți cu sprâncene stufoase aveau luciri bestiale, iar când a deschis gura ca să scoată un muget, am băgat de seamă că avea canini încovoiați şi ascuțiți.

O clipă am desluşit în ochii aceia cruzi, care mă priveau țintă, o ură plină de amenințări, apoi cu iuțeala fulgerului, o expresie de cumplită groază. Cu zgomot de crengi rupte, fața aceea a dispărut şi n-am mai avut timp decât să întrezăresc un trup acoperit cu fire lungi de păr roşu

ca de porc. Apoi totul s-a pierdut într-o învălmăşeală de crengi şi de frunze.

— Ce s-a întâmplat? întreba Roxton, de jos. Nimic rău, sper.

— L-aţi văzut? am strigat, înconjurând creanga cu braţele şi tremurând din tot trupul.

— Am auzit un zgomot, ca şi cum ţi-ar fi alunecat piciorul. Ce-a fost?

Eram atât de surprins de acea ciudată şi neaşteptată apariţie a omului-maimuţă, încât îmi venea să cobor ca să le povestesc tovarăşilor mei cele ce văzusem. Dar ajunsesem atât de sus pe copacul cel înalt, încât mi s-ar fi părut umilitor să mă întorc fără să-mi fi îndeplinit misiunea.

Totuşi, după un răstimp pe care l-am folosit ca să-mi trag răsuflarea şi să-mi adun curajul, mi-am continuat ascensiunea. Una din crengi, probabil putrezită, s-a frânt şi pentru moment am rămas atârnat în mâini, dar am reuşit, fără prea mari greutăţi, să-mi regăsesc echilibrul. Încetul cu încetul, frunzişul a început a se rări şi vântul mi-a biciuit obrazul. Am avut impresia sigură că dominam în înălţime toţi copacii pădurii. Însă nu m-am uitat în jurul meu înainte de-a atinge punctul cel mai ridicat, ci am urcat mereu, până în clipa când am simţit încovoindu-se sub mine ultima creangă a copacului. Ajuns acolo, m-am aşezat călare pe două crengi bifurcate şi, aplecând-mă încoace şi încolo fără primejdie de a cădea, am îmbrăţişat cu privirea panorama neasemuită a ţinutului ciudat în care ne aflam.

Soarele era tocmai la asfinţit şi seara se arăta deosebit de liniştită şi de luminoasă, aşa încât puteam desluşi în jurul mei; întreg podişul. Văzut de la înălţimea unde eram, podişul formă o depresiune ovală, lungă de vreo 30 de mile şi lată de vreo 20 în mijlocul căreia se întindea un lac, care ar fi putut avea cam 10 mile în circumferinţă. Lacul părea neaşteptat de frumos şi sclipirile serii îi dădeau o culoare verzuie. Era tivit cu trestii şi bancuri de nisip care străluceau auriu în apusul soarelui. Pe marginea nisipului, un număr de obiecte lunguiețe şi de culoare închisă, prea late ca să fie aligatori,

dar prea lungi ca să fie bărci. Cu ajutorul lunetei, am văzut destul de bine că erau ființe vii, dar n-am putut să hotărăsc ce anume erau.

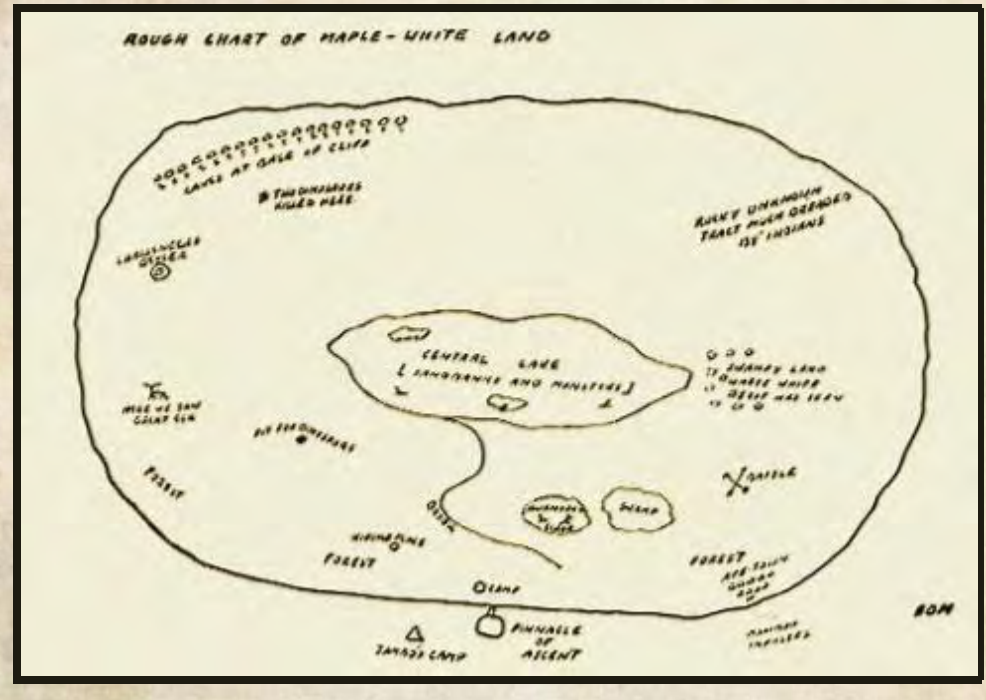

Dinspre partea podişului unde ne aflam noi, coborau spre lacul din mijloc, pe o lungime de 5 sau 6 mile, păduri presărate cu luminişuri. Chiar la picioarele mele era poiana iguanodonilor, iar ceva mai departe copacii dispăreau pe o porțiune circulară, care demarca mlaştina pterodactililor. Partea podişului care se găsea imediat sub ochii mei avea un aspect diferit. Acolo, stâncile de bazalt dinafară se reproduceau şi pe dinăuntru, închipuind o înălțime de vreo 200 de picioare şi având, chiar la picioarele ei, o pădurice. De-a lungul peretelui acestor stânci, la oarecare înălțime de la pământ, am observat prin lunetă o serie de scobituri întunecate, care m-am gândit că ar putea fi nişte guri de peşteri. La intrarea uneia din ele strălucea ceva alb, dar n-am fost în stare să descopăr ce anume era. Am rămas acolo

schițând tot ținutul înconjurător până la apusul soarelui, când s-a făcut atât de întuneric, încât n-am putut desluşi amănuntele. Apoi am coborât la tovarăşii mei, care mă aşteptau cu înfrigurare. De data asta, eu fusesem eroul expediției. Numai mie îmi venise ideea şi numai eu o pusesem în aplicare. Şi iată că aveam şi harta, care urma să ne ferească de a mai orbecăi printre primejdii necunoscute. Toți tovarăşii mei mi-au strâns mâna cu emoție. Dar înainte de a discuta amănuntele hărții a trebuit să le povestesc întâlnirea mea printre crengi cu omul-maimuță.

— A fost acolo tot timpul, le-am spus.

— Ce te face să crezi? M-a întrebat lord John.

— Nici o clipă nu m-a părăsit impresia că ceva duşmănos stătea la pândă. Mi se pare că v-am atras atenția, domnule profesor Challenger.

— Tânărul nostru prieten a mai spus, fără îndoială, ceva asemănător. De altfel e singurul dintre noi care e înzestrat cu acel temperament celtic, care-l face sensibil la acest fel de impresii.

— Întreaga teorie a telepatiei... a început Summerlee, îndesându-şi tutunul în pipă.

— E prea lungă ca s-o punem acum în discuție, i-a tăiat-o scurt Challenger. Spune-mi te rog, a adăugat el, cu aerul unui episcop care ține un curs de catehism la o şcoală, ai observat din întâmplare dacă ființa aceea îşi putea îndoi degetul cel mare peste palmă?

— Pe cinstea mea, nu!

— Coadă avea?

— Nu.

— Putea apuca şi cu picioarele cum ar fi apucat cu mâinile?

— Bănuiesc că n-ar fi putut să dispară atât de repede printre crengi dacă n-ar fi avut această însuşire.

— Dacă memoria mă ajută şi te-aş ruga, domnule profesor Summerlee, să-mi atragi atenția în cazul când greşesc, în America de Sud există aproximativ 36 de specii de maimuțe, dar maimuța antropoidă e necunoscută în acest

ținut. Mi se pare totuşi evident că ea se află în locul unde ne aflăm şi noi şi că nu are nimic comun cu specia păroasă a gorilei, care n-a existat nici odată în altă parte decât în Africa sau în Orient. (Întrucât mă priveşte, am avut o puternică tentație să adaug, privindu-l, că văzusem o rudă foarte apropiată a acestei gorile la Kensington.) Animalul văzut astăzi e de culoare deschisă, caracteristică datorită faptului că-şi petrece zilele în vârful copacilor. Problema care se pune e dacă se apropie mai mult de om decât de maimuță. În cazul acesta ar putea fi acea ființă căreia în limba vulgară i s-a zis „*missing link*[10]" . Şi cred că cea dintâi datorie a noastră e să rezolvăm această problemă.

— Ba deloc! a strigat Summerlee, cu brutalitate. Acum că, mulțumită inteligenței şi îndemânării domnului Malone (citez propriile lui cuvinte), avem întocmită o hartă, cea dintâi şi singura noastră datorie e să scăpăm cu viață din locul acesta blestemat.

— Victimele civilizației! a bombănit Challenger.

— Pionierii civilizației, domnule! E datoria noastră să comunicăm cele ce am văzut şi să lăsăm pe seama altora explorările viitoare. Doar am fost cu toții de aceeaşi părere asupra acestui punct, înainte ca domnul Malone să ne aducă harta.

— Bine, a zis Challenger, sunt de acord că aş fi mult mai liniştit dacă aş şti că rezultatele acestei expediții au fost comunicate prietenilor noştri. E sigur că până acum n-am întâlnit nici o problemă pe care mintea mea plină de imaginație să n-o fi putut rezolva şi vă dau cuvântul că de mâine o să-mi concentrez toată atenția ca să ne pregătim salvarea.

Lucrurile s-au oprit aci. Şi în acea seară, la lumina focului şi la a unei singure luminări, s-a întocmit prima hartă a lumii dispărute.

---

[10] Veriga de legătură. (n.t.).

Fiecare amănunt pe care-l schițasem în calitatea mea de observator improvizat era aşezat acum la locul lui. Creionul lui Challenger s-a oprit peste ovalul care însemna punctul unde era aşezat lacul.

— Ce nume să-i dăm? a întrebat profesorul.

— De ce nu profiți de prilejul ăsta ca să-ți imortalizezi numele? l-a întrebat Summerlee, cu ironia lui obişnuită.

— Sper, domnule, că numele meu va avea alte titluri cu care să se mândrească în fața posterității, i-a răspuns Challenger, cu asprime. Orice ignorant are posibilitatea să-şi impună numele lui unui munte sau unei ape. E un mod de a şi-l perpetua, de care eu unul mă lipsesc bucuros.

Rânjind, Summerlee se pregătea să susțină atacul, când lord John s-a grăbit să intervină.

— Atunci rămâne în sarcina dumitale, tinere, să găseşti un nume acestui lac, a zis el. Dumneata l-ai văzut cel dintâi şi, pe cinstea mea, dacă-l vei boteza „Lacul Malone", ai avea perfectă dreptate.

— Fără îndoială. Prietenul nostru e singurul în drept să-i dea un nume, a adăugat Challenger.

— În cazul acesta, am zis înroşindu-mă, aş îndrăzni să propun să-i zicem „Lacul Gladys" .

— Nu crezi că „Lacul Central" ar fi mai sugestiv? a observat Summerlee.

— Aş prefera „Lacul Gladys".

Challenger s-a uitat la mine cu simpatie şi a clătinat din cap a îndoială. Copiii rămân tot copii, a şoptit el. Fie şi „Lacul Gladys" .

CAPITOLUL XII PĂDUREA GROAZEI

AM MAI SPUS acest lucru, sau poate că nu l-am mai spus, memoria îmi cam joacă festa în momentul de față, că eram plin de mândrie când îi auzeam pe cei trei tovarăşi, care se bucurau de atâta considerație în ochii mei, mulțumindu-mi pentru faptul de a fi îmbunătățit situația în care ne aflam. Până atunci eram mereu lăsat la o parte, atât din pricina tinereții mele, cât şi din a lipsei de experiență şi de cunoştințe care ar fi putut să mă pună la acelaşi nivel cu ei. Dar iată că intrasem într-o zonă luminoasă. Ideea aceasta mă făcea să mă înfierbânt. Dar vai, biet orgoliu care preceda un dezastru! El nu mi-a sporit încrederea în mine decât ca să mă arunce, nu mai târziu decât în aceeaşi noapte, în cea mai cumplită aventură a vieții mele, care a avut un deznodământ la care când mă gândesc mi se strânge inima şi acum.

Iată cum s-au petrecut lucrurile. Eram foarte surescitat de întâmplarea cu copacul şi nu puteam închide ochii. Summerlee era de gardă şi-l vedeam cum îşi apleca deasupra focului făptura lui uscată, puțin comică. Îşi ținea puşca între genunchi şi barba lui de țap tremura la fiecare mişcare pe care o făcea cu capul. Lord John se odihnea liniştit, înfăşurat în „poncho”-ul lui de proveniență sud-americană, în timp ce Challenger făcea să răsune pădurea cu sforăielile lui. Luna plină strălucea feeric şi atmosfera era ca de gheață. Ce noapte prielnică pentru o plimbare! Şi deodată, în mintea mea şi-a făcut loc gândul: „Şi de ce nu?” Ce-ar fi dacă, strecurându-mă pe nesimțite din tabără şi făcându-mi drum până la lacul central, m-aş întoarce la gustarea de dimineață cu veşti noi despre ținutul înconjurător? Tovarăşii mei nu m-ar considera oare, mai mult ca oricând, vrednic de prietenia lor? Iar dacă, cum era probabil, părerea lui Summerlee ar câştiga teren şi am găsi un mijloc de evadare, n-am putea fi puşi în stăpânirea unor informații de primă importanță asupra interiorului podişului numai pentru că eu, cel dintâi,

am pătruns până în centrul lui? M-am gândit la Gladys şi la vorbele ei: „În jurul nostru nu lipsesc ocaziile de a deveni erou”. O auzeam, parcă, spunând aceste vorbe. M-am gândit şi la Mc Ardle. Ce mai articol de trei coloane pentru gazete! Ce minunat punct de plecare pentru cariera mea! Am pus mâna pe o puşcă. Buzunarele mi-erau de mult doldora de cartuşe şi imediat, dând la o parte tufişurile care astupau intrarea „zarebei” noastre, m-am strecurat afară. O ultimă privire m-a încredințat că prea puțin vigilentul Summerlee, lamentabila noastră santinelă, moțăia clătinându-şi în fața focului capul lui de marionetă.

N-am făcut nici o sută de paşi, că am şi început să-mi regret graba. Cred că am mai spus în aceste pagini că am prea multă imaginație ca să pot avea un curaj adevărat şi că gândul care mă urmăreşte permanent e să nu par cumva fricos. Această trăsătură de caracter m-a împins înainte. Nu puteam să mă întorc fără să fi realizat ceva. Chiar dacă tovarăşii mei nu mi-ar fi observat încă lipsa şi n-ar şti nici odată că am şovăit, tot aş păstra în suflet o ruşine greu de îndurat. Mă cutremuram gândindu-mă la situația în care mă băgasem şi în clipa aceea aş fi dat bucuros tot ce aveam ca să găsesc o ieşire onorabilă din încurcătură.

Era într-adevăr pădurea groazei. Copacii creşteau atât de deşi şi crengile lor erau atât de stufoase, încât nu se mai zărea nici urmă din lumina lunei. Cel mult dacă întrezăream uneori o stea prin filigranul frunzelor întreţesute. Când ochiul mi s-a mai deprins cu întunericul, am băgat de seamă că intensitatea întunericului nu era aceeaşi, că unii copaci abia se desluşeau, în timp ce după ei şi printre ei se zugrăveau umbre negre ca de păcură, aidoma deschizăturilor unor peşteri fioroase, la vederea cărora mă cutremuram. Îmi aduceam aminte de strigătele iguanodonului sfâşiat, de urletul acela de groază pe care-l auzisem răsunând în pădure. Îmi aduceam aminte şi de botul bubos şi puhav pe care-l zărisem la lumina torței lui lord John. Fără îndoială, mă aflam pe terenul lui de vânătoare. În fiecare clipă monstrul acela înspăimântător şi misterios putea să sară

asupra mea din umbră. M-am oprit şi, luând din buzunar un cartuş, am deschis patul puştii. Când am atins cocoşul, inima mi-a tresărit: luasem cu mine puşca de vânătoare, nu carabina!

Şi iarăşi m-a cuprins dorința de a mă întoarce. Aveam acum, fără îndoială, un motiv excelent ca să renunț, un motiv care nu m-ar fi micşorat în ochii nimănui. Dar iarăşi mândria mea nebunească s-a împotrivit. Nu puteam, nu trebuia să mă dau bătut, în definitiv, carabina ar fi fost tot atât de nefolositoare ca şi puşca de vânătoare în fața primejdiilor pe care le puteam întâlni. Şi dacă m-aş fi întors în tabără s-o schimb, nu mă puteam aştepta să intru şi să ies din nou fără să fiu văzut. În cazul acesta mi s-ar fi cerut explicații şi n-aş mai fi fost singurul beneficiar al acestei expediții. După o scurtă şovăială, mi-am luat inima în dinți şi mi-am urmat drumul, ținând sub braț puşca cu care nu mai aveam ce face.

Dacă pădurea era cuprinsă de un întuneric amenințător, mult mai primejdioasă mi-a apărut lumina de lună din poiana iguanodonilor. Ascuns printre tufişuri, am cuprins cu ochii poiana. Nici un colos nu se vedea pe nicăieri. Poate că drama care i se întâmplase unuia dintre ei îi făcuse să-şi schimbe păşunea. În ceața argintie a nopții nu se desluşea nici o mişcare. M-am încumetat să traversez cu paşi repezi poiana şi am ajuns de partea cealaltă, în mărăciniş, lângă pârâul care-mi slujea de călăuză. Era un tovarăş plin de voioşie, al cărui şopot îmi aducea aminte de pârâul de munte din țară, în care, copil fiind, pescuiam noaptea păstrăvi. Nu-mi rămânea decât să merg de-a lungul lui ca să ajung la lac, apoi să fac acelaşi lucru la întoarcere, ca să ajung la tabără. De multe ori îl pierdeam din ochi din pricina desişului, dar nici odată n-a dispărut din auzul meu.

Pe măsură ce coboram povârnişul, pădurea se rărea făcând loc arbuştilor, care numai din când în când lăsau să răzbată printre ei câte un copac. Înaintasem destul de mult şi puteam să văd fără să fiu văzut. Am trecut pe lângă mlaştina pterodactililor. În clipa aceea, una dintre acele

vietăți, care putea să aibă cam 20 de picioare lungime, s-a ridicat brusc de undeva şi, plesnind din aripi cu un zgomot uscat, şi-a luat zborul. Când a trecut prin dreptul lunei, aripile ei membranoase s-au luminat străvezii, în aşa fel încât părea un schelet zburând în iradierea albă şi tropicală. M-am ghemuit lângă tufiş, ştiind din experiență că putea, cu un singur strigăt, să stârnească împotriva mea o sută de alți pterodactili şi n-am îndrăznit să-mi caut de drum decât după ce lighioana s-a lăsat la pământ.

Noaptea era neobişnuit de limpede, dar pe măsură ce înaintam mi-am dat seama că undeva în fața mea se isca un murmur înăbuşit şi neîntrerupt care sporea din ce în ce, până când, în sfârşit, am ajuns aproape de el. Dar când m-am oprit, am văzut că intensitatea zgomotului rămânea aceeaşi, aşa că am bănuit că venea dintr-o sursă care stătea pe loc. Părea clocotul unei ape care ar fierbe într-un cazan uriaş. Curând am înțeles: în mijlocul unei poienițe am descoperit un lac, sau mai bine zis un iaz, deoarece nu era mai mare decât un bazin din Trafalgar Square, un iaz a cărui față neagră ca smoala se înălța şi cobora, ridicând băşici mari gazoase. Aerul de deasupra tremura de căldură, iar pământul din jur frigea când îl atingeai cu mâna. Era clar că forțele vulcanice, care cu atâtea secole înainte ridicaseră acest podiş, nu erau încă stinse cu totul. Mai văzusem pe ici pe colo înălțându-se, sub vegetația luxuriantă care-l acoperea, stânci negre ca nişte munți de lavă. Dar iazul acesta de bitum în plină junglă era cea dintâi dovadă pe care o aveam despre activitatea neîntreruptă a vechiului crater. Dar cum voiam să ajung la tabără în primele ore ale dimineții, n-am avut când să-l cercetez mai îndeaproape.

Această escapadă nebunească o să-mi rămână întipărită în minte toată viața. Pe unde era lumină mă ascundeam furişându-mă printre umbre. În junglă înaintam târându-mă şi mă opream cu o tresărire de câte ori auzeam şi asta se întâmpla destul de des, crengile trosnind sub paşii vreunei fiare. Mereu apăreau şi dispăreau umbre, umbre mari şi mute, care păreau că-mi dau târcoale cu labele înfăşurate în

vată. Mă opream mereu, cuprins de dorința de a mă întoarce, dar de fiecare dată mândria era mai puternică decât frica şi mă împingea către scopul pe care voiam să-l ating.

Ceasul îmi arăta ora 1 când, în sfârşit, printre luminişuri s-au ivit sclipiri de apă şi zece minute mai târziu eram printre trestiile care tiveau lacul central. Mort de sete, m-am culcat la pământ şi am băut câteva înghiţituri mari. Apa era bună şi proaspătă. O potecă largă, plină de urme, arăta că acolo veneau să se adape animalele. Aproape de mal era un bloc singuratic de lavă. M-am urcat pe el şi, de sus, m-am uitat în toate direcțiile.

Primul lucru pe care l-am văzut m-a umplut de uimire. Atunci, când descoperisem aceste locuri din vârful copacului, mi se păruse că pe pereții de stâncă erau o serie de pete întunecate, ca nişte guri de peşteră. Când m-am uitat acum la aceiaşi pereți de stâncă, am văzut nişte rotocoale luminoase, roşiatice, cu contururi precise, ca ferăstruile cabinelor unui vas de linie. O clipă am crezut că ceea ce lucea aşa era lava şi că mă aflam în fața unui fenomen vulcanic. Dar până la urmă am ajuns la concluzia că lucrul acesta nu s-ar fi petrecut în sus, ci în josul stâncilor, în scobitura podişului. Ce puteau să însemne petele acelea luminoase? Răspunsul mi s-ar fi părut minunat şi fără îndoială era just: petele acelea nu erau decât focuri aprinse în peşteri, aprinse, desigur, de mâna omului! Prin urmare existau oameni pe podiş. Ce măreață justificare a expediției mele! Şi ce noutăți aveam să duc la Londra!

Am rămas mult timp privind luminile roşiatice şi pâlpâitoare. Bănuiesc că erau cam la zece mile de mine, dar chiar de la această depărtare puteam să văd cum din când în când clipeau, ca şi cum ar fi trecut cineva prin fața lor. Ce n-aş fi dat să mă pot târî până la ele, să le cercetez şi să-mi informez tovarăşii asupra aspectului şi a obiceiurilor rasei care trăia într-un loc atât de ciudat!

Dar astă problemă nu se putea pune şi era aproape hotărât că vom părăsi podişul fără să avem cunoştințe sigure în această privință.

Lacul Gladys, lacul meu, se întindea ca o foaie de argint viu în fața mea, cu imaginea lunei sclipind feeric la mijloc. Nu era adânc, deoarece în unele locuri se vedeau ridicându-se la suprafață bancuri de nisip. Viața ieşea la iveală pe toată întinderea apei, uneori prin cercurile şi creţurile care se iscau din loc în loc, alteori, prin apariția unui peşte argintiu sau a unui monstru cu spinarea arcuită, de culoarea ardeziei. Pe o insulă mică am văzut o vietate semănând cu o lebădă gigantică, cu trupul masiv, dar cu gâtul lung şi mlădios. S-a cufundat şi câtva timp am putut să-i văd gâtul arcuit şi capul lungăreț unduind deasupra apei. Apoi a dispărut şi n-am mai văzut nimic.

Îndată după asta mi-a atras atenția ceva ce se petrecea la picioarele mele: două animale asemănătoare cu doi tatui[11] uriaşi veniseră la adăpat şi lipăiau apa cu limbile lor lungi şi flexibile ca nişte panglici roşii care apăreau şi dispăreau. Un cerb colosal cu coarnele ramificate, o creatură splendidă cu ținută regală, a venit spre apă cu căprioara şi cu puii lui şi s-au adăpat între cei doi tatui. Nu mai pomenisem nimic asemănător, deoarece elanii pe care-i văzusem până atunci i-ar fi ajuns la umăr. Deodată, cerbul a dat un semnal de alarmă şi a dispărut cu ai lui în trestii, în timp ce tatuii au luat-o şi ei la fugă: pe cărare se ivise un nou venit, o jivină monstruoasă.

O clipă m-am întrebat de unde cunosc înfățişarea aceea hâdă, spinarea aceea arcuită acoperită cu țepi triunghiulari şi acel cap de pasăre de pradă care aproape că atingea pământul. Apoi mi-am adus aminte: era stegosaurul, lighioana pe care Maple White o schițase în caietul lui şi care fusese primul element care deşteptase atenția şi curiozitatea lui Challenger! Şi iată-l acum în fața mea, poate chiar acelaşi pe care îl întâlnise artistul american. Pământul se cutremura sub greutatea lui şi zgomotul pe care-l făcea bând apă

---

[11] Gen de mamifere fără dinți din America de Sud, cu trupul acoperit de solzi. (n.t).

răsuna departe în liniştea nopții.

Vreme de cinci minute a fost atât de aproape de stâncă mea de lavă, încât, dacă aş fi întins mâna, aş fi putut să-i ating țepii de pe spinare. După aceea s-a retras încet şi a dispărut printre stânci.

M-am uitat la ceas şi, văzând că arăta ora două şi jumătate, m-am gândit că era timpul să mă întorc. Nu aveam nici o îndoială asupra drumului de urmat, deoarece pârâuaşul era la stânga mea şi se vărsa în lac la o zvârlitură de băț de locul unde mă aplecasem să beau. Aşa că am pornit plin de avânt, pentru că simțeam că făcusem o treabă serioasă şi că aduceam un bagaj serios de informații pentru tovarăşii mei. În primul rând venea, fără doar şi poate, descoperirea peşterilor luminate şi siguranța că erau locuite de vreo rasă troglodită. Dar afară de asta, puteam acum să vorbesc în cunoştință de cauză despre lacul central. Puteam să afirm că în el trăiau ființe bizare şi că pe malurile lui se ascundeau forme de viață primitivă pe care nu le mai întâlnisem încă. Mă gândeam, în timp ce mergeam, că puțini oameni în lumea asta au petrecut o noapte mai ciudată sau au adus ştiinței un aport mai mare.

Cu mintea plină de aceste gânduri, urcam dealul cu destulă greutate şi ajunsesem la jumătatea drumului, când un zgomot în spatele meu m-a adus la realitate. Era ceva care semăna şi a sforăit şi a mârâit; ceva grav, adânc şi amenințător, care trăda prezența unei fiare în apropiere. Nu se vedea nimic şi am grăbit pasul. Străbătusem cam o jumătate de milă când deodată zgomotul s-a repetat, tot în spatele meu, dar de data asta mai puternic şi mai amenințător. Inima a încetat să-mi mai bată când mi-am dat seama că fiara – oricare ar fi fost – mă urmărea. O clipă am înghețat şi am simțit că mi se zbârleşte părul în cap. Că monştrii care trăiau pe podiş se sfâşiau între ei, lucrul acesta făcea parte, desigur, din lupta lor pentru existență. Dar că se întorceau împotriva omului civilizat, că-l urmăreau şi-l socoteau ca pe o pradă – iată un gând care mă înfiora şi mă umplea de groază. Şi iarăşi mi-am amintit, ca o cumplită viziune aruncată de ultimul cerc al Infernului lui Dante, de botul mânjit de bale şi de sânge pe care-l luminase torța aprinsă a lui lord John. Am stat pe loc, cu genunchii tremurători şi m-am uitat cu ochii ieşiți din orbite la dâra de lumină lăsată de lună. Totul era liniştit ca într-un peisaj de vis. Nu vedeam decât luminişuri argintii printre umbrele întunecate ale tufişurilor. Dar în liniştea adâncă, mârâitul acela din gâtlej s-a auzit pentru a treia oară, mai sinistru, mai înspăimântător şi mai apropiat. Nu mai încăpea nici o îndoială; ceva mă urmărea şi putea să sară asupra mea în orice clipă.

Stăteam locului împietrit, uitându-mă îndărăt la drumul pe care-l străbătusem, când, deodată, am văzut. La marginea luminişului prin care trecusem, tufişurile s-au mişcat, o umbră mare şi neagră s-a desprins şi a sărit pe locul luminat de lună. Făcea salturi ca un cangur, sprijinindu-se pe labele puternice de dinapoi, în timp ce pe cele de dinainte le ținea strânse la piept. Animalul era înalt cât un elefant care s-ar fi ridicat în două labe, dar mişcările lui, în ciuda mărimii, erau neînchipuit de uşoare. După formă, am nădăjduit o clipă că nu era decât un iguanodon, despre care ştiam că e inofensiv.

Dar eroarea mea n-a durat mult, oricât de necunoscător eram în materie şi mi-am dat seama îndată că era vorba de altă lighioană. În locul capului blând şi parcă naiv al erbivorelor cu trei degete, destul de asemănător cu al unui cerb, dihania avea capul mare şi turtit ca de broască şi era, fără îndoială, aceeaşi care ne înspăimântase în tabără. Strigătul ei fioros şi vigoarea cu care mă urmărea mi-au întărit convingerea că aveam de-a face cu unul din marii dinosauri carnivori, una din cele mai cumplite fiare din câte au călcat vreodată pe acest pământ. Cam la fiecare douăzeci de iarzi se lăsa să cadă pe labele de dinainte şi-şi sprijinea botul în pământ: îmi mirosea urma. Uneori părea că o pierde pentru o clipă, apoi o regăsea şi pornea iar, în salturi repetate, pe drumul pe care-l făcusem eu.

Nici astăzi nu-s în stare să evoc noaptea aceea de groază, fără să-mi apară broboane de sudoare pe frunte. Ce puteam să fac? Aveam în mână o armă de care nu mă puteam folosi. M-am uitat, cu deznădejde împrejur, căutând o stâncă sau un copac, dar eram în jungla plină de mărăciniş, pe care n-o depăşea decât ici şi colo câte un copăcel şi ştiam că dihania care mă urmărea putea să smulgă din rădăcini un copac obişnuit ca pe un simplu măcieş. Singura mea salvare era fuga. Nu mă puteam mişca uşor pe terenul acela inegal şi crăpat. Dar, uitându-mă în toate părţile, am descoperit în faţa mea o cărare bătătorită şi bine demarcată. Mai văzusem cărări de acestea de-a lungul expediţiei noastre, bătute desigur de animalele sălbatice. Aceasta m-ar fi putut salva, deoarece eram foarte iute de picior. Aruncând puşca, am luat-o la goană într-o cursă de o jumătate de milă, cu o viteză pe care n-o atinsesem nici odată şi nici n-am mai atins-o vreodată de atunci. Mă durea tot trupul, simţeam că mă înăbuş şi lipsa aerului îmi ardea gâtlejul. Dar, mânat de groază, alergam, alergam înainte. În sfârşit, neputând să mai alerg, m-am oprit. Şi deodată, trosnete de crengi rupte, zgomot de paşi şi o răsuflare ieşită dintr-un plămân monstruos mi-au dat de veste că bestia era aproape. Mă ajunsese. Eram pierdut.

Ce nebun am fost că am întârziat atâta! Până atunci se călăuzea numai după miros şi mişcările-i erau încete. Dar din clipa când am luat-o la goană, mă vedea. Mă urmărea cu ochii, deoarece cărarea îi arăta drumul pe care-l luasem. Când am ajuns la cotitură, l-am văzut în urma mea, venind în salturi largi. Luna îi lumina ochii bulbucați, dinții uriaşi în gura-i căscată şi ghearele labelor de dinainte, scurte şi puternice. Cu un strigăt de groază, am cotit şi m-am năpustit înainte pe cărare. În urma mea auzeam tot mai puternic răsuflarea, zgomotoasă şi întretăiată a lighioanei. Paşii grei se apropiau. În fiecare clipă mă aşteptam să-i simt gheara pe umăr. Dar deodată s-a auzit un

trosnet şi m-am pomenit căzând în gol. Totul în jurul meu a dispărut şi am simțit cum mă învăluia o negură.

Când m-am trezit din leşinul care cred că n-a ținut decât câteva minute, m-a pătruns un miros înțepător. Pipăind cu mâinile prin întuneric, una din ele a dat de un os, în timp ce cealaltă a apucat o halcă de carne. Deasupra mea s-a arătat un colț de cer, care m-a făcut să înțeleg că zăceam într-o groapă adâncă. Mi-am tras încet picioarele şi m-am pipăit. Mă dureau şi mâinile şi picioarele, dar din fericire puteam să le mişc, iar încheieturile erau şi ele flexibile. Mi-am adus aminte de împrejurările în care căzusem şi m-am uitat în sus îngrozit, aşteptându-mă să văd profilându-se pe cer umbra monstrului. Dar nici urmă de aşa ceva. Nu se auzea nici un zgomot. Atunci am început să mă mişc încetişor, punând piciorul cu băgare de seamă, ca să pot descoperi cum arăta locul în care mă prăbuşisem într-un moment atât de deznădăjduit.

Mă găseam într-un fel de fântână cu pereții aproape drepți şi cu fundul neted, care putea să aibă cam douăzeci de picioare lungime. Fundul acesta era acoperit cu hălci de carne, ajunse în ultimul grad de putrefacție. Aerul era otrăvit şi irespirabil. Cotrobăind prin beznă, am dat peste ceva tare şi am bănuit că era un stâlp foarte bine înfipt în mijlocul gropii, atât de înalt încât nu-i puteam ajunge vârful cu degetele. Pipăindu-l, mi s-a părut că era uns cu grăsime.

Deodată, mi-am adus aminte că aveam în buzunar o cutie cu chibrituri de ceară. Aprinzând unul, mi-am dat seama cum arăta locul în care căzusem. Nu puteam să mă înşel; era o capcană şi încă făcută de mâna omului. Stâlpul din mijloc, înalt de nouă picioare şi cu vârful foarte ascuțit, era negru de sângele victimelor care se înfipseseră în el. Bucățile de carne împrăştiate pe jos erau ale lor, sfârtecate ca să libereze țeapa pentru alte victime. Mi-am amintit că Challenger afirmase că nu puteau să existe oameni pe podiş, deoarece ei nu s-ar fi putut apăra nici odată, cu slabele lor puteri, împotriva monştrilor care mişunau pe acolo. Dar acum era limpede că existau oameni. Băştinaşii puteau să se

refugieze în peşterile lor cu deschizături înguste, fără ca saurienii să poată pătrunde până la ei, în timp ce mintea lor ageră născocise aceste capcane acoperite cu crengi şi aşezate în calea fiarelor, care le îngăduia să le distrugă, cu toată sprinteneala şi puterea lor. Şi de data aceasta, omul se dovedise a fi stăpân.

Nu-mi era prea greu să mă cațăr pe pereții gropii, totuşi am stat câtva timp la îndoială înainte de a mă expune lighioanei înspăimântătoare care fusese gata să mă trimită pe lumea cealaltă. În definitiv nu puteam şti dacă nu mă pândea în cel mai apropiat desiş, aşteptând să ies la iveală. Mi-am luat până la urmă inima în dinți, amintindu-mi de o discuție dintre Challenger şi Summerlee cu privire la obiceiurile marilor saurieni. Amândoi fuseseră de părere că monştrii erau aproape cu totul lipsiți de inteligență, că în cavitățile lor cerebrale era foarte puțin loc pentru creier şi că, dacă dispăruseră din restul lumii, asta se întâmplase numai din pricina imbecilității lor, care-i făcea incapabili să se adapteze la medii diferite.

Dacă lighioana m-ar fi aşteptat, lucrul acesta ar fi dovedit că ea avea facultatea de a înțelege ce se întâmplase cu mine, prin urmare ar fi stabilit o relație de la cauză la efect. Dar era mult mai verosimil ca un animal lipsit de creier, care nu asculta decât de un vag instinct de pradă, să fi părăsit urmărirea când am dispărut şi, după o nedumerire trecătoare, să-şi fi căutat altă pradă. Aşa că m-am cățărat până la marginea gropii şi m-am uitat afară. Stelele păleau, cerul se albea, iar vântul rece al dimineții îmi bătea plăcut în obraji. Nu se vedea nici o urmă de fiară. Am ieşit de acolo încet şi m-am aşezat o clipă la pământ, gata să mă ascund din nou în capcană la apropierea vreunei primejdii. Apoi, încurajat de liniştea desăvârşită din jurul meu, ca şi de lumina care sporea, mi-am luat inima în dinți şi am plecat îndărăt pe cărarea pe care venisem. La oarecare depărtare mi-am găsit puşca şi, puțin după aceea şi pârâul care mă călăuzise. Şi am pornit în direcția taberei, nu fără să arunc înapoi, din când în când, câte o privire îngrijorată.

Deodată s-a întâmplat ceva care mi-a amintit de tovarăşii mei. În dimineaţa limpede şi liniştită s-a auzit un pocnet de puşcă. Am rămas locului şi am ascultat, dar nu s-a mai auzit nimic. La început, mirarea m-a făcut să cred că-i ameninţa vreo primejdie. Apoi am găsit o explicaţie mai firească: era ziua mare şi fără îndoială că-mi observaseră lipsa. Îşi închipuiau desigur că mă rătăcisem în pădure şi trăgeau cu puşca să-mi arate drumul spre tabără. E drept că hotărâsem cu străşnicie să nu tragem cu puşca. Dar dacă li s-o fi părut că eram în primejdie, nici vorbă că n-au stat o clipă la îndoială. Aşa că aveam datoria să mă grăbesc, ca să-i asigur că nu mi se întâmplase nimic.

Eram mort de oboseală şi nu puteam merge atât de repede cât aş fi dorit. În sfârşit, am intrat într-o zonă cunoscută. La stânga mea era mlaştina pterodactililor, iar în faţă, poiana iguanodonilor. Mă aflam în ultima regiune împădurită care mă mai despărţea de fortul Challenger. Am început să strig voios, ca să le risipesc îngrijorarea. Dar n-am primit nici un răspuns. Tăcerea aceea mi-a îngheţat inima. Am luat-o la goană. „Zareba" era în faţa mea aşa cum o lăsasem, dar poarta era deschisă. M-am năpustit înăuntru. La lumina dimineţii mi s-a arătat un spectacol îngrozitor: toate bagajele noastre erau răvăşite pe jos, tovarăşii mei dispăruseră şi, lingă cenuşa încă fierbinte a focului, iarba era înroşită de o baltă de sânge.

Am rămas încremenit şi câtva timp parcă mi s-a întunecat mintea. Mi-aduc aminte ca prin vis că m-am repezit în pădurea din jurul taberei strigându-mi sălbatic tovarăşii. Dar nici un răspuns nu mi-a venit din umbra mută a pădurii. Gândul înspăimântător că n-o să-i mai revăd nici odată, că eram singur, părăsit în locul acela de groază, fără putinţa de a mai coborî în lume şi că va trebui să trăiesc şi să mor în ţara aceea de coşmar, mă arunca în deznădejde. Eram în stare să-mi smulg părul din cap şi să mă izbesc cu fruntea de pământ. Abia acum îmi dădeam seama cât îmi lipsea tovărăşia celorlalţi, încrederea senină a lui Challenger şi sângele rece, autoritar şi plin de umor, al lui lord John.

Fără el eram ca un copil în noapte, neajutorat şi neputincios. Nu ştiam în ce parte să apuc, nici ce trebuia să fac mai întâi.

La câtva timp, după ce căzusem într-o stare de prostraţie, am încercat să-mi dau seama de ce natură fusese catastrofa care se abătuse asupra tovarăşilor mei. Aspectul jalnic al taberei arăta că fuseseră atacaţi, iar împuşcătura preciza, fără îndoială, momentul când se produsese atacul. Faptul că nu se trăsese decât un singur foc, dovedea că totul nu durase decât câteva clipe. Puştile zăceau la pământ, iar una din ele – carabina lui lord John – avea pe ţeavă un cartuş gol. Pătura lui Challenger ca şi a lui Summerlee, întinse în apropierea focului, arătau că în clipa aceea cei doi savanţi dormeau. Conţinutul lăzilor cu muniţii şi provizii era aruncat claie peste grămadă într-o neorânduială sălbatică, de-a valma cu aparatele fotografice şi cutiile cu plăci, dar nici un lucru nu lipsea. În acelaşi timp, cantitatea mare de hrană pe care o scosesem din lăzi dispăruse. Prin urmare, dezastrul se datora fără îndoială unor animale şi nu unor oameni, pentru că aceştia din urmă n-ar fi lăsat nimic în urma lor.

Dar dacă era vorba de animale, sau chiar numai de unul singur şi înspăimântător, ce se întâmplase cu tovarăşii mei? O fiară sălbatică i-ar fi sfâşiat, nici vorbă şi ar fi lăsat resturile pe loc. E drept că se vedea o baltă de sânge, care dovedea o luptă pe viaţă şi pe moarte. Un monstru ca acela care mă urmărise în timpul nopţii ar fi putut să ducă cu el o victimă cum ar duce o pisică un şoarece şi atunci ceilalţi desigur că l-au urmărit. Dar în cazul acesta şi-ar fi luat puştile cu ei... Cu cât mă gândeam mai mult, cu atât mintea mea obosită se încăpăţâna să dea la iveală vreo explicaţie plauzibilă. Am răscolit pădurea de jur-împrejurul taberei, dar n-am găsit nici un semn care să mă ducă la vreo concluzie. Am sfârşit chiar prin a mă rătăci şi numai printr-un noroc, după o oră de căutare, am găsit din nou tabăra.

Deodată m-a luminat un gând, care mi-a mai dat puţin curaj. Nu, nu eram chiar singur pe lume. La picioarele stâncii stătea credinciosul Zambo, care nu aştepta decât să-mi audă glasul. M-am apropii de marginea podişului şi m-am

uitat în jos. Era acolo, lângă foc, în tabăra cea mică, ghemuit în pătură. Dar spre mirarea mea, în fața lui mai stătea un bărbat. O clipă mi-a tresărit inima de bucurie, la gândul că vreunul din tovarăşii mei scăpase cu viață. Însă uitându-mă mai atent, iluzia mi s-a risipit. Soarele care se ridica lumina pielea omului. Era un indian. Am început să strig şi să fac semne cu batista. Zambo s-a ridicat, a dat din mână şi a început să se urce pe piscul de stâncă. Peste puțin era la o mică depărtare de mine şi asculta, înfiorat, ceea ce-i povesteam.

— Fără îndoială, stăpâne Malone, a strigat el, i-a luat necuratul. Ați intrat în țara necuratului, vă spun şi i-a luat pe toți. Bagă de seamă, stăpâne Malone şi vino repede jos, altfel ai să pățeşti la fel!

— Dar cum că cobor, Zambo?

— Smulge liane de pe copaci, massa Malone. Aruncă-mi-le jos. Eu o să le prind de trunchiul copacului şi aşa o să ai un pod.

— Ne-am gândit noi la asta. Dar pe aici nu sunt liane care să ne poată fi de folos.

— Trimiteți după frânghii, stăpâne Malone.

— Pe cine să trimit şi unde?

— Trimite prin satele indiene, că-s pline de frânghii. Am aici un indian, trimiteți-l pe dânsul.

— Cine-i omul acela?

— Unul din indienii noştri, stăpâne. Ceilalți l-au bătut şi i-au luat banii. Atunci omul s-a întors înapoi. E gata să ducă o scrisoare, să aducă frânghii, să facă orice.

Să ducă o scrisoare! ... Şi de ce nu? Poate că o să ne aducă ajutor. În orice caz, va fi o dovadă că viețile noastre nu s-au pierdut în zadar şi că informațiile ştiințifice pe care le-am cules vor ajunge în mâna prietenilor noştri din țară. Două scrisori erau gata şi aşteptau să fie expediate. O să-mi petrec ziua scriind-o pe a treia, în care o să prezint ultimele evenimente. Indianul le putea duce lumii de dincolo. I-am poruncit lui Zambo să vină din nou către seară şi mi-am petrecut ziua, nefericit şi singur, căutând să-mi amintesc

propriile mele aventuri din noaptea trecută. Am întocmit o notă către orice căpitan alb al vreunui vas de linie sau de comerț pe care l-ar întâlni indianul, rugându-l fierbinte să aibă grijă să mi se trimită frânghii, deoarece viețile noastre de asta atârnau. Seara, i-am aruncat lui Zambo aceste documente, împreună cu punga mea în care aveam trei guinee engleze.

Banii trebuiau să-i fie dați indianului şi i-am promis încă de două ori pe atâta dacă se întorcea cu frânghiile.

Acum vei înțelege, iubite domnule Mc Ardle, cum ți-a ajuns această comunicare şi vei cunoaşte tot adevărul, în cazul că nu vei mai auzi nici odată despre bietul dumitale corespondent. În seara aceasta sunt din cale-afară de obosit şi deprimat ca să-mi mai întocmesc vreun plan de acțiune. Dar mâine trebuie să descopăr ceva care să mă pună pe urmele prietenilor mei, fără ca, pentru asta, să pierd legătura cu tabăra.

CAPITOLUL XIII

O SCENA CARE NU SE POATE UITA

EXACT ÎN CLIPA când soarele apunea la sfârşitul acelei zile triste, am zărit făptura singuratică a indianului zugrăvită pe câmpiile întinse din vale şi l-am privit îndreptându-se spre fluviul îndepărtat ca pe singura noastră nădejde de salvare, până când a dispărut în negurile serii, pe care soarele în asfinţit le colora în nuanţe roşcate.

Când, în sfârşit, m-am întors la tabăra tot atât de răvăşită cum o lăsasem, se înnoptase de-a binelea. Cea din urmă imagine pe care o păstram în minte era sclipirea roşie a focului aprins de Zambo, singurul punct luminos care mă mai lega de lumea de jos, ca şi acea prezenţă credincioasă din noaptea sufletului meu. Şi totuşi, pentru întâia oară din clipa dezastrului, mă simţeam mai îmbărbătat, deoarece mă bucura gândul că lumea va cunoaşte faptele noastre, aşa încât, chiar dacă trupurile ne vor pieri, n-o să se întâmple acelaşi lucru şi cu numele noastre, care vor rămâne legate în viitor de rezultatele eforturilor pe care le-am depus.

Nu era tocmai uşor să dormi în locul acela de groază. Era chiar mai neplăcut decât în junglă. Dar trebuia să aleg; pe de o parte, prudenţa mă sfătuia să fiu cu ochii în patru, pe de alta, puterile mele sleite mă îndemnau la cu totul altceva. M-am căţărat pe o creangă groasă de gingko, dar rotunjimea ei nu-mi oferea decât o siguranţă relativă, deoarece în clipa în care aş fi aţipit, fără îndoială că aş fi căzut şi mi-aş fi rupt gâtul. Aşa că m-am coborât din nou pe pământ şi m-am gândit la ceea ce aveam de făcut. În sfârşit, am închis poarta „zarebei” , am aprins trei focuri în cele trei vârfuri ale unui triunghi şi, după ce am cinat plin de nădejde, am căzut într-un somn adânc, din care m-a trezit o întâmplare ciudată, dar binevenită. La revărsatul zorilor, o mână m-a apucat de braţ. Sărind ca ars şi căutându-mi

arma cu mâna, încordat, am slobozit un strigăt de bucurie când în lumina cenuşie a dimineţii l-am zărit pe lord John îngenuncheat lângă mine.

Era el şi totuşi parcă nu era el. Îl lăsasem cu purtările lui liniştite, cu ţinuta lui corectă şi îmbrăcat fără cusur. Acum, faţa îi era palidă şi privirea rătăcită şi respira greu cât timp vorbea, de parcă venise alergând de cine ştie unde. Era zgâriat şi plin de sânge pe obraji, hainele îi atârnau în zdrenţe şi pălăria îi dispăruse. M-am uitat la el nedumerit, dar el nu m-a lăsat să-l întreb nimic. În timp ce vorbea, căuta înfrigurat printre provizii.

— Repede, tinere, mi-a strigat, repede! Fiecare clipă e scumpă. Ia puştile, ia-le pe amândouă. Eu le iau pe celelalte două. Ia şi toate cartuşele câte le găseşti. Umple-ţi buzunarele şi acum, de mâncare. Şase cutii de conserve or să ne-ajungă. Aşa, bun! Să nu ne pierdem vremea cu vorbe. Să mergem, altfel suntem pierduţi!

Cu toate că nu eram treaz decât pe jumătate, incapabil de a înţelege ce însemnau toate acestea, m-am trezit alergând ca un nebun după el prin pădure, cu câte o puşcă sub fiecare braţ şi cu mâinile pline cu tot felul de provizii. Făcând zeci de cotituri pe unde era pădurea mai deasă, lord John a ajuns la un tufiş nepătruns şi, fără să-i pese de spini, s-a strecurat în mijlocul lui, trăgându-mă după el.

— Aici cred că suntem în siguranţă, a gâfâit el. Nici vorbă că ei or să se îndrepte spre tabără. Asta o să le vie întâi în minte.

— Dar despre ce e vorba? l-am întrebat îndată ce mi-am putut trage răsufletul. Unde-s profesorii? Şi cine ne urmăreşte?

— Oamenii-maimuţă! mi-a răspuns. Dumnezeule, ce bestii! Nu vorbi tare, că au urechile lungi, de altfel şi ochii li-s foarte ageri, numai cu mirosul stau cam prost, pe cât am putut să-mi dau seama, aşa că nu cred că or să ne descopere dacă s-or lua după acest simţ. Dar dumneata, tinere, pe unde mi-ai fost? Ai avut un noroc grozav că ai scăpat aşa de uşor.

În câteva fraze, i-am şoptit la ureche ce mi se întâmplase.

— Destul de prost, a zis când a auzit despre dinosauri şi despre capcană. Nu, nu-i un loc visat pentru o cură de odihnă. Nu-i aşa? Dar n-am bănuit nici pe departe ce putea să ascundă podişul nostru până când diavolii ăştia n-au pus mâna pe noi. Papuaşii antropofagi, în puterea cărora am căzut cândva, erau civilizaţi pe lângă maimuţele astea!

— Dar cum s-a întâmplat? l-am întrebat.

— Era spre revărsatul zorilor. Savanţii noştri tocmai se treziseră. Dar nu începuseră încă să-şi arunce săgeţi înveninate, când deodată a început o adevărată ploaie de maimuţe. Săreau din copac, nenumărate, ca fructele care s-ar fi scuturat dintr-un măr. Presupun că în timpul nopţii se adunaseră în copacul cel mare care-şi întindea crengile peste capetele noastre. Am tras asupra uneia şi am nimerit-o în pântec, dar înainte de a ne dezmetici ne-am pomenit cu toţii la pământ. Le spun eu maimuţe, însă aveau în mâini ciomege şi pietre, bolboroseau nu ştiu ce între ele şi ne legau cu liane, ceea ce arată că sunt mult superioare tuturor animalelor pe care le-am întâlnit vreodată în rătăcirile mele. Oameni-maimuţe, „veriga de legătură”, iată ce sunt! În ce mă priveşte, aş fi preferat ca aceste „verigi de legătură” să lipsească cu desăvârşire! L-au ridicat pe tovarăşul lor rănit care sângera ca un porc înjunghiat, apoi s-au aşezat în jurul nostru. Şi dacă mi-a fost dat să văd vreodată capete de ucigaşi, apoi atunci le-am văzut! Erau înalţi, de înălţimea oamenilor, dar mai puternici. Aveau ochi ciudaţi, sticloşi şi cenuşii sub sprâncene stufoase şi roşii, care ne străpungeau cu privirea. Nici Challenger, care e departe de a fi o curcă plouată oarecare, nu se simţea deloc la largul lui. Încerca să se ridice în picioare şi urla la ei, spunându-le să termine odată. Cred că întâmplarea neaşteptată îi cam tulburase minţile, deoarece răcnea şi înjura ca un nebun. N-ar fi găsit o asemenea colecţie de înjurături, nici chiar dacă ar fi avut în faţa lui o droaie din iubiţii lui gazetari!

— Da şi pe urmă ce s-a mai întâmplat? Mă interesa nespus această poveste ciudată, pe care tovarăşul meu mi-o şoptea la ureche, în timp ce ochii lui ageri cercetau împrejurimile, iar mâna i se crispase pe carabina încărcată.

— Credeam că s-a terminat cu noi, dar lucrurile au luat altă întorsătură. Maimuțele au început să vorbească ele între ele în limba lor pocită. Apoi, una a venit şi s-a aşezat lângă Challenger. Ai să râzi, tinere, dar pe cuvântul meu de onoare că-i puteai considera ca făcând parte din aceeaşi familie! N-aş fi crezut-o asta, dacă n-aş fi văzut-o cu ochii mei. Bătrânul om-maimuță, fără îndoială mai-marele lor, era un fel de Challenger roşu, cu toate caracteristicile frumuseții prietenului nostru, poate în oarecare măsură exagerate. Avea trupul scurt, umerii puternici, toracele uriaş, fără gât, barba zbârlită, sprâncenele stufoase, o căutătură care părea că spune: „Ce vrei de la mine, blestematule?" într-un cuvânt, exact aceleaşi particularități. Când omul-maimuță s-a aşezat lângă Challenger şi când şi-a pus mâna pe umărul lui, imaginea a fost desăvârşită. Pe Summerlee l-a apucat un râs nervos, de-i dăduseră lacrimile. Oamenii-maimuță au început să râdă şi ei, sau cel puțin să scoată nişte sunete care aveau pretenția că înseamnă aşa ceva. După aceea au început să ne târască prin pădure. Nu s-au atins de arme şi nici de celelalte obiecte pe care le socoteau, fără îndoială, primejdioase, dar au şterpelit toate merindele care erau la vedere. Summerlee şi cu mine am avut de suferit în timpul drumului, dovadă obrazul meu zgâriat şi hainele în zdrențe, pentru că ne-au târât de-a dreptul prin tufişurile de mărăcini. Pielea lor e grozav de rezistentă. Numai Challenger o ducea bine. Patru din ei îl purtau pe umeri, aşa că înainta ca un împărat roman. Dar ce se aude?

Din depărtare venea un zgomot ciudat, destul de asemănător cu al castanietelor.

— Ei sunt! a şoptit tovarăşul meu, strecurând cartuşe în carabina lui „Express" cu două focuri. Încarcă-ți puştile, băiete, că nu trebuie să ne prindă vii. Asta să n-o uiți. Zgomotul pe care-l auzi îl fac atunci când sunt agitați. Şi, pe

legea mea, or să aibă de ce se agita dacă or da cumva de noi! Îi auzi bine acum?

— Sunt foarte departe.

— Probabil că s-au împărţit în grupuri mici şi cercetează pădurea. De data asta n-or să ne ajungă. Dar să-ţi spun mai departe întâmplarea noastră. Puţin după aceea ne-au dus în satul lor, alcătuit din vreo mie de colibe făcute din crengi şi frunze şi aşezate într-un luminiş înconjurat de copaci, cam la 3 sau 4 mile de aici, aproape de marginea stâncii. Aceste fiinţe scârboase m-au pipăit atâta, încât am impresia că n-o să mă mai pot curăţa nici odată. Ne-au legat iar şi individul care mă lega făcea nodurile ca un adevărat marinar. După aceea, lungiţi sub copaci, cu picioarele mai sus decât capul, ne-au lăsat sub supravegherea unei brute de paznic înarmat cu o măciucă. Când vorbesc la plural, mă gândesc numai la Summerlee şi la mine, pentru că Challenger, urcat într-un copac, mânca ananas şi petrecea mai bine ca oricând. Trebuie să recunosc că făcea în tot chipul ca să ne poată arunca şi nouă câteva fructe şi că s-a aranjat aşa fel ca să ne desfacă legăturile cu propriile lui mâini. Dacă l-ai fi văzut pe creanga lui, fraternizând cu „sosia” lui şi cântând cu vocea lui de bas „Clopotele sună” , pentru că muzica avea aerul să menţină bestiile în bună dispoziţie, te-ai fi stricat de râs. Numai că noi, după cum îţi închipui, nu prea aveam chef de râs. Cu anumite restricţii, păreau dispuşi să-l lase să facă ce voia, dar în ce ne priveşte se arătau foarte severi. Era o mare mângâiere pentru Summerlee şi pentru mine gândul că dumneata erai liber şi că puteai să veghezi asupra notelor luate de noi.

O să-ţi spun acum, tinere, ceva care o să te surprindă. Spuneai că ai descoperit oarecare semne dovedind prezenţa omului, ca focuri, capcane şi altele. Ei bine, i-am văzut şi eu pe aceşti băştinaşi. Nişte nenorociţi cu capetele plecate, care au desigur motive să fie aşa. S-ar părea că aceste fiinţe omeneşti locuiesc într-o margine a podişului, cea mai îndepărtată, acolo unde ai observat peşterile, iar oamenii-maimuţă ocupă restul şi duc cu ei o luptă neîncetată şi

aprigă. Aceasta e situația după cât am putut să constat. Ieri, maimuțele au prins vreo duzină de oameni, pe care i-au luat prizonieri. Nu cred că ai auzit vreodată în viața dumitale asemenea urlete şi văicăreli! Prizonierii erau mici, cu pielea roşie şi abia se târau din pricina muşcăturilor şi zgârieturilor pe care le primiseră. Oamenii-maimuță au ucis doi dintre ei şi altuia i-a smuls un braț, dovedind o nemaipomenită bestialitate. Nenorociții au murit cu bravură, fără să scoată un strigăt. Dar pe noi, priveliştea asta aproape că ne-a îmbolnăvit. Summerlee a leşinat şi chiar Challenger avea aerul că văzuse mai mult decât putea să îndure. Cred că s-au depărtat, nu-i aşa?

Am ascultat cu luare aminte, dar afară de țipetele păsărilor nimic nu mai tulbura liniştea pădurii. Lord John a urmat:

— Am impresia că ai scăpat uşor, tânărul meu prieten. Dacă n-ar fi fost capturarea indienilor, care i-a făcut să uite de dumneata, fără îndoială că s-ar fi întors în tabără. Pentru că aveai tot timpul dreptate când spuneai că cineva ne observă de sus, din copac. Ştiau perfect de bine că unul dintre noi lipsea, dar nu se mai gândeau decât la noua lor pradă. Aşa s-a făcut că eu am fost acela care te-a trezit de dimineață şi nu un cârd de maimuțe. Dar, Dumnezeule, ce coşmar e toată povestea asta, ce aventură! Îți aduci aminte de pădurea cea deasă de bambuşi ascuțiți, acolo jos unde am descoperit scheletul americanului? Ei bine, pădurea e chiar sub satul maimuțelor şi de pe stânca de deasupra ei sunt aruncați prizonierii. Dacă ne-am fi uitat atunci mai cu atenție, am fi descoperit nu unul, ci grămezi de schelete. Şi-au făcut la marginea podişului un fel de câmp de paradă, unde se adună ca pentru o ceremonie. Bieții prizonieri sunt siliți să sară unul câte unul şi cea mai mare distracție a oamenilor-maimuță e să vadă dacă nenorociții se zdrobesc de pământ sau se înțeapă în bambuşi. Ne-au dus şi pe noi să vedem spectacolul. Tot tribul se aliniase pe margine. Patru indieni au sărit şi bambuşii s-au înfipt în ei ca nişte ace într-o perniță. Nu-i de mirare că bietului iancheu îi crescuseră

bambuşi între coaste! Era înspăimântător, dar trebuie să recunosc că în acelaşi timp era fascinant să aştepţi clipa sărituri, chiar când ştiai că vine şi rândul tău să faci acelaşi lucru!

Dar nu s-a întâmplat aşa. Oamenii-maimuţă au mai păstrat şase indieni pentru azi, sau cel puţin aşa am înţeles, iar noi bănuiesc că trebuia să jucăm rolul de vedete. Challenger ar fi putut eventual să mai scape, dar Summerlee şi cu mine figuram pe program. Sălbăticiunile se exprimau mai mult prin semne, aşa că puteam să-i urmăresc cu destulă uşurinţă. Şi atunci m-am gândit că ar fi timpul s-o iau din loc. Chibzuisem destul de mult asupra lucrurilor şi limpezisem câteva puncte. Totul cădea în sarcina mea, deoarece Summerlee nu-mi putea fi de nici un folos, iar Challenger nici atât. Singura dată când s-au nimerit alături, şi-au spus vorbe grele pentru că nu se înţelegeau asupra clasificării ştiinţifice a acestor diavoli cu părul roşu, care ne dăduseră gata şi care, pentru unul din ei, era fără îndoială dryopithecus javanesis, iar pentru celălalt, pithecanthropus. Nişte smintiţi, nişte nebuni amândoi!

Dar, după cum îţi spuneam, făcuseră două sau trei observaţii care-mi puteau fi de folos. Prima, că bestiile acelea nu pot alerga în câmp deschis tot atât de repede ca omul. Picioarele li-s scurte şi încovoiate, iar trupul greu. Chiar Challenger l-ar întrece pe cel mai bun dintre ei pe 100 de iarzi, iar dumneata şi cu mine ne-am putea socoti adevăraţi campioni. Apoi ei nu cunosc armele de foc. Nici nu cred că le-a trecut prin minte că cel pe care-l împuşcasem murise din pricina rănii. Dacă ne recăpătăm armele, totul era simplu.

Şi atunci, azi dimineaţă, devreme, i-am trântit paznicului meu un picior în burtă, de-a căzut în nesimţire şi am pornit spre tabără, te-am găsit pe dumneata, am găsit armele şi iată-ne!

— Dar profesorii? am strigat consternat.

— Trebuie să ne ducem să-i eliberăm. N-am putut să-i iau cu mine. Challenger era sus în copac, iar Summerlee n-ar fi fost în stare să facă nici un efort. Singurul lucru pe care-l

puteam face, era să aduc puştile şi să încerc o lovitură. Bestiile ştiu că fuga mea s-ar putea întoarce împotriva lor, dar nu cred că se vor atinge de Challenger. N-aş putea spune acelaşi lucru şi despre Summerlee. Dar în orice caz, soarta lui e pecetluită. De asta sunt sigur. Aşa că n-am avut nici o mustrare de cuget plecând. Acum însă avem o datorie de onoare: ori să-i salvăm, ori să murim cu ei. Prin urmare, deprinde-te cu ideea asta, ținere, deoarece până deseară trebuie să se aleagă într-un fel...

Am încercat să redau aci, în povestirea lui lord John, vorba lui nervoasă, propozițiile scurte şi sacadate şi tonul jumătate ironic, jumătate nepăsător. Omul acesta era născut să conducă. Primejdia îi biciuia vioiciunea obişnuită, vorba i se făcea tot mai pitorească, ochii îi scânteiau şi mustața de Don Quijote i se zbârlea într-un fel de avânt tineresc. Dragostea lui pentru primejdie, sentimentul puternic pe care-l trăia cu prilejul vreunei aventuri, cu atât mai mult cu cât se găsea mai îndeaproape legat de ea, linia de conduită pe care o urma, considerând primejdia ca pe o formă sportivă de a te juca cu destinul – toate acestea făceau din el un neprețuit tovarăş de vremuri grele. Fără frica noastră îndreptățită, ar fi fost o adevărată fericire să te avânți în asemenea aventură, lângă un asemenea om. Tocmai ne ridicam să părăsim tufişul care ne slujise de ascunzătoare când, deodată, lord John m-a apucat de braț.

— Pe legea mea! mi-a şoptit. Priveşte!

Din locul în care ne aflam puteam cuprinde cu ochii trunchiurile copacilor alcătuind un tunel de verdeață, de-a lungul căruia înainta un grup de oameni-maimuță. Veneau unul câte unul, cu picioarele încovoiate şi cu spinările aplecate, cu mâinile atingând din când în când pământul şi întorcându-şi capetele din mers când la dreapta, când la stânga. Faptul că mergeau aplecați îi făcea să pară mult mai mici, dar mi-am dat seama că puteau să aibă cam cinci picioare în înălțime. Aveau brațele lungi şi toracele uriaş. Mulți purtau măciuci şi, de departe, grupul lor părea o

procesiune de oameni păroşi şi diformi. O clipă i-am văzut foarte desluşit, apoi au dispărut în junglă.

— Nu, nu-i momentul, a zis lord John, care îşi ridicase puşca. Tot ce putem face mai bun e să stăm liniştiţi până când nu ne-or mai căuta. Atunci vom vedea dacă nu ne putem apropia de sat, să încercăm lovitura cea mare. Îi mai lăsăm o oră, pe urmă pornim.

În vremea asta am deschis o cutie de conserve şi i-am mâncat conţinutul. Lord Roxton, care nu pusese nimic în gură din dimineaţa zilei precedente decât câteva fructe, înghiţea cu lăcomie. În sfârşit, cu buzunarele doldora de cartuşe şi cu câte o armă în fiecare mână, am plecat să ne îndeplinim misiunea de eliberatori, înainte de a părăsi ascunzătoarea, am avut grijă să-i însemnăm locul şi poziţia ei faţă de fortul Challenger, aşa fel ca s-o putem găsi din nou dacă ne-o mai trebui. Ne-am strecurat în tăcere printre tufişuri până când am ajuns la marginea stâncii, lângă vechea noastră tabără. Acolo ne-am oprit şi lordul John mi-a expus planurile lui.

— Atâta timp cât ne aflăm printre copaci, mizerabilii aceştia ne au în mână, a început el. Pentru că ei ne pot vedea, pe când noi nu. Dar nu-i acelaşi lucru şi la loc deschis, unde ne putem mişca mai repede decât ei. Aşa că trebuie să umblăm cât mai mult la loc deschis. Pe marginea podişului sunt mai puţini copaci decât în interiorul lui. Prin urmare, pe linia asta trebuie să ne menţinem, înaintează încet, deschide bine ochii şi stai cu arma pregătită. Dar mai mult ca orice, nu-i lăsa să te facă prizonier atâta timp cât îţi mai rămâne un singur cartuş! Acesta e ultimul meu cuvânt, tinere.

Când am ajuns la marginea stâncii, m-am uitat în jos şi l-am văzut pe bunul nostru negru Zambo stând pe o piatră. Aş fi dorit mult să-l strig şi să-i dau veşti despre noi, dar am socotit că ar fi prea primejdios, deoarece mă puteau auzi. Pădurea avea aerul că era plină de oameni-maimuţă, mereu le auzeam vorbăria lor ciudată. În momentele acelea ne vâram în cel mai apropiat tufiş şi stăteam acolo liniştiţi până

când zgomotul se depărta. Din pricina asta înaintam încet şi se vede că au trecut cel puțin două ore până să înțeleg, din mişcările prudente ale lui lord John, că eram aproape de locul spre care ne îndreptam. Mi-a făcut semn să stau liniştit, iar el a plecat înainte singur, târându-se. Peste o clipă era îndărăt şi părea foarte impresionat.

— Vino! spuse el. Vino repede! Să dea Dumnezeu să nu fi ajuns prea târziu.

Tremurând de emoție de parcă mă scuturau frigurile, m-am târât înainte şi m-am culcat lângă el, uitându-mă prin desişuri la luminişul care se deschidea în față. Scena pe care am văzut-o era atât de fantastică şi de absurdă, încât n-o s-o uit până în ziua morții. Nici nu ştiu cum o s-o pot povesti sau cum, după câțiva ani, o să cred că am trăit-o aievea, dacă mi s-o întâmpla să mai stau vreodată într-un fotoliu la Savage Club sau să mai privesc cheiurile cenuşii ale Tamisei. Desigur că atunci o să mi se pară ceva ca un coşmar sau ca o vedenie de om în delir. Dar trebuie s-o aştern pe hârtie cât mai curând, atâta timp cât o am proaspătă în minte, iar omul care stă lângă mine în iarba udă poate să mărturisească dacă am mințit sau nu.

În fața noastră se întindea, până la marginea stâncii, un loc deschis şi larg, cu o suprafață de vreo câteva sute de iarzi, acoperit cu iarbă şi cu ferigi pitice. Luminişul era împrejmuit, în semicerc, de copaci, în care se vedeau nişte colibe făcute din frunziş şi aşezate una deasupra celeilalte printre crengi. Fiecare din aceste cuiburi era o mică locuință. Intrările colibelor şi crengile copacilor erau împânzite de un întreg popor de maimuțe care, după mărimea lor, păreau să fie femeile şi copiii tribului. Aceştia alcătuiau fundalul tabloului şi se uitau cu deosebit interes la aceeaşi scenă, care pe noi ne fascina şi ne înspăimânta.

Pe locul gol din apropierea stâncii se adunaseră cam o sută de făpturi păroase şi roşcate, unele de o mărime impresionantă, dar toate la fel de hidoase. Aceşti oameni-maimuță păstrau oarecare disciplină: nici unul din ei nu încerca să rupă alinierea. Înaintea lor stătea un grup de

indieni, mici de statură, bine proporționați, a căror piele arămie strălucea la soare ca bronzul lustruit. Lângă ei era un alb – înalt, subțire, cu capul plecat, cu brațele încrucişate şi cu o expresie de spaimă şi de resemnare: nu puteam să nu recunosc făptura uscățivă a profesorului Summerlee.

În fața şi în jurul acestei cete de prizonieri se vedeau câțiva oameni-maimuță care-i păzeau cu străşnicie şi le făceau imposibilă orice încercare de fugă. În sfârşit, înaintea tuturor şi foarte aproape de marginea stâncii, mi-au atras atenția două personaje atât de ciudate care, în alte împrejurări, ar fi fost nespus de comice. Unul din ei era tovarăşul nostru, profesorul Challenger. Ceea ce mai rămăsese din fosta lui haină îi atârna în zdrențe pe umeri. Cămaşă nu mai avea, iar barba mare şi încâlcită era una cu părul care-i acoperea pieptul uriaş. Îşi pierduse pălăria şi părul, care-i crescuse apreciabil în timpul peregrinărilor noastre, îi flutura în toate părțile într-o sălbatică neorânduială. O singură zi îl schimbase, din cel mai înalt produs al civilizației moderne, în cel mai jalnic sălbatic din America de Sud. Alături de el stătea stăpânul lui, regele oamenilor-maimuță. Semăna leit cu profesorul nostru, aşa cum îmi povestise lord John, cu deosebirea că el era roşcat, în timp ce profesorul era brun. Aceeaşi față turtită şi masivă, aceiaşi umeri puternici, aceleaşi brațe lungi care le atârnau, aceeaşi barbă amestecată cu părul de pe piept. Numai că, deasupra sprâncenelor, fruntea îngustă şi teşită ca şi țeasta turtită a omului-maimuță erau în cel mai desăvârşit contrast cu fruntea înaltă şi cu craniul de o formă perfectă al europeanului. Din toate celelalte puncte de vedere, regele părea o absurdă caricatură a profesorului.

Toate aceste lucruri, care acum îmi iau atâta timp ca să le descriu, le-am văzut atunci într-o clipă. De altfel, atunci aveam de făcut treburi mai importante, deoarece în fața noastră se desfăşura o cumplită tragedie. Doi oameni-maimuță au tras afară din ceată un indian şi l-au împins până la marginea stâncii. Regele a făcut un semn cu mâna. Supuşii au apucat prizonierul de mâini şi de picioare şi i-au

făcut vânt încoace şi încolo de trei ori, cu o violență nemaipomenită, apoi l-au aruncat pe deasupra prăpastiei ca pe o biată zdreanță. Puterea cu care l-au aruncat l-a făcut să se învârte în aer înainte de a cădea. Când a dispărut din văzul adunării, toți, în afară de paznici, s-au năpustit spre marginea prăpastiei. A urmat o clipă de liniște, care s-a sfârşit cu un răcnet de bucurie: săreau în dreapta şi-n stânga, îşi fluturau brațele păroase şi urlau de fericire. Pe urmă s-au îndepărtat de marginea stâncii, s-au aliniat din nou şi au aşteptat victima următoare.

De data aceasta îi venea rândul lui Summerlee. Doi paznici l-au apucat de mâini şi l-au tras înainte cu brutalitate. Toată ființa lui înaltă şi subțire se zbătea ca un pui pe care-l tragi afară din coteț. Întors' cu fața spre rege, Challenger gesticula cu o vădită emoție. Se ruga, pleda şi implora cerându-i viața prietenului său. Dar omul-maimuță

l-a împins cu asprime şi a refuzat dând din cap. Mişcarea aceasta a fost cea din urmă pe care a făcut-o. Carabina lui lord John a bubuit şi regele s-a prăbuşit la pământ ca o uriaşă grămadă de carne roşie.

— Trage în grămadă! Trage! Trage, băiete, mi-a strigat tovarăşul meu.

În sufletul omului celui mai placid există ciudate răbufniri de sălbăticie. Mă consider o natură sensibilă şi mi s-a întâmplat de multe ori să mi se umezească ochii în faţa unui iepure rănit. Acum însă mă stăpânea setea de sânge. M-am trezit în picioare, descărcând o puşcă după alta şi încărcând din nou, urlând sălbatic şi râzând ca un nebun. Toate cele patru puşti ale noastre făceau un masacru îngrozitor. Cei doi paznici care-l ţineau pe Summerlee au fost doborâţi, iar el se împleticea ca un om beat, fără să-şi dea seama că era liber. Tot tribul oamenilor-maimuţă fugea acum nebuneşte în toate părţile, fără să înţeleagă de unde venea furtuna aceea aducătoare de moarte. Se învârteau, dădeau din mâini şi urlau, împiedicându-se de cei care căzuseră. O pornire necugetată i-a făcut să se năpustească grămadă spre copaci ca să se refugieze, lăsând în urma lor ţărâna presărată cu morţi. Prizonierii au rămas singuri în mijlocul luminişului.

Mintea ageră a lui Challenger a prins mişcarea. L-a apucat de braţ pe Summerlee, care rămăsese lipsit de orice vlagă şi amândoi s-au repezit spre noi. Doi dintre paznici s-au luat pe urmele lor, însă două gloanţe din carabina lui lord John i-au oprit pe loc. Am alergat înaintea prietenilor noştri şi le-am pus în mână câte o puşcă încărcată. Dar Summerlee era la capătul puterilor. Abia mai putea păşi. În vremea asta, oamenii-maimuţă îşi veniseră în fire şi se întorceau prin junglă ca să ne taie drumul. Challenger şi cu mine ne-am retras, sprijinindu-l pe Summerlee, în timp ce lord John ne apăra retragerea trăgând susţinute focuri de puşcă de câte ori capetele sălbatice se iveau prin tufişuri. Mai mult de o milă am avut pe urmele noastre bestiile acelea vorbitoare. Apoi urmărirea lor a slăbit, deoarece au început să ne cunoască puterea şi se temeau să se mai arate în faţa

puştilor. Când, în sfârşit, am ajuns la tabără, ne-am uitat îndărăt şi am constatat că eram singuri.

Sau cel puțin aşa credeam. Dar ne înşelam. Abia astupasem intrarea „zarebei" , ne strânsesem mâinile cu căldură şi ne aruncasem, tremurând din tot trupul, la pământ, lângă izvor, când am auzit afară, lângă intrare, zgomot de paşi şi glasuri plângărețe. Lord Roxton s-a repezit pe uşă cu puşca în mână. Acolo, cu fața la pământ, zăceau cei patru supraviețuitori indieni cu figurile lor mici şi roşii, tremurând de frica noastră şi totuşi cerându-ne ajutor. Făceau cu mâna gesturi largi, arătându-ne pădurea din jur, ca să ne dea de veste că de acolo ne pândea o primejdie. Apoi s-au apropiat şi s-au agățat de genunchii lui lord John, lipindu-şi obrajii de picioarele lui.

— Pe legea mea! a strigat lord John, încurcat, chinuindu-şi mustața. Ce naiba să facem cu oamenii aceştia? Haide, copii, ridicați-vă şi dezlipiți-vă obrazul de pe cizmele mele.

Summerlee îşi mai venise în fire şi acum îşi îndesa cu tutun pipa lui cea veche.

— Şi ei au fost salvați ca şi noi, a zis el. Pe toți ne-ați scăpat din ghearele morții. Pe cuvânt de onoare, ați cam avut de furcă!

— Admirabil! a strigat Challenger. Admirabil! Nu numai noi, ca indivizi, dar întreaga ştiință europeană vă datorează recunoştință pentru ceea ce ați făcut! Nu mă sfiiesc să spun că dispariția profesorului Summerlee ca şi a mea ar fi lăsat un gol greu de împlinit în istoria zoologiei moderne. Tânărul nostru prieten şi dumneata, lord John, ați procedat admirabil!

Fața i s-a luminat de un zâmbet patern, dar ştiința europeană s-ar fi simțit destul de încurcată văzându-i pe aceşti fii ai săi, nădejdea viitorului, cu capetele zbârlite, cu piepturile goale şi cu hainele în zdrențe. Challenger ținea între genunchi o cutie de conserve şi în mină o bucată mare de miel de Australia congelat. Când au dat cu ochii de el,

indienii au început să țipe şi s-au agățat cu desperare de genunchii lui lord John.

— Nu vă temeți, copii, le-a zis el, mângâind cu mâna părul unuia din ei, împletit în coadă. I-ai speriat cu aspectul dumitale, Challenger. Şi, pe legea mea, nici nu mă mir. Liniştește-te, băiete, nu-i decât un om ca şi noi.

— Într-adevăr, domnule! a strigat indignat profesorul.

— Dar bine, Challenger, ar trebui să fii încântat că eşti ceva mai altfel decât un om obişnuit. Dacă n-ai fi semănat aşa de bine cu regele....

— Pe cuvântul meu de onoare, lord John Roxton, găsesc că mergi cam departe!

— Constat doar un fapt.

— Te-aş ruga, domnule, să schimbăm subiectul. Observațiile dumitale sunt tot atât de lipsite de respect pe cât de inexplicabile. Ar trebui să ne ocupăm puțin de bieții indieni. Ce facem cu ei? Lucrul cel mai bun ar fi, desigur, să-i conducem acasă, dacă am şti unde li-e casa...

— Nu-i nici o dificultate, am spus. Oamenii stau în peşterile de pe malul celălalt al lacului central.

— Văd că tânărul nostru prieten ştie bine unde stau. Dar bănuiesc că drumul e cam lung.

— Vreo 20 de mile, i-am răspuns.

Summerlee a mormăit:

— Întrucât mă priveşte, n-o să pot ajunge nici odată până acolo. Aud încă bestiile acelea umblând pe urmele noastre.

În timp ce vorbea Summerlee, din negura deasă a pădurii am auzit în depărtare strigătul oamenilor-maimuță. Indienii au început din nou să se vaiete încetişor.

— Trebuie s-o luăm din loc şi încă repede! a hotărât lord John. Dumneata, tinere, ajută-l pe Summerlee. Indienii or să ne care proviziile. Şi acum, să mergem înainte de a fi văzuți!

În mai puțin de o jumătate de oră am ajuns la adăpostul pe care-l folosisem înainte şi ne-am ascuns acolo. Şi toată ziua am auzit, dinspre tabăra părăsită, strigătele neliniştite ale oamenilor-maimuță. Dar nici unul din ei nu s-a arătat în

fața noastră, aşa că am putut dormi cu toții şi albi şi roşii, somn lung şi adânc. Spre seară dormitam încă, când am simțit că mă trage cineva de mânecă şi l-am văzut pe Challenger îngenuncheat lângă mine.

— Domnule Malone, fără îndoială că ții un jurnal al evenimentelor şi, probabil, doreşti să-l publici, mi-a spus solemn.

— Sunt aici în calitate de gazetar, i-am răspuns.

— Da, aşa-i. Cred că ai auzit oarecare observații destul de deplasate pe care le-a făcut lord John Roxton, cu privire la o oarecare... la o oarecare asemănare...

— Da, le-am auzit.

— E de prisos să-ți mai spun că orice publicitate ai da acestor observații şi orice superficialitate pe care ai dovedi-o în relatarea acestor evenimente ar însemna o gravă jignire la adresa mea.

— O să mă mărginesc la strictul adevăr.

— Lord John îşi permite destul de des observații fanteziste şi e dispus să atribuie explicațiile cele mai bizare respectului pe care rasele înapoiate îl acordă în orice ocazie demnității şi caracterului.. Mă urmăreşti?

— Perfect.

— Mă bizui pe discreția dumitale. Apoi, după o clipă de tăcere: Regele oamenilor-maimuță era într-adevăr o ființă de o mare distincție, o personalitate de o inteligență şi de o frumusețe deosebită... Nu te-a frapat lucrul acesta?

— Într-adevăr, deosebită! Am încuviințat.

Şi profesorul, scăpat de o grijă, s-a întins din nou şi a adormit.

CAPITOLUL XIV

ADEVĂRATELE CUCERIRI

NE ÎNCHIPUIAM că oamenii-maimuță, urmăritorii noştri, nu ştiau nimic de ascunzătoarea noastră din junglă. Dar curând am descoperit că ne înşelam. În pădure nu se auzea nici o mişcare, nici o frunză nu se clintea şi totul era liniştit în jurul nostru. Dar ar fi trebuit să ne aducem aminte, din prima noastră experiență, de răbdarea şi de şiretenia de care dădeau dovadă aceste ființe atunci când erau nevoite să pândească şi să aştepte momentul favorabil. Orice o fi să mi se întâmple în viață de aci încolo, sunt sigur că nici odată n-o să fiu atât de aproape de moarte ca în dimineața aceea. Dar s-o luăm de la început.

Ne-am trezit cu toții, frânți de emoțiile prin care trecusem şi de lipsa forțată de hrană din ajun. Summerlee era încă atât de slăbit, încât simplul fapt de a sta în picioare însemna pentru el un efort. Dar omul acesta avea un fel de curaj aprig, pe care vârsta nu i-l slăbise şi care nu i-ar fi îngăduit nici odată o înfrângere. Am ținut sfat şi am hotărât să aşteptăm liniştiți, acolo unde ne aflam, un ceas sau două, să mâncăm ceva şi apoi s-o luăm de-a curmezişul podişului, în jurul lacului central, spre peşterile în care observațiile mele îmi dovediseră că locuiau indienii. Ne bizuiam pe cei pe care-i scăpasem de la moarte, ca să fim primiți călduros de tovarăşii lor. După aceea, deoarece ne îndeplinisem misiunea şi aveam cunoştințe mai temeinice asupra tainelor țării lui Maple White, trebuia să ne gândim cu toții serios la rezolvarea problemei vitale a evadării noastre şi a întoarcerii acasă. Până şi Challenger părea gata să admită că, în aceste condiții, scopul expediției noastre fusese atins şi că înainte de toate eram datori să aducem la cunoştința lumii civilizate descoperirile uimitoare pe care le făcusem.

Puteam acum să-i cercetăm în linişte pe indienii pe care-i salvasem. Erau mici de statură, nervoşi, sprinteni şi bine făcuți, având părul negru împletit într-o coadă ridicată în creştet cu o cureluşă, iar mijlocul încins cu un şorț de piele. Fețele lor, fără nici un fir de barbă, aveau liniile armonioase şi o expresie de permanentă bună dispoziție. Loburile urechilor le atârnau însângerate, ceea ce dovedea că obişnuiau să poarte oarecare podoabe, pe care călăii le smulseseră cu brutalitate. Vorba lor, deşi neînțeleasă pentru noi, era curgătoare şi, cum se arătau unii pe alții spunând de mai multe ori acelaşi cuvânt: „Acalla" , am dedus că aşa se chema neamul lor. Din când în când, cu fețele schimonosite de frică şi de ură ridicau pumnii spre păduri şi strigau: „Doda! Doda!" — cuvânt care, desigur, îi indica pe duşmanii lor.

— Ce crezi despre ei, Challenger? a întrebat lord John. Pentru mine, nu încape nici o îndoială că cel mic, cu fruntea rasa, e unul din şefii lor.

Era vădit, într-adevăr, că omul acela stătea mai la o parte de ceilalți, care nu îndrăzneau să i se adreseze decât cu oarecare semne de respect. Părea să fie cel mai tânăr dintre ei, dar era atât de mândru şi de arogant, încât atunci când Challenger i-a pus mâna lui mare pe cap, s-a scuturat ca un cal de rasă atins de pinten şi, cu o sclipire în ochii negri, s-a depărtat de el. Ducându-şi apoi mâna la piept şi înțepenindu-se pe picioare într-o atitudine demnă, a repetat de mai multe ori cuvântul „maretas". Profesorul, care nu se încurca de atâta lucru, a apucat de umeri pe indianul cel mai apropiat şi a ținut asupra lui o prelegere întocmai aşa cum ar fi făcut dacă ar fi prezentat un specimen neobişnuit într-o sală de curs.

— Tipul acestui individ, a început el, cu felul lui sonor de a pronunța cuvintele, judecind după capacitatea craniană, după unghiul facial sau după orice altă caracteristică – nu pare de un ordin interior. Dimpotrivă, trebuie să-l aşezăm pe o scară mult superioară în raport cu multe treburi sud-americane cunoscute. Nici o ipoteză nu poate explica evoluția

acestei rase în acest ținut. De asemenea, un interval atât de mare desparte pe oamenii-maimuță de animalele care au supraviețuit pe acest podiş, încât e aproape inadmisibil să se fi dezvoltat împreună.

— Atunci, de unde au putut să se ivească? a întrebat lord John.

— Iată o întrebare care, fără îndoială, va fi aprig discutată în toate cercurile ştiințifice din Europa şi America, a răspuns profesorul. Părerea mea, care nu are altă valoare decât aceea a unei simple păreri, aici profesorul şi-a umplut cu aer pieptul uriaş şi s-a uitat cu aroganță în jurul lui, este că evoluția s-a produs în condițiile speciale ale acestui ținut, până la vertebrate, lăsând să supraviețuiască vechile specii şi să coexiste cu cele noi. De aci, consecința: găsim ființe din zilele noastre, cum ar fi tapirul, care de altfel are o vârstă respectabilă, cerbul mare şi furnicarul, în acelaşi timp cu reptilele jurasice. Totul e mult mai limpede acum. Dar să vedem ce s-a întâmplat cu oamenii-maimuță şi cu indienii. Ce interpretare se poate da prezenței lor aici? Singura la care mă pot gândi e o invazie venită dinafară. Pare foarte probabil că a existat un tip de maimuță antropoidă în America de Sud, care în vremile trecute şi-a croit drum până la acest podiş şi care a dat apoi naştere ființelor pe care le-am văzut şi dintre care unele... aici se uită țintă la mine, prezentau un aspect şi o formă care, dacă s-ar fi împletit şi cu inteligența, nu preget s-o spun, ar fi fost la înălțimea oricărei rase astăzi în ființă. Cât despre indieni, nici nu pun la îndoială faptul că au emigrat la o dată mult mai recentă. Sub amenințarea foametei sau din dorință de cucerire, şi-au făcut drum până aici sus. Găsindu-se în fața unor ființe fioroase, necunoscute până atunci s-au refugiat în peşterile pe care ni le-a descris tânărul nostru prieten. Fără îndoială că au avut de dat o luptă extrem de grea ca să se poată apăra împotriva fiarelor şi, mai ales, împotriva oamenilor-maimuță, care i-au privit desigur ca pe nişte intruşi şi împotriva cărora au avut de dus o luptă fără odihnă, punând la bătaie o şiretenie care le lipsea adversarilor. Dacă numărul indienilor pare restrâns, e

tot din pricina luptei pe care au trebuit s-o dea. Ei bine, domnilor, sunteți pe deplin lămuriți sau există vreun punct asupra căruia ați dori să puneți întrebări?

De data aceasta, profesorul Summerlee era prea deprimat ca să se împotrivească. Totuşi, a dat din cap cu violență, în semn de totală dezaprobare. Lord John, trecându-şi mâinile prin părul său scurt, a declarat că nu era în măsură să deschidă o controversă. Cât despre mine, mi-am jucat rolul obişnuit, adică acela de a coborî discuția la un nivel prozaic, atrăgând atenția celorlalți asupra faptului că unul din indieni lipsea.

— S-a dus să aducă apă, a spus lord Roxton. I-am dat un burduf gol şi a plecat cu el.

— La tabără? am întrebat.

— Nu, la pârâu. Trebuie să fie acolo, printre copaci. Nu poate fi mai departe de 200 de iarzi. Dar văd că neghiobul întârzie.

— Mă duc să-l caut, am spus.

Mi-am luat puşca şi am pornit în direcția pârâului, lăsându-mi prietenii care se pregăteau să mănânce ceva. Ar putea să pară imprudent că părăseam adăpostul, chiar pentru o distanță atât de mică, dar nu uitați că eram la mai multe mile de satul maimuțelor, că, după câte ştiam, bestiile nu ne descoperiseră şi că în nici un caz, cu o armă în mână, nu aveam de ce mă teme de ele. Nu cunoşteam încă viclenia lor şi nici puterea de care erau în stare.

Auzeam undeva, prin apropiere, susurul pârâului, dar între mine şi apă se întindea un desiş de copaci şi de mărăcini. Îmi croisem drum într-acolo până la un punct care ieşea din câmpul vizual al tovarăşilor mei, când sub unul din copaci am observat o masă informă şi roşcată ghemuită printre mărăcini. M-am apropiat şi am tresărit recunoscând cadavrul indianului nostru. Zăcea pe o parte, cu mâinile atârnate şi cu capul răsturnat pe spate, într-o poziție cu totul nefirească, aşa fel încât părea că priveşte drept pe deasupra umărului. Am început să strig ca să dau de veste prietenilor mei că se întâmplase ceva şi m-am aplecat peste cadavru, să-

l cercetez. Cu siguranță că îngerul meu păzitor era foarte aproape de mine, deoarece o senzație de frică sau poate un uşor foşnet al frunzelor m-a făcut să-mi ridic ochii.

Din frunzişul des şi verde care atârna deasupra capului meu, coborau încet două brațe musculoase, acoperite cu păr roşcat. Încă o clipă şi mâinile acelea mari, care se furişau printre frunze, m-ar fi apucat de beregată. Am sărit îndărăt cât am putut de repede, dar mâinile erau mai iuți decât mine. Cu toate că am evitat, sărind brusc, să mă strângă de gât, ceea ce mi-ar fi fost fatal, totuşi una din ele m-a prins de ceafă şi cealaltă mi s-a lăsat peste obraz. Mi-am ridicat mâinile să-mi apăr gâtul, dar în clipa următoare laba care-mi acoperea fața s-a coborât şi s-a înfipt în propriile mele mâini.

M-am pomenit ridicat cu uşurinţă de la pământ şi am simţit în acelaşi timp o apăsare care-mi împingea capul înapoi, până când durerea pe care o simţeam în regiunea cervicală a fost mai mare decât puteam să îndur. Eram gata să leşin, dar am mai avut încă puterea să dau la o parte o clipă mâna care-mi apăsa bărbia. Uitându-mă în sus, am zărit o figură înfiorătoare, cu ochi albaştri, reci şi necruţători, care se uitau ţintă într-ai mei. Era ceva hipnotic în aceşti ochi înfiorători. N-am putut rezista mai mult. Când bestia a simţit că puterile îmi slăbeau, doi canini albi i-au sclipit o secundă în cele două colţuri ale gurii şi gheara m-a apucat din nou de bărbie, împingându-mi iarăşi capul spre spate. O negură subţire m-a învăluit şi în urechi au început să-mi sune clopoţei de argint. Am auzit în depărtare o împuşcătură înăbuşită de carabină, am avut vaga senzaţie a unei prăbuşiri şi am căzut în nesimţire.

Când m-am trezit, eram culcat pe iarbă, în ascunzişul nostru. Cineva adusese apă de la pârâu şi lord John mă stropea pe faţă, în timp ce Challenger şi Summerlee îmi sprijineau capul, cu un aer îngrijorat. O clipă am avut senzaţia că sub măştile lor de oameni de ştiinţă existau şi suflete omeneşti. Cu siguranţă că şocul nervos, mai mult decât vătămarea trupească, mă cufundase în starea aceea de inconştienţă, aşa că după o jumătate de ceas, cu toată durerea îngrozitoare de cap şi înţepeneala gâtului, eram din nou pe picioare, gata să fac faţă oricărui eveniment.

— Puţin a lipsit să nu te cureţi, băiete, a zis lord John. Cum te-am auzit strigând am şi plecat, dar când ţi-am văzut capul aproape scos din umeri şi trupul legănându-se în gol, am fost sigur că am ajuns prea târziu. În zăpăceală mi-am greşit ţinta, dar bestia tot ţi-a dat drumul şi a dispărut ca un fulger. Pe legea mea! Aş vrea să am cincizeci de oameni înarmaţi, ca să curăţ locul de bestiile astea care l-au infectat!

Prin urmare, oamenii-maimuţă ne descoperiseră şi eram pândiţi, fără îndoială, din toate părţile! În timpul zilei poate că n-aveam a ne teme prea mult, dar nu mai încăpea vorbă că nu va trece noaptea fără să fim atacaţi. Aşa încât, cu cât

am fi plecat mai repede, cu atât ar fi fost mai bine. În jurul nostru pădurea se întindea pe trei părți şi cu siguranță că, rămânând acolo, am fi căzut într-o capcană. Dar pe cea de a patra parte, aceea care cobora spre lac, era numai mărăciniş, cu destul de dese luminişuri şi, din loc în loc, cu câte un copac. Aceasta era calea pe care o urmasem eu în aventuroasa mea plimbare de unul singur şi ea ducea direct la peşterile indienilor. Acesta trebuia să fie drumul nostru.

Nu aveam decât o singură părere de rău: că lăsam în urma noastră tabăra. Şi nu atât pentru proviziile pe care le părăsisem, cât mai ales pentru că pierdeam legătura cu Zambo, singurul nostru punct de legătură cu lumea dinafară. Altfel, luasem o mare cantitate de cartuşe, ca şi toate armele, aşa încât, cel puțin pentru un timp, puteam să ne bizuim pe propriile noastre puteri şi să sperăm că o să se ivească curând ocazia să ne întoarcem şi să reluăm legătura cu negrul. Zambo făgăduise că o să ne aştepte cu credință şi nu aveam nici o îndoială că o să se țină de cuvânt.

Am plecat îndată după-amiază. Indianul cel tânăr, şeful, mergea înainte, slujindu-ne de călăuză, dar refuzând cu indignare să ducă ceva în spate. După el veneau cei doi indieni rămaşi în viață, purtând pe umeri puținele provizii pe care le mai aveam. Noi, cei patru albi, alcătuiam ariergarda, cu armele pregătite. În clipa când am plecat, a izbucnit în spatele nostru din liniştea pădurii acel urlet îngrozitor al oamenilor-maimuță, pe care-l puteai lua fie drept un strigăt de triumf pentru fuga noastră, fie drept o insultă adresată acestei fugi. Uitându-ne îndărăt, n-am văzut decât frunzişul verde al copacilor, dar urletele pe care le auzeam dovedeau că pe acolo erau mulți duşmani de-ai noştri. N-am avut impresia că ne-ar urmări şi în curând am ajuns la loc deschis, ceea ce însemna că scăpasem de sub puterea lor.

În timp ce mă târam în urma tuturor, mă uitam la cei trei prieteni care mergeau înainte şi nu mă puteam opri să nu zâmbesc. Ce mai rămăsese din fermecătorul lord John Roxton, care stătea atunci seara la „Albany” , printre covoarele-i persane şi tablourile de preț, în luminile

strălucitoare care-l înconjurau? Şi ce mai rămăsese din impunătorul profesor, care se umfla în pene după biroul lui masiv din odaia de lucru din Enmore Park? Şi cel de al treilea era oare aceeaşi persoană cu fiinţa aspră şi înţepată care apăruse la adunarea de la Institutul de Zoologie? Trei vagabonzi pe care i-ai fi întâlnit pe un drum de ţară din Surrey n-ar fi arătat mai zdrenţăroşi şi mai nenorociţi! Fără îndoială, nu eram pe podiş decât de o săptămână. Dar lăsasem în tabăra de jos toate hainele de schimb şi cele şapte zile petrecute aici, sus, ne zdruncinaseră destul de mult – pe mine, totuşi, mai puţin decât pe ceilalţi, deoarece eu nu îndurasem, ca ei, bestialităţile oamenilor-maimuţă. Cei trei prieteni ai mei îşi pierduseră pălăriile şi se legaseră la cap cu batistele, hainele le atârnau în zdrenţe, iar feţele lor nebărbierite erau aproape de nerecunoscut. Atât Summerlee, cât şi Challenger şchiopătau destul de tare, în timp ce eu, care mă resimţeam încă după şocul de dimineaţă, abia îmi trăgeam picioarele de slăbiciune, iar gâtul îmi era ţeapăn şi ca dintr-o bucată, din pricina strânsorii criminale la care fusese supus. Aveam într-adevăr un aspect jalnic şi nu era de mirare că tovarăşii noştri indieni ne priveau uneori pe sub sprâncene, cu o nedumerire amestecată cu silă.

Spre seară am ajuns la malul lacului. Îndată ce am părăsit jungla şi am zărit oglinda apei întinzându-ni-se în faţă, prietenii noştri băştinaşi au început să strige de bucurie şi să gesticuleze toţi deodată, arătându-ne ceva înaintea noastră. Într-adevăr, era o privelişte cu totul neaşteptată. Alunecând pe faţa lucie, înainta spre ţărmul pe care ne aflam o întreagă flotilă de bărci. Când le-am zărit întâi, erau la depărtare de câteva mile, dar înaintau cu destulă uşurinţă, aşa fel încât au ajuns atât de aproape, că vâslaşii ne-au putut recunoaşte pe fiecare în parte. În aceeaşi clipă, din piepturile lor a izbucnit un chiot de veselie şi i-am văzut ridicându-se de la locurile lor şi făcând gesturi violente cu vâslele şi cu lăncile. După aceea au început iarăşi să vâslească, au tras bărcile pe nisip şi veniră să ni se închine, dând semne de mare bucurie şi respect în faţa tânărului şef.

În sfârşit, unul dintre ei, un om de vârstă respectabilă, purtând colan şi brăţară din mărgele de sticlă strălucitoare şi pe umeri pielea unui animal frumos, de culoarea aurie a chihlimbarului, a păşit înainte şi l-a îmbrăţişat cu căldură pe tânărul salvat de noi. Apoi ne-a privit şi i-a pus tânărului câteva întrebări, după care s-a îndreptat cu multă demnitate şi ne-a îmbrăţişat pe rând, pe fiecare. La porunca lui, tot tribul s-a aruncat la pământ în faţa noastră, în chip de omagiu. Mă simţeam cam stingherit în faţa acestor dovezi de adoraţie şi am citit acelaşi sentiment şi pe faţa lui lord John şi pe a lui Summerlee. În schimb, Challenger strălucea de fericire, ca o floare luminată de soare.

— Par a fi primitivi, a zis el mângâindu-şi barba şi privindu-i pe fiecare în parte, dar respectul pe care-l dau unor fiinţe superioare ar putea servi de lecţie pentru unii dintre europenii mai avansaţi. E ciudat cât de juste pot fi instinctele unui sălbatic.

Era clar că băştinaşii porniseră la război, pentru că fiecare purta o lance, un bambus lung, cu vârf de os, un arc şi săgeţi, precum şi un fel de măciucă sau de secure de piatră atârnată la cingătoare. Privirile întunecate pe care le aruncau spre păduri şi cuvântul „Doda” pe care-l spuneau tot timpul dovedeau că porniseră să-l salveze sau să-l răzbune pe acel care bănuiam că era fiul şefului. Tot tribul, aşezat în cerc, a ţinut sfat, la care am asistat şi noi de pe o stâncă de bazalt. Doi sau trei războinici au luat cuvântul, iar la sfârşit tânărul nostru prieten a ţinut o cuvântare înflăcărată, pe care aproape că am înţeles-o, de parcă am fi cunoscut limba, datorită gesturilor extrem de elocvente pe care le folosea.

— La ce bun să ne mai întoarcem! zicea el. Mai curând sau mai târziu, tot va trebui să îndeplinim această misiune. Chiar dacă eu am scăpat cu viaţă, să nu uităm că atâţia tovarăşi de-ai noştri au fost ucişi. Pentru noi nu mai există siguranţă. Acum ne-am adunat şi suntem gata. Apoi, arătând spre noi: Aceşti oameni ciudaţi sunt prietenii noştri. Ei sunt războinici de seamă şi-i urăsc ca şi noi pe oamenii-maimuţă.

Au în mâna lor şi arăta cerul, tunetul şi fulgerele. Când o să mai avem asemenea prilej? Prin urmare, să mergem înainte şi să murim sau să trăim liberi. Altfel cum am putea să ne mai prezentăm cu cinste înaintea femeilor noastre?

Războinicii cei mici şi cu pielea arămie sorbeau fiecare cuvânt al vorbitorului, iar când a terminat, au izbucnit în aplauze frenetice, aruncându-şi armele în aer. Şeful cel bătrân a făcut un pas spre noi şi ne-a întrebat ceva, arătând în acelaşi timp spre pădure. Lord John i-a spus să aştepte răspunsul, apoi s-a întors spre noi.

— E rândul vostru să hotărâți ce aveți de gând să faceți, pentru că, în ce mă priveşte, eu am de încheiat o socoteală cu maimuțele astea. Iar dacă lucrul acesta va avea ca urmare ştergerea lor de pe fața pământului, nu cred că ar suferi cineva din pricina asta. Aşa că eu mă alătur, fără să stau la gânduri, micilor noştri prieteni arămii. Vreau să-i văd la lucru. Dumneata ce zici, tinere?

— Nici vorbă că vă urmez.

— Dar dumneata, Challenger?

— Vă însoțesc şi eu.

— Şi dumneata, Summerlee?

— Părerea mea e că ne îndepărtăm simțitor de scopul expediției noastre, lord John. Vă asigur că atunci când mi-am părăsit catedra de la Londra nu puteam presupune că am făcut-o ca să conduc o ceată de sălbatici împotriva unei colonii de maimuțe antropoide!

— Iată dar la ce îndeletniciri josnice am fost reduşi! a zis lord John, zâmbind. Dar fapt e că am ajuns aici. Ce hotărăşti?

— Pare a fi o acțiune foarte discutabilă, a repetat Summerlee, încăpățânându-se. Însă, cum tot vă duceți cu toții, nu văd cum aş putea eu să rămân.

— Atunci, problema e lămurită, a zis lord John şi, întorcându-se spre şef, a dat din cap şi şi-a mângâiat puşca. Bătrânul ne-a strâns mâinile, fiecăruia în parte, în timp ce oamenii lui strigau mai tare ca nici odată. Era însă prea târziu să mai plecăm chiar în noaptea aceea, aşa că indienii

au improvizat un fel de tabără fără pretenții. Pretutindeni s-au aprins focuri şi fumul a început să se ridice. Câțiva oameni, care dispăruseră în junglă, s-au întors mânând în fața lor un iguanodon tânăr. Animalul avea pe umăr, ca şi ceilalți, o pată de bitum şi am văzut atunci pe unul dintre băştinaşi care, cu un aer de proprietar, a încuviințat sacrificarea. Abia atunci am înțeles că aceste animale uriaşe erau proprietate particulară ca şi cirezile de vite, iar petele de bitum care ne intrigaseră atât de mult nu erau decât semnele stăpânului. Lipsiți de apărare, leneşi şi erbivori, având, ce e drept, picioare uriaşe, dar neavând deloc creier, iguanodonii se lăsau conduşi chiar şi de un copil. În câteva minute, animalul a fost sfâşiat în bucăți şi bucățile fripte deasupra focului împreună cu câțiva peşti ganoizi, prinşi cu lăncile în lac.

În timp ce Summerlee dormea culcat pe nisip, noi ceilalți am făcut ocolul lacului, căutând să mai descoperim câte ceva din această țară ciudată. De două ori am dat de nişte puțuri pline cu argilă albastră, aşa cum mai văzusem şi în mlaştina pterodactililor şi care nu erau decât vechi cratere vulcanice. Din nu ştiu ce motive, necunoscute de noi, aceste cratere păreau a-l interesa nespus pe lord John. Pe de altă parte, Challenger cercetă un gheizer de nămol fierbinte, la suprafața căruia se spărgeau băşici mari gazoase. A înfipt o țeavă de trestie în nămol şi a început să strige de bucurie ca un copil când, apropiind de capătul celălalt al țevii un chibrit aprins, s-a produs o explozie şi a apărut o flăcăruie albastră. Iar bucuria lui n-a mai avut margini când a văzut că punga lui de piele, umplută cu gaz, se înălța cu uşurință deasupra trestiilor.

— Un gaz inflamabil şi pe deasupra mult mai uşor decât aerul! Nu mă sfiiesc să afirm că gazul conține o bună parte de hidrogen liber. Tinere, George Eduard Challenger n-a ajuns la sfârşitul descoperirilor lui! El o să mai poată încă demonstra că o minte luminată e în stare să învingă natura şi s-o aservească scopurilor lui!

Un plan ascuns îl umplea de mândrie, dar profesorul nu ne-a lăsat să-i ghicim gândurile.

În ce mă priveşte, nimic din ce vedeam pe mal nu mi se părea mai neasemuit ca întinderea de apă din faţa noastră. Numărul mare de oameni, ca şi zgomotul pe care-l făceam, speriaseră toate vieţuitoarele, afară de câţiva pterodactili, care pluteau în cerc pe deasupra capetelor noastre, nădăjduind, fără îndoială, să înşface resturile de mâncare. În jurul taberei totul era liniştit. Dar nu se întâmpla acelaşi lucru cu apele lacului central, colorate în trandafiriu de razele amurgului. Ele fierbeau, frământate de o viaţă ciudată. Spinări lungi în culoarea ardeziei, aripi înalte şi zimţuite, se iveau din spuma argintie, ca să se cufunde din nou în adâncuri. Pe bancurile de nisip din depărtare se vedeau ici şi colo vietăţi târâtoare bizare, broaşte ţestoase uriaşe, saurieni de forme neobişnuite, precum şi o lighioană turtită, asemeni unei lungi curele împletite, neagră şi unsuroasă, care cobora spre lac cu mişcări unduitoare. Ici şi colo, câte un şarpe îşi înălţa capul pe neaşteptate, despărţind apa, care îl împodobea cu un colier de spumă, iar în urmă-i se formau cercuri concentrice, în timp ce el înainta lunecând pe valuri cu mişcări graţioase, ca mişcările unui gât de lebădă. Una dintre aceste vietăţi s-a ridicat pe un banc de nisip, la câteva sute de iarzi şi i-am văzut bine trupul uriaş, în chip de butoi, prevăzut cu aripioare de-a lungul gâtului de şarpe. Când l-au zărit Challenger şi Summerlee, care în clipa aceea se apropiase şi el de noi, au izbucnit într-un duet plin de mirare şi de admiraţie.

— Un plesiosaur! Un plesiosaur de apă dulce! A strigat Summerlee. Am trăit să văd şi minunea asta! Suntem fără îndoială, dragul meu Challenger, cei mai norocoşi dintre toţi zoologii care au trăit de la facerea lumii, până azi!

Şi cei doi oameni de ştiinţă nu s-au urnit din locul de unde admirau minunile fascinante ale lacului decât la căderea nopţii, atunci când focurile sălbaticilor au împânzit negurile cu sclipirile lor roşii. Dar chiar în întuneric, în timp ce stăteam întinşi pe nisip, tot auzeam din când în când

zgomotul pe care-l făceau, cufundându-se sau scuturându-se de apă, animalele care trăiau în lac.

La cele dintâi licăriri ale dimineții, am ridicat tabăra şi, o oră mai târziu, am plecat în memorabila noastră expediție. În visurile mele mă văzusem de multe ori ajungând corespondent de război. Dar nici odată nu mi-aş fi putut închipui sălbăticia campaniei pe care sunt dator să v-o descriu acum. Iată prima mea telegramă de pe câmpul de luptă.

Trupa noastră fusese întărită în timpul nopții cu un nou lot de băştinaşi veniți din peşteri şi, în clipa când am început marşul, ne puteam socoti cam patru sau cinci sute de oameni. Un pichet de cercetaşi a fost trimis înainte, iar grosul coloanei şi-a croit drum, prin urcuşul plin de mărăcini, până la marginea pădurii. Acolo oamenii s-au înşirat într-un lanț lung de arcaşi şi de lăncieri. Roxton şi Summerlee s-au aşezat în flancul drept, în timp ce Challenger şi cu mine ne-am aşezat în cel stâng. Însoțeam la luptă, cu arme care erau ultima expresie a tehnicii armurierilor din St. James Street şi din Ştrand o armată din epoca de piatră!

Duşmanul nu s-a lăsat aşteptat prea mult. Un urlet sălbatic şi ascuțit a izbucnit din marginea pădurii şi, fără veste, un grup numeros şi compact de oameni-maimuță înarmați cu măciuci şi cu pietre s-a năpustit asupra noastră: un atac eroic, dar nebunesc, deoarece făpturile acelea cu picioare scurte se mişcau foarte încet, în timp ce duşmanii lor erau sprinteni ca pisicile. Priveliştea acelor brute fioroase, cu spume la gură şi cu ochii injectați, care, aruncându-se asupra duşmanilor pe care nu-i puteau atinge, cădeau unul după altul străpunşi de săgeți, era înspăimântătoare. Unul dintre ei a trecut pe lângă mine urlând de durere, cu vreo zece vârfuri de săgeată înfipte în piept şi în coaste. I-am dat lovitura de grație cu un glonț în creier, iar el s-a prăbuşit printre aloeşi. A fost singurul foc de armă, deoarece atacul fusese îndreptat spre mijlocul coloanei, aşa că indienii n-au avut nevoie de ajutorul nostru ca să-l respingă. Din toți

oamenii-maimuță care năvăliseră din pădure în câmp deschis, nu cred să se mai fi întors vreunul.

Când am ajuns printre copaci, a început să fie mai greu. După o oră sau două de la intrarea noastră în pădure s-a dat o luptă desperată, în care abia am izbutit să nu ne dăm bătuți. Sărind din tufişuri înarmați cu măciucile lor uriaşe, oamenii-maimuță ucideau uneori câte trei sau patru indieni înainte de a cădea doborâți de săgețile lor. Oriunde loveau, ucideau. Unul din ei, care sfărâmase în bucăți puşca lui Summerlee, era gata să-i zdrobească şi țeasta, când un indian l-a izbit cu securea în inimă. Alții, cocoțați în copacii de deasupra noastră, aruncau în noi cu pietre şi cu crengi rupte. Uneori se lăsau să cadă printre noi şi luptau furioşi până la moarte. O clipă, aliații noştri au slăbit în învălmăşeala luptei şi fără îndoială că ar fi dat bir cu fugiții dacă nu i-am fi ajutat noi, cu armele noastre. Îndemnați vitejeşte de bătrânul lor şef, s-au avântat atât de năvalnic, încât oamenii-maimuță au început la rândul lor să şovăie. E drept că Summerlee nu mai avea puşcă, dar eu trăgeam fără încetare, iar în celălalt flanc auzeam împuşcăturile neîntrerupte ale prietenilor noştri. Apoi, deodată, duşmanul a intrat în panică şi s-a dezorganizat. Răcnind şi urlând, bestiile au luat-o la fugă în toate părțile, în timp ce aliații noştri se aruncau pe urmele lor cu strigăte de izbândă; plăteau în ziua aceea o datorie care dăinuia de nenumărate secole, cu tot ce cuprinsese ea ca cruzime şi ură de-a lungul istoriei acestui mic popor. În sfârşit, omul avea ultimul cuvânt şi punea animalul la locul cuvenit. Chiar dacă ar fi zburat, fugarii erau prea greoi ca să mai poată scăpa de băştinaşii cei sprinteni. Şi din toate părțile pădurii, în şuierul săgeților şi în zgomotul pe care-l făceau oamenii-maimuță zdrobindu-se de pământ în căderea lor din copaci, se auzeau strigătele de biruință ale învingătorilor.

Veneam în urma celorlalți şi în curând lord John şi Challenger s-au apropiat de noi.

— S-a terminat, a zis lord John. Acum cred că putem să le lăsăm grija de a curăța locul. Cu cât vom vedea mai puțin, cu atât vom dormi mai bine.

În ochii lui Challenger sclipea dorința de a ucide.

— Am avut norocul, a strigat el, umflându-se în pene ca un cocoş de luptă, să luăm parte la una din acele bătălii tipice care, în istorie, au determinat soarta lumii. O ciudată întâmplare ne-a îngăduit să asistăm şi să contribuim la o asemenea victorie. De astăzi înainte, pe acest podiş viitorul va fi în mâna omului.

Trebuia să ai o încredere oarbă în scopul urmărit, ca să îndreptățeşti asemenea mijloace. Pe măsură ce înaintam prin pădure, descopeream cadavre de oameni-maimuță zăcând unele peste altele, străpunse de săgeți sau de lănci. Ici şi colo câte un morman de indieni, aproape cu totul zdrobiți, însemna locul unde unul din aceşti antropoizi îşi vânduse scump pielea. Înaintea noastră se auzea un strigăt şi un muget, indicând direcția în care continua urmărirea. Oamenii-maimuță se îndreptau spre satul lor, consolidându-şi acolo o ultimă apărare, care le-a fost zdrobită, iar ochii noştri aveau să cunoască oroarea scenei finale. Vreo optzeci sau o sută de masculi, cei din urmă supraviețuitori, au fost mânați de-a curmezişul luminişului aşezat la marginea stâncii, acelaşi care, cu două zile mai înainte, fusese martorul aventurilor noastre, în clipa când am ajuns la fața locului, un cerc de indieni înarmați cu lănci se închisese în jurul lor. Totul s-a terminat într-o clipă. Treizeci sau patruzeci au murit pe loc. Ceilalți, scrâşnind şi zbătându-se, au fost aruncați în prăpastie unde, căzând unii peste alții, s-au înfipt în țepile de bambus, la o adâncime de 600 de picioare. Aşa cum spusese Challenger, omul îşi câştigase pentru totdeauna supremația în țara lui Maple White. Masculii au fost exterminați, satul distrus, iar femelele şi puii luați în robie. O dușmănie ancestrală se sfârşea, înăbuşită în sânge.

Această biruință a avut drept rezultat nenumărate avantaje pentru noi. Puteam să ne ducem din nou în tabără

şi puteam să ne procurăm provizii. Puteam să reluăm legătura cu Zambo, înnebunit de spectacolul la care asistase: o adevărată avalanşă de maimuțe căzând de pe stâncă!

— Coborâți, stăpâni, coborâți! striga el cu ochii ieşiți din cap. Coborâți, că altfel n-o să scăpați de diavol!

— Ascultați glasul rațiunii! a zis Summerlee, cu convingere. Cred că am avut destule aventuri, care nu erau deloc potrivite cu caracterul şi cu situația noastră. Challenger, îți amintesc promisiunea pe care ne-ai făcut-o: începând din clipa asta, să-ți concentrezi toată energia ca să ne scapi din ținutul acesta oribil şi să ne conduci spre civilizație.

CAPITOLUL XV

OCHII NOŞTRI AU VĂZUT MINUNI

TOATE ACESTEA le scriu zilnic, dar sper, înainte de a ajunge la sfârşitul acestor rânduri, să văd sclipind o zare de lumină printre neguri. Ne scotea din fire gândul că eram reţinuţi cu sila, din lipsa unui mijloc de evadare. Mă gândeam, ce e drept, că într-o zi o să fim fericiţi că am fost reţinuţi împotriva voinţei noastre într-o ţară ciudată şi că, în felul acesta, am avut posibilitatea să vedem mai multe din minunile şi din vietăţile care trăiau acolo.

Izbânda indienilor şi distrugerea oamenilor-maimuţă a fost piatra de încercare a expediţiei noastre. Eram într-adevăr stăpânii podişului, deoarece băştinaşii pe care-i ajutasem cu puteri atât de neînţelese pentru ei să-şi nimicească duşmanii de veacuri ne priveau cu o recunoştinţă amestecată cu frică. Din punctul lor de vedere, ar fi fost fără îndoială încântaţi să se vadă scăpaţi de nişte aliaţi atât de formidabili, dar nu ne dădeau, în privinţa aceasta, nici o indicaţie care să ne folosească. Atât cât puteam înţelege din semnele lor, fusese pe vremuri un tunel povârnit care cobora de la podiş în câmpie şi a cărui intrare de jos o descoperisem şi noi. Nici vorbă că prin tunelul acela ajunseseră, la epoci diferite, pe câmpia de sus, oamenii-maimuţă cât şi indienii, iar Maple White şi tovarăşul lui îl folosiseră şi ei, fără îndoială. Dar cu un an înainte, o prăbuşire provocată de un cutremur făcuse să se astupe intrarea de sus a tunelului. Când le dădeam a înţelege că vrem să plecăm, indienii clătinau din cap şi ridicau din umeri: fie că nu puteau, fie că nu voiau să ne ajute.

La sfârşitul acestei campanii, maimuţele supravieţuitoare, gemând îngrozitor, au fost duse de-a curmezişul podişului şi aşezate în apropierea peşterilor indienilor, unde urmau să trăiască în robie sub ochii

stăpânilor. Soarta robilor, de aci înainte, era să taie lemne şi să care apă.

Două zile după luptă am traversat şi noi podişul, însoțiți de prietenii noştri şi ne-am aşezat tabăra la picioarele stâncilor unde locuiau. Ei ar fi dorit să ne ofere peşterile lor, dar lord John a refuzat, socotind că, în cazul când intențiile nu le-ar fi fost tocmai prieteneşti, am fi căzut în puterea lor. Aşa că ne-am păstrat libertatea şi, fără să încetăm a avea cu ei relații dintre cele mai cordiale, stăteam cu armele pregătite în orice clipă. Am vizitat îndelung peşterile, care erau desigur interesante, dar fără să ne putem da seama dacă erau opera omului sau a naturii. Toate erau la acelaşi nivel, săpate într-o rocă moale sub bazaltul vulcanic care forma stânca şi deasupra rocei tari, de granit, care alcătuia temelia.

Intrările peşterilor se găseau cam la optzeci de picioare deasupra pământului şi ajungeai la ele pe nişte trepte de piatră atât de înguste şi pieptişe, încât nici o fiară nu le-ar fi putut urca. Înăuntru erau uscate şi călduroase, prelungindu-se spre interiorul stâncii prin galerii drepte, mai mult sau mai puțin lungi, cu ziduri cenuşii şi netede, împodobite cu desene în cărbune, bine executate, reprezentând felurite animale de pe podiş. Chiar dacă viața ar dispărea din acest ținut, viitorul explorator va găsi pe pereții acestor peşteri dovada faunei bizare care s-a menținut până în zilele noastre, cum ar fi dinozaurii, iguanodonii şi peştii-şopârlă.

De când descoperisem că iguanodonii cei uriaşi nu erau decât nişte turme domesticite, avându-şi fiecare proprietarul ei, care le creştea pentru carne, admisesem ideea că omul a putut să-şi afirme supremația asupra podişului chiar cu armele lui primitive. Dar n-a trecut mult şi am descoperit, datorită unei drame care s-a petrecut a treia zi după instalarea noastră la picioarele peşterilor, cât eram de greşiți. Lord John şi cu mine păzeam tabăra în lipsa lui Challenger şi a lui Summerlee, care plecaseră cu câțiva indieni să pescuiască în lac, cu lăncile, unele specii de şopârle uriaşe. Indienii îşi vedeau de treburile lor pe povârnişul acoperit cu

iarbă din fața peşterilor. Deodată a răsunat un răcnet de alarmă şi sute de guri au strigat cuvântul „Stoa” . Şi de pretutindeni au început a năvăli sălbatic bărbați, femei şi copii, căutându-şi un adăpost. Cuprinşi de o spaimă nebună, urcau în goană scările cavernelor, repezindu-se înăuntru.

Ridicându-mi ochii, i-am văzut pe stâncile de deasupra noastră dând din mâini şi făcându-ne semne desperate să intrăm în vreun adăpost. Am pus mâna pe puşti şi am sărit amândoi, să vedem ce fel de primejdie ne amenința.

Deodată, dintre copacii din apropiere s-a ivit un grup de doisprezece sau cincisprezece indieni care alergau cât îi țineau picioarele, urmăriți de doi monştri înspăimântători, la fel cu cel care ne tulburase liniştea în tabără şi mă speriase atât de cumplit în timp ce exploram singur podişul. Înaintau în salturi, ca nişte broscoi uriaşi şi erau cu mult mai mari decât cel mai mare elefant. Nu-i văzusem decât noaptea şi într-adevăr erau animale nocturne, care nu ieşeau ziua decât atunci când îi provoca cineva. Ne-am oprit uimiți, deoarece pielea le era acoperită cu băşici şi cu bube şi avea o irizație curioasă, ca a peştilor, iar soarele punea pe ei curcubee strălucitoare.

Dar nu era timp de privit, deoarece într-o clipă au ajuns din urmă fugarii, nimicindu-i înspăimântător. Felul lor de a lupta era să sară peste om cu toată greutatea trupului şi, lăsându-l zdrobit, să sară peste altul. Nenorociții indieni urlau de groază şi încercau să scape cu fuga, de agerimea fără greş a monştrilor. Nu mai erau în picioare decât vreo şase, când tovarăşul meu şi cu mine le-am sărit în ajutor. De altfel, amestecul nostru n-a avut alt efect decât să ne expună şi pe noi aceleiaşi primejdii. Am deschis focul la o depărtare de 200 de iarzi, trăgând cartuş după cartuş, dar parcă trăgeam cu cocoloaşe de hârtie. Vietăților acelora reptiliene nu le păsa de răni, deoarece le lipsea un centru nervos principal şi aveau centrii vitali răspândiți de-a lungul măduvei spinării, aşa că erau invulnerabile chiar în fața armelor moderne. Tot ce puteam face era să le abatem atenția în altă parte prin fulgerele de lumină şi zgomotele împuşcăturilor, ca să dăm şi băştinaşilor şi să ne dăm şi nouă, timpul de-a ajunge până la scări, unde ne era salvarea. Dar acolo unde glonțul conic exploziv al secolului al douăzecilea era ineficace, aveau succes săgețile înveninate ale băştinaşilor, muiate în suc de strophantus şi înfipte apoi într-un stârv. Totuşi şi armele acestea aveau un efect limitat, deoarece veninul circula prin vine cu o viteză foarte redusă şi, înainte de a muri, monstrul avea destulă vreme şi destule mijloace să-şi ucidă duşmanul. Dar cum cele două lighioane

ne-au urmărit chiar până la picioarele scărilor, o ploaie de săgeți s-a abătut asupra lor, şuierând, din toate crăpăturile stâncilor. Intr-o clipă, dihăniile au fost acoperite cu țepi, ca nişte arici, fără să arate, la început, că s-ar simți stingherite în vreun fel.

Cu gurile pline de bale şi căutând să se agațe cu ghearele, încercau, cu neputincioasă furie, să urce scările care i-ar fi dus la victimele lor. Dar după ce izbuteau să înainteze câțiva paşi, alunecau şi se rostogoleau la pământ. În sfârşit, otrava a început să-şi facă efectul. Unul din cei doi monştri a gemut din greu şi a căzut la pământ, de parcă era tras în jos de capul lui uriaş. Celălalt a început să sară în cerc şi, scoțând strigăte înăbuşite, s-a prăbuşit şi s-a zvârcolit câteva clipe în agonie, apoi s-a înțepenit şi a rămas aşa, nemişcat. Atunci, cu strigăte de izbândă, indienii s-au aruncat buluc din peşteri şi au dănțuit frenetic în jurul leşurilor, arătând o bucurie nebună pentru înfrângerea a doi dintre cei mai primejdioşi duşmani ai lor. În timpul nopții au sfâşiat cadavrele şi au dus bucățile departe, nu ca să le mănânce, deoarece otrava era încă activă, dar pentru că le era frică de mirosul greu pe care l-ar fi putut răspândi. Totuşi, inimile acestor reptile uriaşe, fiecare din ele cât o pernă de mare, zăceau încă acolo, bătând înainte încet, cu pulsații liniştite, însuflețite de o viață proprie, independentă şi hidoasă. Abia a treia zi inimile acelea înspăimântătoare s-au oprit, încetând de a mai bate.

Mai târziu, când voi avea drept masă altceva decât o ladă de conserve şi voi scrie cu altceva decât cu un ciot de creion pe ultimele file ale unui carnet zdrențuit, voi vorbi mai pe larg despre indienii Acalla şi despre viața pe care am dus-o la ei, ca şi despre vedeniile ciudate şi uimitoarele condiții de viață pe care le-am avut de întâmpinat în țara lui Maple White. Ştiu că memoria n-o să mă înşele, deoarece, atât cât voi mai avea în mine un suflu de viață, fiecare clipă şi fiecare mişcare din această perioadă a vieții mele o să-mi rămână întipărită în minte cu precizia şi cu claritatea amintirilor din copilărie. Nici o impresie nouă n-o să le poată şterge, atât de

adânc sunt săpate. Când va veni momentul s-o fac, voi descrie acea minunată noapte cu clar de lună când un tânăr ihtiosaur – o ființă ciudată, jumătate focă, jumătate peşte, cu doi ochi acoperiți de câte un os pe fiecare parte a capului şi cu un al treilea aşezat în frunte – se zbătea în plasa indienilor şi era cât pe ce să răstoarne barca cu care-l remorcam; de asemenea şi cealaltă noapte, când un şarpe de apă de culoare verde s-a ridicat din mijlocul trestiilor şi a prins în inelele lui pe cârmaciul bărcii în care se afla Challenger. Voi mai descrie şi animalul acela nocturn alb – era oare mamifer sau reptilă? – care sălăşluia într-o mlaştină infectă din partea răsăriteană a lacului şi zbura în jurul ei lăsând în urmă-i o uşoară lumină fosforescentă. Indienii erau atât de înspăimântați, încât nici nu voiau să se apropie de el. Noi l-am observat în timpul a două expediții, dar fără să putem ajunge până la el, din pricina mlaştinii. Pot să spun doar că era mai mare decât o vită şi că răspândea un ciudat parfum de mosc. Voi mai povesti de asemenea şi despre pasărea care l-a urmărit pe Challenger până printre stâncile unde îşi căuta adăpost – o pasăre alergătoare de statură uriaşă, mult mai înaltă decât struțul, cu gâtul pleşuv de vultur şi cu o expresie fioroasă, care-l făceau să pară un spectru ambulant. În timp ce Challenger se căță̆ra să se pună la adăpost, o lovitură de plisc i-a rupt tocul cizmei, de parcă i l-ar fi tăiat cu briciul. De data aceasta însă, armele moderne au avut ultimul cuvânt şi pasărea, care măsura douăzeci de picioare de la cap la coadă şi pe care profesorul, gâfâind, dar fericit, ne-a prezentat-o ca fiind un phororacus, s-a prăbuşit sub glonțul lordului Roxton, zbătându-se cumplit într-un nor de pene, din mijlocul căruia sclipeau fioros doi ochi galbeni. Aş vrea să ajung clipa când capul ei turtit şi diform îşi va ocupa locul printre trofeele de la Albany. În sfârşit, voi vorbi fără îndoială şi despre toxodon, cobaiul uriaş, înalt de zece picioare, cu dinții ieşiți în afară şi tăioşi ca nişte foarfece, pe care l-am ucis într-o dimineață în timp ce se adăpa la lac.

Toate acestea le voi descrie într-o zi, în linişte. Dar după zilele acestea atât de agitate, aş vrea să evoc cu duioşie minunatele seri de vară când, sub cerul de un albastru adânc, stăteam întinşi în iarba înaltă din marginea pădurii, unul lângă altul ca nişte buni prieteni şi ne uitam uimiți la fauna ciudată care zbura pe deasupra noastră, ca şi la lighioanele acelea necunoscute care ieşeau din vizuinile lor să ne cerceteze, în timp ce în jurul nostru copacii îşi aplecau crengile încărcate cu fructe coapte, iar florile în-cântătoare îşi întindeau capetele spre noi. Sau serile acelea luminoase când, plutind pe oglinda lucie a lacului, priveam cu uimire şi cu teamă afundarea vreunui monstru fantastic, în jurul căruia apa alcătuia cercuri şi încrețituri. Sau lucirea verzuie în străfundul apelor a vreunei ființe ciudate care, o clipă după aceea, se făcea una cu întunericul. Acestea sunt scenele asupra cărora aş dori ca în viitor să se oprească pana mea şi să aştearnă pe hârtie fiecare amănunt.

Dar mă veți întreba: de ce toate aceste experiențe şi acest lung răstimp, când. Prietenii dumitale şi dumneata ar fi

trebuit să vă gândiți zi şi noapte la născocirea vreunui mijloc ca să vă întoarceți în lumea de jos? Răspunsul meu e că nici unul dintre noi nu încetam o clipă să ne gândim la acestea toate, dar strădania noastră era zadarnică. Am descoperit, curând de tot, un lucru sigur: indienii n-aveau intenția să facă nici o mişcare ca să ne ajute. În orice altă împrejurare ni se arătau prieteni, am putea spune că erau chiar sclavii noştri devotați. Dar când le dădeam a înțelege că ar trebui să ne ajute să împletim şi să ducem la locul ei o plasă, care să ne slujească drept punte peste prăpastie, sau când îi rugam să ne facă rost de curele de piele sau de liane ca să răsucim frânghii, întâmpinam din partea lor o împotrivire politicoasă, dar neînduplecată. Surâdeau, clipeau din ochi, dădeau din cap şi atâta tot. Chiar şeful cel bătrân se împotrivea cu aceeaşi încăpățânare. Doar Maretas, tânărul pe care-l salvasem, ne privea îngândurat şi ne dădea a înțelege, prin gesturi, cât de mult îl întristau intențiile noastre. De la biruința hotărâtoare asupra oamenilor-maimuță, indienii ne socoteau ca pe nişte supraoameni care purtau izbânda în țevile unor arme ciudate şi erau încredințați că, atâta timp cât vom rămâne cu ei, norocul va fi de partea lor. Ne-ar fi oferit fiecăruia dintre noi câte o mică soție arămie şi câte o peşteră, numai să ne uităm țara şi neamul şi să rămânem pentru totdeauna pe podiş. Afară de asta, nu puteam fi decât mulțumiți de ei, deşi cu totul altele erau dorințele noastre. Dar simțeam nevoia să păstrăm secretul asupra planurilor noastre de evadare, deoarece aveam bănuieli serioase că vor încerca să ne rețină cu forța.

Fără să țin seama de primejdia de a mă întâlni cu dinosaurii (care nu erau primejdioşi ziua, fiind, după cum am mai spus, animale nocturne), m-am dus de două ori, în ultimele trei săptămâni, la vechea noastră tabără, să iau legătura cu negrul Zambo, care stătea încă de pază la piciorul stâncii. Ochii mei cercetau cu lăcomie câmpia întinsă din fața mea, în nădejdea că voi vedea sosind ajutorul pe care-l cerusem. Dar spațiile largi, presărate cu cactuşi, se

desfăşurau spre infinit, dezgolite şi pustii, până la linia bambuşilor care se confunda cu orizontul.

— Acum trebuie să sosească, stăpâne Malone. Înainte de a trece o săptămână, indienii or să vină şi or să aducă frânghii şi o să vă puteți coborî.

Acesta era cuvântul de încurajare al bunului nostru Zambo.

Când m-am întors de la cea de-a doua vizită, am avut o aventură care m-a ținut o noapte departe de tovarăşii mei.

Mă întorceam pe drumul bine cunoscut şi ajunsesem într-un loc, cam la o milă depărtare de mlaştina pterodactililor, când am văzut îndreptându-se spre mine o ființă cu înfățişare ciudată. Era un om care mergea într-un fel de carcasă sau de colivie de trestii, care-l acoperea ca un clopot. Când m-am apropiat, nu mică mi-a fost mirarea văzând că omul acela era lord John Roxton. Zărindu-mă, s-a strecurat din curioasa lui îmbrăcăminte şi a venit spre mine râzând, deşi părea oarecum stingherit.

— Ei bine, tinere, mi-a spus el, cui i-ar fi trecut prin minte că o să te întâlnesc tocmai aici?

— Dar, pentru Dumnezeu, ce faceți? l-am întrebat.

— Îmi vizitez prietenii, pterodactilii, mi-a răspuns.

— Şi de ce?

— Sunt ființe interesante, nu-i aşa? Dar atât de nesociabile! După cum cred că-ți aminteşti, au un fel destul de barbar de a se purta cu străinii. Aşa că m-am acoperit cu colivia asta de protecție, să mă apăr, eventual, de gentilețile lor prea stăruitoare...

— Da, dar ce căutați în mlaştină?

Lord John m-a privit cu un aer întrebător şi am citit pe fața lui o oarecare şovăială.

— Crezi oare că numai profesorii au dreptul să se instruiască pe lumea asta? Mi-a răspuns, în sfârşit. Uite, studiez şi eu aceste păsărele... Şi te rog să te mulțumeşti cu explicația pe care ți-am dat-o.

— N-am avut intenția să vă jignesc, i-am răspuns.

Dar buna dispoziție îi şi reveni şi a început să râdă.

— Nici nu te gândi la aşa ceva, tinere! Am însărcinarea să capturez, pentru Challenger, unul din puii ăştia de drac. Nu, nu cred că o să am nevoie de tovărăşia dumitale. Du-te cu bine, eu o să fiu în tabără la căderea nopții.

Şi mi-a întors spatele, iar eu am plecat lăsându-l să umble încoace şi încolo prin pădure, înveşmântat în ciudata lui colivie.

Dar dacă felul de a se purta al lui lord John mi se părea ciudat, al lui Challenger era, fără îndoială, mai mult decât atât. Profesorul exercita o extraordinară fascinație asupra femeilor indiene şi din pricina asta purta o creangă mare de palmier, cu care le gonea ca pe muşte când începeau să fie prea stăruitoare. Înfățişarea lui Challenger bălăbănindu-se ca un sultan de operetă, purtând în mână semnul autorității, cu barba neagră fluturându-i pe piept şi ridicându-se pe vârfuri la fiecare pas, în timp ce în urma lui se îmbulzea o droaie de tinere indiene cu ochi catifelați şi drapate în văluri subțiri țesute din fibre de scoarță, e unul din tablourile cele mai groteşti, a cărui amintire mi-a fost dat s-o iau cu mine. Cât priveşte pe Summerlee, absorbit de viața insectelor şi a păsărilor de pe podiş, îşi petrecea tot timpul (afară de o însemnată parte când îl certa pe Challenger că nu face nimic ca să ne scoată din încurcătură) preparând, montând sau împăind specimenele capturate.

Challenger îşi luase obiceiul să plece singur în fiecare dimineață şi să se întoarcă din când în când cu un aer de solemnă gravitate, ca unul ce purta pe umerii săi întreaga răspundere a unei grele sarcini. Într-una din zile, cu creanga de palmier în mână şi târând după el toată ceata de admiratoare, ne-a condus până la locul ascuns unde lucra şi ne-a împărtăşit secretul planurilor lui. Era o poiană mică în mijlocul unui boschet de palmieri, unde se găsea umil din acei gheizeri de nămol fierbinte, pe care am mai avut prilejul să-i descriu. Pe marginile acestui gheizer, aşezase un număr de curele tăiate din piele de iguanodon, care se întâlneau toate într-un recipient membranos. Recipientul nu era altceva decât stomacul unui uriaş peşte-şopârlă, pe care-l

pescuisem în lac. Acest soi de balon, cusut la unul din capete, nu mai avea la celălalt decât un orificiu strimt, în care erau înfipte mai multe țevi de bambus, în legătură cu pâlniile de argilă care culegeau gazele emanate din gheizer. Încetul cu încetul balonul a început să se umfle şi curând a arătat o tendință atât de puternică de a se ridica, încât Challenger, ca să-l mențină la nivelul pământului, a trebuit să înnoade curelele de trunchiurile copacilor din jur. O jumătate de oră mai târziu, în fața noastră se prezenta un balon de dimensiuni impunătoare, iar puterea de tracțiune pe care o exercita asupra curelelor cu care era legat dovedea marea lui forță de ascensiune. Emoționat şi fericit ca un tată în fața primului său născut, Challenger contempla cu satisfacție opera minții sale, zâmbind şi mângâindu-şi barba în tăcere.

Cel dintâi care a intervenit a fost Summerlee.

— Cred că n-ai intenția să ne urci în „asta" , Challenger? a zis el, cu voce acră.

— Sper, scumpul meu Summerlee, să vă fac o demonstrație atât de concludenta, încât sunt sigur că nu vei şovăi să te încrezi în aparatul meu.

— Ba să-ți scoți imediat ideea asta din cap, i-a răspuns Summerlee, cu hotărâre. Nimic pe lume n-o să mă facă să comit asemenea nebunie! Bănuiesc, lord John, că nici dumneata nu încurajezi planul acesta nebunesc.

— Extraordinar de ingenios! a zis lordul nostru. Aş vrea să-l văd la treabă.

— Ai să-l vezi, s-a bucurat Challenger. Timp de câteva zile mi-am pus la bătaie toate puterile mele cerebrale ca să rezolv problema coborârii de pe stânci. Doar ne-am convins cu toții că asta nu se poate face cu picioarele şi că tunelul nu mai există. De asemenea, nu avem putința să construim nici un fel de pod care să ne ducă spre locul de unde am venit. Prin urmare, cum să ieşim de aici? Nu e mult de când am descoperit şi i-am comunicat tânărului nostru prieten că gheizerul emana hidrogen liber. Ideea unui balon s-a înfiripat imediat în mintea mea. E drept că descoperirea materialului

din care trebuia să confecționez balonul care urma să fie umplut cu gaz m-a ținut câtva timp pe loc. Dar uitându-mă la măruntaiele acestor reptile, am avut o revelație şi am reuşit să soluționez problema. Şi rezultatul, iată-l!

Şi-a dus o mână la reverul hainei zdrențuite, arătând cu cealaltă, mândru, balonul.

În vremea asta, balonul umplut se rotunjise, crescuse şi trăgea eu putere curelele care-l susțineau.

— Asta-i curată nebunie furioasă! mormăia Summerlee.

Lord John părea încântat de ceea ce vedea.

— Deştept bătrânul, nu-i aşa? Mi-a şoptit la ureche, apoi i s-a adresat lui Challenger: Nu-i faci şi o nacelă?

— Vine şi confecționarea nacelei. Sunt fixat asupra construcției şi aşezării ei. Pentru moment, mă mărginesc să vă demonstrez că aparatul meu o să ne poată susține pe toți.

— Pe toți la un loc, eşti sigur?

— Nu. Planul meu e să coborâm fiecare pe rând, cum am face-o cu paraşuta, iar balonul să se întoarcă înapoi prin mijloace uşor de realizat. Ceea ce-i cer acum, e să ne ridice pe fiecare în parte şi să ne îngăduie să coborâm cu încetul. Ia să-l lăsăm să ne arate ce poate!

A adus un bloc de bazalt de dimensiuni considerabile, pe care era scobit un şanț, aşa fel încât uşor puteai lega o frânghie în jurul lui. Frânghia era aceeaşi pe care o adusesem cu noi pe podiş, după ce o folosisem ca să ne urcăm pe piscul stâncos. Avea peste o sută de picioare lungime şi, cu toate că era destul de subțire, părea foarte rezistentă. Challenger pregătise un fel de cingătoare de piele, de care atârnau un mare număr de benzi. Cingătoarea a fost aşezată pe vârful balonului, iar benzile, înnodate dedesubtul lui, aşa că orice greutate ai fi atârnat ar fi fost repartizată pe toată suprafața balonului. Apoi blocul de bazalt a fost legat de benzile de piele, iar Challenger şi-a petrecut de trei ori în jurul brațului frânghia care atârna la capătul blocului.

— Şi acum, a zis el cu un surâs de fericire anticipată, o să vă demonstrez puterea balonului meu!

Cu aceste cuvinte, a tăiat cu briceagul curelele care susțineau balonul.

Nici odată până atunci expediția noastră n-a fost mai aproape de pieire. Membrana balonului umflată a făcut un salt înfricoşător în aer. Într-o clipă, Challenger a fost ridicat în picioare şi tras în sus. Abia am avut vreme să-mi încolăcesc brațele în jurul cingătoarei lui Challenger şi m-am simțit şi eu înălțat în sus. Brațele lui lord John, ca nişte resorturi puternice care ar prinde un şoarece în capcană, m-au apucat de picioare, dar am simțit că şi el părăsea pământul. O clipă, am avut viziunea a patru aventurieri plutind în văzduh ca un şirag de cârnați, deasupra pământului pe care-l exploraseră. Din fericire însă, cu toate că puterea de ascensiune a maşinii infernale părea nelimitată, frânghia cu care eram legați avea totuşi o limită de rezistență. Aşa că s-a rupt fără veste şi noi am căzut unii peste alții, prinşi în frânghia care se încolăcise în jurul nostru. Când ne-am ridicat de la pământ, am văzut departe în cerul albastru o pată neagră: era blocul de bazalt care se înălța cu mare viteză.

— Splendid! a strigat nebiruitul Challenger, frecându-şi brațul lovit. O demonstrație perfectă! Nici odată nu m-aş fi aşteptat la un asemenea succes. Peste o săptămână, domnilor, vă promit ca voi confecționa un al doilea balon, cu care mă însărcinez să vă depun în deplină siguranță pe drumul întoarcerii.

Până acum am notat în fiecare zi tot ce ni s-a întâmplat. Astăzi însă îmi reiau firul povestirii, stând în prima noastră tabără, aceea care rămăsese în paza lui Zambo. Greutăți şi primejdii, pe toate v-am lăsat în urma noastră, ca într-un vis în vârful stâncilor uriaşe care se înalță acum atât de sus deasupra capetelor noastre! Pentru că, iată-ne în sfârşit coborâți, în condiții neaşteptate, e drept, dar totul s-a terminat cu bine. În şase săptămâni sau în două luni vom fi la Londra şi e foarte probabil că această scrisoare n-o să ajungă cu mult înaintea noastră. Inimile ne sunt de pe acum

mişcate şi sufletele noastre zboară spre cetatea mamă, păzitoare a atâtor lucruri scumpe.

Chiar în seara primejdioasei aventuri cu balonul lui Challenger a intervenit o schimbare în soarta noastră. Am mai spus că planurile noastre de plecare nu întâlniseră prea multă simpatie din partea indienilor. Şeful cel tânăr, pe care îl salvasem, era singurul care nu-şi arăta dorința de a ne opri cu forța pe un pământ străin. Pe cât putea, ne-o spusese lămurit prin semne. În seara aceea, în amurg, a venit în tabără la noi şi mi-a pus în mână (îmi dădea o deosebita atenție, poate pentru că eram cel mai aproape de vârsta lui) un sul făcut din scoarță de copac. Apoi, arătând cu gravitate şirul de peşteri de deasupra lui, şi-a dus un deget la buze, ca sa-mi recomande tăcere. După aceea s-a întors la ai săi.

Am adus sulul lângă foc şi l-am cercetat împreună cu tovarăşii mei. Era un pătrat, cu laturile de un picior. Înăuntru se vedeau o serie de semne ciudate, aliniate într-un anumit fel.

Semnele erau trase cu cărbunele şi se desprindeau limpede pe suprafața albă a scoarței. La prima aruncătură de ochi, mi-au făcut impresia unei notații muzicale grosolane.

— Orice-ar fi, pot să jur că e ceva important pentru noi, am zis. Am văzut-o asta pe fața tânărului care mi-a dat sulul.

— Numai să nu avem de-a face cu vreun măscărici primitiv, a sugerat Summerlee. Se ştie că dorința de a face farse e proprie uneia din fazele dezvoltării umane.

— E cu siguranță un mesaj, a zis Challenger.

— Ar părea mai curând un rebus, a observat lord John, întinzându-şi gâtul să vadă mai bine, când, deodată, a

apucat sulul în mână. Pe legea mea! a strigat el, asta trebuie să fie! Tânărul a ghicit. Ia uitați-vă! Câte semne sunt pe foaia asta? Optsprezece. Ei bine, observați că sunt exact optsprezece guri de peşteră pe stânca de deasupra noastră!

— Când mi-a dat sulul, a arătat cu mâna spre peşteri, am spus eu.

— Da, asta lămureşte totul. Nu-i altceva decât un plan al peşterilor. Ia uitați-vă! Toate optsprezece sunt aici: unele scurte, altele adânci, unele ramificate, aşa cum le-am văzut şi noi. E planul lor, fără îndoială, iar una din ele e însemnată cu o cruce. De ce? Desigur ca să ne-o indice pe cea mai adâncă dintre toate.

— Cu siguranță că asta e cea care străbate stânca, am strigat.

— Părerea mea e că tânărul nostru prieten a pus degetul pe rană, a încuviințat Challenger. Dacă această peşteră n-ar străbate stânca, nu înțeleg de ce o persoană care ne vrea binele ne-ar fi atras atenția asupra ei. Dar dacă într-adevăr o străbate şi ajunge de cealaltă parte, punctul corespunzător ar fi cam la o sută de picioare deasupra pământului.

— O sută de picioare de coborâş! a bombănit Summerlee.

— Dar frânghia noastră are mai mult de o sută de picioare! Am strigat eu. Nici vorbă că o să putem coborî.

— Dar ce facem cu indienii care stau în această peşteră? A obiectat Summerlee.

— Nu stă nici un indian în peşterile de deasupra noastră, i-am răspuns. Servesc numai ca magazii şi cămări de alimente. De ce n-am pleca imediat în recunoaştere?

Pe podiş creştea un copac răşinos, o specie de araucaria, după cum pretindea botanistul nostru, pe care indienii îl foloseau ca să-şi facă din el torțe. Fiecare dintre noi a rupt câteva crengi şi am urcat scara acoperită cu iarbă care ducea la peştera însemnată pe plan. Peştera era, cum am mai spus, goală, locuită doar de câțiva lilieci uriaşi, care se învârteau pe deasupra capetelor noastre în timp ce înaintam. Cum nu țineam să atragem atenția indienilor asupra

treburilor noastre, nu ne-am aprins torțele decât după ce am pătruns destul de adânc şi după ce am cotit de câteva ori. În fața ochilor noştri s-a deschis un tunel frumos, uscat, cu ziduri netede, cenuşii, împodobite cu desene primitive, cu tavanul boltit şi cu podeaua acoperită cu nisip alb şi strălucitor. Înaintam cu înfrigurare, dar deodată ne-am oprit şi o amară deznădejde ne-a făcut să suspinăm adânc; în fața noastră se ridica un zid care n-avea nici o deschizătură, nici măcar cât să treacă un şoarece. Nici de data asta nu găsisem drumul spre salvare!

Ne uitam la obstacolul acela neaşteptat, cu inimile pline de durere. Zidul nu era datorit vreunei prăbuşiri de pe urma unui cutremur ca în tunelul ascendent. El făcea trup cu pereții laterali: acolo era şi fusese totdeauna, o galerie înfundată.

— Nu vă mai amărâți, prieteni, ne-a spus neînvinsul Challenger. Ne rămâne soluția balonului meu…

Summerlee se tânguia.

— Să fi pătruns în altă peşteră, am sugerat eu.

— Nu, tinere, mi-a răspuns lord John, cu degetul pe plan. A şaptesprezecea de la dreapta, a doua de la stânga. Asta e, nici vorbă.

M-am uitat la semnul pe care-l arăta degetul lui şi deodată am scos un strigăt de bucurie.

— Cred că asta el Veniți după mine! Veniți după mine!

Şi m-am repezit înapoi pe drumul pe care venisem, cu torța aprinsă în mână.

— Aici e! am spus, arătând câteva chibrituri care zăceau pe jos, aici e locul unde ne-am aprins torțele.

— Întocmai.

— Ei bine, pe plan peştera se desparte în două şi, în întuneric, am trecut de răspântie înainte de a ne aprinde torțele. Dacă ne întoarcem înapoi, o să găsim pe dreapta brațul cel lung.

Într-adevăr, aşa a fost. Nici n-am mers bine treizeci de iarzi, când ni s-a arătat în perete o deschizătură. Am intrat în această galerie şi am descoperit că era mult mai largă decât

cealaltă. Am mers de-a lungul ei, cu respirația întretăiată de emoție, mai multe sute de iarzi. Apoi, deodată, în întunericul adânc al bolții din fața noastră a apărut o licărire roşiatică. Ne-am oprit uimiți. O pânză de lumină părea că ne taie drumul. Am alergat într-acolo. Nu se auzea nici un zgomot, nu se simțea nici o schimbare de temperatură, nu se vedea nici o mişcare, dar lumina cuprinsese întreg coridorul, prefăcând nisipul în praf de diamante. Când ne-am apropiat, am descoperit marginea unui disc luminos.

— Pe legea mea, e luna! a strigat lord John. Am ajuns de cealaltă parte, băieți! Am străbătut stânca!

Într-adevăr, luna plină strălucea prin deschizătura care străbătea stâncile. Deschizătura aceasta era destul de îngustă, nu mai mare decât o fereastră, dar ne putea folosi minunat. Când am băgat capul să ne uităm în jos, am putut vedea coborâşul, care nu părea chiar atât de greu, iar pământul de sub noi nu era la o prea mare depărtare. Nu era de mirare că nu observasem nimic de jos, deoarece stâncile, în partea lor de sus, erau atât de aplecate în afară, încât nici nu se putea pune problema vreunei ascensiuni pe partea aceea. Şi din cauza asta nu întreprinsesem o cercetare mai atentă a locului. Ne-am convins că puteam coborî cu ajutorul frânghiei şi ne-am întors fericiți la tabără, să ne pregătim pentru noaptea următoare.

Pregătirile de plecare trebuiau făcute repede şi în mare taină, de frica indienilor, care ne-ar fi putut întoarce din drum. Ne-am hotărât să renunțăm la provizii şi să nu luăm cu noi decât armele şi cartuşele. Dar Challenger avea un obiect foarte greu, pe care ținea numaidecât să-l ia cu el, ca şi un colet special, despre care nu pot să spun altceva decât că ne-a dat de furcă mai mult decât toate celelalte la un loc. Ziua a trecut greu, dar când s-a întunecat eram gata de plecare. Cu multă osteneală ne-am cărat bagajele pe scări, până sus, apoi am aruncat în urmă o ultimă privire asupra acelui ținut ciudat, care mă tem că nu va întârzia să se banalizeze, să ajungă o pradă a vânătorilor şi a exploratorilor, dar care, pentru fiecare din noi, a fost o țară de vis, încântătoare şi plină de neprevăzut, în care am îndrăznit multe, am suferit multe şi am învățat multe: țara noastră, aşa cum îi vom spune totdeauna, însuflețiți de un adânc sentiment de dragoste. Focurile aprinse în peşterile vecine aruncau în întuneric dâre de lumină. De-a lungul povârnişurilor, la care ne uitam de sus, auzeam cum râdeau şi cântau indienii. Mai încolo se întindeau pădurile, iar la mijloc abia puteam desluşi strălucirea lacului cel mare, izvorul de viață al monştrilor. Chiar în clipa când ne uitam la el, s-a auzit în noapte un strigăt ascuțit – fără îndoială al vreunei vietăți fantastice: era însuşi glasul țării lui Maple

White, care îşi lua rămas bun de la noi. Am intrat în peşteră şi am pornit-o pe drumul care trebuia să ne ducă spre casă.

Două ore mai târziu eram, împreună cu bagajele, la piciorul stâncii. Coletul lui Challenger a fost singurul care ne-a pricinuit dificultăți. Lăsând toate bagajele acolo, am plecat să-l căutăm pe Zambo. Spre revărsatul zorilor am ajuns în apropierea taberei, dar, spre mirarea noastră, am găsit nu unul, ci douăsprezece focuri aprinse în câmpie. Acestea ne vesteau că ne sosiseră ajutoarele. Dinspre fluviu veniseră douăzeci de indieni cu țăruşi, cu frânghii şi cu tot ce ne-ar fi trebuit ca să putem trece pe deasupra prăpastiei. Am fost încântați, deoarece acum avea cine să ne care bagajele a doua zi, când trebuia să plecăm spre Amazon.

Şi aşa, mulțumit şi liniştit, închei aceste rânduri. Ochii noştri au văzut minuni şi sufletele noastre s-au călit în suferință. Fiecare din noi e, în felul lui, mai bun şi mai bogat în experiență. S-ar putea întâmpla să ne oprim la Para, ca să ne refacem. În cazul acesta, scrisoarea de față o să ajungă înaintea noastră. Dacă nu, o să ajungă la Londra o dată cu mine. În amândouă cazurile, iubite domnule Mc Ardle, sper că în curând o să-ți pot strânge mâna.

CAPITOLUL XVI O MANIFESTAŢIE

AŞ VREA SĂ ADUC aici mulţumirile noastre tuturor prietenilor de pe Amazon, pentru bunăvoinţa şi grija ospitalieră cu care ne-au înconjurat în timpul călătoriei la întoarcere. În special, aş vrea să-i mulţumesc domnului Penalosa şi celorlalţi funcţionari ai guvernului brazilian pentru o întreagă serie de măsuri care ne-au uşurat drumul, precum şi domnului Pereira de Para, căruia îi datorăm, prin prevederea sa, reapariţia noastră între oameni sub o înfăţişare civilizată. S-ar părea că suntem cu totul lipsiţi de recunoştinţă faţă de buna primire ce ni s-a făcut, dar, cum nu putem face altfel, am prevenit gazdele şi binefăcătorii noştri că şi-ar fi pierdut atât timpul, cât şi banii, încercând să ia de la capăt expediţia întreprinsă de noi. În relatările mele am schimbat până şi numele locurilor şi sunt sigur că, pentru oricine ar încerca să sa apropie de ţara noastră necunoscută, ea ar rămâne la o depărtare de mii de mile.

Interesul pe care îl trezea trecerea noastră prin America de Sud îl socoteam ca pe o manifestaţie cu totul locală şi pot să-i asigur pe prietenii noştri din Anglia că nu aveam nici cea mai mică idee despre vâlvă stârnită în Europa de zvonurile acelea mărunte care se răspândiseră cu privire la aventurile noastre. A fost nevoie de nenumărate mesaje telegrafice, care ne-au sosit unele după altele chiar din momentul când „Ivernia” a ajuns la 500 de mile de Southampton, în care ni se ofereau sume enorme de către agenţiile de publicitate şi de către gazete, în schimbul doar a câtorva cuvinte despre rezultatul călătoriei noastre, pentru ca, în sfârşit, să înţelegem gradul de intensitate la care ajunsese nu numai curiozitatea oamenilor de ştiinţă, ci chiar şi interesul opiniei publice mondiale. Am hotărât de comun acord să nu facem nici o comunicare presei până nu vom stabili o întrevedere cu membrii Institutului de Zoologie; era de datoria noastră, ca unii ce fusesem delegaţi de către acest for, să-i prezentăm

primul raport informativ asupra cercetărilor noastre. La Southampton, înconjurați de gazetari, am refuzat net să dăm vreun amănunt, ceea ce a avut ca efect să atragă atenția publicului asupra şedinţei anunțate pentru seara de 7 noiembrie. Sala Institutului de Zoologie, unde se înjghebase misiunea noastră, era neîndestulătoare pentru acest scop şi numai Queen's Hall, din Regent Street, a fost socotit ca destul de încăpător. Se ştie astăzi că organizatorii şedinţei se gândiseră la început la Albert Hall, dar şi acesta li se păru prea mic.

Şedința trebuia să se țină a doua seară după întoarcerea noastră. Bineînțeles că până atunci aveam fiecare destule afaceri personale de care să ne ocupăm. În ce priveşte pe ale mele, prefer pentru moment să le trec sub tăcere. Poate că, atunci când lucrurile se vor mai învechi, o să-mi fie mai uşor să mă gândesc la ele sau poate chiar să le scriu. La începutul acestor relatări am povestit motivele hotărârii mele. Aş fi obligat, fără îndoială, ca la sfârşitul lor să expun rezultatele. Cine ştie dacă nu va veni o zi când o să regret tot ce s-a întâmplat? Dar pentru moment, abia scăpat dintr-o aventură neverosimilă, nu pot avea decât recunoştință pentru forța care m-a împins spre ea.

Şi acum, am ajuns foarte aproape de punctul culminant al aventurii noastre. În timp ce mă întrebam ce mijloace să folosesc ca să-l descriu mai bine, ochii mi-au căzut asupra unei note informative din propria mea gazetă, semnată, la 8 noiembrie, de colegul şi prietenul meu Macdona. Ce aş putea face mai bun decât s-o reproduc? Mărturisesc că gazeta noastră, dat fiind că participase şi ea la aventură prin trimiterea unui corespondent, manifesta un entuziasm nemaipomenit. Dar nici celelalte mari cotidiane nu erau mai reținute în relatările lor. Iată ce scria Macdona:

O LUME NOUĂ
MARE MITING LA QUEEN'S HALL
SCENE FURTUNOASE
UN INCIDENT EXTRAORDINAR

CE ANUME? ...
MANIFESTAȚIE NOCTURNĂ ÎN REGENT STREET

«Şedința Institutului de Zoologie, comentată anticipat cu atâta vigoare, ținută în scopul de a asculta raportul Comisiunii de anchetă trimisă anul trecut în America de Sud spre a verifica afirmațiile profesorului Challenger cu privire la o presupusă continuitate a vieții preistorice pe acel continent, a avut loc aseară, în sala mare de la Queen's Hall şi suntem în măsură să afirmăm că, după toate probabilitățile, istoria ştiinței a marcat un punct capital. Incidentele senzaționale petrecute ieri seara au dat acestei şedințe un caracter de neuitat pentru toți participanții. (Uf! Confrate Macdona, ce preambul înfiorător!) În principiu, nu erau admişi în sală decât membrii Institutului şi prietenii lor, dar termenul acesta de „prieten" e atât de elastic, încât cu mult înainte de deschiderea şedinței, care fusese anunțată pentru ora 8, publicul se îmbulzea în toate cele patru colțuri ale imensei săli. Mai mult încă: la ora 8 fără un sfert, marele public, care se vedea înlăturat pe nedrept, a forțat intrările. S-a produs o învălmăşeală de nedescris, cu prilejul căreia mai multe persoane au fost rănite, ca, de pildă, inspectorul Scoble de la Secția H, care, din nefericire, s-a ales cu piciorul rupt. Calculând după această invazie cu nimic justificată, care nu numai că umplea coridoarele, dar nu respecta nici măcar locurile presei, am putea să evaluăm la aproape 5 000 numărul persoanelor care aşteptau sosirea exploratorilor. Când, în sfârşit, au apărut, cei aşteptați s-au urcat pe o estradă, unde mai erau şi alți oameni de ştiință marcanți şi nu numai din țara noastră, dar şi din Franța şi Germania. Suedia era de asemenea reprezentată prin profesorul Sergius, ilustrul zoolog de la Universitatea din Upsala. Cei patru eroi ai serii au fost de la început ținta unei călduroase manifestații: întreaga asistență, în picioare, i-a ovaționat timp de câteva minute în şir. Totuşi, un observator experimentat ar fi putut remarca, în mijlocul aclamațiilor, unele semne de protest şi ar fi dedus că seara avea să fie mai

mult animată decât unanimă. Dar nimeni în sală n-ar fi putut măcar să bănuiască întorsătura pe care aveau s-o ia lucrurile.

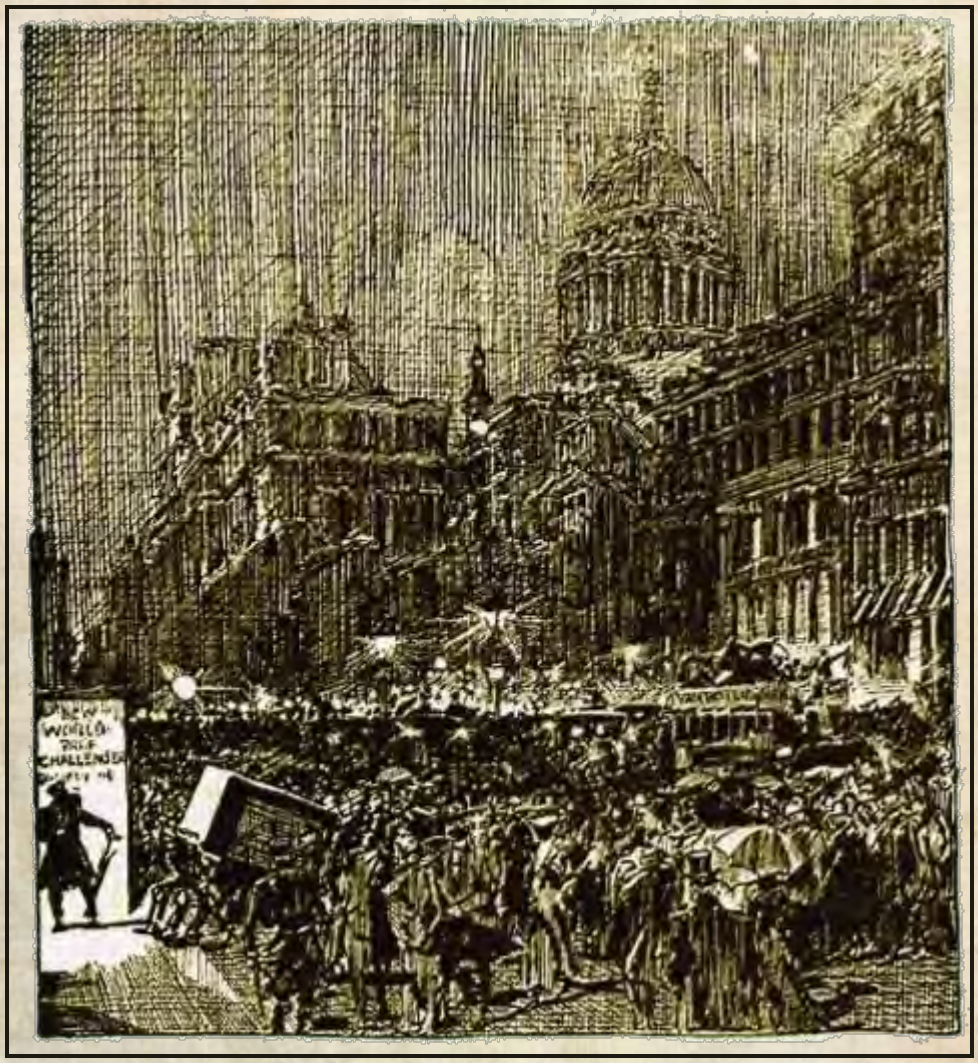

Nu. Mai este nevoie să descriu înfățișarea celor patru călători: toate gazetele le-au publicat în ultimul timp fotografiile. Oboseala pe care au îndurat-o n-a lăsat asupra lor urme prea adânci. Poate că barba profesorului Challenger

e ceva mai zbârlită, poate că figura profesorului Summerlee e mai ascetică, poate că aceea a lordului John e mai osoasă şi poate că toți trei sunt mai arşi de soare ca în momentul când au părăsit țara, dar toți au acelaşi aer de perfectă sănătate. Cât despre reprezentantul nostru, E. D. Malone, binecunoscut atlet şi jucător de rugbi internațional, pare mai în formă ca oricând. Şi în timp ce-şi rotea privirea prin sală, un zâmbet de mulțumire îi lumina fața simplă şi cinstită. (Ehei, Mac, dacă pun mâna pe tine vreodată...)

Când s-a mai restabilit liniştea şi asistența şi-a reluat locurile, după ce s-au terminat ovațiile la adresa exploratorilor, preşedintele, în persoana ducelui de Durham, a spus şi el câteva cuvinte. Nu voia, a zis, să oblige asistența să aştepte nici o clipă mai mult plăcerea pe care avea să i-o facă această şedință. Şi nu se cădea să anticipeze cu nimic asupra celor ce va releva profesorul Summerlee, raportorul comisiei. Dar era sigur că rumoarea stârnită era o încoronare a succesului expediției. (Aplauze.) Pe cât se pare, romantismul n-a dispărut cu totul, deoarece a rămas cel puțin încă un teren pe care imaginația romancierului se putea întâlni cu cercetările ştiințifice actuale. Vorbitorul nu mai adăugă, înainte de a lua loc, decât că se bucură, împreună cu întreaga asistență, văzându-i pe îndrăzneții exploratori întorşi teferi din misiunea lor grea şi primejdioasă, pentru că nu se poate tăgădui că orice nenorocire i s-ar fi întâmplat expediției, ar fi prilejuit o pierdere ireparabilă în domeniul ştiinței zoologiei. (Aplauze prelungite, la care s-a asociat şi profesorul Challenger.)

Profesorul Summerlee s-a ridicat şi aceasta a constituit semnalul unei noi explozii de entuziasm, care s-a reînnoit de câteva ori în timpul expunerii sale. Nu vom da aici *in extenso*[12] această expunere, pentru bunul motiv că vom publica separat o dare de seamă semnată de corespondentul nostru special, ca supliment al gazetei noastre. Vom da

[12] Pe larg (în limba latină, în text). (n.r.).

numai câteva indicații generale. După ce a descris împrejurările în care a luat naştere această călătorie şi după ce a adus elogii prietenului său, profesorul Challenger, elogii însoțite de scuze pentru neîncrederea cu care privise la început afirmațiile sale, pe deplin verificate acum, oratorul a descris călătoria însăşi, ferindu-se cu grijă de orice amănunt sau indicație care ar îngădui cuiva să dea de urma podişului. El a trasat în linii generale itinerarul urmat de la fluviu până la poalele stâncilor, captivând auditoriul cu relatarea dificultăților pe care le-a întâmpinat expediția ca să le escaladeze şi, în sfârşit, a descris cum au reuşit s-o facă, datorită unor eforturi uriaşe care au costat viața a doi servitori devotați. (Prin uimitoarea relatare a morții celor doi metişi, Summerlee căuta să evite tot ceea ce ar fi putut stârni vreo discuție în legătură cu această împrejurare.)

Purtându-şi ascultătorii până pe podiş şi ținându-i prizonieri acolo datorită prăbuşirii accidentale a podului de peste prăpastie, profesorul a descris ororile şi în acelaşi timp atracțiile acestei lumi excepționale. N-a vorbit nimic despre întâmplările personale, ca să poată pune accentul pe bogatele cuceriri ştiințifice, reprezentate prin observații făcute asupra animalelor, păsărilor, insectelor şi plantelor de pe podiş. În ce priveşte coleopterele şi lepidopterele, a adunat în câteva săptămâni 46 de specii noi din primele şi 94 din cele din urmă. Dar bineînțeles că interesul publicului era concentrat mai cu seamă asupra animalelor mari, despre care se presupunea că ar fi dispărut de mult. Cu privire la ele, era cu putință să se întocmească chiar de pe acum o listă lungă, care urma să fie completată după cercetări mai ample. Tovarăşii săi şi el însuşi văzuseră cel puțin 12 specii de animale, care nu aveau nici cea mai mică legătură cu cele cunoscute până astăzi de ştiință. Urma ca ele să fie examinate cu grijă şi clasificate. Oratorul a citat printre altele un şarpe de culoare purpurie, a cărui piele avea o lungime de 51 de picioare şi a mai menționat o lighioană albicioasă, asupra căreia avea bănuieli că ar fi mamifere, care răspândea pe întuneric o lumină fosforescentă, ca şi o molie neagră

uriaşă, a cărei muşcătură era considerată de indieni ca fiind una dintre cele mai veninoase. În afară de aceste forme de viață cu totul noi, pe podiş trăia un foarte mare număr de ființe preistorice cunoscute, dintre care unele puteau veni din perioada jurasică. Printre acestea a menționat uriaşul şi grotescul stegozaur, pe care Malone îl văzuse într-una din zile adăpându-se la lac şi care se află desenat în albumul de schițe al aventurierului american Maple White, primul descoperitor al acestei lumi necunoscute. A descris apoi iguanodonul şi pterodactilul, care le-au produs exploratorilor cele dintâi două mari surprize. A speriat pe ascultători vorbindu-le despre acei groaznici dinosauri carnivori, care i-au urmărit de mai multe ori pe oamenii expediției şi care erau mult mai înspăimântători decât toate vietățile pe care le întâlniseră. A trecut apoi la pasărea aceea fioroasă cu picioarele lungi, numită phororacus şi la cerbul uriaş, care mai trăieşte încă în ținutul acela. Dar când a început să descrie misterele lacului central, curiozitatea şi entuziasmul publicului au atins paroxismul. Oamenii se pişcau unii pe alții, ca să se convingă că erau treji şi că ascultau explicațiile unui profesor sănătos şi cu mintea limpede, care, în vorbe măsurate, descria peşti-şopârle cu trei ochi şi şerpi uriaşi care umpleau întinderea de apă. Mai departe a dat câteva lămuriri asupra indienilor şi asupra extraordinarului trib de maimuțe antropoide, care puteau fi considerate ca venind imediat după pitecantropul din Java şi care se apropiau mai mult ca orice altă specie cunoscută de acea formă ipotetică numită „veriga de legătură”. În sfârşit a descris, încântând auditoriul, ingenioasa dar foarte primejdioasa invenție aeronautică a profesorului Challenger şi şi-a încheiat remarcabila dare de seamă cu o descriere a felului în care Comisia îşi găsise drum spre lumea civilizată.

După votarea unei adrese de felicitări, inițiată de profesorul Sergius de la Universitatea din Upsala, s-ar fi putut crede că şedința se sfârşise. Dar curând s-a dovedit că evenimentele aveau să ia o întorsătură mai agitată. Din când în când se arătaseră unele semne de ostilitate şi iată că în

mijlocul sălii s-a ridicat Dr. James Illingworth din Edinburgh, întrebând dacă nu era obiceiul a se discuta pe marginea raportului, înainte de a se vota moțiunea.

Preşedintele: „Da, domnule, dacă este cineva care are ceva de obiectat”.

Dr. Illingworth: „Eu cred că este, domnule preşedinte”.

Preşedintele: „Expuneți atunci punctul dumneavoastră de vedere”.

Profesorul Summerlee (ridicându-se brusc): „Aş vrea să vă pun în vedere, domnule preşedinte, că acest om este duşmanul meu personal din ziua controversei pe care am avut-o în coloanele Revistei Trimestriale de Ştiință asupra naturii veritabile a bathybius-ului” .

Preşedintele: „Nu putem face aici discriminări de persoane. Aveți cuvântul”.

Dar declarațiile doctorului Illingworth s-au pierdut în protestele pe care le-au ridicat prietenii exploratorilor. S-au făcut chiar câteva încercări de a-l pune la loc cu forța. Dar fiind înalt de statură şi având un glas tunător, dr. Illingworth a dominat furtuna şi a reuşit să-şi termine cuvântarea. Chiar din momentul când s-a ridicat de pe scaun, era vădit că avea în sală un număr de prieteni şi de simpatizanți, deşi aceştia alcătuiau o minoritate față de restul sălii, iar majoritatea publicului păstra o neutralitate plină de interes.

Dr. Illingworth a început prin a spune în ce măsură aprecia opera ştiințifică realizată de colaborarea profesorului Challenger cu profesorul Summerlee. Regreta mult că intervenția sa a fost interpretată ca fiind un atac personal, dar el nu era călăuzit decât de adevărul ştiințific şi nu avea în această şedință altă poziție decât acea pe care o avusese profesorul Summerlee în şedința de anul trecut. După cât îşi amintea, atunci când profesorul Challenger făcuse anumite afirmații, profesorul Summerlee le pusese la îndoială. Astăzi, când Summerlee afirmă la rândul lui că cele susținute atunci de Challenger erau adevărate, nu-i e îngăduit oare nimănui să le conteste? E oare drept acest lucru? („Da, nu”, apoi întrerupere lungă, în timpul căreia profesorul Challenger a

fost; auzit, de la masa presei, cum intervenea pe lângă preşedinte cerând ca dr. Illingworth să părăsească sala.) Anul trecut, o persoană afirmase anumite lucruri. Acum, patru persoane afirmă alte lucruri şi mai uimitoare. Dar poate aceasta să constituie o dovadă irecuzabilă, când faptele se prezintă sub un aspect atât de neverosimil şi de revoluționar? Mai sunt şi alte exemple recente de călători, care au venit de pe meleaguri necunoscute şi au spus fel de fel de poveşti, primite cu prea multă uşurință. Voia oare Institutul de Zoologie din Londra să se pună într-o poziție asemănătoare? Oratorul recunoştea că membrii expediției treceau drept oameni de caracter. Dar natura omenească e atât de complexă! Chiar şi profesorii se pot rătăci atunci când îi mână dorința de celebritate. Tuturor ne place să zburăm în jurul lămpii, ca fluturii de noapte. Atât vânătorii de fiare, cărora le place să dezmintă poveştile rivalilor lor, cât şi gazetarii nu se dau îndărăt de la relatări senzaționale, chiar dacă imaginația suplineşte, în aceste cazuri, anumite lipsuri... Fiecare membru din Comisie ar putea să aibă motivele lui de a exagera succesul expediției. (Strigăte: „Ruşine! Ruşine!”) El nu doreşte să jignească pe nimeni. („Dar nu faci decât asta!” întreruperi repetate.) Pe ce se întemeiau toate aceste poveşti minunate? Pe foarte puțin lucru: pe câteva fotografii. Erau oare concludente acestea, în secolul când fotografiile pot fi atât de uşor trucate? Pe deasupra, ni se mai spune şi o poveste de evadare cu frânghii, care exclude de la sine putința de a ni se prezenta unele specii de animale mai mari. Fără îndoială că era ingenios, dar nu convingător. Am înțeles că lord John Roxton pretinde că are un cap de phororacus. Aş dori să văd acest cap de phororacus...

Lord John Roxton: „Individul acesta îndrăzneşte, oare, să mă facă mincinos” ? (Rumoare.)

Preşedintele: „Linişte! Linişte! Domnule doctor Illingworth, vă rog să încheiați şi să vă definiți obiecțiunea.”

Dr. Illingworth: „Domnule preşedinte, aş mai avea încă multe de spus, dar mă înclin în fața dispozițiilor

dumneavoastră. Propun deci să fie adresate mulțumiri profesorului Summerlee pentru interesanta sa comunicare, dar întregul material să fie considerat ca «nedovedit» şi supus examenului unei comisii de anchetă mai largi şi, dacă se poate, mai demnă de încredere."

Acest amendament a produs în sală o confuzie de nedescris. Majoritatea ascultătorilor îşi exprimau indignarea față de această jignire adusă exploratorilor, prin strigăte stăruitoare: „Nu acceptăm!" „Afară!" „Dați-l afară!" Pe de altă parte, nemulțumiții – şi nu se poate spune că nu erau destul de mulți – manifestau pentru amendament strigând: „La ordine!", „Are dreptate!" Un incident s-a iscat pe băncile din fund printre studenții în medicină, între care s-au schimbat câteva lovituri şi numai prezența liniştitoare a unui mare număr de doamne a împiedicat o încăierare generală. Deodată spiritele s-au potolit şi s-a făcut linişte deplină. Profesorul Challenger se ridicase. Atitudinea lui, ca şi expresia feței lui, a impus ordine întregii asistențe, care s-a aşezat să-l asculte.

„Mulți dintre dumneavoastră îşi mai amintesc, a început profesorul Challenger, că o scenă asemănătoare, tot atât de necuviincioasă şi de nelalocul ei, s-a produs şi la ultima şedință la care am luat cuvântul. În împrejurarea de atunci, profesorul Summerlee ducea lupta şi toate regretele pe care le exprimă astăzi nu pot să şteargă cu totul impresia pe care a lăsat-o atunci. În seara asta mi-a fost dat să aud exprimându-se sentimente similare, ba, aş putea spune, mai jignitoare încă, din partea persoanei care a vorbit adineauri. Şi cu toate că trebuie să fac un efort ca să mă pot coborî la nivelul acelei persoane, sunt dator s-o fac, ca să înlătur toate îndoielile care ar putea să mai dăinuiască în mintea cuiva. (Râsete şi întreruperi.) Nu mai e nevoie să amintesc că, deşi profesorul Summerlee a luat cuvântul în calitate de conducător al Comisiei de anchetă, eu sunt acela care am declanşat întreaga expediție şi eu port răspunderea rezultatelor ei. Eu am fost acela care i-am condus pe cei trei tovarăşi ai mei la locul cu pricina şi tot eu acela care le-am

demonstrat adevărul afirmațiilor mele. Speram să nu găsim la întoarcere oameni atât de mărginiți, încât să mai discute concluziile colaborării noastre. Totuşi, prevenit de precedenta mea experiență, am avut grijă să aduc dovezi de natură a convinge pe orice om cu mintea întreagă. Aşa cum v-a explicat profesorul Summerlee, aparatele noastre fotografice au fost deteriorate şi majoritatea clişeelor distruse de oamenii-maimuță, care ne-au nimicit tabăra. (Din fund, exclamații ironice, râsete şi strigăte: „Asta să le-o spui altora!") Când vorbesc despre oamenii-maimuță, nu mă pot împiedica să constat că unele zgomote pe care le aud în momentul de față trezesc cu intensitate amintirea întâlnirilor mele cu aceste ființe interesante. (Râsete.) Cu toate că atâtea clişee neprețuite ne-au fost distruse, mai avem încă în colecția noastră un număr de fotografii care arată viața, aşa cum se desfăşura pe podiş. Oare ne acuză cineva că am trucat aceste fotografii? (O voce: „Da." Rumoare prelungită, care se sfârşeşte cu expulzarea din sală a mai multor persoane.) Clişeele au fost supuse unei expertize. Dar mai avem şi alte dovezi. Dacă în condițiile în care am părăsit podişul era cu neputință să transportăm un bagaj voluminos, totuşi am salvat colecțiile de fluturi şi de cărăbuşi ale profesorului Summerlee, care conțin nenumărate specii noi. Erau sau nu acestea o dovadă? (Mai multe voci: „Nu" .) Cine a spus nu?" Dr. Illingworth (ridicându-se): „Punctul nostru de vedere e că o asemenea colecție a putut fi alcătuită şi în alte locuri decât pe un podiş preistoric." (Aplauze.)

Profesorul Challenger: „Desigur că suntem siliți, cu toate că numele dumneavoastră nu ne este cunoscut, să ne înclinăm în fața înaltei dumneavoastră competențe. Trecând deci şi peste fotografii şi peste colecțiile entomologice, mă voi opri la câteva explicații mai variate şi mai precise, pe care sunt în măsură să le aduc asupra unor puncte care nu au fost încă lămurite. De exemplu, în ceea ce priveşte obiceiurile pterodactililor... (O voce: „Prostii". Tumult în sală.) ...spuneam că, în ce priveşte obiceiurile pterodactililor,

putem face lumină completă. Vă pot arăta o fotografie pe care o am în geantă, luată pe viu şi în stare să vă convingă…”

Dr. Illingworth: „Nici o fotografie nu ne va putea convinge de ceva” .

Profesorul Challenger: „Poate că aţi vrea să vedeţi chiar animalul?”

Dr. Illingworth: „Fără îndoială!”

Profesorul Challenger: „Şi asta v-ar convinge?”

Dr. Illingworth (râzând): „Cred şi eu!”

În clipa aceea s-a întâmplat evenimentul cel mai senzaţional al serii, o lovitură de teatru atât de dramatică, încât nu-şi are pereche în istoria şedinţelor ştiinţifice. Profesorul Challenger a făcut un semn cu mâna şi atunci l-am putut observa pe confratele nostru E. D. Malone cum s-a ridicat şi a dispărut în spatele estradei.

Peste puţin a reapărut însoţit de un negru uriaş, purtând amândoi o cuşcă mare, de formă paralelipipedică. Se vedea bine că era foarte grea. A fost adusă cu grijă şi aşezată în faţa profesorului. În sală se făcuse linişte, deoarece toată lumea era atentă la ce se petrecea. Profesorul Challenger a împins capacul cuştii, care a alunecat lateral. Aplecându-se să se uite înăuntru, a plesnit din degete de câteva ori şi cele dintâi rânduri de spectatori alcătuite în majoritate din reprezentanţi ai presei, l-au auzit spunând cu voce blândă: „Hai, pui, pui!” Imediat, cu râcâit de gheare care se agaţă şi de bătăi din aripi, s-a ivit din cuşcă o făptură scârboasă, căţărându-se pe o latură a cuştii. Nici chiar accidentul neaşteptat al căderii ducelui de Durham în spaţiul destinat orchestrei n-a putut să distragă atenţia încremenită a publicului. Semăna la chip cu un dragon înfricoşător, închipuit de imaginaţia bolnăvicioasă a vreunui artist din Evul Mediu. Avea o expresie crudă şi hidoasă şi doi ochi mici şi roşii, care sclipeau ca jeratecul. Îşi ţinea pe jumătate deschis pliscul lung şi fioros, lăsând să se vadă un dublu şir de dinţi ascuţiţi. Avea spinarea cocoşată şi peste umeri părea că poartă, drapat, un fel de văl cenuşiu. Semăna leit cu diavolul copilăriei noastre.

În sală s-a produs tumult. Cineva a gemut şi două doamne din primele rânduri au leşinat şi au căzut, în nesimțire, de pe scaune. Cei de pe estradă s-au mişcat ca şi cum ar fi vrut să-l urmeze pe preşedinte în spațiul orchestrei. A fost un moment de panică generală.

Profesorul Challenger şi-a ridicat brațele ca să liniştească spiritele, dar mişcarea aceasta a speriat lighioana de lângă el: şi-a desfăşurat membrana de pe spinare prefăcând-o într-o pereche de aripi de piele care au început să fâlfâie. Profesorul a încercat s-o prindă de picioare, dar era prea târziu. A sărit de pe marginea cuştii unde se cocoțase şi a început să zboare în cercuri largi în jurul sălii de la Queen's Hall, bătând aerul cu aripile ei de zece picioare lungime, în timp ce în sală s-a răspândit un miros pătrunzător de hoit. Urletele publicului de la galerie, înspăimântat de apropierea ochilor strălucitori şi a pliscului ucigaş, o iritau până la furie. Zbura din ce în ce mai repede, izbindu-se de pereți şi de candelabre, cuprinsă de o spaimă oarbă. „Fereastra! Pentru Dumnezeu, închideți fereastra!" răcnea de pe estradă profesorul, sărind şi frângându-şi mâinile de desperare. Dar, vai, avertismentul venea prea târziu. Într-o clipă, lovindu-se de pereți ca un fluture monstruos de un glob de lampă, lighioana a dat de fereastră, şi-a strecurat corpul uriaş prin deschizătură şi a dispărut. Profesorul Challenger s-a prăbuşit pe scaun şi şi-a îngropat obrazul în mâini, în timp ce publicul scotea un lung suspin de uşurare, dându-şi seama că incidentul era închis.

Şi atunci, cine ar putea descrie cum s-au petrecut lucrurile? Majoritatea exuberantă s-a contopit cu minoritatea adusă la acelaşi nivel, alcătuind un singur val de entuziasm, care s-a rostogolit din fundul sălii câştigând din ce în ce mai mulți adepți, a trecut peste orchestră, a năpădit estrada şi a ridicat pe brațe pe cei patru eroi. (Bravo, Mac!) Dacă auditoriul nu le făcuse dreptate de la început, acum cel puțin îşi cerea iertare. Toată lumea era în picioare, toată lumea se agita, striga, gesticula. O mulțime compactă de oameni în delir îi înconjura pe cei patru exploratori. „Vivat! Vivat!"

strigau sute de glasuri. Şi într-o clipa, cei patru eroi au fost ridicaţi în triumf. Zadarnic s-au împotrivit, zadarnic au încercat să rupă rândurile. Erau ţintuiţi la locul de onoare. Chiar dacă ar fi dorit să le dea drumul, n-ar fi fost cu putinţă, atât de compactă era mulţimea din jurul lor. „La Regent Street! La Regent Street!" striga glasul mulţimii. S-a produs o mişcare generală, apoi, încetul cu încetul, un curent, în fruntea căruia cele patru celebrităţi erau purtate pe umeri, s-a îndreptat spre uşă. În stradă, priveliştea era extraordinară: aşteptau cel puţin 100 000 de oameni. Această manifestaţie se întindea de la Langham Hotel până la Oxford Circus. O furtună de aclamaţii i-a întâmpinat pe eroii noştri, care dominau manifestaţia, luminaţi puternic de becurile electrice din stradă. „Vivat, vivat!" se auzea din toate părţile. O coloană în mişcare a umplut strada de la un capăt la celălalt şi s-a îndreptat, prin Regent Street, Pall Mall şi St. James's Street, spre Piccadilly. Toată circulaţia din centrul Londrei era întreruptă şi s-au petrecut chiar câteva ciocniri între manifestanţi, pe de o parte şi poliţie sau conducătorii de trăsuri, pe de alta. Se făcuse miezul nopţii când cei patru călători şi-au recăpătat libertatea la Albany, în faţa locuinţei lordului John Roxton. Mulţimea entuziasmată, după ce a cântat în cor „Se întorc vitejii" , şi-a încheiat programul cu „God save the King" . Şi aşa s-a terminat una din serile neuitate, seară pe care Londra a comentat-o încă mult timp după aceea.»

Prea bine, prietene Macdona! Iată un comentariu fidel, deşi cam înflorit. În ce priveşte incidentul principal, el a fost, fără îndoială, o surpriză pentru toată lumea, dar nu şi pentru noi. Poate că cititorul îşi aminteşte momentul când l-am întâlnit pe lord Roxton în colivia lui de protecţie ca o crinolină, ducându-se să prindă un „pui de diavol", cum zicea, pentru profesorul Challenger. Am mai dat a înţelege şi când am vorbit de dificultăţile pe care le-am întâmpinat cu bagajele profesorului, atunci când am părăsit podişul. Şi dacă aş fi povestit în toate detaliile întoarcerea noastră, ar fi fost multe de spus despre grija pe care am avut-o ca să

hrănim cu peşte intrat în putrefacție pe scârbosul nostru tovarăş de drum, care, pe deasupra, mai avea şi o poftă de mâncare cu totul neobişnuită. N-am vorbit mai curând despre aceste lucruri, deoarece dorința cea mai arzătoare a profesorului era să nu transpire nici cel mai mic lucru cu privire la argumentul fără replică pe care-l aduceam cu noi, până în clipa când toți adversarii noştri vor fi fost reduşi la tăcere.

Nu se poate spune aproape nimic despre soarta pe care a avut-o pterodactilul în libertate deasupra Londrei. Avem doar mărturiile a două femei speriate, care l-au văzut lăsându-se pe acoperişul de la Queen's Hall şi stând acolo, ca o statuie diabolică, timp de câteva ore. A doua zi, ziarele de seară au anunțat că soldatul Miles, din Coldstream Guards, de serviciu la Marlborough House, a dezertat din post aruncându-şi puşca şi, luându-şi picioarele la spinare, a fugit mâncând pământul deoarece, uitându-se fără veste în sus, a văzut, între el şi lună, pe însuşi diavolul. Acest mod de a se apăra nu a fost admis de Curtea Marțială, dar poate că faptul să aibă vreo legătură cu cel care ne interesează. Altă mărturie care se poate aduce e că jurnalul de bord al vasului „Friesland", un pachebot de cursă americano-olandez, menționează că a doua zi de dimineață, la ora 9, la o depărtare de 10 mile la tribord de Start Point, s-a văzut pe sus ceva care putea să stea la mijloc între o capră zburătoare şi un liliac monstruos şi care se îndrepta spre sud-est cu o viteză prodigioasă. Dacă instinctul de orientare îl călăuzea pe drumul către casă, nu rămâne nici o îndoială că ultimul pterodactil european şi-a aflat sfârşitul pe undeva, pe întinsul Atlanticului.

Dar Gladys, Gladys a mea, Gladys care a dat numele lacului mistic, căruia de aci înainte va trebui să-i spunem iarăşi „Lacul central”, deoarece Gladys n-o să fie nici odată imortalizată de mine, ce s-a întâmplat cu această Gladys? Oare nu simțisem eu oarecare asprime în ascunzişurile sufletului ei? Chiar în clipa când îi ascultam cu mândrie poruncile, nu simțisem eu, oare, că fata care îşi trimitea iubitul la moarte sau îl expunea unor primejdii de moarte nu iubea prea mult? Nu descoperisem eu de asemenea, cu toate că mă sileam să n-o fac, că în spatele frumuseții ei atrăgătoare era un suflet în care desluşeam, ca două umbre gemene, egoismul şi nestatornicia? Iubea ea oare gloria şi eroismul pentru nobilul lor aspect? Nu cumva entuziasmul ei pentru eroism şi glorie era provocat mai mult de celebritatea care ar fi urmat să se răsfrângă, fără nici un efort sau sacrificiu din parte-i, asupra propriei ei persoane? Sau poate că aceste gânduri nu sunt decât efectul acelei înțelepciuni pe care ți-o dă experiența? Am primit cea mai grea lovitură din viața mea. Pentru moment, am crezut chiar că eram pe punctul de a deveni un cinic. De atunci a trecut o săptămână. După aceea am avut o întrevedere cu lord Roxton şi... în definitiv, lucrurile ar fi putut să iasă şi mai prost!

Dar să povestesc pe scurt ce mi s-a întâmplat. La Southampton nu mă aştepta nici scrisoare, nici telegramă, iar când am ajuns în aceeaşi seară pe la ora 10 în fața vilei din Streatham, îngrijorarea mă făcea să am febră. Oare mai trăia Gladys? Unde erau toate visurile mele în care ea, cu brațele deschise şi cu surâsul pe buze, ştia să spună vorbele cele mai potrivite omului care îşi riscase viața pentru un capriciu de-al ei? Dar coborâsem de pe aceste culmi şi mergeam cu picioarele pe pământ. Şi totuşi, cât de uşor mi-ar fi fost să mă urc iarăşi în al nouălea cer de unde coborâsem! M-am repezit pe aleea grădinii, am bătut la uşă, am auzit înăuntru glasul lui Gladys şi, trecând prin fața jupânesei încremenite, am năvălit în salon. Gladys stătea pe un divan scund, lângă pian, luminată de lampa pianului. Am

străbătut într-un suflet distanța care mă despărțea de ea şi i-am luat mâinile într-ale mele.

— Gladys! Am strigat, Gladys!

Ea m-a privit cu nedumerire. Se petrecuse o schimbare aproape nesimțită. Expresia ochilor, dură şi rece, mişcarea buzelor, toate acestea eu nu le cunoşteam. Şi-a tras mâinile dintr-ale mele.

— Ce înseamnă asta? a întrebat.

— Gladys! am strigat iarăşi, ce s-a întâmplat? Nu eşti tu oare Gladys a mea, mica mea Gladys Hungerton?

— Nu, mi-a răspuns. Eu sunt Gladys Potts. Dă-mi voie să te prezint soțului meu.

Cât de stupidă e viața! M-am pomenit dând din cap maşinal şi strângând mâna unui omuleț

roşcovan, cufundat între pernele unui fotoliu, acelaşi fotoliu

care mi se oferea mie altădată. Ne înclinam, rânjind unul la altul.

— Tata ne-a permis să locuim aici până ne-o fi gata casa, mi-a explicat Gladys.

— Da, aşa...

— N-ai primit scrisoarea mea la Para?

— N-am primit nici o scrisoare.

— Păcat! Asta ar fi lămurit lucrurile.

— Dar sunt lămurite şi aşa! i-am răspuns.

— I-am povestit totul lui William, a urmat ea. Nu ne ascundem nimic unul altuia. Îmi pare aşa de rău! Dar nu cred că aveai cine ştie ce sentimente pentru mine, de vreme ce m-ai părăsit şi te-ai dus la celălalt capăt al pământului! Nu mai eşti supărat, nu-i aşa?

— Nu, nu, deloc. Acum, vă las.

— Mai întâi să luăm o băutură răcoritoare, a zis omuleţul, apoi a adăugat confidenţial: Totdeauna se întâmplă aşa, n-ai observat? Şi aşa şi trebuie să fie, atâta timp cât nu intră în vigoare poligamia, dar invers... înţelegi? Şi a izbucnit într-un râs prostesc, în timp ce eu mă îndreptam spre uşă.

Eram de cealaltă parte a uşii când m-a cuprins deodată un avânt ciudat. M-am întors spre fericitul meu rival, care se uita nervos la soneria electrică.

— Mă rog, pot să te întreb ceva?

— Da, dacă întrebarea e rezonabilă, mi-a răspuns.

— Care-i secretul succesului dumitale? Ai căutat vreo comoară? Ai descoperit vreun pol? Ai condus o corabie de piraţi? Ai zburat peste canalul Mânecii? Ce ţi-a conferit romantica dumitale strălucire? Cum ai izbutit?

Omul s-a uitat la mine cu o expresie de desperare pe figura lui goală, blândă şi pirpirie.

— Nu crezi că-mi pui o întrebare prea intimă? m-a întrebat la rândul lui.

— Atunci, am strigat, să te întreb altceva. Ce faci în viaţă? Ce meserie ai?

— Sunt ajutor de notar, mi-a răspuns. Ajutor de gradul II la Johnson şi Merivale, Chancery Lane, 41.

— Noapte bună! i-am spus şi am dispărut în întuneric ca orice erou nemângâiat şi cu inima frântă, într-un amestec de mânie, de ilaritate, de scârbă şi revoltă care clocoteau în sufletul meu.

Încă un episod şi am încheiat. Seara trecută am luat masa cu toţii la lord John Roxton şi după asta, stând împreună, fumam şi comentam aventurile prin care trecusem. Mi se părea ciudat că văd, în cadrul acesta nou, figurile cunoscute. Challenger, cu un zâmbet condescendent în colţul gurii, cu pleoapele căzute, cu ochii necruţători, cu barba agresivă şi cu pieptul larg, discuta peremtoriu cu Summerlee, umflându-şi obrajii şi slobozind fum pe nări. La rândul lui, cu pipa scurtă între mustaţa subţire şi barba ascuţită şi căruntă, cu faţa obosită, Summerlee discuta cu aprindere şi protesta cu îndârjire la tot ce afirma Challenger. Cât despre amfitrionul nostru, cu înfăţişarea lui de vultur, păstra în adâncul ochilor albaştri şi reci ca gheaţa o sclipire de viclenie şi de umor. Aceasta e cea din urmă imagine pe care am păstrat-o despre ei.

Lord John Roxton ne-a împărtăşit comunicarea pentru care ne convocase îndată după cină, chiar în sanctuarul lui: odaia cu lumini roşiatice şi cu nenumărate trofee. A scos dintr-un sertar o cutie veche de ţigări şi a pus-o pe masă.

— E vorba de un lucru pe care ar fi trebuit să vi-l dezvălui mai curând, a început el, dar am preferat să fiu mai bine informat înainte de a vorbi. Nu are nici un rost să-ţi faci iluzii, pe care pe urmă să nu le poţi îndeplini. Vă mai aduceţi aminte de ziua când am descoperit mlaştina pterodactililor? Ei bine, ceva în configuraţia terenului mi-a atras atunci atenţia. Poate că lucrul acesta v-a scăpat, de aceea o să vi-l spun eu: mlaştina aceea era un vechi crater vulcanic plin cu argilă albastră.

Profesorii au încuviinţat din cap.

— Nu cunoşteam în toată lumea decât un singur loc unde se mai găseşte un crater vulcanic cu argilă albastră: mina de diamante de la De Beers-Kimberley. Aşa că vă daţi seama că nu mai visam decât diamante! Mi-am confecţionat

o îmbrăcăminte de protecție împotriva acelor dobitoace urât mirositoare şi mi-am petrecut o zi întreagă scobind pământul cu cuțitul. Şi iată ce am recoltat.

A deschis cutia de țigări şi a răsturnat pe masă douăzeci sau treizeci de pietricele colțuroase, variind ca mărime între o fasole şi o alună.

— Desigur, poate că ar fi trebuit să vă spun toate astea mai de mult. Dar ştiu ce riscuri se pot isca atunci când vorbeşti cu uşurință. Aceste pietre, cu toată mărimea lor, nu puteau fi evaluate decât după culoarea şi puritatea lor, care nu pot fi descoperite decât după şlefuire. Le-am adus la Londra şi, chiar în ziua sosirii, i-am dus una lui Spink şi l-am rugat s-o şlefuiască rudimentar şi s-o evalueze.

Şi lord John a scos din buzunar o cutioară şi din cutioară un diamant care arunca mii de flăcări, una din cele mai frumoase pietre pe care le-am văzut vreodată.

— Iată rezultatul! a zis el. Spink evaluează pietrele la cel puțin 200 000 de mii de lire. Fără îndoială că vom împărți banii între noi. Nici nu mă gândesc că s-ar putea altfel. Şi acum, Challenger, spune-mi ce ai de gând să faci cu cele 50 000 de mii de lire, partea dumitale?

— Dacă într-adevăr îți menții această generoasă ofertă, a răspuns profesorul, mi-aş face un muzeu particular. Acesta e de mult unul din visurile mele.

— Şi dumneata, Summerlee?

— Eu m-aş retrage din învățământ, ca să mă pot ocupa cu clasificarea fosilelor calcaroase.

— Iar eu, a declarat lord John Roxton, vreau să organizez o expediție care să arunce o privire specială asupra iubitului nostru podiş... Cât despre dumneata, tinere, fără îndoială că suma îți pică tocmai bine pentru căsătorie.

— Nu, nu încă, am răspuns cu un zâmbet jalnic. Cred că, dacă ai binevoi să mă iei, mai curând aş merge cu dumneata...

Lord Roxton n-a răspuns nimic. Dar o mână arsă de soare s-a întins peste masă şi mi-a strâns-o cu putere pe a mea.

SFÂRŞIT

CUPRINS

PREFAŢA ---------- - 5 -

CUVÂNT ÎNAINTE ---------- 10 -

CAPITOLUL I ÎN JURUL NOSTRU NU LIPSESC OCAZIILE DE A DEVENI EROU... ---------- 11 -

CAPITOLUL II „ÎNCEARCĂ-ŢI NOROCUL CU PROFESORUL CHALLENGER! ..." ---------- 19 -

CAPITOLUL III UN OM IMPOSIBIL... ---------- 28 -

CAPITOLUL IV LUCRUL CEL MAI IMPORTANT DIN LUME -------- 38 -

CAPITOLUL V CONTROVERSA ---------- 58 -

CAPITOLUL VI „AM FOST BICIUL LUI DUMNEZEU!" ---------- 73 -

CAPITOLUL VII DA, MÂINE VOM DISPARE ÎN NECUNOSCUT... -- 85 -

CAPITOLUL VIII AVANPOSTURILE ÎNDEPĂRTATE ALE LUMII NOI- - 96 -

CAPITOLUL IX CINE AR FI PUTUT SĂ PREVADĂ CEEA CE S-A ÎNTÂMPLAT? ---------- - 113 -

CAPITOLUL X S-AU ÎNTÂMPLAT CELE MAI MINUNATE LUCRURI -- - 143 -

CAPITOLUL XI DE DATA ASTA, EU AM FOST EROUL! ... --------- - 161 -

CAPITOLUL XII PĂDUREA GROAZEI---------- 180 -

CAPITOLUL XIII O SCENA CARE NU SE POATE UITA ---------- 196 -

CAPITOLUL XIV ADEVĂRATELE CUCERIRI ---------- 213 -

CAPITOLUL XV OCHII NOŞTRI AU VĂZUT MINUNI ---------- 229 -

CAPITOLUL XVI O MANIFESTAŢIE---------- 248 -

CUPRINS---------- 271 -